

**Jaarverslag
&
Jaarrekening
2017**

Inhoudsopgave

<u>Inhoudsopgave .....</u>	<u>3</u>
<u>Inleiding.....</u>	<u>5</u>
Gemeentebestuur	16
<u>Beleidsverantwoording .....</u>	<u>17</u>
<u>1. Wonen.....</u>	<u>19</u>
Ruimtelijke ontwikkeling	20
Infrastructuur	24
Groen	28
Milieu.....	30
Wat heeft het gekost?	33
<u>2. Werken.....</u>	<u>39</u>
Bedrijvigheid	40
Onderwijs	43
Wat heeft het gekost?	45
<u>3. Vrije tijd.....</u>	<u>47</u>
Cultuur	48
Sport	51
Recreatie	54
Wat heeft het gekost?	57
<u>4. Sociaal domein.....</u>	<u>61</u>
Sociaal domein	62
Wat heeft het gekost?	74
<u>5. Bestuur & Organisatie.....</u>	<u>79</u>
Samenwerking & positionering.....	80
Dienstverlening	82
Veiligheid	85
Financiën	88
Wat heeft het gekost?	90
<u>PARAGRAFEN .....</u>	<u>97</u>
Lokale heffingen	98
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	104
Onderhoud kapitaalgoederen	110

Financiering	115
Bedrijfsvoering	120
Verbonden partijen	126
Grondbeleid	133
Subsidieverstrekking	141
Rechtmatigheid	144
Bezuinigingen	145
Colofon	146
<u>Jaarrekening</u>	<u>147</u>
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	148
Balans per 31 december 2017	157
Toelichting op de balans	161
Vaste Activa	161
Vlottende activa	164
Passiva	170
Vlottende passiva	177
Het resultaat over 2017	181
Wet Normering Topinkomen	187
Schatkistbankieren	189
Financiële realisatie: rekening van baten en lasten	191
Algemene Dekkingsmiddelen	192
Reserves en Voorzieningen	193
Bijlagen	194
Bijlage 1 kredieten	195
Bijlage 2: Voortgang coalitieprogramma	197
Bijlage 3: SiSa	227
Bijlage 4: Mutaties reserves per programma	231

Inleiding

Jaarverslag 2017

In het jaarverslag verantwoorden wij ons over de in het afgelopen jaar uitgevoerde taken en de hiermee gemoeide middeleninzet. Het begrotingsjaar 2017 was het vierde jaar uit de bestuursperiode 2014-2018. In dit jaar lag onze focus op de uitvoering van de speerpunten uit het coalitieakkoord. Uitgangspunt voor deze verantwoording is de programmabegroting 2017-2020. "Valkenswaard op koers met de Toekomstvisie"; dat is de titel van de Programmabegroting 2017-2020. In deze titel wordt verwezen naar het collegeprogramma en de Toekomstvisie; deze twee documenten vormen de rode draad in de programmabegroting 2017-2020 en daarmee van onze activiteiten in 2017.

Coalitieprogramma

De coalitie heeft haar ambities voor de bestuursperiode uitgewerkt in een coalitieprogramma 2014-2018 met de titel "Voortgang door continuïteit". Bestaand beleid voortzetten is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Veel projecten, die in de afgelopen raadsperiode in gang zijn gezet, worden in deze raadsperiode tot realisatie gebracht. Denk daarbij aan de oprichting van BGTS De Groote Heide waarmee we van aanwezige natuur en recreatiemogelijkheden economische factoren van betekenis maken. Ook is voortgebouwd aan de aantrekkelijkheid van ons centrum, denk aan de werkzaamheden aan het Carillonplein en het Kerverijplein. Daarnaast is ruimte geboden aan nieuwe ontwikkelingen. Zo is het Implementatieplan Omgevingswet vastgesteld waarmee Valkenswaard een eerste, belangrijke stap heeft gezet naar een nieuwe manier van werken in het ruimtelijk domein.

Toekomstvisie

In de vorige raadsperiode is de Toekomstvisie opgesteld en uitgewerkt. De Toekomstvisie vormt de kapstok voor de strategie en de beleidskeuzes voor de komende jaren. De Toekomstvisie kent drie pijlers: Leisure, Innovatie en Sociale Cohesie. Deze drie pijlers zijn vertaald naar de vijf thema's in de begroting. Deze thema's zijn herkenbaar als de vijf programma's van de begroting. De Toekomstvisie is in een traject samen met bewoners, organisaties, verenigingen en bedrijfsleven uitgewerkt in strategische keuzes voor deze vijf thema's. Kort samengevat gaat het om de volgende strategische keuzes:

- Wonen: met betrekking tot de korte termijn inzetten op huisvesting voor jongeren, op de middellange termijn op jonge (Brainport)gezinnen en de financiën ook langs die keuzes inzetten.
- Werken: inzetten op met name werkgelegenheidsontwikkeling in de vrijetijdsector en de Brainportindustrie.
- Vrije tijd: impuls op verblijfsrecreatie en innovatieve leisure.
- Welzijn: naast de wettelijke verplichtingen in geval van mogelijkheden voor niet-wettelijke keuzes deze met name maken richting de jongere generaties en samenwerking met de A2-gemeenten op de 3 Decentralisaties.
- Bestuur & Organisatie: fundamentele keuze voor overheidsparticipatie in beleid en communicatie.

Focus op uitvoering Toekomstvisie

In de begroting voor 2017 zijn primair keuzes gemaakt om uitvoering te geven aan de Toekomstvisie Valkenswaard 2030 en het collegeprogramma 2014-2018 "Voortgang door continuïteit". De Toekomstvisie vormt al langer de beleidsmatige leidraad van de gemeente Valkenswaard en vormde ook in 2017 de basis voor het collegeprogramma 2014-2018. In de begroting voor 2017 heeft het college van B&W voorstellen gedaan om nieuwe impulsen te geven die aansluiten op de ontwikkelingen in de samenleving en de uitvoering van de Toekomstvisie dichterbij brengen. Met betrekking tot de maatregelen die we de gemeenteraad hebben voorgesteld, is dan ook scherp gestuurd op in hoeverre deze maatregelen passen in de Toekomstvisie.

Kansen in het kader van de Toekomstvisie

Valkenswaard heeft volop economische en sociaal-maatschappelijke kansen die passen binnen de Toekomstvisie. Om deze kansen te verzilveren zijn de laatste jaren een groot aantal ambitieuze projecten opgestart; denk aan het gebiedsakkoord N69 (Westparallel, gebiedsimpuls en nulplusmaatregelen), de herinrichting van de Europalaan, het Masterplan Centrum, de Business Case Sport en het project Maatschappelijk Vastgoed. Daarnaast zijn de afgelopen jaren ook een aantal nieuwe kansen voor Valkenswaard ontstaan. Denk hierbij aan de Paardenboulevard en de mogelijkheid om een Leisure-zone te ontwikkelen. Ook kan het Zuidtracé van de N69 mogelijk als gebiedsontwikkeling worden opgepakt. Om deze kansen te benutten is geïnvesteerd in de kwaliteit van de ambtelijke organisatie, er is met name gericht op de grote ontwikkelkansen die er liggen.

Kansen benutten door samenhang

Voor het verzilveren van onze kansen is echter niet alleen de uitvoeringcapaciteit en kwaliteit van belang, maar ook samenhang tussen de opgaven is essentieel. Er is in de P&C-cyclus gekozen voor het benoemen van strategische doelen in vijf programma's. Het afgelopen jaar is geïnvesteerd om de samenhang binnen programma's te vergroten. In de programmabegroting voor 2017 is ook geprobeerd meer beleidsmatige samenhang tussen de programma's aan te brengen. Dit deden we onder meer door de participatiewet te verplaatsen van het programma Werken naar het programma Welzijn, dat het programma Sociaal Domein is gaan heten. Tevens zijn er uitvoeringsprogramma's ingesteld voor de Groote Heide Dommelland (vrijtijdseconomie) en Omgevingswet, waardoor deze opgaven integraal worden benaderd.

Sociaal domein

Voor het Sociaal domein laat de jaarrekening een enorm tekort zien van ruim 2 miljoen euro. In november 2017 is een analyse gemaakt van de te verwachten tekorten binnen Jeugd en Wmo over het jaar 2017. De gemeenteraad is vervolgens middels een RIB geïnformeerd over deze analyse. Het tekort Sociaal Domein-breed, waar in de analyse vanuit werd gegaan, komt nagenoeg overeen met de werkelijke realisatie in 2017.

In de analyse Tekorten Jeugd en Wmo zijn per domein (beheers)maatregelen uitgewerkt welke op termijn kunnen leiden tot minder uitgaven en/of in ieder geval het beter kunnen beheersen van de uitgaven. De maatregelen die genoemd zijn hebben betrekking op de Monitoring, (wijze van) inkoop, doorontwikkeling van de toegang (Sociaal team, CJG), administratief/procesmatig. Binnen de gemeente wordt op allerlei fronten gewerkt om deze maatregelen te realiseren. Hieronder volgt een korte stand van zaken.

Jeugd

Het aantal kinderen dat jeugdhulp nodig heeft blijft stijgen. Het aantal beschikkingen in 2016 bedroeg 647 t.o.v. 711 in 2017. Het aantal unieke kinderen dat jeugdhulp ontving in 2016 bedroeg 468 t.o.v. 512 kinderen in 2017. Deze tendens is in heel Nederland zichtbaar. Het CBS publiceerde onlangs cijfers waaruit naar voren komt dat er landelijk een groei van zo'n 11% heeft plaats gevonden in het aantal jongeren dat jeugdzorg ontvangt tussen 2015 en 2017.

De toegang is laagdrempelig geworden door deze lokaal neer te leggen. De zorg lijkt ook steeds complexer te worden, waardoor zwaardere en/of langdurige inzet van hulp nodig is. Aangezien we te maken hebben met diverse verwijzers (huisartsen, medici en rechters) hebben we niet alle beschikkingen 'in de hand'. Ook al loopt de routing vanuit huisartsen steeds meer via het CJG, wil dit niet zeggen dat dit kostenbesparing oplevert. Wel is zicht op het inhoudelijk proces daarmee verbeterd.

In de tussenliggende periode van november 2017 en mei 2018 zijn een aantal maatregelen genomen en hebben betrekking op de volgende elementen:

- Inkoopgerelateerde maatregelen jeugdhulp
- CJG-gebonden maatregelen
- Beleidsmatige maatregelen

Wmo

Binnen de Wmo stijgt het aantal klanten nog steeds. Er is een forse stijging te zien in het aantal beschikkingen ten aanzien van:

- Beschikkingen Begeleiding individueel, te weten 20% t.o.v. 2016
- Beschikkingen Begeleiding groep, te weten 40% t.o.v. 2016
- Beschikkingen Hulpmiddelen, te weten 7% t.o.v. 2016
- Beschikkingen Huishoudelijke Hulp, te weten 10% t.o.v. 2016

Uit deze cijfers wordt duidelijk dat er een forse stijging is ten aanzien van alle vormen van Begeleiding, te weten individueel en groep, respectievelijk namelijk 20%, 40%. Daarnaast is binnen de doelgroep met een indicatie voor begeleiding te zien dat er een relatief grote groep meerdere (combinaties van) indicaties voor begeleiding heeft. Het aantal mensen met een indicatie voor begeleiding in de vorm van een Pgb is fors gedaald. Daarentegen is het aantal naturaverstrekking toegenomen. Bij de herindicaties is te zien dat een grote groep Pgb houders hun indicatie heeft omgezet naar naturazorg.

Ten aanzien van de hulpmiddelen is voornamelijk een stijging te zien in het aantal verstrekte elektrische rolstoelen (binnen en buiten), handbewogen rolstoel duw/kantelwagen, trapliften en bouwkundige woningaanpassingen

We hebben kunnen constateren dat er zowel binnen de zorgvormen van begeleiding (zie hierboven 40% en 20%) en de hulpmiddelen (combinaties van) maatwerkvoorzieningen worden geïndiceerd waar een grotere ondersteuningsbehoefte aan ten grondslag ligt. Wellicht niet alleen de behoefte van de individuele klant, maar ook van zijn/haar mantelzorger(s).

De wijzigingen binnen de WLZ (voorheen AWBZ) en de zorgverzekeringswet leiden tot een grotere toestroom van klanten naar de Wmo.

In de tussenliggende periode van november 2017 en mei 2018 is een aantal maatregelen genomen en die hebben betrekking op de volgende elementen:

- Voorliggend veld
- Afstemming andere wetgevingen
- Interne bedrijfsvoering
- Lokale partners
- Inkoop

Het resultaat ten opzichte van de begroting

De gemeenterekening 2017 laat een nadelig saldo zien ter grootte van € 2.492.000. In de 2e bestuursrapportage is een jaarrekeningresultaat van € 1.328.000 geprognosticeerd. Het resultaat wijkt ten opzichte van 2e bestuursrapportage circa € 1.164.000 af en wordt grotendeels veroorzaakt door de uitgaven binnen het sociaal domein. De gerapporteerde afwijkingen in 2^e bestuursrapportage zijn niet in de begroting verwerkt omdat de 2^e bestuursrapportage voor kennisgeving door de raad is aangenomen. In de begroting zijn alleen de vastgestelde besluiten en wijzigingen verwerkt.

De vastgestelde gewijzigde begroting liet een negatief resultaat van € 539.000 zien. Het verschil tussen de begroting en realisatie bedraagt € 1.953.000. Hieronder geven wij een overzicht van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting (na wijziging) en de rekening. Deze afwijkingen staan vermeld in de rechterkolom (en tellen op tot € 1.953.000). Daarbij is ook aangegeven welke afwijkingen geheel of gedeeltelijk structureel doorwerken.

Resultaat per programma

Overzicht programma resultaten in (x € 1.000)	Saldo: Begroting 2017 na wijziging	Saldo: Realisatie 2017	Totaal	Afwijking incidenteel	Afwijking structureel
1: Wonen	-5.637	-4.769	868	868	0
2: Werken	-3.828	-3.763	65	65	0
3: Vrije Tijd	-4.972	-5.466	-494	-295	-199
4: Sociaal domein	-21.068	-23.593	-2.525	0	-2.525
5: Bestuur & organisatie	34.966	35.099	133	133	0
Totaal	-539	-2.492	-1.953	771	-2.724

De belangrijkste afwijkingen op hoofdlijnen (niet limitatief en groter dan € 50.000) zijn:

Onderwerp	Bedrag (€)	Voordeel / nadeel	Incidenteel / structureel
Verspreid gronden en gebouwen Het voordeel van € 336.000 is te verklaren door enerzijds éénmalige niet begrote verkopen van een woning aan de Eksterlaan (gemeld in de 2e bestuursrapportage) en een perceel grond aan de Maastrichterweg (tankstation) De opbrengst van beide verkopen bedroeg € 377.000. Ook heeft de verkoop van restgronden ca. € 30.000 meer opgebracht dan begroot. Daar tegenover stonden niet begrote uitgaven € 71.000 voor het brandveilig maken van het pand van de voedselbank aan Barentszstraat en enkele onvoorziene asbestverwijderingen in de volkstuinen.	336.000	Voordeel	Incidenteel
Woonwagens en standplaatsen Het nadeel wordt veroorzaakt door:	115.000	Nadeel	Incidenteel

Onderwerp	Bedrag (€)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
<ul style="list-style-type: none"> • Structurele minder huuropbrengsten voor de gemeentelijke huurwoningen door verkoop van de woningen zonder aanpassing van de begroting (ca. € 30.000); • Structurele minder huuropbrengsten van de verhuur van woonwagens, door verhuizing van bewoners naar reguliere woningen (ca. € 30.000); • Eénmalige tegemoetkoming in de verhuiskosten van de woonwagenbewoners van de Veldbeemd (ca. € 25.000) • Doordat de daadwerkelijke overdracht van de woonwagens naar Woningbelang eind 2017 is gerealiseerd, is de taakstelling van ca. € 22.000 niet gehaald; • Tevens zijn de begeleidingskosten van de woonwagens door de externe partij ca. € 10.000 hoger uitgevallen dan begroot, omdat de overdracht naar Woningbelang pas eind 2017 is gerealiseerd. 			
<p>Bouwvergunningen</p> <p>De bouwleges opbrengsten zijn hoger uitgevallen t.o.v. de begroting. In 2017 zijn meer aanvragen en aanvragen voor grotere projecten binnen gekomen.</p>	58.000	Voordeel	Incidenteel
<p>Degeneratiekosten kabels en leidingen</p> <p>In 2017 zijn de opbrengsten hoger dan geraamd mede door project glasvezel schaapsloop en door implementatie van nieuwe verordening ondergrondse infrastructuur en digitalisering van meldingen en vergunningen. De meer-opbrengsten bedragen € 47.000. Dit voordeel is reeds in 2^e bestuursrapportage vermeld.</p>	47.000	Voordeel	Incidenteel
<p>Energielasten openbare verlichting</p> <p>De kosten van energie zijn lager uitgevallen. De afgelopen jaren zijn verouderde lichtmasten en armaturen vervangen door led-verlichting. De energiebesparing heeft geresulteerd in lagere energielasten. In 2018 wordt onderzocht wat het structurele effect van de verduurzaming van de openbare verlichting meerjaarlijks gaat opleveren.</p>	58.000	Voordeel	Incidenteel
<p>Taakstelling inkomende subsidies</p> <p>In 2017 is het niet gelukt om de taakstelling op subsidie volledig te realiseren. De gemeente heeft echter wel een aantal subsidies binnengehaald binnen project Europalaan, sanering geluid, restauratie molen en Nulplusmaatregelen N69. Maar deze subsidies zijn nog niet afgewikkeld en hebben niet geleid tot direct realiseren van de taakstelling in 2017. De meeste subsidies worden binnengehaald op</p>	53.000	Nadeel	Incidenteel

Onderwerp	Bedrag (€)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
projecten. Door de realisatie van deze subsidies zullen de kapitaallasten in de toekomst lager uitvallen en zal hierdoor een deel van de taakstelling worden gerealiseerd.			
Kapitaallasten Door de vertragingen in de investeringsprogramma vallen de kapitaallasten (rente en Afschrijvingen) fors lager uit. In de 2 ^e bestuursrapportage is dit voordeel reeds gerapporteerd.	306.000	Voordeel	Incidenteel
Centrum voor Muziek en Dans Eerder is in de tweede bestuursrapportage een voordeel gemeld van € 50.000. Dit blijft onveranderd. Gezien de ontwikkelingen van het muziek- en dansonderwijs in Valkenswaard – o.a. de nieuwe koers richting basisonderwijs in het kader van 'Een nieuw geluid' en als gevolg daarvan de mogelijke groei van activiteiten – zal dit resultaat geen structureel effect hebben naar de toekomst.	50.000	Voordeel	Incidenteel
Niet behalen taakstelling Subsidiebeleid herijken De taakstelling is deels gerealiseerd, € 32.630. Om de taken in het kader van de decentralisaties van het sociaal domein uit te kunnen voeren worden activiteiten uitgevoerd door het netwerk van onze partners in CJG en Sociaal Team. Om deze activiteiten uit te kunnen voeren ontvangen deze partners subsidie. Dit heeft sinds de decentralisaties ervoor gezorgd dat de bezuiniging op subsidies maar gedeeltelijk gehaald is. Enerzijds zijn activiteiten en subsidies beëindigd, anderzijds, vanwege de extra taken die naar de gemeente gekomen zijn, uitgebreid. In 2017 is er ingezet op preventiemiddelen. Dit zal in de toekomst leiden tot vermindering van de uitgaven. Met de partners zijn afspraken gemaakt wat wij van hen verwachten.	104.000	Nadeel	Incidenteel
Meerjarig investeringsplan (MIP) sportvoorzieningen In de begroting is voor de kapitaallasten die voortvloeien uit het MIP sportvoorzieningen een bedrag van € 50.000 opgenomen. In de tweede bestuursrapportage is gemeld dat de investeringen grotendeels worden gerealiseerd in het 4 ^e kwartaal van 2017 en 2018. De kapitaallasten zullen hierdoor pas in 2018 worden verantwoord. De reservering van € 50.000 kan komen te vervallen.	50.000	Voordeel	Incidenteel

Onderwerp	Bedrag (€)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
<p>Minder opbrengsten Sportpark Den Dries</p> <p>In de tweede bestuursrapportage is gemeld dat de inkomsten uit sportaccommodaties net zoals in voorgaande jaren achter lopen. Het nadeel op de sportaccommodaties wordt veroorzaakt door lagere opbrengsten als gevolg van lagere bezettingsgraden.</p>	105.000	Nadeel	Structureel
<p>Meer onderhoudskosten Sportpark Den Dries</p> <p>De onderhoudskosten op de sportparken zijn hoger uitgevallen. In 2017 zijn de kosten van kunstgrasreiniging HOD verantwoord. Daarnaast zijn er noodreparaties uitgevoerd aan de beregeningsinstallaties (deze wordt in 2018 vervangen). Tenslotte was er op de sportparken sprake van een beheerachterstand, deze is in 2017 ingelopen.</p>	64.000	Nadeel	Incidenteel
<p>Minder opbrengsten Zwembad De Wedert</p> <p>De inkomsten uit de verkoop van de kaartjes van het buitenbad en binnenbad zijn weliswaar iets beter dan vorig jaar, maar blijven de totale inkomsten achter bij de raming. Daarnaast leiden meer bezoekers in het buitenbad tot hogere lasten. Het nadeel van het zwembad is in de tweede bestuursrapportage geschat op € 80.000.</p>	94.000	Nadeel	Structureel
<p>Afwaardering kunstgrasvelden</p> <p>Het nadeel is ontstaan door de eenmalige afwaardering van de boekwaarde van huidige kunstgrasveld conform het raadsbesluit vervanging kunstgrasvelden SV Valkenswaard.</p>	119.000	Nadeel	Incidenteel
<p>Sociale werkvoorziening (WSW)</p> <p>De middelen die de gemeente ontvangt voor de uitvoering WSW (integratie uitkering sociaal domein, onderdeel participatie/WSW) worden volledig doorbetaald aan de Ergon (WSW-bedrijf). Omdat een tussentijdse aanpassing van het budget niet tijdig in de begroting verwerkt is, ontstaat in de jaarrekening een voordeel van € 51.000.</p>	51.000	Voordeel	Incidenteel
<p>Eerstelijns jeugd</p> <p>Het budget voor subsidies ten behoeve van eerstelijns jeugdzorg is niet geheel gebruikt. Dit betreffen subsidies die incidenteel verstrekt kunnen worden. Dit levert een voordeel op.</p>	50.000	Voordeel	Incidenteel
<p>PGB Jeugd en WMO</p> <p>Het per 1 januari 2015 ingevoerde trekkingsrecht PGB via de SVB en het grote</p>	200.000	Voordeel	Structureel

Onderwerp	Bedrag (€)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
aanbod aan gecontracteerde zorgaanbieders voor naturazorg, leidt de laatste jaren tot steeds meer afname van pgb houders.			
<p>Jeugdzorg met/zonder verblijf</p> <p>Het aantal kinderen dat jeugdhulp nodig heeft blijft stijgen. Het aantal beschikkingen in 2016 bedroeg 647 t.o.v. 711 in 2017. Het aantal unieke kinderen dat jeugdhulp ontving in 2016 bedroeg 468 t.o.v. 512 kinderen in 2017. Deze tendens is in heel Nederland zichtbaar. De toegang is laagdrempelig geworden door deze lokaal neer te leggen. De zorg lijkt ook steeds complexer te worden, waardoor zwaardere en/of langdurige inzet van hulp nodig is. Aangezien we te maken hebben met diverse verwijzers (huisartsen, medici en rechters) hebben we niet alle beschikkingen 'in de hand'. Ook al loopt de routing vanuit huisartsen steeds meer via het CJG, wil dit niet zeggen dat dit kostenbesparing oplevert. Wel is zicht op het inhoudelijk proces daarmee verbeterd.</p> <p>Daarnaast is er een nadeel op JeugdzorgPlus van ongeveer € 200.000. Bij JeugdzorgPlus zit een jongere in een instelling: een intensieve vorm van jeugdhulp. In de begroting wordt rekening gehouden met één persoon per jaar (365 zorgdagen). De werkelijkheid liet zien dat het in 2017 om ruim 900 zorgdagen ging. Hier hebben we als gemeente geen invloed op.</p>	1.815.000	Nadeel	Structureel
<p>Jeugdreclassering + Jeugdbescherming</p> <p>In 2017 is, na bevoorschotting van de gecertificeerde instellingen die Jeugdreclassering en Jeugdbescherming mogen uitvoeren, afgerekend op daadwerkelijk gebruik. De begrotingsbedragen zijn in 2014 gebaseerd op een inschatting. In praktijk blijkt het begrotingsbedrag af te wijken van de realiteit. In 2019 wordt het bedrag van deze post opgehoogd conform uitgaven 2017.</p>	167.000	Nadeel	Structureel
<p>Voorzieningen</p> <p>De opdracht die de gemeente heeft gekregen vanuit het Rijk om inwoners de mogelijkheid te geven zo lang mogelijk thuis te kunnen blijven wonen leidt naast een toename in beschikkingen Huishoudelijke Hulp en vormen van Begeleiding, ook tot meer verstrekkingen van hulpmiddelen.</p>	234.000	Nadeel	Structureel
<p>Begeleiding natura + Huishoudelijke hulp</p> <p>Ten opzichte van 2016 heeft er binnen de zorgvorm Begeleiding (individuele Begeleiding en Begeleiding groep/Dagbesteding) een forse</p>	742.000	Nadeel	Structureel

Onderwerp	Bedrag (€)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
<p>stijging in het aantal beschikkingen heeft plaatsgevonden (respectievelijk 20% en 40%). Dit is niet alleen lokaal, maar ook landelijk een trend bij gemeentes.</p> <p>We hebben geconstateerd dat er o.a. binnen de zorgvormen van begeleiding (combinaties van) maatwerkvoorzieningen worden geïndiceerd waar een grotere ondersteuningsbehoefte aan ten grondslag ligt. Wellicht niet alleen de behoefte van de individuele klant maar ook zijn/haar mantelzorger(s).</p> <p>De wijzigingen binnen de WLZ (voorheen AWBZ) en de zorgverzekeringswet leiden tot een grotere toestroom van klanten naar de Wmo. De ondersteuning die voorheen in de verzorgingshuizen geboden werd, bestaat niet meer. Sinds 2013 is dit in gang gezet waarbij uiteindelijk 1 januari 2016 ZZP 3 in het kader van de WLZ niet meer wordt afgegeven door het CIZ. Geconcludeerd kan worden dat er alleen nog opname plaatsvindt in een instelling zodra er sprake is van 24-uurs verpleeghuiszorg. Maar dat wil niet zeggen dat er geen 24-uurs toezicht nodig is.</p> <p>Deze doelgroep doet nu een beroep op de Wmo en doet vaak een beroep op Begeleiding groep, Begeleiding individueel Ook vaak ter ontlasting van de mantelzorger(s), ook wel respijtzorg genoemd.</p> <p>De opdracht die de gemeente in het kader van de Wmo heeft meegekregen is de inwoner zo lang mogelijk te ondersteunen om opname in een WLZ instelling te voorkomen en/of uit te stellen. Dit is een ingewikkelde opdracht en vormt vaak een grijs gebied waarin bepaald moet worden of de ondersteuning die geboden worden nog wel/of niet haalbaar is binnen het aanbod in de Wmo.</p> <p>Het aantal beschikkingen huishoudelijke Hulp is net als bij de Begeleiding in 2017 toegenomen. Ook de combinaties van beschikkingen is toegenomen. Deze noodzakelijke ondersteuningsvormen worden niet alleen ingezet voor de individuele klant, maar ook vaak ter ontlasting van de (overbelaste) mantelzorger.</p> <p>Ook is medio 2017 de nieuwe ondersteuningsvorm Algemene voorziening Huishoudelijke Hulp van start gegaan. Hiermee dient de gemeente weer tegemoet moeten komen (na uitspraken van de CRvB) aan de ondersteuningsbehoefte van de cliënten groep die voor 1 januari 2015 gebruik maakten van Huishoudelijke Hulp 1 (HH1). Deze nieuwe voorziening heeft weer een nieuwe toestroom</p>			

Onderwerp	Bedrag (€)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
aan klanten teweeg gebracht, die maar beperkt te voorspellen was.			
Uitvoeringskosten De kosten op de uitvoering zijn meegefallen. Een reden is het vast aannemen van mensen en een verkleining van de flexibele schil.	87.000	Voordeel	Incidenteel
APPA Ieder jaar vindt er een actualisatie van de voorziening voor pensioenen van wethouders (APPA) plaats. De actualisatie per ultimo 2017 levert een voordeel op. Dit wordt veroorzaakt door een verhoging van de rekenrente waardoor er minder gestort moet worden om het eindkapitaal te bereiken.	235.000	Voordeel	Incidenteel
Inhuur Burgerzaken Als gevolg van een aantal langdurige ziektegevallen was het noodzakelijk om de bezetting aan de balies in het gemeentehuis middels inhuur te regelen. Hierdoor is in 2017 een overschrijding ontstaan als gevolg van deze ontwikkeling.	129.000	Nadeel	Incidenteel
Restitutie gemeentelijke bijdrage 2016 Regionale brandweer/ VRBZO Zoals reeds in de tweede bestuursrapportage gemeld heeft VRBZO een positief rekeningresultaat over 2016 van € 87.000 gerealiseerd. Het aandeel voor Valkenswaard is na besluitvorming in 2017 uitbetaald.	87.000	Voordeel	Incidenteel
Vrijval voorziening ADV Ieder jaar vindt er een actualisatie van de voorziening ADV. Door de afbouw van de ADV kan de voorziening komen te vervallen. De actualisatie per ultimo 2017 levert een voordeel van € 128.000 op.	128.000	Voordeel	Incidenteel
WW verplichtingen Als gevolg van een overeengekomen afkoopregeling kan een deel van de voorziening WW verplichting komen te vervallen. De vrijval levert een incidenteel voordeel van € 50.000 op.	50.000	Voordeel	Incidenteel
ICT budget Omdat een aantal zaken die voor 2017 gepland waren, dit jaar niet worden uitgevoerd, is er een incidenteel voordeel van € 80.000 op het ICT budget. Dit levert geen problemen op voor 2018.	80.000	Voordeel	Incidenteel

Onderwerp	Bedrag (€)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
Schadeloosstelling en verzekeringen De kosten van schadeloosstellingen aan derden en verzekeringen zijn toegenomen. Er is een nadeel opgetreden van € 54.000 in 2017.	54.000	Nadeel	Incidenteel
OZB In 2017 zijn minder ozb opbrengsten gerealiseerd dan geraamd. Door jurisprudentie met betrekking tot tariefstelling (woningen tarief in plaats van niet-woningen tarief) heeft invloed op de ozb opbrengst. Daarnaast is het leegstandspercentage van niet-woningen aanzienlijk hoger dan we hadden voorzien. Tenslotte bleef de marktwaarde van niet-woningen achter ten opzichte van woningen. Deze ontwikkelingen hebben een negatieve invloed van € 53.000 op de totale ozb opbrengst.	53.000	Nadeel	Incidenteel
Onvoorzien Niet bestede deel van de post onvoorzien bedraagt € 67.000.	67.000	Voordeel	Incidenteel

Gemeentebestuur

Samenstelling gemeenteraad

Partij	Aantal zetels in de gemeenteraad
H&G (Helder & Gedreven)	8
Valkenswaard Lokaal	6
CDA (Christen Democratisch Appèl)	5
PvdA (Partij van de Arbeid)	2
VVD (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie)	1
D66 (Democraten 66)	1

Op 19 maart 2014 heeft er een gemeenteraadsverkiezing plaatsgevonden, waarna een nieuwe gemeenteraad is geïnstalleerd (27 maart 2014).

In 2017 bestaat het College van burgemeesters en wethouders uit:

College	Portefeuille
Burgemeester Drs. A.B.A.M Ederveen	Openbare orde en veiligheid, Portefeuilleoverstijgende handhavingscoördinatie, Integraal veiligheidsbeleid, Communicatie, Bestuurlijke aangelegenheden, Bestuurlijke vernieuwing, Intergemeentelijke samenwerking, Representatie en jumelage, Strategische positionering, Centrumfunctie van Valkenswaard
Wethouder M.T.G.M. Wijnen	Verkeer, Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting, Beheer Openbare Ruimte, Onderwijs <i>Projecten:</i> Groote Heide, Bereikbaarheid Valkenswaard, Lage Heide woningbouw
Wethouder E.H. Buiten	Economische Zaken (incl. Centrummanagement), Werk & inkomen, Grondzaken (inclusief pacht), Sport, Juridische Zaken <i>Projecten:</i> Business Case Hofnar, Kloosterpark
Wethouder M.J.A. Bax	Financiën, Eigendommen, Informatie & Automatisering, P&O, Milieu <i>Projecten:</i> Dommelkwartier, Dommelen-Zuid (verkeer), Masterplan Centrum, Business Case Sport
Wethouders H.G. Tindemans-van Tent	Zorg en Welzijn, Cultuur, Wijkgericht werken, Toerisme & Recreatie (incl. Evenementen), Natuurbeleid, Vergunningen, Dienstverlening, Monumentenzorg

Beleidsverantwoording

1. Wonen

Product	Portefeuillehouder	Team
Ruimtelijke ontwikkeling	Dhr. M.T.G.M. Wijnen	Ruimtelijk beleid en projecten
Infrastructuur	Dhr. M.T.G.M. Wijnen	Ruimtelijk beleid en projecten
Groen	Dhr. M.T.G.M. Wijnen	Ruimtelijk beleid en projecten
Milieu	Dhr. M.J.A. Bax	Ruimtelijk beleid en projecten

Ruimtelijke ontwikkeling

Missie

Wij werken samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan een vitale gemeente waarin het goed wonen, werken en recreëren is.

Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie 2030 (2012)
- Structuurvisie Valkenswaard deel A (2012) en deel B (2013)
- Integrale Strategie Ruimte (MRE, 2017)
- Ruimtelijke visies
- Bestemmingsplannen
- Nota uitgangspunten bestemmingsplan buitengebied (2016)
- Implementatieplan Omgevingswet (2017)
- Masterplan Centrum (2013)
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit (2016), incl. beeldkwaliteitsplan centrum (2017)
- Subsidieverordening gevelverbetering (2017)
- Woningmarktanalyse (2013)
- Woonvisie (2014)
- Notitie integrale afweging en prioritering woningbouwprojecten (2015)
- Nota Grondbeleid (2016)
- Prestatieafspraken gemeente – Woningbelang (2017)
- Uitgiftebeleid geliberaliseerde pacht (2006)
- Algemene Verkoopvoorwaarden gemeente Valkenswaard (2006)
- Omgevingsbeleidsplan A2 gemeenten (2015-2018)/uitvoeringsprogramma 2018

Wat willen we bereiken?
Een passende bestemming hebben, zodat het bestaande gebruik aansluit bij het bestemmingsplan en waar mogelijk ruimte wordt geboden voor ontwikkeling.
Samen met inwoners, bedrijven en belangenorganisaties integrale keuzes maken over de inrichting en waardering van de fysieke leefomgeving (overheidsparticipatie) en particuliere initiatieven integreren in het ruimtelijk beleid van de gemeente.
Doorpakken op ontwikkelingen en initiatieven die reeds zijn ingezet, onder andere Lage Heide, Kloosterpark en het startersinitiatief.
Voorkomen en aanpakken van leegstand en verloedering, met name in het centrum en aan de invalswegen.
Een passende woningvoorraad die aansluit op de behoeften, zodat sneller een passende woning kan worden gevonden, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar jongeren en jonge gezinnen.
Het verbeteren van het woongenot in algemene zin, wat onder andere bijdraagt aan de verbetering van de verkoop van de bestaande voorraad.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Omgevingswet</p> <p>In 2017 maken college en gemeenteraad essentiële keuzes over de wijze waarop de gemeente de Omgevingswet zal implementeren.</p> <p>We brengen de actuele opgave voor de komende jaren in het fysieke domein in kaart met o.a. het gewenste ambitieniveau en het</p>	<p>Op 26 oktober 2017 heeft de gemeenteraad het Implementatieplan Omgevingswet vastgesteld, waarin de rol en ambities van de gemeente staan omschreven.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
benodigde cq. gewenste veranderingsproces (implementatieplan).	
<p>Bestemmingsplan Buitengebied in procedure brengen</p> <p>Het bestemmingsplan Buitengebied moet in 2017 opnieuw worden vastgesteld. Hiervoor is in 2016 het bestemmingsplan buitengebied in procedure gebracht op basis van de door de raad vastgestelde uitgangspunten in 2016.</p>	<p>Het bestemmingsplan Buitengebied is in 2017 niet vastgesteld, maar het voorontwerpbestemmingsplan heeft wel ter inzage gelegen. De eerdere planning bleek te ambitieus. Onder andere vanwege ontwikkelingen op het Eurocircuit, was het niet mogelijk het bestemmingsplan in 2017 vast te stellen.</p>
<p>Bestemmingsplannen binnen de bebouwde kom in procedure brengen</p> <p>In 2015 is gestart met de bestemmingsplannen Valkenswaard Noord, Borkel en Schaft en het Veegplan binnen de bebouwde kom. Deze zijn in 2016 verder in procedure gebracht. De herziening van de bestemmingsplannen gebeurt op basis van het oude bestemmingsplan en op basis van de nieuwste wetgeving, standaarden, ruimtelijke inzichten. Daarbij hebben we de bestaande situatie goed vastgelegd en daar waar mogelijk ruimtelijke ontwikkelingen meegenomen.</p>	<p>Het bestemmingsplan Veegplan binnen de bebouwde kom is onherroepelijk geworden. Het bestemmingsplan Valkenswaard Noord is op 20 april 2017 vastgesteld en het bestemmingsplan Borkel en Schaft is op 26 oktober 2017 vastgesteld. Het bestemmingsplan Dommelen is in 2017 in procedure gebracht en zal in 2018 worden afgerond.</p>
<p>Kleinschalige ontwikkelingen</p> <p>Naast de grotere bestemmingsplanactualisaties en visies blijft er aandacht voor kleinschalige ontwikkelingen. Zowel eigen ontwikkelingen als particuliere initiatieven in het buitengebied en in het stedelijk gebied worden in procedure genomen, mits mogelijk en gewenst.</p>	<p>In het bestemmingsplan Buitengebied 2 en het bestemmingsplan Borkel en Schaft worden resp. kleinschalige ontwikkelingen meegenomen. Daarnaast zijn ruimtelijke procedures afgerond voor bijvoorbeeld Berkheuvels 5, Dommelseweg 112-118, Dommelseweg 141-143, Kromstraat 42-44, , De Weitens, Veldbeemd, Maastrichterweg 120-128.</p>
<p>Ruimtelijke kwaliteit en welstand</p> <p>Met de vaststelling van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit (2016) hebben we een instrument om te handhaven op excessen in de ruimtelijke kwaliteit. In het uitvoeringsprogramma handhaving, krijgt de handhaving van de beeldkwaliteit prioriteit. Daarbij wordt in eerste instantie gebruik gemaakt van de thans opgenomen uren en middelen. Mochten deze, bijvoorbeeld vanwege ingewikkelde of langdurige zaken, ontoereikend zijn dan wordt hiervoor een separaat voorstel aan de raad gedaan.</p>	<p>In 2017 zijn met de eigenaren van de betreffende verloederde locaties of de door hun ingeschakelde deskundigen gesprekken gevoerd. Alle locaties zijn in beeld. Bij verschillende locaties is de verloedering opgelost. Bij de overige locaties zijn planologische ontwikkelingen gaande. Deze ontwikkelingen worden door ons gevolgd en zo nodig voorzien van begeleiding. Regelmatig wordt gepolst naar de stand van zaken. Dit alles binnen het beschikbare budget.</p>
<p>Woningbouwprioritering</p> <p>Realiseren en monitoren van de door de raad vastgestelde woningbouwprioritering met aandacht voor de doelgroepen jongeren en jonge gezinnen en voor strategisch belangrijke locaties ter voorkoming of bestrijding van leegstand. Als de nieuwe prognose van de provincie in 2017 weer ruimte biedt voor nieuwe woningbouwplannen, ontwikkelen we hiervoor een aangepast programma.</p>	<p>De Provincie Noord-Brabant heeft in 2017 de nieuwe prognose vastgesteld. Deze biedt ruimte om ca. 150-175 woningen extra te programmeren, bovenop de woningbouwprioritering die de raad in 2015 heeft vastgesteld. Ter voorbereiding op de nieuwe programmering, die na de verkiezingen aan de nieuwe gemeenteraad zal worden voorgelegd, hebben gesprekken plaatsgevonden met corporaties en diverse ontwikkelaars.</p>
<p>Jongeren en jonge gezinnen</p> <p>We voeren de in 2016 ontwikkelde uitvoerings- en communicatiestrategie uit om Valkenswaard aantrekkelijk te maken voor jonge gezinnen.</p>	<p>In 2017 is de analyse afgerond ten aanzien van de woonaantrekkelijkheid van de gemeente Valkenswaard voor jongeren en jonge gezinnen. Deze is aan de gemeenteraad gepresenteerd in augustus 2017. Op basis van de analyse hebben we eind november 2017 een integraal</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
	maatregelenpakket aangekondigd aan de gemeenteraad, waarbij ingaande 2018 de afzonderlijke maatregelen worden uitgevoerd.
<p>Prestatieafspraken o.b.v. Woonvisie en Nieuwe Woningwet We monitoren en actualiseren de (meerjarige) prestatieafspraken die tussen de gemeente en de woningcorporaties Woningbelang en Woonbedrijf zijn gemaakt op basis van de Woonvisie.</p>	<p>De prestatieafspraken 2017 vormden de leidraad voor de uitvoering van projecten die hierin zijn opgenomen. Zo is de ruimtelijke procedure voor de woonwageningen aan de Veldbeemd afgerond en is gestart met de bouw. Ook zijn de bestemmingsplanprocedures voor de locaties Molensteen en Carolusdreef in procedure gebracht. Tevens is de renovatie van het voormalige verzorgingstehuis aan de Carolusdreef (Den Haagacker) van start gegaan.</p>
<p>Masterplan Centrum Het uitvoeringsprogramma voor het Masterplan Centrum valt uiteen in de volgende drie programmaonderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ programma 1: herinrichting kerngebied (Hart van Valkenswaard) ▪ programma 2: herinrichting schil (aanloopgebieden, parkeerterreinen en entrees) ▪ programma 3: economie (aanpak leegstand) en beeldkwaliteit. <p>De programma's 1 en 3 krijgen in de eerstkomende jaren prioriteit. Uit programma 2 worden de parkeerplaatsen Carillonplein en Kerkerijplein versneld opgeknapt passend binnen de vastgestelde visie op parkeren.</p>	<p>Op 26 januari 2017 is het voorlopig ontwerp openbare ruimte als richtinggevend kader voor het centrum vastgesteld. Tevens zijn de definitieve ontwerpen voor de parkeerplaatsen vastgesteld. In het 4^e kwartaal is gestart met de uitvoering van de parkeerterreinen aan het Carillonplein en het Kerkerijplein. Deze werkzaamheden zijn in 2017 grotendeels uitgevoerd. De werkzaamheden aan de Corridor en het Richterpad zijn eveneens (nagenoeg) afgerond.</p>
<p>Uitvoeren Plan van aanpak legalisatie onrechtmatig grondgebruik Uitvoering van het plan van aanpak voor de legalisatie van het onrechtmatig grondgebruik door verkoop of verhuur van snippergroen, terugvordering of overdracht op grond van verjaring.</p>	<p>Medio 2017 is het project geëvalueerd om een koers uit te kunnen zetten voor een vervolg. Het college heeft besloten om het project voorlopig te continueren tot en met 2019. Sinds de start, medio 2014 tot en met eind 2017 zijn er 275 van de 825 onrechtmatige gevallen gelegaliseerd (33%). Het project is voortgezet in de wijk Oud-Dommelen. Hiervoor is een informatieavond georganiseerd.</p>
<p>Volkstuincomplexen Het fasegewijze onderbrengen van volkstuincomplexen bij volkstuinverenigingen.</p>	<p>Inmiddels is er voor het volkstuincomplex aan de Le Sage ten Broekstraat een bestuur in oprichting. Om de in de Structuurvisie beschreven ambitie t.a.v. een groene wig van het centrum van Valkenswaard naar het Dommeldal mogelijk te maken is er een ontwerp gemaakt voor de herinrichting van de totale groenstrook aan de Le Sage ten Broekstraat die hierin een belangrijke schakel is. In samenhang met het oprichten van de volkstuinvereniging kan de groenstrook in zijn geheel betrokken worden om een kwaliteitsslag in uitstraling te maken. Hiervoor is draagvlak gevonden bij de Wijkcommissie Kerkackers.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Eurocircuit en omgeving Ter vervanging van de parkeercapaciteit die zal verdwijnen na aanleg van de Westparallel zal worden gezocht naar alternatieve locaties. Daarbij wordt gekeken naar gemeentelijke gronden ten zuiden van Valkenswaard welke structureel beschikbaar zijn. Het onderzoek naar de alternatieve locaties zal in de eerste helft van 2017 worden afgerond, inclusief een planning om de parkeercapaciteit planologisch te borgen. De alternatieve parkeercapaciteit kan ook worden ingezet voor andere grootschalige evenementen in Valkenswaard, zoals bijvoorbeeld de paardensport aan de Maastrichterweg, het bloemencorso, de Pinksterrit en de HoLaPress Valkenloop.</p>	<p>In het voorontwerpbestemmingsplan Eurocircuit e.o. is de zone tussen de Westparallel en het Eurocircuit aangewezen als parkeercapaciteit voor evenementen. Op deze wijze is een deel van de parkeercapaciteit geborgd. Daarnaast wordt alternatieve parkeercapaciteit voor andere grootschalige evenementen opgenomen in de uitwerking van het masterplan voor de leisurezone en de paardenboulevard.</p>
<p>Evaluatie welstandscommissie De nieuwe welstandscommissie is per 1 september 2015 geïnstalleerd. Halverwege de zittingsperiode van drie jaar, d.w.z. medio 2017, zal een evaluatie plaatsvinden van de welstandscommissie.</p>	<p>Er heeft in 2017 geen evaluatie wijzigingen in de samenstelling van de welstandcommissie. De evaluatie is begin 2018 uitgevoerd.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Verplichte indicatoren			
Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	www.waarstaatjegemeente.nl	10	10,5
Demografische druk (%)	www.waarstaatjegemeente.nl	Stabilisatie	78,2
Gemiddelde WOZ waarde (€ 1.000)	www.waarstaatjegemeente.nl	243	243
Overige indicatoren			
Vestiging per 1.000 inwoners	www.waarstaatjegemeente.nl	38,5	46,0 (voorlopig)
Vertrek per 1.000 inwoners	www.waarstaatjegemeente.nl	37,0	39,3 (voorlopig)
Waardering buurt (score)	www.waarstaatjegemeente.nl	8,0	7,99

Infrastructuur

Missie

Inrichten van de openbare ruimte, waarbij een goed evenwicht tussen bereikbaarheid en leefbaarheid wordt bewerkstelligd.

Kaderstellende nota's

Infrastructuur:

- Regionale Bereikbaarheidsagenda (onder voorbehoud instemming gemeenteraad)
- Mobiliteitsplan (2014)
- Verkeersvisie Schaapsloop (2007)
- Fietsparkeerplan (1997)
- Fietsbeleidsplan (2006)
- Duurzaam veilig verkeer Valkenswaard (1999)
- Gebiedsakkoord N69 (2012)
- Regionaal advies Voorkeursalternatief Nieuwe Verbinding (2013)
- Masterplan Centrum (2013)
- Inrichting 30km-u gebieden in het kader van Startprogramma Duurzaam Veilig (1998) Beleid – en beheersplan OV (2014);
- Beheerplan 'wegen en bruggen'; zie paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen'

Parkeren:

- Visie op Parkeren (2015)
- Parkeernormering (2008)
- Beleidsnotitie parkeren grote voertuigen (2009)
- Aanvraag en toekenningsvoorwaarden gehandicaptenparkeerplaatsen (2010)

Waterhuishouding:

- Basis Rioleringsplan (BRP) (2011)
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2013-2017

Wat willen we bereiken?
Een nette en ordelijke uitstraling voor onze gemeente.
Uitvoeren van het Mobiliteitsplan.
Voorbereiding en uitvoering van alle nulplusmaatregelen, te beginnen met het definitief regelen van de in het vooruitzicht gestelde subsidiebijdragen.
Kritisch volgen van het PIP-proces (Provinciaal Inpassingsplan) met betrekking tot de Westparallel/N69.
Na aanleg van de Nieuwe Verbinding/Westparallel een goede interne verkeersdoorstroming realiseren in heel Valkenswaard.
Samen met de provincie maatregelen nemen in Dommelen-Zuid om de verkeersdruk als gevolg van de komst van de Westparallel te beperken (voordat de Westparallel in gebruik wordt genomen).
We willen dat de parkeervoorzieningen optimaal benut worden en daartoe laten we de verschillende doelgroepen op de juiste plaats parkeren.
Stimuleren van het openbaar vervoer in algemene zin.
Verder vormgeven van de (nulplus)maatregelen uit het bereikbaarheidsakkoord waaronder Hoogwaardig Openbaar Vervoer.
Waterhuishouding: het in stand houden van het bestaande rioolstelsel, op een slimme manier inspelen op de toename van de regenheerslag in stedelijk gebied (klimaatadaptatie) en de impact op het ontvangend oppervlakte water verminderen.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
Verkeersveiligheid Sneller en beter optreden naar aanleiding van verkeersonveilige situaties conform uitgangspunten Mobiliteitsplan.	Meldingen en klachten zijn adequaat opgepakt en met zorg behandeld.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Verdere implementatie nieuw parkeerbeleid</p> <p>Het nieuwe vergunningensysteem zal in 2017 operationeel zijn. Ook zijn we dan aangesloten bij het parkeerhuis waarbij alle aanbieders van mobiele parkeerdiensten onder één dak vallen. We analyseren de opgetreden financiële effecten.</p>	<p>Het nieuwe vergunningensysteem is operationeel en vanaf 1 januari 2018 zijn we aangesloten bij het parkeerhuis. De analyse van de opgetreden financiële effecten is uitgevoerd. Daaruit komt naar voren dat, naast de autonome ontwikkeling als gevolg van de maatregelen uit het vastgestelde parkeerbeleid, de gratis parkeerterreinen tevens een aanzuigende werking hebben en daarmee bijdragen aan lagere inkomsten. Op basis van de analyse werd de begroting bijgesteld. De werkelijke parkeeropbrengsten in 2017 blijken hoger dan de bijgestelde begroting.</p>
<p>Mobiliteitsplan</p> <p>Uitvoeren maatregelen meerjaren uitvoeringsprogramma met prioriteit 1.</p>	<p>In 2017 is een start gemaakt met het maken van regionale afspraken omtrent het omleiden van het vrachtverkeer. Binnen Valkenswaard wordt het vrachtverkeer met DRIP's naar de gewenste doorgaande route verwezen. Enkele wijken zijn uitgebreid met een 30 km/h zone en de gereconstrueerde Europalaan is opgeleverd. Daarnaast zijn maatregelen getroffen om sluipverkeer via de Molenstraat tegen te gaan. Enkele andere projecten met prioriteit 1 zijn gestart met voorbereidende ontwerptrajecten.</p>
<p>Fietsbeleidsplan</p> <p>Opstellen van een nieuw fietsbeleidsplan met betrokken en belanghebbende partijen.</p>	<p>Binnen het in 2017 vastgestelde OV-beleid is aandacht gevraagd voor fietsparkeren bij OV-haltes. Dit wordt nader uitgewerkt. Het fietsbeleidsplan is nog niet afgerond.</p>
<p>Gebiedsakkoord N69 / voorbereiding nulplus maatregelen</p> <p>Vorbereiding en uitvoering van de volgende onderdelen van het Gebiedsakkoord N69:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afronding PIP-traject Westparallel • Detailleren ontwerpen aansluitingen Dommelen-West en Valkenswaard Luikerweg • Regelen overdracht N69 in uitvoeringsovereenkomst N69 met provincie • Herinrichting gehele N69 corridor • Reconstructie rotonde Luikerweg/Zuidelijke Randweg • Reconstructie de Vest – Zeelberg • Reconstructie Zuidelijke Randweg/Molenstraat • Geluidmaatregelen Zuidelijke Randweg • Inrichting verblijfsgebieden BIBEKO • Inrichting verblijfsgebieden BUBEKO • Verkeersmaatregelen Dommelen-Zuid 	<p>De volgende onderdelen van het gebiedsakkoord N69 zijn in 2017 opgepakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2017 hebben we de provincie bijgestaan bij dossiers behorende bij de inpassing van het PIP. • Met de provincie zijn onderhandelingen gevoerd over de uitvoeringsovereenkomst, met name op de dossiers overdracht N69, Dommelen-Zuid en de compensatiegronden. Behalve voor Dommelen-Zuid en nog enkele kleine punten is er verder op alle dossiers overeenstemming bereikt. • De herinrichting van de Europalaan is medio 2017 afgerond, alsmede de inrichting van verblijfsgebieden (30 km zones) in de wijk 't Gegraaf. Een deel van de reconstructie Zuidelijke Randweg/Molenstraat is in 2017 uitgevoerd, de realisatie van een verkeerssluis volgt in 2018 en wacht op uitspraak van de Raad van State. • De inrichting van verblijfsgebieden (30 km zones) voor de wijk Kreijenbeek is voorbereid en er is synergie gezocht met de afkoppelingswerkzaamheden voor deze wijk. Voor de reconstructie van de Vest/Zeelberg en van de Dommelseweg/Nieuwe Waalreseweg zijn alle voorbereidingen getroffen om begin 2018 te beginnen met de uitvoering. Ook de inrichting van verblijfsgebieden (60 km zones) is in 2017 voorbereid waarbij synergie is gezocht met werkzaamheden van Beheer & Uitvoering. De uitvoering kan starten in 2018.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
	<ul style="list-style-type: none"> In 2017 zijn na openstelling van de Europalaan de verkeersintensiteiten op de Zuidelijke Randweg wederom gemeten. Dit leidt niet tot een significante toename van verkeer en daarmee niet tot het aanbrengen van geluidarm asfalt. Het volgende meetmoment is de openstelling van de Westparallel. In 2017 zijn maatregelen getroffen om doorgaand vrachtverkeer te weren. Daarbij zijn verkeersbesluiten opgesteld, dynamische route informatie panelen aangeschaft en is het dialoog met de regio gevoerd om ook regionale maatregelen te treffen. <p>Vanwege gedeelde belangen binnen de verschillende programma's heeft in 2017 periodiek afstemming plaatsgevonden met de programma's Masterplan Centrum en Groote Heide.</p>
<p>Bereikbaarheidsakkoord / voorbereiding (nulplus) maatregelen Vorbereiding en uitwerking van de volgende onderdelen van het Bereikbaarheidsakkoord Zuidoost Brabant:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gebiedsgerichte aanpak N69 Zuid HOV-as Eindhoven – Waalre-Valkenswaard – België 	<p>De werkzaamheden voor de Bereikbaarheidsagenda bestonden in 2017 uit de coördinatie en vertegenwoordiging van de subregio Zuid en uit het bewaken van de belangen voor Valkenswaard. Voor Valkenswaard zijn in 2017 met name voorbereidingen getroffen voor de gebiedsgerichte aanpak N69 Zuid en de herinrichting van de N69 Noord. Hieronder valt de HOV-as Eindhoven – Waalre – Valkenswaard.</p>
<p>Kwaliteit centrum</p> <ul style="list-style-type: none"> Afronden van de uitvoering van het opknappen westzijde markt (1^e fase) als integraal onderdeel van het Masterplan Centrum Versneld opknappen van de parkeerterreinen Carillonplein, Kerverijplein en Kloosterplein in het centrum. 	<p>Het opknappen van de westzijde Markt (1^e fase) is gereed. Nieuwe bestrating is aangebracht en de bomen zijn geplant. Het Carillonplein en Kerverijplein zijn in 2017 aangepakt. Bomen, beplanting en bestrating zijn aangebracht. Het opknappen van het Kloosterplein volgt na de realisatie van de bouw van Kloosterpark fase 2.</p>
<p>Nette en ordelijke uitstraling openbare ruimte Het kwaliteitsniveau van het KOOR (Kwaliteitsplan Openbare Ruimte) continueren gedurende deze bestuursperiode.</p>	<p>Uit de schouwrondes blijkt dat het kwaliteitsniveau gemiddeld B behaald is.</p>
<p>Openbaar vervoer Stimuleren van verbetering van het openbaar vervoer in algemene zin. Daarbij zoeken naar kleinschalige oplossingen die aansluiten bij het bestaande Openbaar Vervoer-netwerk. Ook zoeken we aansluiting bij de bereikbaarheidsagenda ter verbetering van het busvervoer (HOV-lijn).</p>	<p>In 2017 is de Openbaar Vervoer visie vastgesteld. Daarnaast is binnen WMO en Welzijn in 2017 gestart met het project om met slimme mobiliteitsoplossingen het doelgroepenvervoer te verbeteren.</p>
<p>Verkeersregelinstallaties (VRI's) Verlengen van de levensduur van 8 verkeersregelinstallaties middels herstel of vervanging conform het Beheerplan Verkeersregelinstallatie (VRI) 2013-2018.</p>	<p>In 2017 zijn de VRI's van de Europalaan, Geenhovensedreef /Nieuwe Waalreseweg en de voetgangersoversteekplaats Don Boscopark vervangen. De resterende VRI's zullen de komende periode worden gerealiseerd.</p>
<p>Waterhuishouding</p> <ul style="list-style-type: none"> Huidige stelsel in stand houden, riool vervangen en waar nodig verbeteren 	<p>In 2017 zijn diverse rioolverbeteringen in de Europalaan uitgevoerd, zijn er onderzoek- en renovatiemaatregelen getroffen, wortels gefreesd, rioleringen gereinigd, drukriolen</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<ul style="list-style-type: none"> • Wateroverlast beperken en in overleg met het waterschap aanvullende maatregelen treffen • Belasting van het oppervlaktewater bij de overstorten verminderen 	gerenoveerd en diverse projecten voorbereid zodat deze in 2018 kunnen worden uitgevoerd.
K. Mollenstraat Noord/Meerstraat Vervangen riolering en volgens het werk-met-werk principe de omgeving aanpassen ten behoeve van verkeerskundige en onderhoudstechnische doelen.	Het bestek is aanbesteed. De uitvoering start in het voorjaar van 2018.
Parkeervergunning bedrijven De gemeente Valkenswaard voert per 1-1-2017 opnieuw de mogelijkheid in om een parkeervergunningen voor bedrijven aan te kopen. Wij streven daarbij naar het verlenen van een service en voorziening zoals die van toepassing was voor de invoering van het aangepaste parkeerbeleid, waarbij de parkeervergunning voor bedrijven is verdwenen. Mogelijk betreft het voor de eerste maanden van 2017 een voorlopige maatregel die later in het jaar zal worden omgezet in een definitieve.	Naar aanleiding van een besluit van de gemeenteraad zijn alleen parkeervergunningen voor zogenaamde klus- en schildersbedrijven per 1-1-2017 heringevoerd.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Verplichte indicatoren			
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig (%)	Viastat	Reductie met minimaal 25%	Nog niet bekend
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser (%)	Viastat	Reductie met minimaal 25%	Nog niet bekend
Overige indicatoren			
Aantal ongevallen per 1.000 inwoners	www.waarstaatjegemeente.nl	5,0	5,3

Groen

Missie

Een gemeente waarin het openbaar groen effectief en efficiënt bijdraagt aan een prettig leefklimaat.

Kaderstellende nota's

- Beleidsplan Milieuvriendelijke onkruidbestrijding (2009)
- Beleidsplan Onderhoud Openbare Ruimte (BOOR 2009)
- Kwaliteitsplan Onderhoud Openbare Ruimte (KOOR 2012)
- Beeldkwaliteitsplan hoofdlinten & entrees Valkenswaard en Dommelen (2014)
- Landschapsontwikkelingsplan 2011 – 2020

Wat willen we bereiken?
Een groene leefomgeving, zowel in de bebouwde kom als in de ons omringende natuur. Deze dient aan te sluiten bij de doelstellingen uit de Toekomstvisie.
Beheren van de openbare ruimte ter bevordering van het leefklimaat van de burgers.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Groene uitstraling en verbeteren beeldkwaliteit toegangswegen in Dommelen en Valkenswaard</p> <p>De oude linten, de hoofdroutes binnen de bebouwde kom, zijn het visitekaartje van Valkenswaard en Dommelen. Maar de openbare ruimte sluit hier niet altijd meer goed bij aan. De toegangswegen krijgen een groenere uitstraling en de beeldkwaliteit wordt verbeterd.</p>	<p>Het gedeelte van de Tienendreef en Dommelseweg is door middel van toevoeging van groen aangepast aan het beekdal op de plek waar de Dommel hier onderdoor passeert. De entrees van de Eindhovenseweg en de Leenderweg zijn vergroend en hebben een herkenbare kleurrijke uitstraling gekregen. De Leenderweg is van ovonde tot aan rotonde vergroend. Verder zijn bloemrijke bermen gerealiseerd.</p>
<p>Groene uitstraling centrum</p> <p>Het Masterplan Centrum voorziet in een groene uitstraling van het dorp (aansluiten bij toekomstvisie).</p>	<p>Op 26 januari 2017 is het voorlopig ontwerp openbare ruimte als richtinggevend kader vastgesteld, alsmede de definitieve ontwerpen voor de parkeerplaatsen vastgesteld. Op het Carillonplein en Kerverijplein zijn bomen en beplanting aangebracht.</p>
<p>Groene uitstraling toegangswegen buiten bebouwde kom (project 1 uit het LOP)</p> <p>Zoveel mogelijk toegangswegen naar Valkenswaard krijgen een groene uitstraling. Dit is voor de hoofdwegen nader uitgewerkt in een notitie 'Lanen en groene entrees Valkenswaard'. Maastrichterweg, Kluizerdijk, Zeelberg, Sil, De Hoeve, Molenstraat: behoud en herstel eikenlanen. Bergeijksedijk: beplanten met eiken, berken en dennen. Peedijk: planten en herstellen van de wegbeplanting.</p>	<p>Dit project is in 2017 afgerond. In 2018 is er nog sprake van nazorg van de aangeplante bomen (o.a. inboet en water geven).</p>
<p>Omgeving Kloosterpark</p> <p>In aansluiting op de bouwactiviteiten van het project Kloosterpark zal ook de zuidkant van de Markt (hoek Maastrichterweg – Peperstraat) worden aangepakt, net als de Kerkweg en de overzijde van de Luikerweg tot en met het Florapark.</p>	<p>De Kerkweg is als onderdeel van het Carillonplein gerealiseerd. De overige deelgebieden zijn afhankelijk van de overdracht van de N69.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Natuurpoort De Malpie Het verder uitwerken van de visie op de natuurpoort en de directe omgeving daarvan. N.a.v. deze visie is een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Landschappelijke inpassing kano 'parkeerplaats' aan de Dommel. Aanpak perceel tussen Luikerweg en Molenstraat en verbeteren kwaliteit openbaar gebied; straat meubilair, verlichting, e.d.</p>	<p>In 2017 zijn de volgende zaken aangepakt: uitstapplaats met steiger, oevers, opstelplaats kano's, openbare verlichting en asfalt. In 2018 komt er nog een vervolg, o.a. op het vrijkomende landbouwperceel tussen Luikerweg en Molenstraat.</p>
<p>Groen en landschap in kleine kernen In overleg met het ZLTO starten we voorbereidingen om een visie te ontwikkelen op behoud en ontwikkeling van de resterende agrarische bedrijven, vervolgfuncties voor leegkomende bebouwing, groene erven en het omliggend landschap in en rondom de kleine kernen.</p>	<p>Leegkomende agrarische bebouwing en de kleine kernenproblematiek lopen mee in de planstudie voor de N69 Zuid. De planstudie voor de N69 Zuid is gestart, maar dit traject is on hold gezet vanwege onduidelijkheid over de Westparallel. In 2017 heeft de focus gelegen op uitspraken van de Raad van State over de Westparallel.</p>
<p>Particulier initiatief Stimuleren en faciliteren van individuele inwoners en groepen om in overleg met de gemeente de eigen omgeving een groene uitstraling te geven.</p>	<p>Er zijn enkele initiatieven binnen gekomen in het kader van 'overheidsparticipatie', zoals op de Vest.</p>
<p>Chemische bestrijdingsmiddelen Chemische bestrijdingsmiddelen terug brengen tot een absoluut en slechts noodzakelijk minimum, nu ook voor het onderhoud van boomspiegels.</p>	<p>In 2017 zijn alleen op de sportvelden incidenteel chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt, daar waar nog geen alternatief is.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Overige indicatoren			
Gemiddeld groen onderhoudsniveau (KOOR)	Rapportage extern bureau	Niveau B	Niveau gemiddeld B
Omvang gemeentelijk bezit natuurgebied (nat en droog gebied)	Gemeentelijke administratie	850 ha.	850 ha.

Milieu

Missie

Het bieden van een hoogwaardig woon-, werk- en leefmilieu voor de huidige en toekomstige inwoners van onze gemeente.

Kaderstellende nota's

- A2-gemeenten 2011-2014
- Visiedocument A2-gemeenten 'Wabo en omgevingsvergunning' (2007)
- Beginseldocument 'Actief bodembeheer De Kempen' (2001)
- Bodembeheersplan, bodemkwaliteitskaart (2014)
- Landelijk Afvalbeheersplan 2 (LAP2) (2009)
- Basis Rioleringsplan (BRP) (2011)
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2013-2017
- Brabants Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (BSL)
- Nota inzameling huishoudelijke afvalstoffen 2012-2020
- Ontheffingenbeleid hogere waarden Wet geluidhinder
- Milieubeleidsplan 2016-2019
- Nota bodembeheer (2014)
- Omgevingsbeleidsplan A2 gemeenten (2015-2018)/uitvoeringsprogramma 2018
- Landelijke Handhavingsstrategie (LHS)

Wat willen we bereiken?
Het maken van een vertaalslag van het landelijke en provinciale schaalniveau naar de specifieke lokale omstandigheden.
Het inspelen op (toekomstige) ontwikkelingen en speerpunten.
Het leggen van een verband tussen uitgangspunten (randvoorwaarden), doelen, prioriteiten en uitvoering.
Versterken van integratie tussen milieu en andere taakvelden en beleidsplannen.
Uitvoering geven aan het milieubeleidsplan en stimuleren van scheiding en inzameling van afval.
Sterk inzetten op het besparen van energie.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
Milieubeleidsplan Uitvoeren van de maatregelen uit het milieubeleidsplan 2016-2019.	In 2017 zijn de volgende maatregelen uitgevoerd: <ul style="list-style-type: none"> • Projecten in het kader van de sanering van wegverkeerslawaaï • Realisatie (1^e deel van) 14 energie-neutrale woningen bouwplan Hoeks • vervolg proef waterstof-hybride vuilniswagen • aanvraag SDE (= Stimulering Duurzame Energieproductie) subsidie gemeentelijke daken
Voorbeeldrol innemen op het gebied van duurzaamheid Onder andere door zonnepanelen, gemeentelijke gebouwen en duurzaam inkopen.	Er is SDE subsidie aangevraagd en toegekend voor in totaal 1600 zonnepanelen op de Gemeentewerf, De Wedert en de Belleman.
Stimuleren duurzame initiatieven samenleving en samenwerking met maatschappelijke organisaties Stimuleren gebruik regionale subsidie voor collectieve initiatieven.	Valkenswaard neemt deel aan het regionale zonnepanelenproject. Hiermee worden particulieren gestimuleerd zonnepanelen op hun daken te plaatsen.
Terugdringen tekortkomingen in naleving van milieuregels door bedrijven	De ODZOB ziet branchegericht toe om daarmee de belangrijkste tekortkomingen per branche

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
Analyse milieutoezicht opzetten, prioriteiten uitvoeringsprogramma OBP hierop bijsturen.	inzichtelijk te maken, zodat gericht kan worden gehandhaafd. In 2017 zijn projecten gedraaid ten aanzien van toezicht bij garagebedrijven, transportsector, zwembaden en tankstations.
Transparant maken van bodem, lucht en geluidinformatie via de website Onderzoeken of de informatie betreffende bodem, lucht en geluid via webservices openbaar gemaakt kan worden.	In 2017 is de bodeminformatie getransporteerd van een intern gerichte applicatie naar een webapplicatie die toegankelijk gemaakt kan worden voor derden. Ook de verstrekking van bodeminformatie aan makelaars is geautomatiseerd.
Terugdringen regeldruk Digitalisering en lean maken werkprocessen.	Het vergunningproces is geheel digitaal gemaakt. De productinformatie op de website is verbeterd (Toptakenwebsite) en er is een start gemaakt met de uniformering van de procesinrichting in een breder A2-verband.
REnescience Informeren van de raad over het lopende traject bij Cure inzake REnescience en op basis daarvan oplossingsrichtingen voorleggen.	Dit traject ligt grotendeels stil in afwachting van een uitspraak in het hoger beroep in de zaak Attero.
Uitvoeringstafel Eindhoven Airport In regionaal verband uitvoeren en monitoren van het advies voor de tweede fase (de zogenaamde Alderstafel) van de ontwikkeling van Eindhoven Airport.	De Uitvoeringstafel heeft in 2017 de uitvoering gemonitord en met inachtneming van de wettelijke kaders overleg gevoerd met Eindhoven Airport om de overlast zoveel mogelijk te beperken (niet alleen door vliegtuigen, maar ook door helikopters). Daarnaast zijn in 2017 de kaders gesteld voor subsidieverstrekking uit het leefbaarheidsfonds. Burgers kunnen hiervoor projecten indienen ter beperking van de overlast en vergroting van de leefbaarheid. Er is een portal geopend om initiatieven te kunnen melden en vragen te kunnen stellen.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Verplichte indicatoren			
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)		100 (VANG 2020)	204,64
Hernieuwbare elektriciteit (%)		-	-
Overige indicatoren			
Oordeel over afvalinzameling: score minimaal gelijk aan landelijk gemiddelde.	www.waarstaatjegemeente.nl	7,5	Nog niet bekend
Oud papier en karton per inwoner op jaarbasis (in kg), conform norm landelijk afvalbeheer plan 2 (LAP 2).	Milieujaarsverslag	85	51,20
GFT per inwoner op jaarbasis (in kg), conform norm landelijk afvalbeheer plan 2 (LAP 2).	Milieujaarsverslag	105	108,75

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Kunststof verpakkingsafval per inwoner op jaarbasis (in kg), conform norm landelijk afvalbeheer plan 2 (LAP 2).	Milieujaarverslag	-	10,27
Textiel per inwoner op jaar basis (in kg), conform norm landelijk afvalbeheer plan 2 (LAP 2).	Milieujaarverslag	5	3.42
Glasafval per inwoner op jaarbasis (in kg), conform norm landelijk afvalbeheer plan 2 (LAP 2).	Milieujaarverslag	23	21.58

Wat heeft het gekost?

Realisatie programma

Bedrag (€)	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017
Lasten				
Ruimtelijke ontwikkeling	6.029.772	7.210.261	8.499.090	6.821.589
Infrastructuur	11.952.425	6.064.225	8.805.157	8.618.163
Groen	3.264.395	2.277.400	2.405.741	2.279.769
Milieu	3.996.866	3.205.993	3.219.313	3.324.285
Totaal Lasten	25.243.458	18.757.879	22.929.301	21.043.806
Baten				
Ruimtelijke ontwikkeling	4.577.899	5.421.978	6.070.297	5.328.439
Infrastructuur	6.691.571	4.286.849	5.908.035	5.346.287
Groen	30.271	26.725	26.725	36.272
Milieu	3.637.665	3.214.696	3.214.696	3.293.250
Totaal Baten	14.937.406	12.950.248	15.219.753	14.004.247
Saldo				
Ruimtelijke ontwikkeling	-1.451.873	-1.788.283	-2.428.793	-1.493.150
Infrastructuur	-5.260.854	-1.777.376	-2.897.122	-3.271.876
Groen	-3.234.124	-2.250.675	-2.379.016	-2.243.497
Milieu	-359.201	8.703	-4.617	-31.035
Saldo programma 1	-10.306.052	-5.807.631	-7.709.548	-7.039.559

Saldo programma exclusief mutaties reserves	-10.306.052	-5.807.631	-7.709.548	-7.039.559
Onttrekkingen reserves	3.992.626	548.903	2.154.574	3.111.706
Toevoeging reserves	886.109	82.865	81.865	841.398
Saldo programma 1 inclusief mutaties reserves	-7.199.535	-5.341.593	-5.636.839	-4.769.251

Voor een overzicht van de mutaties op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4

Toelichting op realisatie programma 1 Wonen

Afwijkingen

De belangrijkste financiële afwijkingen in de realisatie van het programma inclusief de mutaties van de reserves worden hierna toegelicht. De kleine verschillen zijn niet nader uitgewerkt.

Ruimtelijke ontwikkeling		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>Verspreid gronden en gebouwen</p> <p>Het voordeel van € 336.000 is te verklaren door enerzijds éénmalige niet begrote verkopen van een woning aan de Eksterlaan (gemeld in de 2e bestuursrapportage) en een perceel grond aan de Maastrichterweg (tankstation) De opbrengst van beide verkopen bedroeg € 377.000. Ook heeft de verkoop van restgronden ca. € 30.000 meer opgebracht dan begroot. Daar tegenover stonden niet begrote uitgaven € 71.000 voor het brandveilig maken van het pand van de voedselbank aan Barentszstraat en enkele onvoorziene asbestverwijderingen in de volkstuinen.</p>	336.000	Voordeel
<p>Exploitatieprojecten Europalaan, westzijde Markt, Nulplusmaatregelen N69</p> <p>Binnen programma Wonen worden een aantal majeure projecten uitgevoerd. Het betreft de projecten Europalaan, nulplusmaatregelen N69 en Westzijde Markt. Deze projecten worden middels subsidies en uit de algemene reserve gefinancierd. Jaarlijks worden deze budgetten overgeheveld en aan de primitieve begroting toegevoegd. Het betreft een budgetneutrale wijziging. De onttrekking uit de algemene reserve geschiedt op basis van werkelijk gemaakte kosten minus opbrengsten.</p>	0	Neutraal
<p>Pachtopbrengsten</p> <p>In 2017 zijn meer pachtopbrengsten gerealiseerd. Dit voordeel bedraagt € 41.000. In de 2^e bestuursrapportage was de verwachting dat de meeropbrengsten € 20.000 zouden bedragen. Het voordeel is veroorzaakt door hogere inschrijvingen op de kortdurend pacht en een door rijkswegge toegestane verhoging van de pachtarieven van de reguliere pacht.</p>	41.000	Voordeel
<p>Woonwagens en standplaatsen</p> <p>Het nadeel wordt veroorzaakt door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Structurele minder huuropbrengsten voor de gemeentelijke huurwoningen door verkoop van de woningen zonder aanpassing van de begroting (ca. € 30.000); • Structurele minder huuropbrengsten van de verhuur van woonwagens, door verhuizing van bewoners naar reguliere woningen (ca. € 30.000); • Eénmalige tegemoetkoming in de verhuiskosten van de woonwagenbewoners van de Veldbeemd (ca. € 25.000) • Doordat de daadwerkelijke overdracht van de woonwagens naar Woningbelang eind 2017 is gerealiseerd, is de taakstelling van ca. € 22.000 niet gehaald; 	115.000	Nadeel

Ruimtelijke ontwikkeling		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<ul style="list-style-type: none"> Tevens zijn de begeleidingskosten van de woonwagens door de externe partij ca. € 10.000 hoger uitgevallen dan begroot, omdat de overdracht naar Woningbelang pas eind 2017 is gerealiseerd. 		
Bouwvergunningen De bouwleges opbrengsten zijn hoger uitgevallen t.o.v. de begroting. In 2017 zijn meer aanvragen en aanvragen voor grotere projecten binnen gekomen.	58.000	Voordeel

Infrastructuur		
Onderwerp	Bedrag (€)	
Parkeren De parkeeropbrengsten zijn € 88.000 hoger dan begroot. Dit wordt voor het grootste deel veroorzaakt door meer inkomsten uit betaald parkeren € 75.000 en een deel uit meer inkomsten uit parkeervergunningen € 13.000. Deze trend hebben wij in de 2e bestuursrapportage al gemeld en heeft zich over heel 2017 dus doorgezet. Oorzaak van deze meer inkomsten is de aangetrokken economie. Daarnaast heeft een afboeking van € 54.000 inzake een claim in het kader van de vervanging van parkeerautomaten plaatsgevonden. In 2016 is de leverancier door de gemeente in gebreke gesteld voor het niet voldoen aan de eisen van levering van de nieuwe parkeerautomaten. De gemeente heeft in totaal voor € 126.000,- schade geclaimd. Om een slag om de arm te houden dat niet het volledig geclaimde bedrag ook daadwerkelijk zal worden uitbetaald, is tegelijk rekening gehouden dat slechts de helft (€ 63.000,-) van dat bedrag wordt uitbetaald. In de jaarrekening 2016 heeft dit geleid tot een eenmalige meevaller van € 63.000. In 2017 zijn leverancier en de gemeente overeengekomen dat de oorspronkelijk geclaimde schadevergoeding op een andere manier wordt vergoed. Hierbij is een eenmalige korting op het totale vervangingsbedrag gegeven. Daarnaast is er afgesproken om de kosten van het onderhoudscontract te verlagen gedurende de looptijd van het contract. Dit zal leiden tot structurele lagere onderhoudskosten. Tevens is de garantietermijn met een jaar verlengd en vindt er kosteloos een ombouw plaats met betrekking tot de pin-installaties.	34.000	Voordeel
Degeneratiekosten kabels en leidingen In 2017 zijn de opbrengsten hoger dan geraamd mede door project glasvezel schaapsloop en door implementatie van nieuwe verordening ondergrondse infrastructuur en digitalisering van meldingen en vergunningen. De meeropbrengsten bedragen € 47.000. Dit voordeel is reeds in 2 ^e bestuursrapportage vermeld.	47.000	Voordeel
Gladheidsbestrijding De kosten voor gladheidsbestrijding zijn hoger uitgevallen door de inzet in het strooiseizoen 2016-2017 en 2017-2018.	33.000	Nadeel

Infrastructuur		
Onderwerp	Bedrag (€)	
Daarnaast zijn er onderhoudswerkzaamheden aan de strooi-installaties uitgevoerd, om de levensduur hiervan te verlengen.		
<p>Onderhoud materieel en tractie</p> <p>De kosten voor het onderhoud aan materieel en tractie zijn hoger uitgevallen onder andere door extra noodzakelijk onderhoud aan de veegwagens en vrachtwagen. Laatstgenoemde is in 2018 vervangen. Hier tegenover staat een voordeel van € 37.000 op programma 3 Vrije tijd inzake tractie en gereedschappen sport (zie toelichting op pagina 56).</p>	46.000	Nadeel
<p>Energielasten openbare verlichting</p> <p>De kosten van energie zijn lager uitgevallen. De afgelopen jaren zijn verouderde lichtmasten en armaturen vervangen door led-verlichting. De energiebesparing heeft geresulteerd in lagere energielasten. In 2018 wordt onderzocht wat het structurele effect van de verduurzaming van de openbare verlichting meerjaarlijks gaat opleveren.</p>	58.000	Voordeel
<p>Taakstelling inkomende subsidies</p> <p>In 2017 is het niet gelukt om de taakstelling op subsidie volledig te realiseren. De gemeente heeft echter wel een aantal subsidies binnengehaald binnen project Europalaan, sanering geluid, restauratie molen en Nulplusmaatregelen N69. Maar deze subsidies zijn nog niet afgewikkeld en hebben niet geleid tot direct realiseren van de taakstelling in 2017. De meeste subsidies worden binnengehaald op projecten. Door de realisatie van deze subsidies zullen de kapitaallasten in de toekomst lager uitvallen en zal hierdoor een deel van de taakstelling worden gerealiseerd.</p>	53.000	Nadeel
<p>Onttrekking tractie</p> <p>Ten behoeve van de kosten tractie worden middelen onttrokken aan de reserve. In programma 1 zijn de kosten voor de vervangingen van de tractie verantwoord terwijl de afwikkeling ten laste van de reserve tractie in programma 5 is verwerkt. Binnen programma 1 ontstaat een voordeel en op programma 5 ontstaat er een nadeel. Dit verloopt budgetneutraal en levert per saldo geen financieel effect op (zie toelichting op pagina 91).</p>	264.000	Voordeel
<p>Kapitaallasten</p> <p>Door de vertragingen in de investeringsprogramma vallen de kapitaallasten (rente en Afschrijvingen) fors lager uit. In de 2^e betuursrapportage is dit voordeel reeds gerapporteerd.</p>	306.000	Voordeel

Groen		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>Groen en gras</p> <p>De kosten voor onderhoud van groen zijn in 2017 lager uitgevallen. De aanbesteding van het grasmaaien en berm en sloten onderhoud heeft eenmalig een voordeel opgeleverd. In</p>	41.000	Voordeel

Groen		
2018 worden de werkzaamheden opnieuw meerjaarlijks aanbesteed. Met het aantrekken van de markt is het de verwachting dat het aanbestedingsvoordeel niet meer behaald gaat worden.		

Milieu		
Onderwerp	Bedrag (€)	
Straatreiniging De huurkosten van overslagterrein zijn hoger uitgevallen. In de begroting was geen rekening gehouden met de huurkosten in verband met de beëindiging van het contract. Beëindiging was echter niet eerder mogelijk. Het contract is reeds opgezegd.	45.000	Nadeel
Verzoektaken ODZOB Het aantal verzoektaken zijn in omvang gestegen en hebben geleid tot een overschrijding. De verzoektaken hebben betrekking op de kosten voor toezicht, handhaving en juridisch advies in verband met Eurocircuit.	46.000	Nadeel

Overige Diverse overige kleine afwijkingen	21.000	Voordeel
--	--------	----------

2. Werken

Product	Portefeuillehouder	Team
Bedrijvigheid	Dhr. E.H. Buitter	Sociaal en economisch beleid
Onderwijs	Dhr. M.T.G.M. Wijnen	Sociaal en economisch beleid

Bedrijvigheid

Missie

Het bevorderen van een evenwichtige sociaaleconomische ontwikkeling met als hoofddoelstellingen: het behouden en stimuleren van werkgelegenheid en het bieden van ruimte aan ondernemerschap.

Kaderstellende nota's

- Economisch Beleid 2017-2020 (2016)
- Standplaatsenbeleid (1997)
- Beleidsregels terrassen (2017)
- Beeldkwaliteitplan centrum (2017)
- Gebiedsontwikkeling Visie Valkenswaard, Natuurlijk Avonturen Landschap (2017)
- Masterplan Centrum (2014)
- Horecavisie (2014)
- Detailhandelsvisie A2 gemeenten (2015)
- Regionale Detailhandelsvisie (2015)

Wat willen we bereiken?
Beter benutten van bestaande bedrijventerreinen.
Een goede match tussen werkgelegenheid en het aanbod van personeel op de arbeidsmarkt in Zuidoost-Brabant, om het (groeiende) tekort aan technische vaklieden in Zuidoost-Brabant terug te dringen.
In lijn met het Masterplan Centrum streven we naar een compact centrum met meer beleving, dat daardoor aantrekkelijker wordt voor vestiging en bezoekers.
Brainport beter benutten voor Valkenswaard.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Bedrijventerreinen beter benutten De herstructurering van de Schaapsloop is afgerond. Wel spannen we ons in om herontwikkelingen op private terreinen te bevorderen. Ook werken we met ondernemers en pandeigenaren aan het toekomstperspectief van de bedrijventerreinen Van Linschotenstraat en Dommelen.</p>	<p>In samenwerking met private partijen vinden er op enkele beeldbepalende locaties op bedrijventerrein Schaapsloop 1 herontwikkelingen plaats. Het gaat dan om verplaatsingen van bedrijven als Van den Borne en Tilburgs Truck Parts. Met de bedrijventerreinen Van Linschotenstraat en Dommelen is ieder een bijeenkomst gehouden en gesproken over de toekomst. Dit heeft niet tot grote plannen geleid.</p>
<p>Binnenstedelijke herverkaveling Met een verplaatsingsfonds stimuleren we ondernemers om zich te verplaatsen naar het compacte centrum. Daarnaast stimuleren we het centrummanagement om als intermediair ondernemers naar het centrum te trekken.</p>	<p>In het Masterplan Centrum wordt gestreefd naar een compacter centrum. Gezien de hoge winkelleegstand is het eveneens noodzakelijk om detailhandel te concentreren en leegstaande panden daarbuiten te transformeren naar alternatieve functies. De volgende stappen moeten nog gezet worden, als eerste stap dient het compacte centrum te worden afgebakend. Daarna kunnen stimuleringsmaatregelen zoals een verplaatsingsfonds worden ingezet. Centrummanagement werkt met haar werkgroep leegstand & branching aan het bestrijden van de winkelleegstand.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Brainport De belangstelling voor Brainport is de afgelopen jaren toegenomen. We blijven het bedrijfsleven stimuleren om gebruik te maken van de kansen en de dienstverlening die de Brainport-regio en Brainport Development bieden.</p>	<p>Brainport is structureel een belangrijk onderwerp in onze contacten met het bedrijfsleven. Daarnaast is de gemeente Valkenswaard betrokken bij de Brainport Actieagenda. Hiermee is bij de totstandkoming en uitwerking van het regeerakkoord ingezet op het versterken van het vestigingsklimaat van de Brainportregio.</p>
<p>Accountmanagement De accountmanager werkt aan een goede relatie tussen gemeente en het lokale bedrijfsleven. Ook spant hij zich in om bedrijven te interesseren voor vestiging op een bedrijventerrein, in het centrum of in de Leisure & Pleasure-zone.</p>	<p>De accountmanager heeft ook in 2017 met veel bedrijven en instellingen contact gehad uit de diverse sectoren. Industrie, handel, dienstverlening, horeca, recreatie en onderwijs. Reguliere bezoeken, inspelen op vragen, wensen, behoeften van ondernemers, klankbord en eerste aanspreekpunt. De kern is altijd actief inspelen op situaties. Maar ook bijwonen van activiteiten en bijeenkomsten van diverse ondernemers- en netwerk verenigingen. Daarnaast is hij ook vanuit de discipline economie actief betrokken geweest bij diverse projecten zoals Marketing Valkenswaard, project de Grootte Heide, project Omgevingswet en Masterplan Centrum/Centrummanagement. Tenslotte is de accountmanager ook namens de gemeente ambassadeur voor en bij Scholengemeenschap Were Di.</p>
<p>Keurmerk Veilig Ondernemen We enthousiasmeren onze partners, zoals het bedrijfsleven en politie, om samen opnieuw het Keurmerk Veilig Ondernemen te verwerven. Daarvoor stellen we een programma op met concrete acties en maatregelen. Wanneer het centrummanagement ermee aan de slag wil gaan, zullen we als een actieve en stimulerende partner meewerken aan het verwerven van het Keurmerk Veilig Ondernemen voor het centrum.</p>	<p>Voor bedrijventerrein Schaapsloop I en II is ingezet op het eerst realiseren van camerabeveiliging. Daar is een aanbieder voor geselecteerd en daarvoor is een convenant gesloten met het bedrijfsleven. Eind 2017 waren nog onvoldoende bedrijven die een contract voor deelname aan het project camerabeveiliging hebben ondertekend om daadwerkelijk met de realisatie te starten. Afhankelijk van het slagen van dit project, wordt er in 2018 ingezet op het verwerven van het Keurmerk Veilig Ondernemen. Centrummanagement heeft er voor 2017 niet op ingezet om het Keurmerk Veilig Ondernemen te verwerven.</p>
<p>Glasvezel buitengebied Glasvezel in het buitengebied is niet alleen belangrijk voor inwoners, maar zeker ook voor bedrijven die daar nu of in de toekomst zijn gevestigd. Vandaar dat we ons inspannen om het project glasvezel buitengebied optimaal te faciliteren.</p>	<p>De gemeente spant zich binnen de wettelijke kaders in om de aanleg van glasvezel in het Valkenswaardse buitengebied te realiseren. Dit doet het in samenwerking met enkele betrokken bewoners uit het buitengebied. Dit heeft in 2017 er echter niet toe geleid dat er concrete afspraken over aanleg zijn gemaakt. Gestreefd wordt daarom hier begin 2018 meer duidelijkheid over te kunnen scheppen.</p>
<p>Jongeren laten kennis maken met techniek Als gemeente ondersteunen we het OPEDUCA-project, waar met ondernemers en onderwijs samen wordt gewerkt aan het interesseren van jongeren voor techniek.</p>	<p>Het OPEDUCA-project is een lopend project dat loopt conform de afspraken. De leerlingen van Were Di maakten kennis met het leren voor duurzame ontwikkeling door het bouwen van een Energie neutrale woning (WoonWerkHuis) op het schoolterrein van het Were Di. De bouw van deze woning is in 2017 afgerond. Vervolgens is het project doorgezet door middel van afbouw en aanpassingen aan de nieuwste inzichten en technieken.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Verplichte indicatoren			
Functiemenging (%)	www.waarstaatjegemeente.nl	>47,7	47,3%
Bruto gemeentelijk product (verhouding tussen verwacht en gemeten product)	www.waarstaatjegemeente.nl	>25,3	Nog niet bekend
Vestigingen van bedrijven per 1000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	www.waarstaatjegemeente.nl	25% boven landelijk gemiddelde	11% boven landelijk gemiddelde

Onderwijs

Missie

Jeugdigen, jongeren en volwassenen in staat stellen zich zo goed mogelijk voor te bereiden op, of te ondersteunen bij, het zo zelfstandig mogelijk functioneren in de samenleving en waar nodig leren invulling te geven aan de eigen verantwoordelijkheid. Het behalen van een startkwalificatie is hier van groot belang.

Verder: zorgdragen voor adequate huisvesting voor de scholen.

Kaderstellende nota's

- Lokaal Educatieve Agenda 2017-2018
- Gemeentelijke huisvestingsverordening 2015
- Valkenswaard heeft vastgoed voor elkaar! (2012)
- Gemeentelijke verordening Leerlingenvervoer 2014
- Integraal Huisvestingsplan (2017)
- Notitie VVE Beleid (2018-2019)

Wat willen we bereiken?
Een bijdrage leveren aan kwantitatief voldoende en kwalitatief goed onderwijs.
Aandacht voor dreigende schooluitval en het voorkomen van schooluitval.
Verminderen van onderwijsachterstanden bij kinderen.
Zorgen voor aansluiting tussen voorschoolse educatie en basisschoolonderwijs en monitoring van VVE.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Voortzetting LEA</p> <p>We hebben programma's uitgezet om het behalen van startkwalificaties te bevorderen, vroeg- en voorschoolse educatie te harmoniseren, een sluitend netwerk rond een kind te creëren om zodoende tot vroegtijdige signalering van eventuele problemen te kunnen komen en ten slotte om de ontwikkeling van kinderen te verbreden.</p>	<p>Er is in 2017 een nieuwe notitie met betrekking tot de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) vastgesteld. Deze notitie dient als leidraad voor het LEA overleg. Samen met bestuurders en directeurs van onderwijspartners in onze gemeente wordt gewerkt aan de volgende onderwijs en jeugd gerichte speerpunten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Onderwijshuisvesting, brede scholen en kindcentra-ontwikkeling 2. Harmonisatie en Voor- en vroegschoolse educatie 3. Zorg in en om de school 4. Veiligheid in en om de school 5. Leerplicht en voortijdig schoolverlaten 6. Combinatiefuncties: sport en cultuur
<p>Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)</p> <p>Processen rondom toeleiding/indicatiestelling, uitvoering, monitoring en bestaande afspraken met de partners nemen we onder de loep en worden waar nodig herzien. We maken resultaatafspraken met basisonderwijs rondom VVE.</p>	<p>De notitie VVE Beleid Valkenswaard 2018-2019 is vastgesteld. De notitie is mede tot stand gekomen door input van de voorschoolse voorzieningen, JGZ, CJG en basisscholen. In de notitie is beschreven op welke wijze gezamenlijk vormgegeven wordt aan de voor- en vroegschoolse educatie in de planperiode 2018-2019, waarbij onder andere de doelgroep definitie is vastgesteld, er afspraken zijn gemaakt over de toeleiding van VVE kinderen en de bekostiging is vastgelegd. De resultaatafspraken met het basisonderwijs rondom VVE moeten nog gemaakt worden.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Leerplicht een duidelijke plek geven in de jeugdzorgketen</p> <p>Zo kunnen we snel schakelen met het onderwijs rondom zorgleerlingen.</p> <p>De laatst vastgestelde ambtsinstructie legt een grote nadruk op preventie. Naast deelname aan het ZAT-overleg (Zorg en adviesteam) in het voortgezet onderwijs zal leerplicht ook een rol moeten gaan spelen in het ZAT van het primair onderwijs. Leerplicht krijgt een duidelijke rol binnen het Centrum Jeugd en Gezin.</p>	<p>Leerplicht valt als aandachtsgebied onder de coördinator van het Centrum voor Jeugd en Gezin om de verbinding met jeugdhulp te versterken.</p> <p>Er vinden structurele overlegmomenten plaats met het Voortgezet Onderwijs. Elke twee weken neemt leerplicht deel aan het ZAT overleg. Met het Primair Onderwijs heeft overleg plaatsgevonden om de werkwijze van leerplicht toe te lichten en de samenwerking te versterken. Elke school heeft zijn vaste contactpersoon binnen leerplicht. Daarnaast heeft leerplicht ter kennismaking deelgenomen aan het ZAT Primair Onderwijs en zal leerplicht bij toekomstige overleggen aansluiten indien nodig.</p>
<p>Opstellen en uitvoering geven aan Integraal Huisvestingsplan Onderwijs</p>	<p>In samenwerking met de schoolbesturen is een Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld, waarin de behoefte aan onderwijshuisvesting voor de komende 10 jaar in kaart is gebracht. Het IHP zal in januari 2018 ter besluitvorming aan het college worden voorgelegd, waarna de gemeenteraad geïnformeerd zal worden.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Verplichte indicatoren¹			
Omvang absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Gegevens van vsvkompas.nl / regio-jaarverslag leerplicht	Max 0.7	2.7*
Omvang relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Gegevens van vsvkompas.nl / regio-jaarverslag leerplicht	Max 23	24.5
Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) (%)	Gegevens van regio-jaarverslag leerplicht	1.1	1.18
Overige indicatoren			
Aantal leerlingen dat in aanraking komt met leerplicht door verhoging inzet leerplichtambtenaar	Jaarverslag leerplicht	260	Aantal incidenten in 2017: 203 leerlingen (240 incidenten)
Tevredenheid over basisscholen, minimaal landelijk gemiddelde	www.waarstaatjegemeente.nl	95%	Wordt niet meer gemeten

*Het verschil tussen realisatie en doelstelling lijkt te wijten aan administratieve onjuistheden. Toevallig zijn er kennelijk in op de teldatum in het schooljaar 2016/2017 meer leerlingen geweest die niet ingeschreven stonden op een school. In vrijwel alle gevallen bleek dit om een administratieve fout te gaan of stond de leerling op een school in het buitenland ingeschreven (ouders zijn verplicht dit te melden bij de gemeente maar doen dit niet altijd) Uiteindelijk zijn in 2016/2017 geen langdurig absoluut verzuimers geweest in Valkenswaard.

¹ Bovenstaande cijfers betreffen een schooljaar (2016-2017) en geen kalenderjaar

Wat heeft het gekost?

Realisatie programma

Bedrag (€)	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017
Lasten				
Bedrijvigheid	749.118	953.413	1.018.313	702.874
Onderwijs	3.416.285	2.946.348	2.978.624	2.979.996
Werk & Inkomen*	15.467.676	-	-	-
Totaal Lasten	19.633.079	3.899.761	3.996.937	3.682.870
Baten				
Bedrijvigheid	26.653	21.769	21.769	21.477
Onderwijs	216.594	65.000	82.100	117.870
Werk & Inkomen	7.515.261	-	-	-
Totaal Baten	7.758.509	86.769	103.869	139.346
Saldo				
Bedrijvigheid	-722.464	-931.644	-996.544	-681.397
Onderwijs	-3.199.691	-2.881.348	-2.896.524	-2.862.126
Werk & Inkomen	-7.952.416	-	-	-
Saldo programma 2	-11.874.571	-3.812.992	-3.893.068	-3.543.524

Saldo programma exclusief mutaties reserves	-11.874.571	-3.812.992	-3.893.068	-3.543.524
Onttrekkingen reserves	20.302	-	64.900	64.900
Toevoeging reserves	275.900	-	-	284.275
Saldo programma 2 inclusief mutaties reserves	-12.130.169	-3.812.992	-3.828.168	-3.762.899

Voor een overzicht van de mutaties op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4

* Vanaf 2017 gepresenteerd in programma 4.

Toelichting op realisatie programma 2 Werken

Afwijkingen

De belangrijkste financiële afwijkingen in de realisatie van het programma inclusief de mutaties van de reserves worden hierna toegelicht. De kleine verschillen zijn niet nader uitgewerkt.

Bedrijvigheid		
Onderwerp	Bedrag (€)	
Economische zaken		
Dit voordeel is reeds in de tweede bestuursrapportage gemeld. Het budget bestemd voor economische zaken is niet volledig benut.	25.000	Voordeel

Onderwijs		
Onderwerp	Bedrag (€)	
Huisvestingsvoorziening onderwijs		
Er is meer begroot op de huurkosten van gymzalen dan dat er daadwerkelijk gebruikt van gemaakt is het afgelopen jaar.	28.000	Voordeel
Lokaal Educatieve Agenda		
Een deel van het LEA budget wordt aangewend voor incidentele kosten in het kader van projecten, preventie op scholen en extra inzet leerplicht. Afgelopen jaar hebben minder projecten plaatsgevonden en/of zijn deze projecten vanuit andere budgetten bekostigd.	21.000	Voordeel
Leerlingenvervoer		
Na de laatste aanbesteding zijn de kosten van leerlingenvervoer gedaald. Dit betreft waarschijnlijk een structurele daling.	25.000	Voordeel
Integraal huisvestingsplan		
Het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) is door een extern bureau opgesteld. Dit traject heeft enige vertraging opgelopen welke financieel niet was voorzien. In 2017 waren deze extra kosten van inhuur niet begroot.	35.000	Nadeel

Overige		
Diverse overige kleine afwijkingen	1.000	Voordeel

3. Vrije tijd

Product	Portefeuillehouder	Team
Cultuur	Mevr. H.G. Tindemans-van Tent	Sociaal en economisch beleid
Sport	Dhr. E.H. Buiter	Sociaal en economisch beleid
Recreatie	Mevr. H.G. Tindemans-van Tent	Sociaal en economisch beleid

Cultuur

Missie

Cultuur, kunsten en cultureel erfgoed vertegenwoordigen intrinsieke waarden en hebben een wezenlijk maatschappelijk effect. Daarom is het belangrijk om objecten met cultuurhistorische waarde en voorzieningen als musea, sociaal-culturele centra, een bibliotheek, een Centrum voor Muziek en Dans en voorzieningen voor kunstbeoefening te realiseren en in stand te houden. Het is de bedoeling om kunst en cultuur en ook cultuureducatie zo laagdrempelig mogelijk aan te bieden.

Kaderstellende nota's

- Beleidsvisie gebouwd erfgoed Valkenswaard 2012-2020
- Beleidsplan Archeologische Monumentenzorg (2012)

Wat willen we bereiken?
Valkenswaard is een gemeente met een aantrekkelijk voorzieningenniveau op cultureel gebied.
Valkenswaard biedt kunst- en cultuureducatie zo laagdrempelig mogelijk aan.
Het natuurgebied De Groote Heide tot een aantrekkelijk gebied maken voor recreatie en er bekendheid aan geven.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Verdere verankering van cultuureducatie binnen het basis- en voortgezet onderwijs Onder impuls van de cultuurcoaches, in nauwe samenwerking met het onderwijsveld.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het Kunstmenu: een groot, schoolbreed project met elk jaar een ander thema. In 2017 was het thema: Mediakunst. • Erfgoedproject 'Met Jan en Jet' voor groepen 5 en 6, i.s.m. het Valkerij- en Sigarenmakerij Museum en Erfgoed Brabant. • Erfgoedproject 'Overgisteren' voor groepen 1 en 2, i.s.m. Steendrukmuseum en Erfgoed Brabant. • Valkenswaards jazzproject m.m.v. docenten CMD. • Beeldhouwworkshops bij De Stenen Poort. Project Wereldoorlog I. <p><u>Een nieuw geluid:</u> De raad heeft in maart 2016 een besluit genomen over een andere koers voor het muziekonderwijs, waarmee in het basisonderwijs meer kinderen dan nu kunnen worden bereikt. Ter uitwerking van dit besluit is een Plan van Aanpak opgesteld – 'Een nieuw geluid' – met als doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zoveel mogelijk – liefst alle – kinderen in het primair onderwijs in Valkenswaard te bereiken en de mogelijkheid te geven uitgebreid kennis te maken met en zich verder te ontwikkelen op het gebied van muziek (en dans); • kwalitatief muziekonderwijs voor kinderen van groep 1 t/m 8 structureel een vaste plaats geven in het curriculum van de school; • kinderen die zich naast, of in aansluiting op dit binnenschoolse programma verder

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
	<p>willen ontwikkelen, mogelijkheden blijven bieden voor verdere verdieping, scholing en specifieke talentontwikkeling, via buitenschoolse educatie.</p> <p>In 2017 is verder gewerkt aan voorbereiding en ontwikkeling van dit programma en conform planning is/wordt in schooljaar 2017-2018 gestart met de concrete uitvoering. Daarbij is sprake van maatwerk, variërend van structureel een vakdocent in de school (wekelijks, 2-wekelijks, maandelijks) en ondersteuning bij de invoering van een nieuwe methode, tot verschillende projecten van uiteenlopende aard en omvang. In dit schooljaar is het CMD op de een of andere manier actief bij 8 basisscholen. Vaak worden alle kinderen van groep 1 t/m 8 bereikt, soms alleen bepaalde (leeftijdsgroepen). Met alle scholen is contact, wordt informatie gedeeld en samen gekeken naar wensen en mogelijkheden.</p>
<p>Bevordering van samenwerking en synergie tussen culturele instellingen, verenigingen en initiatieven Onder impuls van de cultuurcoaches voortborduren op successen in voorbije jaren, ontwikkeling van nieuwe initiatieven in samenwerking met 'het veld'.</p>	<p>In het kader van de Wandelweek, i.s.m. CMD en een docent beeldende kunst: Cultuureducatieve activiteiten rond thema Wandelen. Muzikale wandeling en het maken van Vuurvliegjes voor de Avonwandeling. De Cultuurwerkgroep van ICC'ers van de basisscholen. Cultureel Trefpunt Valkenswaard. Periodieke bijeenkomsten ter inspiratie. Ook kennisuitwisseling.</p>
<p>Uitvoeren van de projectplannen voor het gebied Groote Heide en het zoeken naar passende innovatieve ideeën Met innovatieve ideeën willen we in het gebied Groote Heide recreatieve mogelijkheden ontwikkelen die de innovatiekracht van Brainport in zich dragen.</p>	<p>In 2017 zijn in samenwerking met de 6 deelnemende gemeenten de volgende projecten uitgevoerd: : top-fotografie, fotowedstrijden, onderzoek naar mogelijkheden bankjes branden, De Groote Heide toegangspoorten, expertmeetings en aanscherping van de profilering en kernwaarden, ontwikkeling expo-concept, deelname aan fiets- en wandelbeurs Utrecht, doorontwikkeling website www.degrooteheide.eu, social media, publiciteit, o.a. artikel in De Libelle, Magazines De Groote Heide en de ontwikkeling van een promofilm De Groote Heide.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Overige indicatoren			
CMD aantal leerlingen (reguliere leerlingen)	Jaarverslag	700	606*
CMD aantal leerlingen (via/in peuterspeelzalen, basisscholen en projecten in eigen beheer)	Jaarverslag	120	440 structureel aanbod
		550	941** Project aanbod

* We zien de laatste jaren een geleidelijke daling van het aantal reguliere leerlingen (minder kinderen, minder leden van verenigingen én een grote toename van ander vrije tijds aanbod). Deze trend is landelijk al langer waarneembaar. In lijn hiermee stellen we de doelstelling de laatste jaren wel naar beneden bij, maar houden toch de ambitie om zoveel mogelijk leerlingen te bereiken.

** In het kader van 'Een nieuw geluid' zijn de mogelijkheden verruimd, is nieuw aanbod ontwikkeld en zijn nieuwe initiatieven genomen waardoor meer kinderen via het onderwijs worden bereikt.

Sport

Missie

Valkenswaard hecht veel belang aan een zo optimaal mogelijk sport- en beweegklimaat voor haar inwoners. Zowel voor de jeugd als voor ouderen en mensen met een beperking. Sporten en bewegen hebben waarde binnen de brede maatschappelijke context van gezondheid, onderwijs, welzijn en sport. Sport is een belangrijk beleidsinstrument voor zowel de landelijke- als de lokale overheid voor gezondheidsbevordering, maatschappelijke participatie, verbondenheid en integratie.

De missie van de gemeente Valkenswaard is in de beleidsvisie Sport en Bewegen als volgt verwoord:

“Valkenswaard is een gemeente waar het beoefenen en beleven van sport voor jong en oud een belangrijke kwaliteit is in het leven, waar haar inwoners via sport meedoen aan de samenleving en zich via sport kunnen ontplooiën en ontwikkelen. Dit betekent dat sportprestaties, sportbeleving en een actieve gezonde leefstijl naast elkaar kunnen en mogen bestaan.”

Kaderstellende nota's

- Beleidsvisie Sport en Bewegen (2011)
- Valkenswaard heeft vastgoed voor elkaar (2012)
- Nota Integraal Jeugdbeleid
- Welzijnsvisie
- Toekomstvisie 2030 (2012)
- Nota Seniorenbeleid
- Meerjaren Investerings Plan buitensportaccommodaties (MIP) 2017.

Wat willen we bereiken?
Iedere inwoner naar eigen vermogen de mogelijkheid geven om het gehele jaar sport te beoefenen.
De sociale cohesie en de maatschappelijke betrokkenheid binnen de wijk en de buurten versterken.
Sportbeoefening stimuleren en motiveren voor de doelgroepen: jeugd, volwassenen, ouderen en mensen met een verstandelijke en lichamelijke beperking.
Sport duidelijk op de 'lokale' kaart zetten waardoor de motivatie voor een gezonde en actieve levensstijl wordt bevorderd (o.a. terugdringen van obesitas) en er een beter leefklimaat wordt gerealiseerd.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Verbinding leggen tussen uitvoering sportbeleid en welzijn</p> <p>In de uitvoeringsprogramma's van de combinatiefunctionarissen moeten de doelen en resultaten verbreed worden. Niet alleen het laten meedoen aan activiteiten maar het bevorderen van een actieve leefstijl en het bevorderen van de gezondheid.</p>	<p>De verbinding is op verschillende manieren gemaakt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met Werk en Inkomen is de sport- en beweeg carousel opgezet. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden middels sport en bewegen geactiveerd om weer deel te nemen aan de maatschappij. Een succesvol project was "Hardlopen Werkt"; • In samenwerking met Fontys is een partnership opgezet met zorgcentrum Stichting de Valkenhof om bewegen te activeren en het sociale netwerk te vergroten; • Ten behoeve van de WMO senioren zijn fittesten en beweegimpulsen

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
	<p>georganiseerd in het kader van Sociaal Vitaal en Max Vitaal in appartementencomplexen in samenwerking met het Sociaal wijkteam, Woonbedrijf en Woningbelang in de wijken Gegraaf, Geenhoven, Kerkakkers, Centrum;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ten behoeve van de WMO zijn diverse beweegimpulsen georganiseerd voor mensen met een verstandelijke beperking in de dagbesteding de Biezenrijt (in samenwerking met Lunetzorg) en voor begeleid wonen • Samenwerken en betrekken zorginstellingen en fysiotherapeuten bij projecten voor de doelgroepen Jeugd, Senioren en mensen met een beperking; • In samenwerking met CJG en Jeugdzorg is het project Kinderen in Beweging als naschools sport- en spelactiviteit georganiseerd voor kinderen met een autisme; Ook in de nieuwe sportvisie wordt de verbinding tussen sportbeleid en zorg en welzijn nadrukkelijk gemaakt.
<p>Organiseren activiteiten voor bevordering sport en bewegen voor senioren en mensen met een beperking In 2017 zijn er nadere regels voor subsidie voor het organiseren van activiteiten voor jongeren, senioren en mensen met een beperking.</p>	<p>De subsidies aan sportverenigingen zijn in 2017 verleend op basis van de nieuwe nadere regel subsidie sportactiviteiten. De subsidieadviescommissie heeft geadviseerd m.b.t. het toekennen van de subsidies. De toegekende subsidies zijn bedoeld voor het mogelijk maken van activiteiten voor jeugd (10 aanvragen). In mindere mate voor mensen met een beperking (2), en ouderen (1).</p>
<p>Uitvoering businesscase Uitgangspunt is dat in 2017 gestart wordt met de bouw van de sporthal op sportpark Den Dries en, afhankelijk van het gunningsproces, al dan niet met de renovatie van het zwembad.</p>	<p>In 2017 zijn, na een noodzakelijke tweede aanbesteding alle voorbereidingen afgerond waardoor begin 2018 gestart kan worden met de renovatie van het zwembad en de nieuwbouw van de sporthal.</p>
<p>Bevorderen zelfwerkzaamheid Verenigingen De ontwikkeling van 'overnemen' naar 'ondersteunen om het zelf te doen' geldt ook voor sportverenigingen. In 2017 bouwen we de zelfwerkzaamheid door verenigingen verder uit met als doel kwalitatieve en kwantitatieve voorzieningen voor de lange termijn te kunnen behouden.</p>	<p>In 2017 is de privatisering van het tennispark op Den Dries afgerond. Ook heeft Lion d'Or in samenwerking met de gemeente haar fietscrossbaan zelf gerenoveerd.</p>
<p>Inrichten accountmanagement In 2017 wordt accountmanagement voor sportverenigingen ingericht en verder ontwikkeld. Dienstverlening wordt op deze wijze geoptimaliseerd.</p>	<p>Het accountmanagement Sport is in 2017 volledig ingericht waardoor de dienstverlening richting verenigingen is geoptimaliseerd. De accountmanager stemt werkzaamheden af met beleid, vastgoed en beheer & uitvoering.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Nieuwe sportnota In 2017 wordt een nieuwe sportnota geschreven.</p>	<p>In 2017 is een nieuwe sportvisie opgesteld. De sportvisie is tot stand gekomen in samenwerking met sportverenigingen en maatschappelijke organisaties uit het veld. De nieuwe sportvisie 'Sport verbindt Valkenswaard 2018-2021' sluit aan op de toekomstvisie Valkenswaard 2030 en de onderwerpen die daar centraal staan: leisure, innovatie en, in deze sportvisie vooral, sociale cohesie. Zo wordt sport benut als middel om een bijdrage te leveren aan het vergroten van de zelfredzaamheid van mensen en om meer mensen te laten meedoen aan de maatschappij. De sportvisie wordt in juni 2018 voorgelegd aan de raad.</p>
	<p>Kunstgras: N.a.v. een amendement is het kunstgrasveld van SV Valkenswaard vroegtijdig vervangen. De raad heeft besloten om inzake het dilemma (m.b.t. de veiligheid van het rubber infill) een adequaat en maatschappelijk verantwoord standpunt in te nemen. RKVV Dommelen en VV de Valk zijn nog met de gemeente in gesprek over de mogelijkheden m.b.t. het kunstgras waar zij op spelen.</p> <p>Renovatie atletiekbaan: In het najaar van 2017 is gestart met het voorbereidende werk voor de renovatie van de atletiekbaan. Met het opstellen van het Plan van Eisen in december, waar ook de Atletiekunie en AVV bij betrokken zijn, wordt toegewerkt naar een start van de aanbesteding in 2018.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Verplichte indicatoren			
Niet sporters (%)		47	44,4
Overige indicatoren			
Burgers die de bewegingsnorm halen	GGD Gezondheids-monitor	75%	69%
Jongeren (13-21 jaar) die de bewegingsnorm halen	GGD Gezondheids-monitor	90%	78%
Tevredenheid over sportvoorzieningen	www.waarstaatjegemeente.nl	8,0	7,8
Tevredenheid over verenigingen en clubs	www.waarstaatjegemeente.nl	8,0	7,8

Recreatie

Missie

Wij zoeken naar kansen om de economische potentie van Valkenswaard op het gebied van dag- en verblijfsrecreatie, evenementen en route gebonden recreatie (groenbeleving) beter te benutten. We streven naar groei van de werkgelegenheid en de economische betekenis van de sector.

Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie 2030 (2012)
- Beleidskader Evenementen 'Op weg naar een Veelzijdig evenementen aanbod' (2012), Evenementenbeleid Valkenswaard (2018) (Vastgesteld december 2017)
- Vrijetijdsbeleid 2015 – 2020 (2015)
- Horecavisie Valkenswaard 'Leisure & Pleasure '2014-2017 (2014)

Wat willen we bereiken?
Uitbouwen toeristisch-recreatief aanbod tot een van de (economische) pijlers van de gemeente Valkenswaard. Met als doel vergroting van het aantal bezoekers, bestedingen en groei van de werkgelegenheid.
Bieden van een gevarieerd en aantrekkelijk aanbod van evenementen.
Realiseren van een aansprekend en goed onderhouden routenetwerk voor fietsen, wandelen, ruiters en varen.
Intensiveren van de samenwerking met de gemeenten van De Groote Heide ter bevordering en profilering van het toerisme en de recreatie in het gezamenlijke grensgebied.
Ontwikkeling van een Leisure & Pleasure-zone aan de zuidzijde van Valkenswaard, die zorgt voor een impuls van het toerisme en de recreatie (bezoekers en bestedingen) en de werkgelegenheid.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Bevordering aantrekkingskracht en kwaliteit evenementen</p> <p>We zetten in op evenementen die een bovenlokale aantrekkingskracht hebben en waarmee Valkenswaard zich kan profileren. Hierbij is het onderscheidende karakter met de regio van belang. Ook stimuleren we de doorontwikkeling van bestaande evenementen en de koppeling van evenementen.</p>	<p>In december is de nieuwe Evenementenvisie Valkenswaard (2018-2022) vastgesteld.</p>
<p>Optimaliseren routestructuren voor fietsen, wandelen en ruiters</p> <p>De gemeente zet zich in om de kwaliteit van de route- en padenstructuur te waarborgen en ontbrekende trajecten en schakels te realiseren. Routebureau Brabant is hierbij een belangrijke partner.</p>	<p>In 2017 hebben kleine verbeteringen aan de fiets en wandelnetwerken plaatsgevonden. Er is gekomen tot een concept ontwerp voor het ruiters- en menroutenetwerk. De informatiepanelen voor het wandelroutenetwerk zijn geïnventariseerd, naar betere locaties gekeken en er zijn nieuwe panelen ontwikkeld (Plaatsing Q1 2018).</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Versterking toeristisch aanbod (o.a. wellness) Voor private initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme nemen we een positieve grondhouding aan. We bieden ruime mogelijkheden voor verblijfsrecreatieve initiatieven en beleving, kwaliteit en diversiteit worden zo veel mogelijk bevorderd. Voor de beoogde wellness-accommodatie ronden we de ruimtelijke procedure af medio 2017, mits geen sprake is van bezwaar en beroep. Op 1-1-2017 zijn oplossingen bekend voor een alternatieve locatie voor de scouting en de hondenvereniging VVH.</p>	<p>Ten aanzien van private initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme is een positieve grondhouding aangenomen. Recreatie en toerisme is als speerpunt aangeduid voor de toekomstige economische ontwikkeling van Valkenswaard en haar positie in de regio. Enkele partijen zijn op dit moment bezig met de uitwerking van concrete plannen. Met anderen wordt overleg gevoerd. De marktontwikkeling ten aanzien van wellness is zodanig gewijzigd dat een nieuw initiatief voor Valkenswaard op dit moment niet haalbaar is gebleken.</p>
<p>Versterking en professionalisering toeristische sector Ook in 2017 willen we door bijeenkomsten (toeristisch café) de sector inspireren en informeren en de samenwerking binnen en buiten de sector bevorderen.</p>	<p>In maart 2017 heeft een toeristisch café plaatsgevonden om ondernemers te informeren en te betrekken bij de Wandelweek.</p>
<p>Versterking profilering en positionering Valkenswaard Voor een krachtigere profilering en positionering volgen we een aantal sporen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We sluiten aan bij het traject Citymarketing Valkenswaard. Het nieuwe beeldmerk voor Valkenswaard en bijbehorende kernwaarden worden gecommuniceerd via toeristisch-recreatieve projecten en acties; • Tot mei maken we zoveel mogelijk gebruik van de titel van Wandelgemeente van het jaar; • We haken aan bij de branding van De Groote Heide; • We zoeken aansluiting bij VisitBrabant. <p>Belangrijke partner in de profilering van Valkenswaard is de VVV.</p>	<p>We sluiten aan bij het nieuwe beeldmerk van Valkenswaard Marketing: aankleding van VVV, nieuwe producten/souvenirs, Evenementenkalender in nieuwe huisstijl en banieren.</p> <p>De titel van Wandelgemeente hebben we zoveel mogelijk benut. We hebben o.a. een promotiepakket af genomen bij Te Voet, met diverse advertenties, nieuwsbrieven, retangle op website.</p> <p>De Wandelweek stond daarnaast ook met Visit Brabant op de Fiets- en Wandelbeurs in Utrecht en Gent.</p>
<p>Voorzetting participatie De Groote Heide Binnen De Groote Heide werken we met alle deelnemende gemeenten aan een krachtigere branding van het gebied. Ook streven we naar verbreding van de samenwerking met (private) partners in het gebied, waaronder de terreinbeheerders. Daarnaast gaan we toeristisch-recreatieve initiatieven en projecten op slimme wijze aan elkaar koppelen zodat ze van grotere toegevoegde waarde zijn voor het gebied.</p>	<p>In 2017 is hiertoe met de deelnemende gemeenten de zogenaamde BGTS ondertekend. (BGTS = BeNeLux groepering voor territoriale samenwerking). Hierdoor is het gebied een eigen entiteit geworden die kan gaan samenwerken aan de gebiedspromotie en aan het genereren van spin-off voor recreatie. Dat wordt ook verder vorm gegeven door voor alle deelnemende gemeenten tot één gezamenlijke visie te komen. De opdracht daartoe is in 2017 gegeven.</p>
<p>Visie Leisure & Pleasure-zone In 2017 willen we een stap verder zetten in de voorbereidingen voor de toekomstige invulling van de Leisure & Pleasure-zone. Dit vanuit een ontwikkeloogpunt van de zogenaamde Zuidzone waarvan ook het Eurocircuit en het N69 tracé deel uitmaken.</p>	<p>In 2017 is de eerste vertaalslag gemaakt om de visie 'natuurlijk avonturen landschap' om te kunnen zetten naar concrete economisch haalbare plannen. Daartoe is ingezet op het zogenaamde PAS-plan en zijn voorbereidingen getroffen om tot een Masterplan voor het gebied te kunnen komen. Het PAS-plan beoogt er voor te zorgen dat de ontwikkeling van de leisurezone en de paardenboulevard kan plaatsvinden binnen de kaders van de stikstofregelgeving die de kwetsbare natuur</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
	blijft beschermen. In 2018 kan dit tot een aanvraag leiden van een prioritaire status PAS bij de provincie. Het Masterplan voorziet in de benodigde voorbereiding die vooraf gaat aan successievelijk een bestemmingsplan en de stap om business in het gebied te kunnen gaan ontwikkelen.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Overige indicatoren			
Aantal overnachtingen toeristenbelasting	O.b.v. toeristenbelastinggegevens	73.000	Toeristenbelasting is per 1 januari 2017 afgeschaft

Wat heeft het gekost?

Realisatie programma

Bedrag (€)	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017
Lasten				
Cultuur	3.878.079	3.537.661	3.758.812	4.078.690
Sport	3.506.024	2.963.600	3.021.059	3.350.345
Recreatie	747.213	492.150	601.588	644.944
Totaal Lasten	8.131.316	6.993.411	7.381.459	8.073.979
Baten				
Cultuur	760.592	767.302	945.724	1.225.172
Sport	809.021	1.116.307	1.103.871	1.039.555
Recreatie	306.251	129.655	129.655	204.970
Totaal Baten	1.875.863	2.013.264	2.179.250	2.469.697
Saldo				
Cultuur	-3.117.488	-2.770.359	-2.813.088	-2.853.518
Sport	-2.697.003	-1.847.293	-1.917.188	-2.310.790
Recreatie	-440.962	-362.495	-471.933	-439.974
Saldo programma 3	-6.255.453	-4.980.147	-5.202.209	-5.604.282

Saldo programma exclusief mutaties reserves	-6.255.453	-4.980.147	-5.202.209	-5.604.282
Onttrekkingen reserves	347.490	249.755	385.950	369.081
Toevoeging reserves	191.290	155.115	155.115	230.615
Saldo programma 3 inclusief mutaties reserves	-6.099.252	-4.885.507	-4.971.374	-5.465.816

Voor een overzicht van de mutaties op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4

Toelichting op realisatie programma 3 Vrije Tijd

Afwijkingen

De belangrijkste financiële afwijkingen in de realisatie van het programma inclusief de mutaties van de reserves worden hierna toegelicht. De kleine verschillen zijn niet nader uitgewerkt.

Cultuur		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>Centrum voor Muziek en Dans</p> <p>Eerder is in de tweede bestuursrapportage een voordeel gemeld van € 50.000. Dit blijft onveranderd. Gezien de ontwikkelingen van het muziek- en dansonderwijs in Valkenswaard – o.a. de nieuwe koers richting basisonderwijs in het kader van 'Een nieuw geluid' en als gevolg daarvan de mogelijke groei van activiteiten – zal dit resultaat geen structureel effect hebben naar de toekomst.</p>	50.000	Voordeel
<p>Niet behalen taakstelling Subsidiebeleid herijken</p> <p>De taakstelling is deels gerealiseerd, € 32.630. Om de taken in het kader van de decentralisaties van het sociaal domein uit te kunnen voeren worden activiteiten uitgevoerd door het netwerk van onze partners in CJG en Sociaal Team. Om deze activiteiten uit te kunnen voeren ontvangen deze partners subsidie. Dit heeft sinds de decentralisaties ervoor gezorgd dat de bezuiniging op subsidies maar gedeeltelijk gehaald is. Enerzijds zijn activiteiten en subsidies beëindigd, anderzijds, vanwege de extra taken die naar de gemeente gekomen zijn, uitgebreid. In 2017 is er ingezet op preventiemiddelen. Dit zal in de toekomst leiden tot vermindering van de uitgaven. Met de partners zijn afspraken gemaakt wat wij van hen verwachten.</p>	104.000	Nadeel

Sport		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>Tractie en gereedschappen sport</p> <p>In dit programma zijn de kosten voor tractie en gereedschappen sport lager uitgevallen dan begroot. Hier tegenover staat een nadeel van € 46.000 op programma 1 Wonen inzake Onderhoud materieel en tractie.</p>	37.000	Voordeel
<p>Meerjarig investeringsplan (MIP) sportvoorzieningen</p> <p>In de begroting is voor de kapitaallasten die voortvloeien uit het MIP sportvoorzieningen een bedrag van € 50.000 opgenomen. In de tweede bestuursrapportage is gemeld dat de investeringen grotendeels worden gerealiseerd in het 4^e kwartaal van 2017 en 2018. De kapitaallasten zullen hierdoor pas in 2018 worden verantwoord. De reservering van € 50.000 kan komen te vervallen.</p>	50.000	Voordeel
<p>Minder opbrengsten Sportpark Den Dries</p> <p>In de tweede bestuursrapportage is gemeld dat de inkomsten uit sportaccommodaties net zoals in voorgaande jaren achter lopen. Het nadeel op de sportaccommodaties wordt veroorzaakt door lagere opbrengsten als gevolg van lagere bezettingsgraden.</p>	105.000	Nadeel

Sport		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>Meer onderhoudskosten Sportpark Den Dries</p> <p>De onderhoudskosten op de sportparken zijn hoger uitgevallen. In 2017 zijn de kosten van kunstgrasreiniging HOD verantwoord. Daarnaast zijn er noodreparaties uitgevoerd aan de beregeningsinstallaties (deze wordt in 2018 vervangen). Tenslotte was er op de sportparken sprake van een beheerachterstand, deze is in 2017 ingelopen.</p>	64.000	Nadeel
<p>Subsidies en bijdragen Sportpark Den Dries</p> <p>Dit betreft een incidentele subsidie aan stichting beheer tennispark Den Dries naar aanleiding van de privatisering.</p>	19.000	Nadeel
<p>Minder opbrengsten Zwembad De Wedert</p> <p>De inkomsten uit de verkoop van de kaartjes van het buitenbad en binnenbad zijn weliswaar iets beter dan vorig jaar, maar blijven de totale inkomsten achter bij de raming. Daarnaast leiden meer bezoekers in het buitenbad tot hogere lasten. Het nadeel van het zwembad is in de tweede bestuursrapportage geschat op € 80.000.</p>	94.000	Nadeel
<p>Niet behalen taakstelling optimaliseren bezetting sportaccommodaties</p> <p>In de tweede bestuursrapportage is gemeld dat in 2017 de taakstelling optimaliseren van verhuur ad € 25.000 niet wordt gehaald. De taakstelling heeft betrekking op het optimaliseren van onze bezettingsgraden sportaccommodaties. Hiermee gaat clustervastgoed de komende jaren aan de slag. In 2017 is vooral gewerkt aan de organisatie van het cluster vastgoed.</p>	25.000	Nadeel
<p>Afwaardering kunstgrasvelden</p> <p>Het nadeel is ontstaan door de eenmalige afwaardering van de boekwaarde van huidige kunstgrasveld conform het raadsbesluit vervanging kunstgrasvelden SV Valkenswaard.</p>	119.000	Nadeel

Recreatie		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>Programma Groote Heide</p> <p>De inhuur van externe programmamanager is hoger uitgevallen dan geraamd. In de begroting is rekening gehouden met invulling van programmamanager Groote heide middels vaste invulling. De invulling heeft vanaf 2^e helft van 2017 plaats gevonden.</p>	46.000	Nadeel
<p>Toerisme</p> <p>Het budget voor toerisme is niet volledig uitgegeven.</p>	28.000	Voordeel
<p>Volksfeesten</p> <p>Het nadeel op de uitgaven wordt veroorzaakt door hogere elektriciteitskosten.</p>	25.000	Nadeel

Overige		
Diverse overige kleine afwijkingen	58.000	Nadeel

4. Sociaal domein

Product	Portefeuillehouder	Team
Participatie	Dhr. E.H. Buiters	Werk en Inkomen
Jeugd	Mevr. H.G. Tindemans-van Tent	Sociaal en economisch beleid
WMO	Mevr. H.G. Tindemans-van Tent	Sociaal en economisch beleid

Sociaal domein

Missie

De gemeente Valkenswaard zorgt dat iedereen die daarom vraagt ondersteuning krijgt in het zo snel, compleet en zelfstandig mogelijk voortgaan op eigen kracht. Dat doen we vanuit overzicht over de gehele situatie van de inwoner of het gezin en samen met partijen die daarin een rol kunnen spelen (partners). De leidraad in onze aanpak is maximale eigen regie door de klant zelf met als uiteindelijk doel het leven zo zelfstandig mogelijk te kunnen leiden. Sociale netwerken en preventie vormen een sleutelrol.

Kaderstellende nota's

- Wmo-meerjarenplan 2014-2017
- Verordening Wmo 2017
- Beleidsplan Wmo A2 gemeenten 2015-2018
- Instellingsbesluit adviesraad sociaal domein
- Beleidskader jeugdhulp 2015-2019
- Beleidsnota jongeren op straat (2006)
- Handhavingsplan 2010-2014
- Kadernota "Een andere manier van werken" (2009)
- Nota "Tegengaan niet gebruik van inkomensvoorzieningen"
- Kadernota "Onderweg naar een nieuwe Sociale Zekerheid" 2012-2015
- Beleidsnota Schuldhulpverlening (2012)
- Nota Schuldpreventie (2014)
- Nota "Heroverweging minimabeleid" (2014)
- Contourennota Participatiewet (2014)
- Inkomensafhankelijke regelingen, één systematiek (2017)

Wat willen we bereiken?
De eigen kracht van inwoners vergroten, zodat zij zo lang mogelijk geen beroep op ondersteuning vanuit de gemeente hoeven te doen.
Mensen die hulp en zorg nodig hebben, omdat zij of hun omgeving hier niet in kunnen voorzien, ook daadwerkelijk de ondersteuning geven die, gezien hun specifieke persoonlijke situatie, nodig is.
Bijdragen aan het realiseren van de missie van het sociaal domein door ervoor te zorgen dat de dienstverlening die we bieden of inkopen: <ul style="list-style-type: none"> - een effectief antwoord vormt op de behoeften van onze inwoners - leidt tot het maximeren van zelfredzaamheid - in onderlinge samenhang en planmatig wordt aangeboden - vanuit resultaatsturing wordt gemonitord en zo nodig bijgestuurd - uitgaat van maximale regie door de inwoner zelf - dichtbij en toegankelijk wordt aangeboden - Komt in een later stadium i.v.m. inrichting programma Welzijn.
De inwoners vragen wat zij zelf, of met inzet van hun netwerk, kunnen bereiken.
Eén gezin, één plan, één regisseur.
Een verschuiving van specialistische, dure voorzieningen naar preventie/lichtere vormen van voorzieningen.
Een gezonde gemeente met vitale inwoners.
Tevreden cliënten/ ouders/ opvoeders / jeugdigen.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Sociaal domein: Professionaliteit vergroten</p> <p>De kwaliteit van de hulpverlener is bepalend voor de mate van doeltreffendheid van de ondersteuning van de klant. Natuurlijk stellen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Scholing medewerkers Sociaal Team en CJG (intern en extern). • Starten van intervisie hulpverleners CJG

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>gemeente en instellingen kwaliteitseisen bij het aantrekken van nieuwe medewerkers. Deze kwaliteiten moeten echter ook onderhouden worden. Bovendien is het juist nu belangrijk om medewerkers goed mee te nemen in de veranderingen van deze periode. Die leiden immers tot nieuwe verhoudingen, rollen en methodieken. We doen een zwaarder beroep op het vermogen om te signaleren dat er mogelijk nog andere zaken spelen dan voorheen. Op basis van de kwalitatieve analyse in 2016 organiseren we hiervoor in 2017 een gericht trainingsprogramma. Dit voorziet ook in een 'onderhoudsprogramma' voor de jaren erna en kent meerdere onderdelen (vergroten kennis en vaardigheden, visiedebatten, samenwerken, klantregie, e.d.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseren miniconferenties voor het CJG, KCZ en Sociaal team. • Aansluiten vanuit kwaliteit en beleid bij het CJG. • Continue informatiedeling via intranet. • Primaire proces scherper beschreven om efficiënter en effectiever inwoners te bedienen. • Inzetten op een vaste groep medewerkers om continuïteit te bieden. • Functies en verantwoordelijkheden zijn beschreven en medewerkers op functies benoemd. • Stelselmatig houden van casusbesprekingen om de uniformiteit en kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen; hierdoor is de integraliteit van de behandeling gegroeid en vertrouwen de deelnemers steeds meer op elkaars expertise. • Periodiek overleg tussen de verschillende disciplines en teams om een goede wisselwerking tussen beleid en uitvoering te verkrijgen. • Gerichte uitvraag op KPI's door contractbeheer bij onze gecontracteerde Wmo-zorgaanbieders. • Werkgroep doorontwikkeling van Kwaliteit vanuit de Fysieke overlegtafel Inkoop Wmo. • Structurele inkoopgesprekken met de (grootste) gecontracteerde Wmo-zorgaanbieders waarbij kwaliteit van zorg een terugkerend agendapunt is. • Ontwikkeling en implementatie van Evaluatie van zorg/zorgarrangement binnen het Sociaal team. • Sociale netwerkversterking. Coachen van alle teams (Wmo, CJG, consultants in 1e helft 2017 3 intervisiebijeenkomsten in 2e helft 2017. • Scholing.
<p>Sociaal domein: Organisatie versterken Om de gewenste flexibiliteit in het sociaal domein te verwezenlijken, bouwen we die ook in de organisatievorm. We willen een sterk en flexibel opererende frontoffice sociaal domein, die zich aanpast aan de eisen die de klantsituatie stelt. Bij het vormgeven van de sociaaldomeinorganisatie hebben we een programma opgesteld dat bestaat uit vijf deelprojecten. In organisatorische zin betreft het de integratie van de frontoffices Wmo, W&I en jeugdhulp, het vormen van één backoffice Zorg, de doorontwikkeling van het sociaal team en het kanaliseren van de toegang tot voorzieningen voor de inwoners. Administratieve taken bundelen we daarbij zoveel mogelijk in één unit. Naast organisatorische aspecten werken we ook aan</p>	<p>Ten behoeve van het versterken van de organisatie zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Administratieve taken zijn breder belegd in de organisatie door integratie van de back office WMO & Jeugd. • Integratie/samenwerking CJG en Sociaal team zijn modellen voor ontwikkeld en worden in 2018 nader uitgewerkt. • Voorlopig is de keuze gemaakt om het ST naast het CJG te laten functioneren. Wel is gaandeweg gewerkt aan harmonisatie van procedures en werkwijzen van Wmo en jeugdhulp. De kwetsbaarheid van de backoffice is verminderd doordat de meeste taken door meerdere mensen kunnen worden uitgevoerd.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>competentieontwikkeling van medewerkers, vooral gericht op kennisontwikkeling van de (geïntegreerde) frontoffice en de kanteling van de Wmo.</p> <p>De planning is dat hiervoor begin 2017 implementatieplannen gereed zijn zodat in de loop van 2017 met de inrichting kan worden gestart.</p> <p>De ontwikkeling van het zaakgericht en digitaal werken draagt bij aan het stroomlijnen van de werkprocessen in het sociaal domein.</p> <p>Voorbeelden van reeds lopende acties zijn het gedigitaliseerde proces van de automatische kwijtscheldingen van gemeentelijke belastingen, de melding en aanvraag Wmo en de gehandicaptenparkeerkaart. De kosten voor het zaakgericht werken zijn opgenomen in de budgetten voor digitalisering en midoffice A2.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking verstevigen met het KCC voor wat betreft de telefonische uitvraag bij inwoners en de invalidenparkeerkaart. • Door middel van specifieke opleidingen zijn de competenties van de medewerkers verder ontwikkeld. • Voorbereiding aanbesteding regie applicatie sociaal domein om tot "1 gezin, 1 plan, 1 regisseur" te komen. • In 2018 staat de implementatie gepland.
<p>Sociaal domein: andere invulling cliëntenparticipatie</p> <p>Met de groei naar integrale beleidsvorming en – uitvoering ontstaat ook behoefte aan integrale advisering vanuit de gebruikers/cliënten. De WMO-raad neemt de taak op zich om de cliëntenparticipatie voor het gehele sociaal domein te verzorgen. De bestaande Cliëntenraad Werk & Inkomen richt zich vooral op advisering rondom uitvoeringszaken Werk & Inkomen. In 2017 zetten we deze recente rolverandering voort en eind 2017 evalueren we de ervaringen.</p>	<p>Per in 1 januari 2017 is de Adviesraad Sociaal Domein ingesteld (ASD raad). De adviesraad heeft werkgroepen geformeerd rondom de drie domeinen Jeugdhulp, Wmo en Participatiewet.</p> <p>Nieuw te vormen beleid vindt in samenwerking met de werkgroepen van ASD raad plaats. Daar waar nodig worden ook nog andere partijen bij de werkgroepen betrokken.</p> <p>De samenwerking met de ASD in het opstellen van beleid (coproductie) begint vorm te krijgen. We hebben de eerste ervaringen opgedaan.</p> <p>In 2017 heeft de cliëntenraad Werk en Inkomen zich gericht op advisering rondom uitvoeringszaken en communicatie. Door 'uitval' van een aantal leden en werving nieuwe leden, is een aantal voorgenomen acties nog niet doorgevoerd. Er zijn veel reacties van mogelijke kandidaten voor de cliëntenraad. We verwachten daarom dat zij februari 2018 weer op volle sterkte zijn. We zijn blij met de rol die de cliëntenraad heeft vervuld bij de bouw van onze nieuwe website sociaal domein. Dit heeft zeker bijgedragen aan een goede toegankelijkheid.</p> <p>De Adviesraad Sociaal Domein heeft geadviseerd op de raadsvoorstel rondom draagkrachtsystematiek en we zijn in gezamenlijkheid tot het beleidsplan schuldhulpverlening gekomen.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>WMO: uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Preventie</p> <p>Het uitvoeringsprogramma Preventie bestaat uit activiteiten voor de thema's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weerbaarheid en psychische gezondheid • Mantelzorgondersteuning • Verslaving, waaronder alcohol • Eenzaamheid en kwetsbare ouderen • Overgewicht • Relationale en seksuele vorming • Gehoorschade 	<p>Om uitvoering te geven aan een preventieprogramma is het platform preventie opgericht. Deelnemers van dit platform zijn bijv. uitvoerders van de GGD, Cordaad en Novadic-Kentron. Het platform preventie is in 2017 enkele keren bij elkaar gekomen.</p> <p>Het platform richt zich op de uitvoering. In het platform worden signalen gedeeld (bijv. drugsgebruik) en vervolgens worden er concrete plannen gemaakt voor preventie.</p> <p>Samenwerking tussen partners is het uitgangspunt. De plannen worden gebundeld in de jaarkalender preventie. Belangrijke thema's zijn opvoeding, veilig opgroeien, gezondheid en sociale vaardigheid. Daarbinnen vallen projecten gericht op o.a. weerbaarheid, pesten, verslaving, social media en (v)echtscheidingen.</p> <p>De overige thema's die benoemd worden, zoals eenzaamheid en mantelzorgondersteuning krijgen aandacht buiten het platform preventie, namelijk binnen de gemeentelijke activiteiten in het kader van de Wmo.</p>
<p>WMO: ontwikkelen algemene voorzieningen</p> <p>Samen met inwoners, zorgaanbieders en welzijnsorganisaties ontwikkelen we toegankelijke algemene voorzieningen, met aandacht voor respijtzorg, doelgroepenvervoer en inzet van vrijwilligers. In een denktank geven we vorm aan de fysieke overlegtafel Inkoop Begeleiding en bereiden we van (bestuurlijke) afspraken met onze professionele gesubsidieerde instellingen voor. Leidraad is de wijze waarop en de mate waarin een bijdrage wordt geleverd aan de missie sociaal domein.</p>	<p>Per 1 juni 2017 is de Algemene voorziening Huishoudelijke Hulp van start gegaan.</p> <p>Daarnaast blijft er aandacht voor het versnellen van de ontwikkeling van algemene en/of voorliggende voorzieningen aan de Fysieke overlegtafel Inkoop.</p> <p>Naast de fysieke overlegtafel Inkoop speelt de ontwikkeling van algemene voorzieningen ook een belangrijke rol in de subsidierelatie met Cordaad. Cordaad is namelijk een belangrijke partner op het gebied van algemene voorzieningen. De afspraken met Cordaad zijn geconcretiseerd in 2017, zodat hun inzet op dit gebied duidelijk is. Zo faciliteert Cordaad een vrijwilligerscentrale en hebben ze een bewonersondersteuner waar burgers terecht kunnen voor ondersteuning.</p> <p>In november 2017 is gestart met het regionale project Slimme mobiliteitsoplossingen. Valkenswaard heeft een plek binnen het kernteam van dit project. Het project richt zich op ontwikkelingen binnen het doelgroepenvervoer en het leggen van combinaties tussen openbaar vervoer en doelgroepenvervoer.</p>
<p>WMO: Stimuleren burgerinitiatieven</p> <p>Wij willen inwoners, verenigingen en andere lokale initiatiefnemers stimuleren om innovatieve initiatieven te ontwikkelen. Die moeten leiden tot ontmoeting en ondersteuning van kwetsbare inwoners uit Valkenswaard. Nadrukkelijk kunnen dat ook jeugdigen zijn of</p>	<p>Denk hierbij aan programma's als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Accent op ieders talent • Buren voor elkaar <p>Diverse kleinere subsidies ten behoeve van stimulering burgerinitiatieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kerst Inn

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>mensen met een arbeidsbeperking of afstand tot de arbeidsmarkt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toneelgroep buitengewoon • Alzheimercafé
<p>WMO: Transformatie stimuleren Subsidies beter afstemmen op beleidsuitgangspunten van de transformatie. In het kader van het nieuwe subsidiebeleid nemen wij bestaande subsidieafspraken onder de loep. Uitgangspunt hierbij is dat de te subsidiëren activiteiten een bijdrage leveren aan de realisatie van de missie sociaal domein. We bezien in 3D-verband de noodzakelijke prestatieafspraken met gesubsidieerde instellingen.</p>	<p>Alle subsidieaanvragen zijn dit jaar behandeld conform het nieuwe subsidiebeleid, waarbij de aanvragen van de intensieve sturingsrelatie inhoudelijk getoetst zijn door ambtelijke organisatie. De aanvragen van de overige relaties zijn door een onafhankelijke subsidiecommissie getoetst.</p> <p>Het voornaamste uitgangspunt bij de toetsing is de aansluiting van de activiteiten van de gesubsidieerde partijen op de beleidsdoelstellingen van de gemeente Valkenswaard.</p>
<p>WMO: Afspraken maken voor Beschermd wonen / maatschappelijke opvang We maken regionale afspraken over de toegang tot en uitvoering van beschermd wonen. Via het Stedelijk Kompas maken we afspraken met de aanbieders van de maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingszorg. De toeleiding naar die voorzieningen loopt via het sociaal team en/of het CJG.</p>	<p>Het college van Valkenswaard heeft in december 2016 ingestemd met de bestuurlijke afspraken m.b.t. beschermd wonen die regionaal zijn opgesteld. Als gevolg daarvan heeft het college de mandaatverlening aan Eindhoven verlengd. De bestuurlijke afspraken gelden tot 1 januari 2020.</p> <p>In 2017 is gestart met het opstellen van een plan van aanpak voor de doordecentralisatie van het beschermd wonen.</p>
<p>Jeugdhulp: Verdergaande harmonisering aanpak van het CJG en Sociaal team Middels een eerder genoemde programmatische aanpak.</p>	<p>In 2017 is er weinig ruimte geweest om stappen te maken in de richting van integratie van het sociaal team en CJG merkbaar aan de kantzijde. Reden hiervoor is dat eerst ingezet is op reorganisatie van de uitvoeringorganisatie. Voorlopig is de keuze gemaakt om het ST naast het CJG te laten functioneren. Wel is gaandeweg gewerkt aan harmonisatie van procedures en werkwijzen van Wmo en jeugdhulp. De kwetsbaarheid van de backoffice is verminderd doordat de meeste taken door meerdere mensen kunnen worden uitgevoerd. Zie ook onder beschrijving onder "Organisatie versterken".</p>
<p>Jeugdhulp: Inkoop van maatwerkvoorzieningen voor individuele hulpverlening Regionaal kopen we individuele begeleiding in op het terrein van de crisisdienst, veiligheid (Jeugdbescherming/ Jeugdreclassering, Veilig Thuis en samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming), jongerenparticipatie en "leren van de burens".</p>	<p>We hebben voor 2017 regionaal ingekocht voor alle genoemde gebieden van jeugdhulp.</p>
<p>Jeugdhulp: Opstellen van een nieuw "integraal preventief jeugdbeleid" voor de ouders en jeugdigen in Valkenswaard Het jeugddomein kent veel belendende percelen. Die vragen om een goede lokale organisatie en ordening op het gebied van beleid en netwerkregie. Sinds de invoering van de Jeugdwet en passend onderwijs is de complexiteit verder toegenomen. Afstemming is met name nodig richting WMO, W&I, basis jeugdgezondheidszorg en preventieprogramma's, onderwijs voor de</p>	<p>In 2017 is de startnotitie Preventief jeugdbeleid door het college vastgesteld. Vooruitlopend op het preventief jeugdbeleid is in praktijk al gewerkt met een platform preventie waar vele partners uit het veld afstemmen met elkaar wat er op de zogenaamde preventiekalender moet komen.</p> <p>Onderzocht is welke partners het beste betrokken kunnen worden bij de uitvoering van de preventiemaatregelen. Dit heeft geleid tot een herschikking.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
voorschoolse voorzieningen en passend onderwijs, sport en cultuur en openbare orde en veiligheid.	
<p>Jeugdhulp: beleidsevaluatie van twee jaar nieuwe jeugdtaken</p> <p>Naast het evalueren van de ambities uit het Beleidskader jeugdhulp 2015 – 2019, ligt de nadruk in deze evaluatie op de beloftes van de decentralisaties, de transformatie en de inrichting en werkwijze van het CJG.</p>	De evaluatie beleidskader jeugd heeft plaatsgevonden en is in 2017 afgerond. De actiepunten die uit de evaluatie naar voren komen worden in 2018 en verder vorm gegeven.
<p>Uitvoering geven aan het uitvoeringsplan lokaal gezondheidsbeleid</p> <p>In het uitvoeringsplan ligt vanaf 2016 de focus op het voorkomen van gezondheidsproblemen of het vroegtijdig signaleren en (waar mogelijk) herstellen ervan. Het uiteindelijke doel is dat burgers uit Valkenswaard langer gezond blijven en minder vaak een beroep hoeven te doen op duurdere en meer specialistische vormen van zorg- en hulpverlening.</p>	<p>De GGD is een belangrijke partner in het Valkenswaardse gezondheidsbeleid. In overleg met de gemeente stelt de GGD een jaarplan op waarin tal van activiteiten zijn opgenomen gericht op preventie. Voor een belangrijk deel richten we ons daarbij op de jeugd. De GGD werkt hierin samen met andere partijen.</p> <p>Daarnaast is het platform preventie belangrijk in de uitvoering van preventie-activiteiten. Voorbeelden van activiteiten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorlichting over gehoorschade - voorlichting over sexting - vragenlijst om de gezondheid en leefstijl van jongeren in het voortgezet onderwijs te volgen en aan de hand daarvan in gesprek te gaan met jongere - Fitheidstest voor ouderen
	<p>Sociaal domein: integrale systematiek: 'kosten naar draagkracht'</p> <p>Op 21 december 2017 heeft de Raad besloten tot invoering van de draagkrachtsystematiek. Dit omvat alle inkomensgerelateerde gemeentelijke regelingen. Het gaat stapeling van kosten tegen door integraal te kijken. Het zorgt voor een verdere ontschotting binnen het sociaal domein.</p>
<p>Participatie: inkomensondersteuning</p> <p>We bieden bestaanszekerheid voor diegenen die niet over voldoende inkomen beschikken. Tegelijkertijd toetsen we aan de poort en onderweg scherp of het beroep op ondersteuning (nog steeds) terecht is. Hiermee geven we actief invulling aan zowel de vangnetfunctie, als de poortwachtersfunctie van de Participatiewet. Ook de uitvoering van de Wet Taaleis is hieraan verbonden.</p>	Bestaanszekerheid en bijstand wordt geboden aan degenen die niet over voldoende inkomsten/vermogen beschikken. Tegelijkertijd wordt aan de poort en onderweg scherp getoetst of het beroep op ondersteuning (nog steeds) terecht is. Indien blijkt dat de Nederlandse taal onvoldoende is, wordt een taaltraject onderdeel van het re-integratietraject.
<p>Participatie: re-integratie</p> <p>Mensen die kunnen werken ondersteunen we in hun streven werk te verkrijgen. Het instrument loonkostensubsidie zetten we maximaal in en kan bijdragen aan het bereiken en behouden van een betaalde baan. Met het structureel maken van de functie arbeidsmakelaar bedienen we en maken we gebruik van het lokale bedrijfsleven. Korte lokale lijnen helpen om maatwerkoplossingen te realiseren.</p>	Binnen de arbeidsmarktregio werken wij samen in diverse organisaties. Op die manier maken we maximaal gebruik van de aantrekkende conjunctuur. Tegelijkertijd blijft hier een groot aandachtspunt overeind: de mismatch op de arbeidsmarkt. De gevraagde competenties sluiten veelal niet (goed) aan bij de inzetbaarheid van ons bestand. Daarom vraagt het bereiken van uitstroom naar betaald werk meer inzet dan voorzien

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Concreet richten we onze inzet in 2017 op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jongeren met een arbeidsbeperking, waarbij we samenhang organiseren met Jeugd & WMO voor een integraal jeugdbeleid . • Realiseren Banenafpraak en loonkostensubsidie. • Projecten en individuele trajecten dragen maximaal bij aan uitstroom naar werk. • Statushouders zo snel mogelijk naar arbeid begeleiden. <p>Directe contacten met lokale en regionale werkgevers voor bemiddelingen en werkervaringsplaatsen.</p>	<p>Aan klanten met perspectief op betaalde arbeid worden trajecten aangeboden om hen te ondersteunen en te begeleiden naar betaald werk. Aan klanten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt wordt ondersteuning naar vrijwilligerswerk geboden, sociale activering middels diverse sportprojecten of begeleiding naar een taalstage of werkervaringsplaats. De arbeidsmakelaar bemiddelt bij het vinden van een taalstage, werkervaringsplaats of betaalde baan.</p> <p>In 2017:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn jongeren met een arbeidsbeperking (vso-pro) actief benaderd om hen door te laten stromen naar arbeid, onderwijs of voor hen een indicatie dagbesteding aan te vragen • is gewerkt aan de invulling van de banenafpraak in samenwerking met het Participatiebedrijf. Binnen het Participatiebedrijf is de kennis, kunde en infrastructuur aanwezig om onze klanten op adequate wijze onder te brengen in het bedrijfsleven. • Is het instrument loonkostensubsidie actief ingezet. Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met de financiële effecten daarvan. <p>In 2017 hebben we de samenwerking met het Regionaal Werkbedrijf 04 Werkt verder uitgebouwd. In de uitvoering ligt er bijvoorbeeld een directe verbinding met de inzet van onze arbeidsmakelaar. Door regionale samenwerking maken we maximaal gebruik van de aantrekkelijke regionale conjunctuur, zowel voor de 'klassieke plaatsingen', als voor de realisering van de Banenafpraak. Bij dit laatste geldt als algemeen aandachtspunt dat de plaatsingen in de sector Overheid ver achter blijven bij de (landelijke) doelstelling. Daarom is een quotumwet opgesteld, die naar verwachting ingaat per 1-1-2019. Ook in onze arbeidsmarktregio hebben we hierin een achterstand.</p>
<p>Participatie: re-integratie</p> <p>In 2017 onderzoeken we, samen met de Ergogemeenten, de winst die te behalen is door beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding in samenwerking uit te voeren.</p>	<p>Het GRWRE-bestuur heeft besloten om naast Ergon een Participatiebedrijf in het leven te roepen. In dit proces is nader gezien hoe deeltaken het slimst georganiseerd zouden kunnen worden. Het 'oude' kabinet heeft het realiseren van de taakstellingen voor beschut werken per 1-1-2017 verplicht gesteld. De achterstand die landelijk is opgelopen moet in vijf jaar worden ingelopen. In overleg met de GRWRE en de aangesloten gemeenten hebben we hiervoor uitvoeringsafspraken gemaakt. Daarbij maken we maximaal gebruik van de mogelijkheden van de GRWRE. Vervolgens heeft het 'nieuwe' kabinet de ambitie benoemd om het landelijk aantal plaatsen beschut werken te verhogen. Deze kabinetsambities moeten</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
	<p>nog verder worden uitgewerkt en geoperationaliseerd. De oriëntatie op combimogelijkheden met arbeidsmatige dagbesteding is nog niet afgerond en loopt door in 2018. In dit proces blijkt dat de betrokken zorginstellingen en ook GRWRE zich bezinnen op de mogelijkheden en posities in het werkveld. Daardoor vraagt dit proces meer tijd dan voorzien.</p> <p>Eind 2017 is de vorming van het Participatiebedrijf een feit geworden. De GRWRE kent nu twee 'werkmaatschappijen': Ergon (Wsw en beschut werken) en Participatiebedrijf (werkleerbedrijf, re-integratiedienstverlening). Bij de inrichting onder de vlag van de GRWRE zijn taken maximaal efficiënt ingeregeld. Op die manier maken we maximaal gebruik van de kennis, kunde en infrastructuur van GRWRE.</p> <p>Voor de re-integratie van statushouders hebben we met gerichte projecten een extra investering gedaan. Daarnaast hebben wij binnen het nieuwe Participatiebedrijf gevraagd om ontwikkeling van een gerichte aanpak.</p>
<p>Participatie: minimabeleid De inzet van het minimabeleid is en wordt via het sociaal team en het CJG in toenemende mate afgestemd op de brede doelgroep sociaal domein. Bijzondere bijstand kan daarbij werken als 'smeergeld' om integrale oplossingen rond te krijgen. Het beroep op de individuele langdurigheidstoeslag is beperkt. We duiden klanten actief op deze mogelijkheid als we zien dat ze er wellicht voor in aanmerking komen. De uitvoering van de kinderpact is in handen gelegd van Stichting Leergeld. Die maakt gebruik van de mogelijkheden van het Jeugdsport- en het Jeugdcultuurfonds. We verwachten dat het aantal kinderen dat hiervan gebruikmaakt verder toeneemt.</p>	<p>In 2017 is er een uitvoeringsplan opgesteld voor armoedebestrijding kinderen. Acties hieruit zijn: kledingbonnen (fashioncheques), verhoogde subsidie Leergeld o.a. voor laptops voortgezet onderwijs (in overleg met Weredi), dagje weg en jongerenproject. Even voor de feestdagen in 2017 zijn fashioncheques door Leergeld uitgereikt. Bereik Leergeld 2017: 208 kinderen. Dit betekent dat de ambitie van 207 kinderen, zoals door de Raad vastgesteld in heroverweging minimabeleid (2015), inmiddels is bereikt. Het bereik van Jeugdcultuurfonds was voorgaande jaren zeer beperkt. Mede door de inzet van de cultuurcoaches wordt het bereik groter. In 2017 zijn 31 aanvragen goedgekeurd. Jeugdsportfonds heeft 120 aanvragen goedgekeurd.</p>
<p>Participatie: minimabeleid Met de gemeentelijke collectiviteit kunnen ook mensen met een lager inkomen beschikken over een effectieve en betaalbare ziektekostenverzekering. We zetten ons er blijvend voor in, zeker ook via casuïstiek in het sociaal team en CJG, om het gebruik daarvan te maximaleren.</p>	<p>Het totaal aantal deelnemers aan de gemeentelijke collectiviteit (aanloop 2018) is 1210 inwoners. Dit betekent dat inmiddels 95% van de gestelde ambitie is bereikt.</p>
<p>Participatie: schuldhulpverlening Op basis van de evaluatie schuldhulpverlening 2016 heroverwegen we de inrichting van het werkproces schuldhulpverlening. De bestaande samenwerkingscontracten met de Kredietbank West-Brabant en Lumensgroep worden vernieuwd. We zorgen ervoor dat alle partners in het sociaal domein in voorkomende gevallen signaleren en doorverwijzen. In principe zo</p>	<p>De Raad heeft het nieuwe beleidsplan schuldhulpverlening vastgesteld op 30 november 2017. Kernbegrippen: integrale en duurzame oplossingen met aandacht voor risicogroepen. Fase 2 van het schuldhulpverleningsproces zal anders worden ingericht. Mogelijk in huis of via een aanbesteding. Budgetbegeleiding wordt ook ingezet als nazorg. Aansluiten met sociaal team</p>

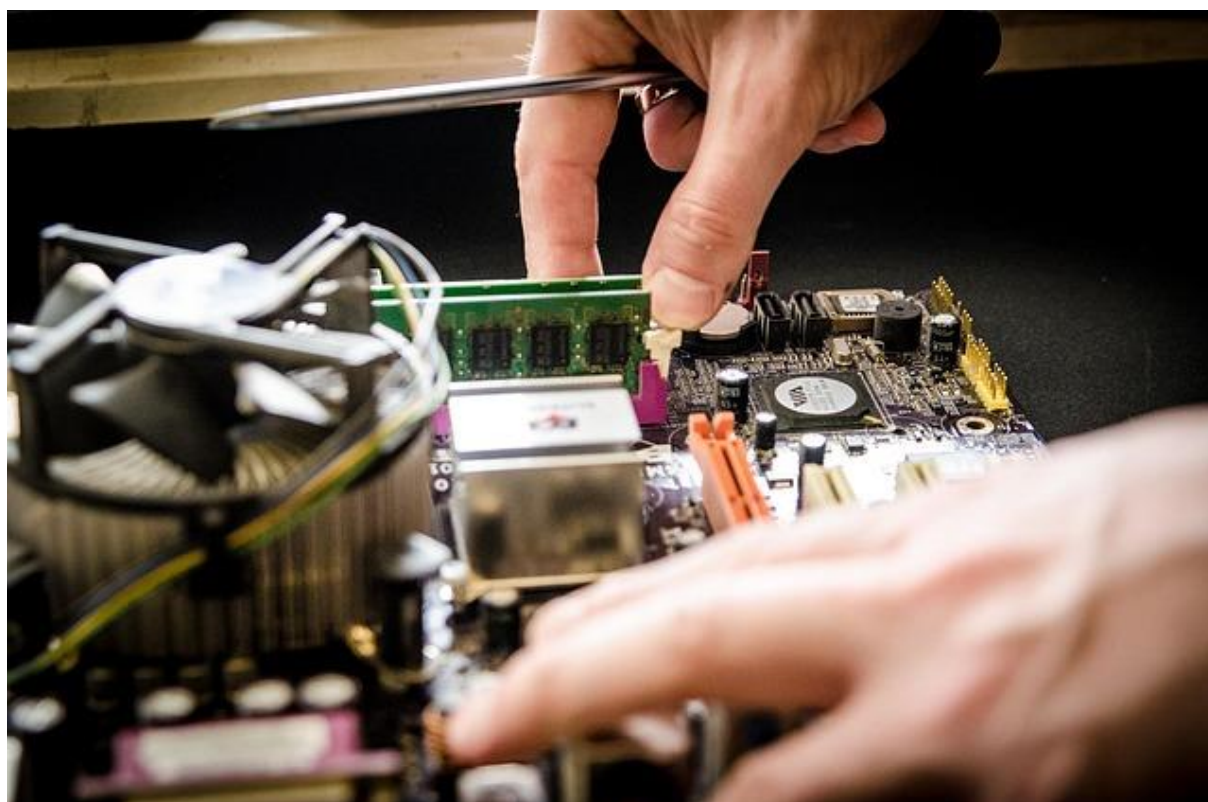
Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
vroeg mogelijk: hoe eerder je begint, des te meer je wint! We hebben speciale aandacht voor gezinnen met kinderen. De inzet stemmen we af met het CJG en met Leergeld.	is belangrijk alsook preventie (d.m.v. convenanten woningbouwverenigingen en zorgverzekeraars). Er hebben 2 pilots gedraaid met de praktijkschool De Schalm op uitval en preventie in samenwerking met CZ. Uitkomsten worden begin 2018 geëvalueerd.
Participatie: inburgering We zorgen voor adequate opvang, begeleiding en huisvesting van statushouders, die zich in Valkenswaard vestigen.	We hebben de statushouders geïnformeerd over inburgering, opleiding etc. Statushouders hebben een participatieverklaringstraject gehad en onderschrijven de kernwaarden van de Nederlandse samenleving. Door maatschappelijke begeleiding van Cordaad zijn zij in staat om praktische zaken te regelen en beter te integreren. Onder 'participatie re-integratie' staat inzet naar arbeid.

Prestatie-indicatoren

Participatie

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Verplichte indicatoren			
Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	www.waarstaatjegemeente.nl	>683	686
Netto Participatiegraad	www.waarstaatjegemeente.nl	>65%	65,3%
Overige indicatoren			
Minimaal afgewezen/ingetrokken aanvragen ten opzichte van meldingen voor uitkering (poortwachtersquote)	Werk & Inkomen	45%	38%
Minimaal bedrag uitkeringen dat wordt teruggevorderd t.o.v. totaal uitkeringsbedrag	Werk & Inkomen	5,2%	2%
Maximale gemiddelde uitkeringsduur per klant	Werk & Inkomen	50	59
Minimale uitstroom totaal per ultimo jaar	Werk & Inkomen	170	157
Minimale volledige uitstroom naar werk ten opzichte van de totale uitstroom vanuit bijstand	Werk & Inkomen	65	55 (35% van totale uitstroom)
Minimaal percentage klanten met partiele inkomsten (naar vermogen) ten opzichte van het klantenbestand levensonderhoud	Werk & Inkomen	130	146 (20% van uitkeringsgerechtigden)
Percentage huisvestings-taakstelling dat is gerealiseerd.	Werk & Inkomen	100%	88%
Minimaal percentage van de aanvragen bijzondere bijstand die wordt toegekend	Werk & Inkomen	80%	77%

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Minimaal percentage van de klanten die geholpen is met een adviesgesprek, schuldregeling of budgetbeheer	Werk & Inkomen	80%	63%
Minimaal percentage van de gemelde klanten die is geholpen met de aanpak budgetbegeleiding en kan verantwoord met zijn budget omgaan	Werk & Inkomen	100%	100%

WMO/Jeugd

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Verplichte indicatoren			
Jongeren met een delict voor de rechter 12 t/m 21 jarigen (%)	Kinderen in Tel	<2,6%	1,12% (2015)
Kinderen in uitkeringsgezinnen (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	6%	4,7% (2015 VJI)
Achterstandsleerlingen 4 t/m 12 jarigen (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	7,5%	Nog niet bekend
Werkloze jongeren 16 t/m 24 jarigen (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	1%	1,8 (2015 VJI)
Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners (De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein (voor 2017: per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder)	275	689 (2017) (27,3 per 1.000 inwoners van 18 jr. en ouder: 25.273 inwoners > 18 jaar)
Aantal personen met een lopend re-integratietraject per 10.000 inwoners (De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	80	107
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp (%) (De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	<10%	8,5%
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming (%) (De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	<1%	0,77% 9,1% van de 8,5% jongeren in jeugdhulp (2017) Ligt landelijk rond hetzelfde %: 8,9%
Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering *(%) (De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	<0,5%	0,4 (2017)

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners (De beschikbaarheid van deze indicator hangt af van deelname aan de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	<355	250
Overmatig drinken (binge-drinken) onder jongeren verminderen	GGD-monitor	<41%	25%
Overgewicht onder jongeren	www.waarstaatjegemeente.nl	<8%	8%
Tevredenheid over gezondheidsvoorzieningen	GGD-monitor	Minimaal landelijk gemiddelde	Landelijk gemiddelde: 81% Valkenswaard: 82% (zeer) tevreden
Psychische ongezondheid bij 12-tot en met 17-jarigen in Valkenswaard	GGD-monitor	<13%	15%
Softdrugsgebruik onder jongeren	GGD-monitor	<5%	2%

Wat heeft het gekost?

Realisatie programma

Bedrag (€)	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017
Lasten				
Participatie	-	14.399.288	15.274.288	14.713.770
Jeugd	-	4.886.117	5.471.435	7.467.793
WMO	-	9.614.677	9.455.999	10.080.949
Maatschappelijke ondersteuning	16.246.746	-	-	-
Zorg	1.711.123	-	-	-
Totaal Lasten	17.957.869	28.900.082	30.201.722	32.262.512
Baten				
Participatie	-	7.870.998	8.053.785	7.751.349
Jeugd	-	0	0	11.394
WMO	-	689.268	689.268	752.702
Maatschappelijke ondersteuning	753.775	-	-	-
Zorg	222.260	-	-	-
Totaal Baten	976.035	8.560.266	8.743.053	8.515.445
Saldo				
Participatie	-	-6.528.290	-7.220.503	-6.962.421
Jeugd	-	-4.886.117	-5.471.435	-7.456.399
WMO	-	-8.925.409	-8.766.731	-9.328.247
Maatschappelijke ondersteuning	-15.492.971	-	-	-
Zorg	-1.488.863	-	-	-
Saldo programma 4	-16.981.834	-20.339.816	-21.458.669	-23.747.067

Saldo programma exclusief mutaties reserves	-16.981.834	-20.339.816	-21.458.669	-23.747.067
Onttrekkingen reserves	520.000	-	390.278	364.199
Toevoeging reserves	149.580	-	-	209.800
Saldo programma 4 inclusief mutaties reserves	-16.611.414	-20.339.816	-21.068.391	-23.592.668

Voor een overzicht van de mutaties op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4

Toelichting op realisatie programma

Afwijkingen

De belangrijkste financiële afwijkingen in de realisatie van het programma inclusief de mutaties van de reserves worden hierna toegelicht. De kleine verschillen zijn niet nader uitgewerkt.

Participatie		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>Buig</p> <p>Als gevolg van het economisch herstel in 2018 is het aantal uitkeringen lager dan verwacht. Hierdoor zijn ook de uitkeringslasten lager. Hier tegenover staat een lager budget BUIG wat van rijkswege ontvangen wordt.</p>	13.000	Nadeel
<p>Sociale werkvoorziening (WSW)</p> <p>De middelen die de gemeente ontvangt voor de uitvoering WSW (integratie uitkering sociaal domein, onderdeel participatie/WSW) worden volledig doorbetaald aan de Ergon (WSW-bedrijf). Omdat een tussentijdse aanpassing van het budget niet tijdig in de begroting verwerkt is, ontstaat in de jaarrekening een voordeel van € 51.000.</p>	51.000	Voordeel
<p>Bijzondere bijstand</p> <p>Het aantal verstrekte leningen voor inrichtingskosten aan statushouders is lager dan begroot. Hierdoor zijn zowel de lasten (verstrekte leningen) als de baten (nog te ontvangen aflossingen) lager dan begroot. Hiernaast zijn de middelen voor bestrijding kinderarmoede niet volledig benut. Reden is dat de regeling pas in de loop van 2017 gestart is.</p>	17.000	Voordeel
<p>Participatie</p> <p>In 2017 is besloten om de premiestijging van de gemeentelijke zorgverzekering te compenseren. De extra kosten hiervoor worden in 2017 gedekt vanuit het participatiebudget. Mede hierdoor zijn de lasten iets hoger dan begroot. In 2016 is gestart met het optimaliseren van de BTW-compensatie over participatie uitgaven en in 2017 is een voorlopige overeenstemming met de belastingdienst bereikt. Over de jaren 2011-2016 is een bedrag van € 225.000 terug ontvangen van de belastingdienst. Hiervan is reeds € 180.000 als voordeel in de bestuursrapportages gemeld.</p>	19.000	Voordeel
<p>Kwijtscheldingen</p> <p>Er zijn meer kwijtscheldingen verleend dan begroot. Het totale bedrag ligt iets hoger dan vorig jaar.</p>	19.000	Nadeel

Jeugd		
Onderwerp	Bedrag (€)	
Jeugd- en jongerenwerk Door een aanvullende subsidie aan Speeltuin Geenhoven ontstaat er een nadeel op dit product. De totale subsidies zijn ruim onder het plafond gebleven.	33.000	Nadeel
Eerstelijns jeugd Het budget voor subsidies ten behoeve van eerstelijns jeugdzorg is niet geheel gebruikt. Dit betreffen subsidies die incidenteel verstrekt kunnen worden. Dit levert een voordeel op.	50.000	Voordeel
PGB Jeugd Het per 1 januari 2015 ingevoerde trekkingsrecht PGB via de SVB en het grote aanbod aan gecontracteerde zorgaanbieders voor naturazorg, leidt de laatste jaren tot steeds meer afname van pgb houders.	114.000	Voordeel
Jeugdzorg met/zonder verblijf Het aantal kinderen dat jeugdhulp nodig heeft blijft stijgen. Het aantal beschikkingen in 2016 bedroeg 647 t.o.v. 711 in 2017. Het aantal unieke kinderen dat jeugdhulp ontving in 2016 bedroeg 468 t.o.v. 512 kinderen in 2017. Deze tendens is in heel Nederland zichtbaar. De toegang is laagdrempelig geworden door deze lokaal neer te leggen. De zorg lijkt ook steeds complexer te worden, waardoor zwaardere en/of langdurige inzet van hulp nodig is. Aangezien we te maken hebben met diverse verwijzers (huisartsen, medici en rechters) hebben we niet alle beschikkingen 'in de hand'. Ook al loopt de routing vanuit huisartsen steeds meer via het CJG, wil dit niet zeggen dat dit kostenbesparing oplevert. Wel is zicht op het inhoudelijk proces daarmee verbeterd. Daarnaast is er een nadeel op JeugdzorgPlus van ongeveer € 200.000. Bij JeugdzorgPlus zit een jongere in een instelling: een intensieve vorm van jeugdhulp. In de begroting wordt rekening gehouden met één persoon per jaar (365 zorgdagen). De werkelijkheid liet zien dat het in 2017 om ruim 900 zorgdagen ging. Hier hebben we als gemeente geen invloed op.	1.815.000	Nadeel
Jeugdreclassering + Jeugdbescherming In 2017 is, na bevoorschotting van de gecertificeerde instellingen die Jeugdreclassering en Jeugdbescherming mogen uitvoeren, afgerekend op daadwerkelijk gebruik. De begrotingsbedragen zijn in 2014 gebaseerd op een inschatting. In praktijk blijkt het begrotingsbedrag af te wijken van de realiteit.	167.000	Nadeel

WMO		
Onderwerp	Bedrag (€)	
Voorzieningen De opdracht die de gemeente heeft gekregen vanuit het Rijk om inwoners de mogelijkheid te geven zo lang mogelijk thuis te	234.000	Nadeel

WMO		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>kunnen blijven wonen leidt naast een toename in beschikkingen Huishoudelijke Hulp en vormen van Begeleiding, ook tot meer verstrekkingen van hulpmiddelen.</p>		
<p>Begeleiding natura + Huishoudelijke hulp</p> <p>Ten opzichte van 2016 heeft er binnen de zorgvorm Begeleiding (individuele Begeleiding en Begeleiding groep/Dagbesteding) een forse stijging in het aantal beschikkingen heeft plaatsgevonden (respectievelijk 20% en 40%). Dit is niet alleen lokaal, maar ook landelijk een trend bij gemeentes.</p> <p>We hebben geconstateerd dat er o.a. binnen de zorgvormen van begeleiding (combinaties van) maatwerkvoorzieningen worden geïndiceerd waar een grotere ondersteuningsbehoefte aan ten grondslag ligt. Wellicht niet alleen de behoefte van de individuele klant maar ook zijn/haar mantelzorger(s).</p> <p>De wijzigingen binnen de WLZ (voorheen AWBZ) en de zorgverzekeringswet leiden tot een grotere toestroom van klanten naar de Wmo.</p> <p>De ondersteuning die voorheen in de verzorgingshuizen geboden werd, bestaat niet meer. Sinds 2013 is dit in gang gezet waarbij uiteindelijk 1 januari 2016 ZZP 3 in het kader van de WLZ niet meer wordt afgegeven door het CIZ. Geconcludeerd kan worden dat er alleen nog opname plaatsvindt in een instelling zodra er sprake is van 24-uurs verpleeghuiszorg. Maar dat wil niet zeggen dat er geen 24-uurs toezicht nodig is.</p> <p>Deze doelgroep doet nu een beroep op de Wmo en doet vaak een beroep op Begeleiding groep, Begeleiding individueel Ook vaak ter ontlasting van de mantelzorger(s), ook wel respijtzorg genoemd.</p> <p>De opdracht die de gemeente in het kader van de Wmo heeft meegekregen is de inwoner zo lang mogelijk te ondersteunen om opname in een WLZ instelling te voorkomen en/of uit te stellen. Dit is een ingewikkelde opdracht en vormt vaak een grijs gebied waarin bepaald moet worden of de ondersteuning die geboden worden nog wel/of niet haalbaar is binnen het aanbod in de Wmo.</p> <p>Het aantal beschikkingen huishoudelijke Hulp is net als bij de Begeleiding in 2017 toegenomen. Ook de combinaties van beschikkingen is toegenomen. Deze noodzakelijke ondersteuningsvormen worden niet alleen ingezet voor de individuele klant, maar ook vaak ter ontlasting van de (overbelaste) mantelzorger.</p> <p>Ook is medio 2017 de nieuwe ondersteuningsvorm Algemene voorziening Huishoudelijke Hulp van start gegaan. Hiermee dient de gemeente weer tegemoet moeten komen (na uitspraken van de CRvB) aan de ondersteuningsbehoefte van de cliënten groep die voor 1 januari 2015 gebruik maakten van Huishoudelijke Hulp 1 (HH1). Deze nieuwe voorziening heeft weer een nieuwe toestroom aan klanten teweeg gebracht, die maar beperkt te voorspellen was.</p>	742.000	Nadeel

WMO		
Onderwerp	Bedrag (€)	
PGB WMO Het per 1 januari 2015 ingevoerde trekkingsrecht PGB via de SVB en het grote aanbod aan gecontracteerde zorgaanbieders voor naturazorg, leidt de laatste jaren tot steeds meer afname van pgb houders.	86.000	Voordeel
Vrijwilligerswerk Het geraamde activiteitenbudget is niet aangesproken. Dit leidt tot een voordeel.	24.000	Voordeel
Uitvoeringskosten De kosten op de uitvoering zijn meegevallen. Een reden is het vast aannemen van mensen en een verkleining van de flexibele schil.	87.000	Voordeel
Transformatie In de begroting is een budget opgenomen t.b.v. de transformatie binnen het sociaal domein. Hoewel hard wordt gewerkt aan de transformatie, is er nog een deel van het budget over in 2017.	42.000	Voordeel
Overige Diverse overige kleine afwijkingen	9.000	Voordeel

5. Bestuur & Organisatie

Product	Portefeuillehouder	Team
Samenwerking en Positionering	Dhr. Drs. A.B.A.M. Ederveen	Ruimtelijk beleid en projecten
Dienstverlening	Mw. H.G. Tindemans-van Tent	Klantcontact Centrum Burger
Veiligheid	College	Sociaal en economisch beleid
Financiën	Dhr. M.J.A. Bax	GRSA2

Samenwerking & positionering

Missie

Het positioneren van de gewenste identiteit en het uitdragen van het imago, wat bijdraagt aan het realiseren van de beleidsmatige en bestuurlijke doelen.

Het waar nodig in stand houden of aangaan van strategische samenwerkingsverbanden om de bestuurskracht optimaal te houden.

Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie 2030
- Gemeenschappelijke Regeling A2
- Koersdocument A2-samenwerking 'Nóg krachtiger en dichterbij' en implementatieplan.
- Strategische keuzes toekomstperspectief A2
- Kadernota 2018-2021
- Online strategie (2013)
- Citymarketingstrategie

Wat willen we bereiken?
Verminderen van kwetsbaarheid door verschillende samenwerkingsvormen zoals functionele en intergemeentelijke samenwerking, thematische schaalvergroting en strategische samenwerkingsverbanden met behoud van eigen bestuurlijke identiteit. Optimale positionering van identiteit en imago om de bestuurlijke en beleidsdoelstellingen gerealiseerd te krijgen.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Samenwerking A2-gemeenten In 2017 voeren we het besluit, dat de gemeenteraden eind 2016 nemen over het toekomstperspectief van de A2-samenwerking, uit.</p>	In 2017 zijn de bedrijfsvoeringstaken van de A2-gemeenten samengevoegd binnen de GRS-A2. Tevens is er door de gemeenteraden besloten dat er vanaf oktober 2018 een nieuw toekomstperspectief op de A2-samenwerking zal worden ontwikkeld.
<p>Toekomstvisie van Valkenswaard vertalen naar strategische keuzes en beleidslijnen Het vertalen van de strategische keuzes en beleidslijnen van de Toekomstvisie van Valkenswaard, zoals opgenomen in de Nota Kaders 2017-2020, naar de begroting 2017 en de meerjarenraming 2017-2020.</p>	De keuzes die in de Toekomstvisie zijn gemaakt zijn in 2017 verder aangescherpt. Zo zijn er een leisuerevisie (De Grote Heide Natuurlijk Avonturenlandschap) en een implementatieplan Omgevingswet opgesteld die in 2017 door de gemeenteraad zijn vastgesteld.
<p>Citymarketing De in 2016 ontwikkelde Citymarketingstrategie wordt in 2017 door een maatschappelijke Citymarketingorganisatie (Citymarketing is van het dorp en niet van de gemeente) van uitvoering voorzien.</p>	De Stichting Valkenswaard Marketing is door de gemeente gesteund met subsidie en er is een dienstverleningsovereenkomst gesloten. Daarnaast is er een nieuwe samenwerkingsrelatie opgebouwd tussen gemeente en Valkenswaard Marketing.
<p>Andere vormen van samenwerking We verkennen andere vormen van samenwerking die bijdragen aan het versterken van efficiency, effectiviteit en kwaliteit met behoud van de eigen bestuurlijke identiteit.</p>	In 2017 is net als 2016 samengewerkt op een groot aantal thema's. We hebben in 2017 deelgenomen aan de evaluatie van de MRE. Tevens is de dienstverlening van Cure geëvalueerd. Bijzonder is de samenwerking met o.a. de provincie omtrent het Programma De Grote Heide.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Overheidsparticipatie Burgers meer betrekken bij de besluitvorming door in te zetten op overheidsparticipatie. Hier wordt uitvoering aan gegeven binnen organisatieontwikkelingsprogramma Sterk in je werk.</p>	<p>Er is in de organisatie geïnvesteerd in het vermogen om samen te werken met de samenleving. In de organisatie is hiervoor een specifieke adviesfunctie ingericht.</p> <p>De Omgevingswet biedt de kans om onze activiteiten in het ruimtelijk domein op een andere wijze, met meer interactie met de samenleving, te organiseren. De gemeenteraad stelde in 2017 het implementatieplan voor de invoering van de Omgevingswet vast.</p>
<p>Relatiemanagement en lobby Professionalisering van ambtelijk en bestuurlijk relatiemanagement en lobby om de doelen van Valkenswaard vaker met behulp van externe partijen te kunnen realiseren.</p>	<p>Er is een lobby-aanpak ontwikkeld en geïmplementeerd in de werkwijze van college en organisatie.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Overige indicatoren			
Strategische keuzes en beleidslijnen van de Toekomstvisie van Valkenswaard zijn vertaald naar de Begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019. De uitwerking van het coalitieprogramma is hierin betrokken.	Begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2020	3e jaarschijf Toekomstvisie en coalitieprogramma is opgenomen	3 ^e jaarschijf Toekomstvisie en coalitieprogramma is opgenomen

Dienstverlening

Missie

De gemeente Valkenswaard kenmerkt zich door een heldere en transparante dienstverlening, die regelmatig op effecten wordt getoetst en beoordeeld. Het bestuur wil proactief beleid voeren door te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en bewust te sturen op het bereiken van resultaten.

Kaderstellende nota's

- Programma dienstverlening (2016-2020)
- Verder kijken is meer zien. Een nieuwe kijk op de externe communicatie van de gemeente Valkenswaard (2011)
- Toekomstvisie 2030 (2013)
- Social Mediabeleid (2012-2013)
- Visie online communicatie (2013)
- Digiprogramma (2015-2020)
- Naar betrouwbare persoonsgegevens (NBP)
- Wet Basisregistratie personen (BRP)

Wat willen we bereiken?
Organisatiebreed de dienstverlening aan burgers, instellingen en ondernemers optimaliseren door deze centraal te stellen en deze in te richten vanuit de focus en situatie van de klant.
Versterking van de pro-activiteit van het bestuur, anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en sturen op resultaten.
Verbetering van efficiency, effectiviteit en klantgerichtheid van de beleidsuitvoering.
Een interactieve instelling van medewerkers en het vergroten van het communicatiebewustzijn (denken van buiten naar binnen).
Als organisatie bestendiger worden op adresfraude en identiteitsfraude.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Integrale klantbenadering</p> <p>Het Klantcontactcentrum heeft op 65% van alle enkelvoudige vragen een antwoord, digitaal en door de backoffices ondersteund. Er mag geen onderscheid zijn in onze benaderingswijze, de uitgangspunten van het hostmanship en de klantbejegening zijn hierbij belangrijke speerpunten. De organisatielijn Dienstverlening zorgt ervoor dat er snellere stappen kunnen worden gezet voor een betere stroomlijning tussen front- en backoffice.</p>	<p>In 2017 hebben we samen met partnerorganisaties de toegang tot sociaal domein voor onze inwoners verbeterd. Hierbij is o.a. de bereikbaarheid van het CJG uitgebreid, de informatie op de website beter toegankelijk gemaakt en is een communicatietraject gestart met interviews en een zorgkrant. Klantcontact heeft trainingen sociaal domein en sociale netwerkversterking gevolgd. Enkelvoudige zorgproducten zijn overgedragen naar klantcontact en klantcontact legt het 1^e contact vast voor het zorgteam.</p> <p>Voor het fysieke domein en openbare orde en veiligheid zijn werkinstructies opgesteld voor klantcontact m.b.t. een integrale benadering en betere en snellere doorgeleiding van vragen. Klantcontact maakt onderdeel uit van de webredactie van de website en heeft een signaalfunctie voor productinformatie</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Digitalisering en zaakgericht werken In samenwerking met de collega A2-gemeenten en de GRSA2 wordt dit proces doorlopen. Afstemming van processen en de systemen zoveel mogelijk hetzelfde inrichten is de uitdaging.</p>	<p>In A2-verband is het programma Digitale Dienstverlening gestart waarbij een nieuw zaakstelsel is geïnstalleerd. Tevens zijn een centraal datadistributiesysteem en een gezamenlijk digitaal archief (DMS) in gebruik genomen.</p> <p>Voor burgerzaken zijn in A2-verband 32 werkprocessen op uniforme wijze beschreven en is gestart met de inrichting in het zaakstelsel.</p> <p>Het gezamenlijk intranet Knooppunt is in gebruik genomen.</p> <p>Personeelsdossiers en contractbeheer zijn digitaal ingericht in het gezamenlijke DMS.</p> <p>Door een nieuwe bodemapplicatie kunnen rapportages voortaan makkelijker digitaal worden uitgewisseld met andere overheden.</p> <p>De E-dienstverlening van Valkenswaard is uitgebreid door meer en betere productinformatie en webformulieren op onze website. Er is een digitale paraaf voor interne advisering ingevoerd.</p> <p>De Processen van adresonderzoek, kasbeheer, subsidies en meldingen openbare ruimte zijn verbeterd en gedigitaliseerd.</p> <p>Bij Zorg en Werk en Inkomen is het digitaal werken ingevoerd en lopende dossiers zijn gedigitaliseerd.</p> <p>In de raad is een pilot met digitaal vergaderen m.b.v. iBabs gestart.</p>
<p>Inzetten van sociale media als servicekanaal Inwoners gebruiken Twitter meer voor algemene vragen. Facebook berichten zijn meer gericht op het delen van sentiment en vragen en opmerkingen over beleid. We verwachten dat beleidsvragen van betrokken inwoners via onze online kanalen en met name via Facebook blijft toenemen.</p>	<p>We zien een hoge betrokkenheid bij al onze uitingen op onze social media kanalen. Zo hebben we voor, tijdens en na afloop van de werkzaamheden aan de Nieuwe Waalreseweg in 2017 in onze Twitter- en Facebook uitingen vol ingezet op een snelle, en correcte afhandeling van vragen en meldingen. Deze directe en bijna 'realtime' vorm van communicatie werd door zowel de teams als de inwoners op een positieve manier gewaardeerd en gebruik van gemaakt. Een mooie vorm van integrale samenwerking in het gebruik van onze online kanalen i.c.m. met offline berichtgeving.</p>
<p>Inzetten digitale en sociale media als integraal onderdeel van communicatie We onderzoeken de werking van sociale media continue en verkennen bij al onze communicatie uitingen de online mogelijkheden in middelen, het bereiken van de juiste doelgroep en participatiekansen.</p>	<p>Om online communicatie vast te leggen in ons huidige communicatiebeleid ligt er een opdracht om online communicatie in de verbeterplannen van externe en interne communicatie in te bedden. Daarbij is het uitgangspunt dat de organisatie meer onderdeel wordt van zowel de interne communicatie als de online dialoog.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Kwaliteit Basisregistratie Personen en identiteitsvaststelling</p> <p>Herverdeling van taken binnen het Klantcontactcentrum zodat meer tijd beschikbaar komt om het proces adresonderzoeken verder te professionaliseren en goed in te bedden in de organisatie. Onze weg bepalen in het spanningsveld verdere digitalisering processen i.r.t. identiteitsvaststelling ter voorkoming van fraude, opsporen huwelijksdwang etc.</p>	<p>Het proces adresonderzoek is geactualiseerd. Module is opnieuw ingericht. Bovendien is er een aanvullende tool ontwikkeld waardoor het nu o.a. ook mogelijk is om managementinformatie te genereren. Er hebben oriënterende gesprekken plaatsgevonden met een aantal stakeholders zowel binnen als buiten de organisatie om in bepaalde gevallen te komen tot een gezamenlijke aanpak van een casus. Is effectiever en voorkomt ook evt. verstoring van elkaars onderzoeken. Dit moet nog verder worden uitgewerkt.</p> <p>De momenten waar het naast de digitale identiteitsvaststelling noodzakelijk is een aanvullende toets te doen zijn in beeld en daarvoor zijn maatregelen getroffen.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Overige indicatoren			
% van alle enkelvoudige vragen wordt in het Klantcontactcentrum direct beantwoord	Klantcontactstelsysteem	65	Voor 2017 niet meetbaar. Door ingebruikname KCS is deze KPI vanaf 2018 meetbaar.
% van de omgevingsvergunningen wordt verleend binnen de wettelijke termijn	Vakapplicatie: Squit	90	98,5
% van alle zorgaanvragen wordt afgegeven binnen de wettelijke termijn	Vakapplicatie: GWS	80	73
% van alle meldingen openbare ruimte wordt afgehandeld binnen de vastgestelde termijn	Vakapplicatie: MeldDesk	83	82,4
% van alle geregistreerde zaken wordt binnen de vastgestelde termijn afgehandeld	Vakapplicatie: Verseon	70	78
% Formele klachten afgehandeld binnen de wettelijke termijn	Klachtenregistratie	90	85

Veiligheid

Missie

We streven naar een Valkenswaard waarin het veilig en aangenaam is om te wonen, te werken en vrije tijd te besteden. Met ons veiligheidsbeleid willen we leefbare dorpskernen/wijken ontwikkelen, waarin alle bewoners en bezoekers veilig zijn en zich veilig voelen. Belangrijk is ook dat gemeente, bewoners en bezoekers bereid zijn om samen de veiligheid te bevorderen. Daarbij wordt de vergunningverlenende, toezichthoudende, handhavende en hulpverlenende (onder andere vrijwillige brandweer) rol van de gemeente en betrokken partners actief ingevuld om die veiligheid te bewaken. Hierbij heeft de gemeente Valkenswaard nadrukkelijk aandacht voor het betrekken van burgers, ondernemers, ketenpartners en hulpdiensten om een optimaal veiligheidsrendement te behalen.

Kaderstellende nota's

- Nota Veiligheid (2015-2018)
- Toekomstvisie Brandweezorg
- Beleidsnota "Jongeren op straat" (2006)
- Omgevingsbeleidsplan A2-gemeenten (2015-2018)/uitvoeringsprogramma 2018
- Beleidskader Evenementen (2017)
- Terrassenbeleid
- Beleid met betrekking tot de Wet Bibob
- Actieplan Ondernemingsrecht 2017-2019

Wat willen we bereiken?
Verhogen veiligheidsgevoel van burgers en bezoekers.
Het beheersen van de grootste risico's op het gebied van constructieve veiligheid, brandveiligheid, gezondheid en milieu bij vergunningverlening en toezicht en handhaving.
Het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, andersoortige incidenten en rampen, waarbij aandacht is voor (het vergroten van) veiligheidsrendement.
Handhaving geschiedt in redelijkheid en billijkheid.
Werken aan snelle efficiënte oplossingen van langlopende juridische handavingsconflicten, eventueel middels mediation.
Er komen geen coffeeshops en drugcriminaliteit wordt hard en snel aangepakt.
Eventueel extra mobiel cameratoezicht realiseren daar waar dat nodig is.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
Uitvoeren dienstverleningsovereenkomst ODZOB Goede monitoring door de gemeente van de overeenkomst en afspraken.	De werkzaamheden zoals afgesproken in het werkprogramma zijn door de ODZOB verricht. In aanvulling daarop heeft de ODZOB voor het dossier Eurocircuit toezicht gehouden, juridische procedures gevoerd en geadviseerd over het bestemmingsplan.
Uitvoeren uitvoeringsprogramma omgevingsbeleidsplan Brandveiligheid, constructie, voorkomen van hinder en overlast door projectmatige en thematische aanpak. Duidelijke keuzes in relatie tot prioritering versus capaciteit.	De werkzaamheden zoals opgenomen in het uitvoeringsprogramma om de doelen zoals gesteld in het omgevingsbeleidsplan te verwezenlijken zijn uitgevoerd en op een aantal onderdelen worden deze in 2018 afgerond. Bij het bepalen van de prioriteit van op te pakken ingestroomde werkzaamheden, denk aan ingekomen klachten en (handavings-)verzoeken, is de prioritering zoals aangegeven in het uitvoeringsprogramma zoveel als mogelijk aangehouden.
Vormgeven aan de toezichts- en handhavingstaak Drank- en Horecawet Op basis van de vastgestelde uitgangspunten door de raad, uitvoeren van het toezicht op en	Bij het bepalen van de prioriteit van op te pakken ingestroomde werkzaamheden, denk aan ingekomen klachten en (handavings-)verzoeken, is de prioritering zoals aangegeven

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
de handhaving van de nieuwe Drank- en Horecawet.	in het uitvoeringsprogramma zoveel als mogelijk aangehouden.
<p>Het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma veiligheid 2017 Het gaat hierbij om buurtpreventieprojecten, buurtbemiddeling, aanpak jeugdgroepen en woninginbraken en ondermijnende criminaliteit, met name de aanpak drugsriminaliteit.</p>	Deze projecten zijn op basis van het uitvoeringsprogramma uitgevoerd. Ook de continue acties vanuit het programma zijn gestaag voortgezet.
<p>Buurtpreventie Doorstarten project Borkel en Mgr. Smetsstraat en peilen mogelijkheden derde project.</p>	Het Buurtpreventieproject in Borkel en Schaft en de Mgr. Smetsstraat zijn 2017 doorgezet. Er is geen animo gevonden voor een derde buurtpreventieproject.
<p>Project buurtbemiddeling Het coördinatiepunt buurtbemiddeling wordt ook in 2017 doorgezet.</p>	Het project buurtbemiddeling is in 2017 voortgezet. De workload is in aantal en complexiteit toegenomen.
<p>Whats app groepen Faciliteren van Whats appgroepen om de High Impact Crime te bestrijden en van de burgerparticipatie rondom de aanpak van criminaliteit te bevorderen.</p>	In 2016 is het initiatief genomen door de gemeente om BuurtWhatsApp groepen op te zetten. In 2017 is het aantal gegroeid van 34 naar 48 actieve BuurtWhatsApp groepen in onze gemeente; 20 in Valkenswaard, 21 in Dommelen en met 7 aaneengesloten groepen een volledige dekking van alle wijken in Borkel en Schaft.
<p>Uitvoering veiligheidsmaatregelen voortvloeiende uit het horecabeleid Maatregelen in samenwerking met horeca, politie en brandweer ter verbetering van veiligheid in het centrum.</p>	Middels het horeca projectteam, is eind 2017 inzet gepleegd door het flexteam van politie. Dit naar aanleiding van overlastmeldingen bij het Kloosterplein. In samenwerking met Woonbedrijf, politie en gemeente zijn de klachten door organisatorische en fysieke maatregelen flink afgenomen.
<p>Aanpak jeugdgroepen Voortzetten aanpak jeugdgroepen door werkgroep Jongeren Op Straat conform de methode Aanpak Problematische Jeugdgroepen.</p>	De Beke-methodiek is gewijzigd naar aanleiding van de nieuwe 'aanpak problematische jeugdgroepen'. In dat verband heeft de werkgroep Jongeren op straat haar eigen methodiek ontworpen om goed zicht te krijgen op alle jeugdgroepen inclusief de aanvaardbare jeugdgroepen. Begin 2017 heeft echter bij de Hofnar en de ijsbaan een groep jongeren voor overlast gezorgd. Verder zijn in 2017 zijn geen overlastgevendende en criminele jeugdgroepen geconstateerd.
<p>Participeren RIEC Oost-Brabant Actief deelnemen aan het RIEC ten behoeve van een constructieve bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit.</p>	In 2017 zijn in samenwerking met het RIEC zes cases aangepakt. Vier daarvan lopen nog door in 2018. Er is in de projectgroep Ondermijning Dommelstroom constructief samengewerkt met het doel barrières op te werpen tegen ondermijning in het basisteamgebied Dommelstroom.
<p>Uitvoeren aanpak ondermijning Dommelstroom Naar aanleiding van de Ondermijningsbeelden Dommelstroom, op projectmatige basis een fenomeen- en casusaanpak van ondermijnende criminaliteit.</p>	In 2017 is het Actieplan Ondermijning 2017-2019 vastgesteld. Het bevat maatregelen die de gemeente bewust en weerbaar maken tegen ondermijning. Zo hebben 70 medewerkers een awarenessstraining Ondermijning gevolgd. Ook zijn de eerste stappen gezet om de structuur ten behoeve van de aanpak te borgen in de organisatie.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Verplichte indicatoren			
Totaal aantal verwijzingen HALT (aantal per 10.000 jongeren)	Politie	Meer dan 137	185
Harde kern jongeren (aantal per 10.000 inwoners)	Politie/ www.waarstaatjegemeente	Minder dan 1,3	1,0
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/ www.waarstaatjegemeente	Minder dan 1,5	1,0
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/ www.waarstaatjegemeente	Minder dan 5	4,8
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/ www.waarstaatjegemeente	Minder dan 4,4	2,8
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/ www.waarstaatjegemeente	Minder dan 4,8	5,1
Overige indicatoren			
Aantal mensen dat zich wel eens onveilig voelt rond uitgaansgelegenheden (%)	Veiligheidsmonitor	15%*	25,9 % (vaak + soms)
Onveiligheidsgevoel (% vaak onveilig in eigen buurt)	Veiligheidsmonitor	1%	1,3%

* Alle doelstelling zijn overgenomen van de Nota Veiligheid 2015-2018.

Financiën

Missie

Inzicht geven in de omvang en de vrije besteedbaarheid van rijksmiddelen en lokale belastingen. De gemeente Valkenswaard heeft een structureel reëel sluitende begroting op basis waarvan bestuur en management integraal sturen op het realiseren van de in de begroting opgenomen doelstellingen. Dit gebeurt binnen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Kaderstellende nota's

- Financiële Beheersverordening art. 212 Gemeentewet (2012)
- Treasurystatuut (2013); zie paragraaf 'financiering'
- Leidraad invordering belastingen (2013)
- Belastingverordeningen
- Nota reserves & voorzieningen (2015)
- Nota Afschrijving en waardering (2016)

Wat willen we bereiken?
Een gematigde lastenontwikkeling voor burgers en bedrijven.
Gezonde financiële positie voor de gemeente Valkenswaard die voortkomt uit een structureel reëel meerjarig sluitende begroting.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Optimalisering van de Planning & Control-producten Instrumenten ontwikkelen en verfijnen om bestuur en organisatie te voorzien van adequate sturingsmogelijkheden.</p>	<p>Vanaf 2017 zijn de bedrijfsvoerings-taakgebieden financiën en belastingen, communicatie, facilitair, DIV, ondersteuning bestuur en organisatie en P&O toegevoegd aan de GRSA2. In 2017 lag de aandacht op het op peil te houden van de Planning & Control producten. Verder is in 2017 is een nieuw format ontwikkeld voor de bestuurs-rapportages.</p>
<p>Verkennen van macro-economische ontwikkelingen De verkenning maakt het mogelijk tijdig te anticiperen.</p>	<p>Gedurende het jaar worden de macro-economische ontwikkelingen verkend en gemonitord. De (financiële) consequenties voor Valkenswaard zijn in beeld gebracht en in het planning en controleproces (nota kaders, begroting, etc.) opgenomen.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Verplichte indicatoren			
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)		Max. stijgen prijsindex (2017: 682)	682
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)		Max. stijgen prijsindex (2017: 750)	750
Bezetting (fte per 1000 inwoners) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen gegevens)		Gelijk aan 2016 met inachtneming van vertrek van mensen naar de GRSA2	4,9

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2017	Realisatie 2017
Formatie (fte per 1000 inwoners)		Zie boven	5,5
Overhead gemeentelijke organisatie (%) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen begroting)		Op basis van de huidige inzichten bedraagt de overhead 14%. Doel is in de realisatie lager uit te komen	13%
Apparaatskosten (kosten per inwoner) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen begroting)(€)		Op basis van de huidige inzichten bedragen de apparaatskosten 26%. Doel is in de realisatie lager uit te komen	584
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom+totale kosten inhuur externen) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen begroting)		Afhankelijk van noodzaak	26%
Overige indicatoren			
Aantal bezwaarschriften WOZ woningen (in % van totaal aantal objecten)	Gemeentelijke administratie Waarderingskamer	200	103 (0,75%)
Gemiddelde afhandeltermijn bezwaarschriften WOZ woningen in dagen	Gemeentelijke administratie Waarderingskamer	75	75

Wat heeft het gekost?

Realisatie programma

Bedrag (€)	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017
Lasten				
Samenwerking en positionering	465.994	445.226	481.226	435.809
Dienstverlening	4.641.392	2.123.739	2.038.810	1.841.563
Veiligheid	2.092.990	2.006.522	2.008.522	1.932.151
Financiën	2.524.559	7.418.201	7.534.923	397.972
Overhead	-	10.079.199	10.848.017	10.859.473
Onvoorzien	-	125.000	66.900	-
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	58.835	58.835	-
Totaal Lasten	9.724.936	22.256.722	23.037.233	15.466.968
Baten				
Samenwerking en positionering	-	-	-	561
Dienstverlening	709.209	676.464	676.464	680.321
Veiligheid	32.774	5.180	5.180	21.829
Financiën	49.755.338	7.029.701	7.347.925	511.083
Overhead	-	74.896	74.896	302.116
Onvoorzien	-	-	-	-
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	48.843.642	49.385.642	49.156.687
Totaal Baten	50.497.321	56.629.883	57.490.107	50.672.597

Saldo				
Samenwerking en positionering	-465.994	-445.226	-481.226	-435.248
Dienstverlening	-3.932.183	-1.447.275	-1.362.346	-1.161.242
Veiligheid	-2.060.217	-2.001.342	-2.003.342	-1.910.322
Financiën	47.230.779	-388.500	-186.998	113.111
Overhead	-	-10.004.303	-10.773.121	-10.557.357
Onvoorzien	-	-125.000	-66.900	-
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	48.784.807	49.326.807	49.156.687
Saldo programma 5	40.772.385	34.373.161	34.452.874	35.205.629

Saldo programma exclusief mutaties reserves	40.772.385	34.373.161	34.452.874	35.205.629
Onttrekkingen reserves	3.617.134	1.130.676	1.558.831	1.175.661
Toevoeging reserves	2.311.843	1.045.681	1.045.681	1.282.198
Saldo programma 5 inclusief mutaties reserves	42.077.676	34.458.156	34.966.024	35.099.092

Voor een overzicht van de mutaties op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4

Toelichting op realisatie programma 5 Bestuur en organisatie, algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien

Afwijkingen

De belangrijkste financiële afwijkingen in de realisatie van het programma inclusief de mutaties van de reserves worden hierna toegelicht. De kleine verschillen zijn niet nader uitgewerkt.

Samenwerking en positionering		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>Restitutie gemeentelijke bijdrage 2016 MRE</p> <p>Zoals reeds in de 2e berap gemeld heeft de MRE een positief jaarrekeningresultaat over 2016 geboekt. Het Algemeen Bestuur van de MRE heeft besloten om een deel van dit positieve jaarrekeningresultaat van de MRE terug te geven aan de gemeenten. Vanwege dit besluit hebben we een bedrag van € 19.000 ontvangen van de MRE. Het overige deel van het positieve jaarrekeningresultaat van de MRE over 2016 wordt mogelijk ingezet t.b.v. de Nationale Actieagenda Brainport en de regionale inzet omtrent de energietransitie.</p>	19.000	Voordeel

Dienstverlening		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>Ondersteuning raad</p> <p>Ondersteuning aan de raad heeft minder gekost dan begroot (lagere loonsom en niet benutten van het budget).</p>	24.000	Voordeel
<p>Inhuur Burgerzaken</p> <p>Als gevolg van een aantal langdurige ziektegevallen was het noodzakelijk om de bezetting aan de balies in het gemeentehuis middels inhuur te regelen. Hierdoor is in 2017 een overschrijding ontstaan als gevolg van deze ontwikkeling.</p>	129.000	Nadeel

Veiligheid		
Onderwerp	Bedrag (€)	
<p>Restitutie gemeentelijke bijdrage 2016 Regionale brandweer/ VRBZO</p> <p>Zoals reeds in de 2e berap gemeld heeft VRBZO een positief rekeningresultaat over 2016 van € 87.000 gerealiseerd. Het aandeel voor Valkenswaard is na besluitvorming in 2017 uitbetaald.</p>	87.000	Voordeel

Financiën		
Onderwerp	Bedrag (€)	
APPA Ieder jaar vindt er een actualisatie van de voorziening voor pensioenen van wethouders (APPA) plaats. De actualisatie per ultimo 2017 levert een voordeel op. Dit wordt veroorzaakt door een verhoging van de rekenrente waardoor er minder gestort moet worden om het eindkapitaal te bereiken.	235.000	Voordeel
Vrijval voorziening ADV Ieder jaar vindt er een actualisatie van de voorziening ADV. Door de afbouw van de ADV kan de voorziening komen te vervallen. De actualisatie per ultimo 2017 levert een voordeel van € 128.000 op.	128.000	Voordeel
WW verplichtingen Als gevolg van een overeengekomen afkoopregeling kan een deel van de voorziening WW verplichting komen te vervallen. De vrijval levert een incidenteel voordeel van € 50.000 op.	50.000	Voordeel
Reserve tractie Ten behoeve van de kosten tractie worden middelen onttrokken aan de reserve. In programma 1 zijn de kosten voor de vervangingen van de tractie verantwoord terwijl de afwikkeling ten laste van de reserve tractie in dit programma is begroot. Binnen programma 1 ontstaat een voordeel en op programma 5 ontstaat er een nadeel. Dit verloopt budgetneutraal en levert per saldo geen financieel effect op.	264.000	Nadeel

Overhead		
Onderwerp	Bedrag (€)	
ICT budget Omdat een aantal zaken die voor 2017 gepland waren, dit jaar niet worden uitgevoerd, is er een incidenteel voordeel van € 80.000 op het ICT budget. Dit levert geen problemen op voor 2018.	80.000	Voordeel
Werkhervatting gedeeltelijk arbeids-geschikten (WGA) Er is een overschot van € 35.000 op het WGA-budget, omdat er een hoger eigen-risicodragerschap is.	35.000	Voordeel
Schadeloosstelling en verzekeringen De kosten van schadeloosstellingen aan derden en verzekeringen zijn toegenomen. Er is een nadeel opgetreden van € 54.000 in 2017.	55.000	Nadeel
Accountantskosten Honoraria accountant waren hoger dan begroot als gevolg van meerwerk van de controle jaarrekening 2016.	46.000	Nadeel

Algemene dekkingsmiddelen		
Onderwerp	Bedrag (€)	
OZB In 2017 zijn minder ozb opbrengsten gerealiseerd dan geraamd. Door jurisprudentie met betrekking tot tariefstelling (woningen tarief in plaats van niet-woningen tarief) heeft invloed op de ozb opbrengst. Daarnaast is het leegstandspercentage van niet-woningen aanzienlijk hoger dan we hadden voorzien. Tenslotte bleef de marktwaarde van niet-woningen achter ten opzichte van woningen. Deze ontwikkelingen hebben een negatieve invloed van € 53.000 op de totale ozb opbrengst.	53.000	Nadeel

Onvoorzien		
Onderwerp	Bedrag (€)	
Onvoorzien Niet bestede deel van de post onvoorzien bedraagt € 67.000.	67.000	Voordeel

Overige Diverse overige kleine afwijkingen	45.000	Nadeel
--	--------	--------

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten (x €1000)	Begroting na wijziging	Realisatie Bedrag
Dekking reserve afwikkeling activiteiten:		
Invoering Vennootschapsbelasting	11	8
Strategisch personeelsbeleid/personeelsplanning 2016	50	16
Implementatie omgevingswet – budget 2016	50	50
Projectleider de Nieuwe Hofnar	91	91
Gebiedsvisie Eurocircuit – budget 2016	70	38
Toplaag atletiek	27	27
Onderhoud brandweertoren	58	58
Masterplan Centrum Stimulering Economie 2016	65	0
Project Groote Heide 2016	109	109
Hulp bij het Huishouden - HHT	150	150
Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen 2016	100	0
Opvang statushouders	211	0
Dekking Algemene reserve:		
Startersmaatregelen	500	0
Project Europalaan	2.250	1.419
Kosten nulplusmaatregelen N69	1.638	27
Reconstructie Markt Westzijde	492	39
Doorontwikkeling frontoffice	40	4
Arbeidsplaats participatiewet	30	4
Slim en efficiënt organiseren	86	15
Sanering gemeentelijke zinkassen wegen	12	0
Implementatie omgevingswet	100	61
Storting begrotingsaldo 2017-2019 in algemene reserve	773	773
Strategisch personeelsbeleid budget 2017	50	0
Onderhoud verkeersborden en overig	35	30
Weren doorgaand vrachtverkeer Valkenwaard	155	155
Aandeel frictiekosten GRS A2	52	52
Overige eenmalige baten:		
Verkoop panden en grond	664	1.041
Resultaat verkoop hulpmiddelen WMO - incidenteel	163	183
Totaal incidentele baten	8.032	4.350

Incidentele lasten (x €1000)	Begroting na wijziging	Realisatie Bedrag
Reserve afwikkeling activiteiten:		
Invoering Vennootschapsbelasting	11	8
Strategisch personeelsbeleid/personeelsplanning 2016	50	16
Implementatie omgevingswet – budget 2016	50	50
Projectleider de Nieuwe Hofnar	91	91
Gebiedsvisie Eurocircuit – budget 2016	70	38
Toplaag atletiek	27	27
Onderhoud brandweertoren	58	58
Masterplan Centrum Stimulering Economie 2016	65	0
Project Groote Heide 2016	109	109
Hulp bij het Huishouden - HHT	150	150
Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen 2016	100	0
Opvang statushouders	211	0
Activiteiten gedekt uit Algemene reserve:		
Startersmaatregelen	500	0
Project Europalaan	2.250	1.419
Kosten nulplusmaatregelen N69	1.638	27

Jaarrekening 2017

Reconstructie Markt Westzijde	492	39
Doorontwikkeling frontoffice	40	4
Arbeidsplaats participatiewet	30	4
Slim en efficiënt organiseren	86	15
Sanering gemeentelijke zinkassen wegen	12	0
Implementatie omgevingswet	100	61
Storting begrotingssaldo 2017-2019 in algemene reserve	773	773
Strategisch personeelsbeleid budget 2017	50	0
Onderhoud verkeersborden en overig	35	30
Weren doorgaand vrachtverkeer Valkenwaard	155	155
Aandeel frictiekosten GRS A2	52	52
Overige eenmalige lasten:		
Aanleg ruiterroute- en menroutenetwerk	20	20
Programmakosten Nulplusmaatregelen N69	200	199
Procesbegeleiding Bereikbaarheidsakkoord	50	50
Oversteek Europalaan	5	5
Onderhoud verkeersborden en overig	35	30
Masterplan Centrum - studie kosten	90	8
Masterplan Centrum Stimulering Economie 2017	138	0
Privatisering Sporthal De Belleman/ incidenteel aanvullend	45	45
Incidentele prijscompensatie	150	10
Tweede Kamer verkiezingen	25	25
Onderuitputting kapitaallasten (half jaar)	-132	-132
Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen 2017	100	0
Project Grote Heide 2017	100	40
Evenementen	15	0
Totaal incidentele lasten	8.046	3.426

PARAGRAFEN

Lokale heffingen

Inleiding

De lokale heffingen vormen een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente. Inzicht in de omvang, werking en reikwijdte van deze heffingen zijn van belang voor uw raad omdat die immers veelal de enige mogelijkheid vormen om aanvullende wensen te kunnen verwezenlijken (i.c. dekken). Door vaststelling van de begroting worden de wensen in principe bekrachtigd en daarmee ook de middelen ingezet.

Deze paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op de in de gemeente Valkenswaard geheven belastingen en heffingen (retributies, rechten en leges) en de betekenis daarvan voor de gemeente. Inzicht wordt gegeven in de heffingen. Per heffing wordt ingegaan op het beleid, de geraamde inkomsten en de tarieven. Tevens wordt ingegaan op de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid.

De lokale heffingen zijn te onderscheiden in:

Algemene dekkingsmiddelen	Bestemmingsheffingen
Onroerende zaakbelastingen	Rioolheffing
Parkeergelden	Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten
Precariobelasting	Leges
Reclamebelasting	Lijkbezorgingsrechten

Het beleid voor lokale heffingen is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Trendmatige verhoging (inflatiecorrectie) van algemene heffingen (OZB);
- Extra verhoging van algemene heffingen is gerelateerd aan een verbetering van het voorzieningenniveau voor de inwoners;
- Kostendekkende tarieven: dit betekent dat de tarieven jaarlijks in elk geval trendmatig worden verhoogd in verband met loon- en prijsontwikkelingen.

Het beleid voor lokale heffingen is vastgelegd in (beleids-)nota's en/of verordeningen.

(bedragen x €1000)	Rekening 2016	Primitieve Begroting 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017
Onroerende zaakbelasting	6.977	7.310	7.310	7.257
Parkeerbelasting	636	837	631	720
Toeristenbelasting	59	0	0	0
Precariobelasting	87	79	79	68
Reclamebelasting	80	90	90	82
Subtotaal algemene heffingen	7.839	8.316	8.110	8.127
Naheffingsaanslagen	34	52	52	51
Totaal algemene heffingen	7.873	8.368	8.162	8.178
Rioolheffingen	3.104	3.103	3.103	3.138
Afvalstoffenheffingen	3.222	2.893	2.893	2.987
Reinigingsrechten	32	45	45	29
Secretarie Leges	379	413	413	409
Omgevingsvergunningen (bouwleges)	384	500	500	559
Begraafplaatsrechten	200	160	160	168
Totaal bestemmingsheffingen	7.321	7.114	7.114	7.290
Totaal heffingen	15.194	15.482	15.276	15.468

Onroerende Zaakbelastingen

Alle onroerende zaken binnen de gemeentegrenzen worden jaarlijks gewaardeerd. Op basis van eerdergenoemde uitgangspunten en het tarief gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde, wordt de aanslag onroerende zaakbelastingen berekend en aan de belastingplichtige opgelegd. In de begroting 2017 na wijzigingen is een opbrengst gecalculeerd van € 7.310.000. De realisatie bedraagt in 2016 € 7.257.000.

Omschrijving (bedragen x €1000)	WOZ Waarde per 1/1/2016	Tarief	Primitieve Begroting 2017	Begroting na wijziging 2017	Realisatie 2017	Vershil
Woningen	3.495.621	0,1388%	4.851	4.851	4.907	56
Niet woning eigenaren	654.995	0,2209%	1.446	1.446	1.463	17
Niet Woning Gebruikers	538.950	0,1880%	1.013	1.013	887	-126
Totaal			7.310	7.310	7.257	-53

Parkeerbelasting

Het parkeerbeleid verwoord in de in 2015 vastgestelde "Visie op Parkeren". Dit heeft als basis gediend voor de regelgeving in de Parkeerverordening en de Verordening op de heffing en invordering van parkeerbelastingen. Uw Raad heeft het tarief bepaald op € 1,80 per uur waarbij voor het eerste uur een starttarief geldt van € 0,60. Buiten het centrum bedraagt het tarief € 1,50 per uur met een maximum van € 3,00 per dag.

Het innen van parkeerbelasting dient gezien te worden als een sturingsinstrument voor het reguleren van de parkeerdruk. De opbrengst is in de primitieve begroting 2017 gecalculeerd op € 889.000 inclusief parkeerkaarten en naheffingstoeslagen. Deze begroting is met de bestuursrapportages afgeraamd met € 206.000,- vanwege een verwachte verdere daling van de inkomsten uit parkeergelden. De realisatie in 2017 betreft € 720.000, inclusief parkeerkaarten en naheffingsaanslagen. Hierdoor ontstaat er een voordeel van afgerond € 89.000 ten opzichte van de begroting na wijziging.

Precariobelasting

Het is mogelijk om voor het gebruik van gemeentegrond precariobelasting te heffen. De belasting is verschuldigd als een ondernemer voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft (bijvoorbeeld terras, luifel, pijpleiding, uithangborden, e.d.). De opbrengst komt ten goede aan de algemene middelen, tenzij er sprake is van een specifieke oormerking, zoals de opbrengsten van de tijdelijke terrassen bij evenementen. De hoogte van de precariobelasting hangt af van de soort en de grootte van de voorwerpen en van de oppervlakte die in beslag genomen wordt.

De gemeente Valkenswaard legt alleen precariobelasting op bij terrassen (zomer, winter of tijdelijke terrassen). Aan de hand van de afgegeven vergunningen worden de aanslagen opgelegd. De totaal primitief begrote opbrengst aan precariobelasting (terrassen) 2017 is € 79.000. In werkelijkheid is gerealiseerd € 68.000. Overigens worden de opbrengsten van tijdelijke terrassen bij evenementen (vast bedrag van € 22.500) gestort in het daartoe bestemde evenementenfonds.

Reclamebelasting

In september 2014 is reclamebelasting voor een beperkt gebied in het centrum ingevoerd. De uit de reclameheffing verkregen opbrengst kan in beginsel vrij besteed worden. De reclameheffing is, net als bijvoorbeeld de OZB en de toeristenbelasting, een vrij besteedbare belasting. De opbrengst van de reclameheffing wordt echter ingezet voor structurele financiering van het Ondernemersfonds van de Stichting Centrum-Management Valkenswaard.

Uit het Ondernemersfonds worden de kosten betaald van activiteiten ter versterking van de economische aantrekkelijkheid van het centrum van Valkenswaard. Het gaat dan onder meer om publieksaantrekkende activiteiten, activiteiten op het gebied van leegstandsbestrijding, veiligheids (-beleving) en promotie & marketing. Hiertoe stelt de Stichting Centrum-Management Valkenswaard jaarlijks een activiteitenplan op. De realisatie bedraagt € 82.000.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt gebruikt om de kosten te dekken van het verwijderen van het huishoudelijk afval. De tarieven worden berekend op basis van 100% kostendekkendheid.

Kleine bedrijven in het centrum van Valkenswaard, waar afval vrijkomt dat naar aard en hoeveelheid overeenkomt met huishoudelijk afval, die geen ruimte hebben om een container van een commercieel afvalbedrijf te plaatsen en die gelegen zijn aan de inzamelroute van huishoudelijk afval, kunnen een container bij Cure aanvragen. Dergelijke bedrijven betalen geen afvalstoffenheffing, maar zogenaamd reinigingsrecht, waarvan de hoogte overeenkomt met het tarief afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden.

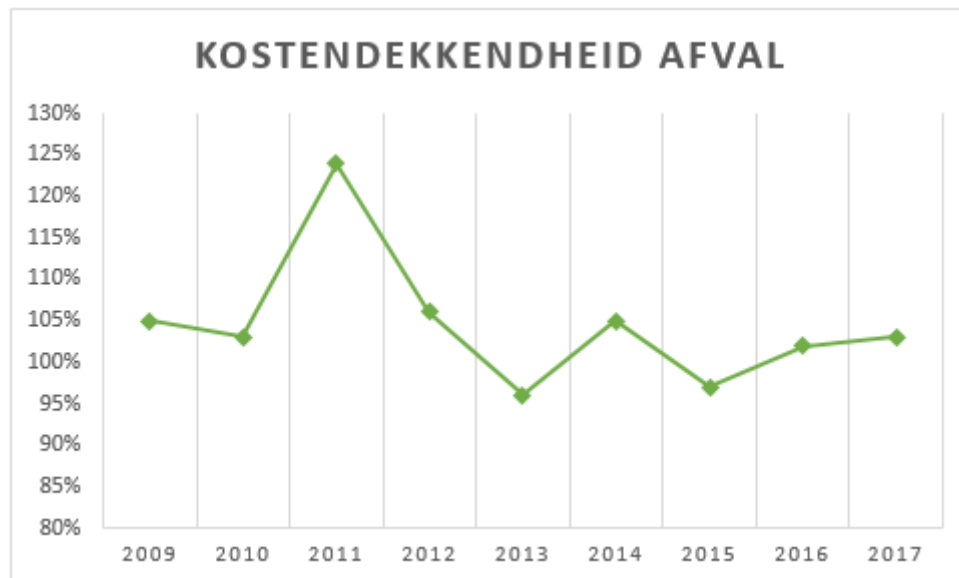
Per 1 januari 2014 zijn de taken overgegaan naar de nieuwe Gemeenschappelijke regeling Cure, die al per januari 2013 is opgericht. De GR Cure voert naast de taken op het gebied van afvalinzameling, en de uitvoering van de zogenaamde facilitaire taken (beheer van de milieustraat, de inzameling, transport en verwerking van glas en oud papier en karton en de verwerking van klein gevaarlijk afval) extra taken uit, waaronder de beleidsvoorbereiding.

(bedragen x €1000)	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017
Totaal Afvalstoffenheffing	3.222	2.893	2.987
Totaal reinigingsrecht	32	45	29
Totaal inkomsten	3.254	2.938	3.016
Totaal kosten	3.204	2.986	2.930
Totaal uitgaven	3.204	2.986	2.930
Per saldo toegevoegd/onttrokken aan reserve	50	48	96
Toevoeging/onttrekking reguliere exploitatiesaldo aan reserve	50	48	96
Bijdrage uit reserve (terugbetaling vj)	0	0	0
	50	48	96

Kostendeckendheid Afval

Het resultaat van het product afvalstoffen wordt gestort/onttrokken in de voorziening reiniging. De stand van de voorziening na positief resultaat 2017 (€ 96.000) is € 207.000.

Ontwikkeling kostendeckendheid afvalstoffen:

2009	2010	2011*	2012*	2013*	2014	2015	2016	2017
105%	103%	124%	106%	96%	105%	97%	102%	103%

* exclusief teruggave

(Brede) rioolheffing

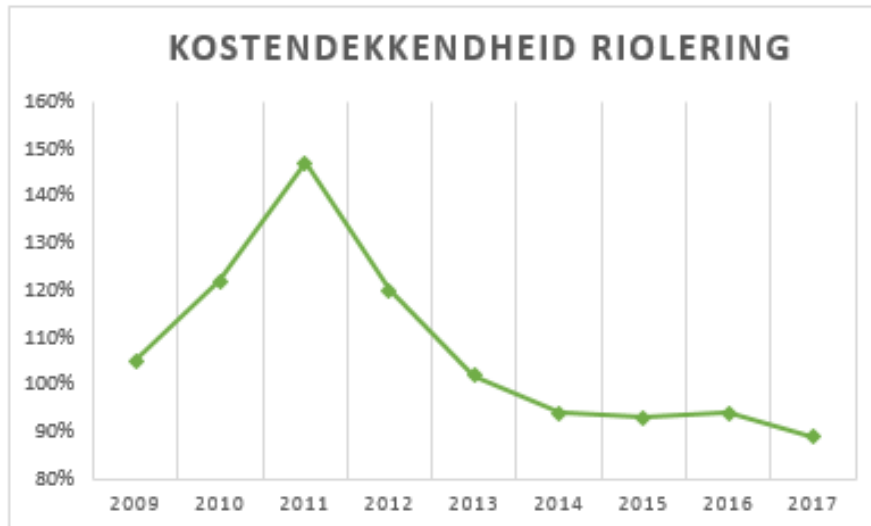
De gemeente dekt de jaarlijkse kosten van het (verbreed) Gemeentelijk Rioleringsplan door de rioolheffing, waarbij verschillen tussen de kosten en de rechten worden onttrokken dan wel gestort in de voorziening riolering. De verordening, vastgesteld op 29 oktober 2008, dient als (beleids)kader. Vanaf 2008 is de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken van kracht. Hierin zijn verdisconteerd de grondwaterzorgplicht, de afvalwaterzorgplicht en de hemelwaterzorg.

Naast de afvoer van het hemelwater en afvalwater heeft de gemeente ook de algehele zorgplicht voor water (zowel grond- als oppervlaktewater).

(bedragen x €1000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
Opbrengst Rioolheffing	3.103	3.103	3.138
Kosten riolering	3.321	3.875	3.532
Saldo onttrokken aan voorziening	-217	-772	-394

Kostendekkendheid riolering

Uitgangspunt is 100% kostendekkendheid. Vanwege een forse voorziening van ca. 4,2 miljoen wordt het tarief niet op 100% kostendekkend gezet. We hanteren een lagere kostendekkendheid totdat de voorziening terug naar nul wordt gebracht. Het verschil wordt gecompenseerd door de gevormde voorziening riolering. Ontwikkeling kostendekkendheid riolering:

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
105%	122%	147%	120%	102%	94%	93%	94%	89%

De totale opbrengst voor de riolering bedroeg voor 2017 € 3.138.000. De lasten waren € 3.532.000. Wij hebben een onttrekking gedaan aan de voorziening riolering van € 394.000. De stand van de voorziening riolering bedraagt per 31-12-2017 € 3.784.000.

Leges

Onder de naam 'leges' heft de gemeente een aantal verschillende rechten voor het genot van door het gemeentebestuur verstrekte diensten. Te denken valt aan: leges burgerzaken, leges A.P.V.-vergunningen, leges bouwvergunningen en leges gebruiksvergunningen.

(bedragen x €1000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
Secretarie Leges	379	413	409
Omgevingsvergunningen (bouwleges)	384	500	559
Totaal	763	913	968

Kwijtschelding

De gemeente kan kwijtschelding verlenen voor gemeentelijke heffingen, waarbij zij zelf kan beslissen voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is. In Valkenswaard is kwijtschelding alleen mogelijk voor de afvalstoffenheffing (gedeeltelijk). Voor de overige heffingen zoals onroerende zaakbelasting, rioolrecht, leges burgerzaken is geen kwijtschelding mogelijk. Valkenswaard hanteert de maximumnorm van 100%, dit betekent dat op 100% van het bijstandsniveau belastingen worden kwijtgescholden. Het maximumbedrag aan kwijtschelding bij de afvalstoffenheffing is € 175.

Wij verlenen 'automatisch' kwijtschelding aan huurders van woningen die twee maanden vóór de dagtekening van de aanslag één jaar onafgebroken een uitkering hebben genoten op basis van Wet Werk en Bijstand en die geen positieve vermogensbestanddelen hebben. In 2017 is voor ruim € 87.000 aan kwijtschelding verleend.

Belastingdruk

De berekening van de belastingdruk is gebaseerd op de som van afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden, de gemiddelde waarde van de onroerende zaken (OZB) en de rioolheffing.

Soort belasting of heffing	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017
Afvalstoffenheffing	252	259	237
OZB belasting (op basis van gemiddelde woningwaarde)	282	282	308
Rioolheffing	205	205	205
Belastingdruk per meerpersoonshuishouden	739	746	750

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

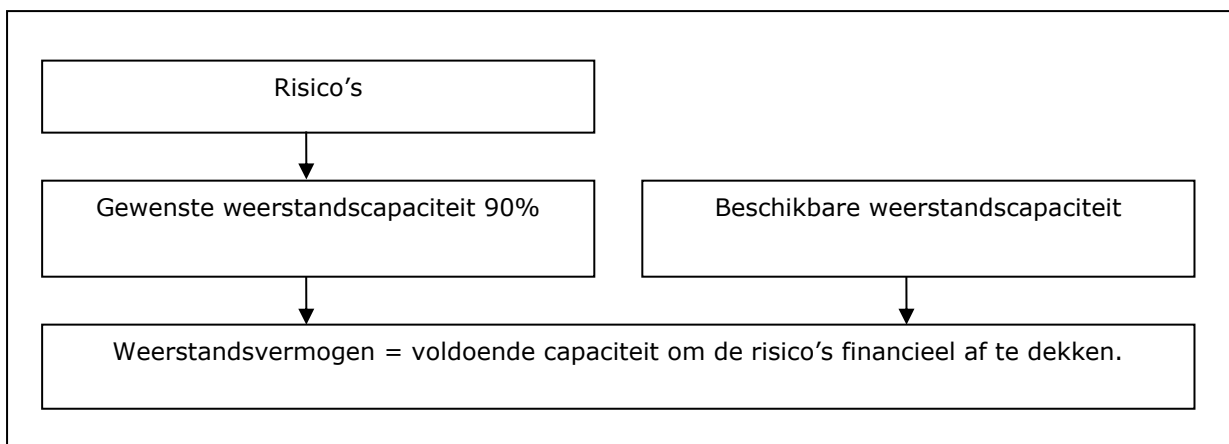
De begroting vormt het financieel kader waarbinnen de gemeente haar doelstellingen realiseert. Tegenvallers en meevallers worden zo veel mogelijk verwerkt binnen die begroting. Niet altijd kunnen financiële tegenvallers opgevangen worden en op dat moment is het van belang dat de gemeente beschikt over een buffer om dit soort zaken te kunnen verwerken. Deze buffer om onverwachte tegenvallers zodanig op te vangen dat de taken kunnen worden voortgezet heet het weerstandsvermogen van de gemeente. Het gaat dan om risico's die niet zijn verzekerd of waarvoor geen voorziening is getroffen. De beoordeling van dit weerstandsvermogen geeft inzicht in de actuele financiële positie. Actualisering vindt jaarlijks plaats bij de jaarrekening en de begroting.

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen. Daarbij schenken we achtereenvolgens aandacht aan het beleid dat de gemeente op dit gebied hanteert, de weerstandscapaciteit, een actualisering van het risicoprofiel en de confrontatie tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. Tot slot gaan we gedetailleerd in op de opbouw van de weerstandscapaciteit.

Beleid

We inventariseren, analyseren en beoordelen de risico's, bepalen het risicoprofiel, beheersen de risico's (voorkant), bedden structureel risicomanagement in binnen de organisatie en bepalen het ratio 'weerstandsvermogen' (verhouding risicobedrag tegenover weerstandscapaciteit).

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en daarbij gewenste weerstandscapaciteit enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds. De relatie tussen beiden wordt in de onderstaande figuur weergegeven:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Het aanhouden van voldoende weerstandscapaciteit maakt het mogelijk om zonder beleidsaanpassing financiële nadelen op te vangen die zich, ondanks de werking van risicomanagement, manifesteren door het feitelijk optreden van tegenvallers en waarvoor geen andere dekking aanwezig is.

Weerstandscapaciteit (x € 1000) ultimo	2016	2017	2018	2019	2020
Algemene reserve (inclusief voorgenomen mutaties vanaf 2018)	11.952	10.735	7.574	7.801	7.801
Vrij aanwendbare specifieke bestemmingsreserves	1.879	1.834	1.708	1.374	1.171
Budget onvoorzien	125	125	125	125	125
Begrotingsruimte (saldo begroting 2017 na aanvullende besluitvorming)	37	-2.492	0	0	315
Stille reserve(s)	0	0	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit	1.837	1.727	1.983	1.983	1.983
Kostenreductie (bezuinigingen)	0	0	0	0	0
Totaal	15.830	11.929	11.390	11.283	11.395

Risico's

Voor de bepaling van het weerstandsvermogen moeten de gekwantificeerde risico's van de gemeente bij elkaar geteld worden en moet rekening gehouden worden met de kans dat de onderkende feiten zich zullen voordoen. Voor het bepalen van de kans dat een risico zich daadwerkelijk manifesteert dient per risico een analyse gemaakt te worden. Uit die analyse blijkt ook welk effect wordt verwacht in het geval een risico zich voordoet. Zoals we in deze paragraaf vermelden werken we aan invulling van risicomanagement.

De relevante risico's voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn, maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten dan wel voorzieningen gevormd. Het gaat dus uiteindelijk om die risico's die de financiële positie van de gemeente kunnen verstoren.

In het volgende overzicht zijn risico's opgenomen van economische, politieke, juridische, milieutechnische of financiële aard. Deze risico's zijn niet limitatief opgesomd. Naast de risico's, die feitelijk alle gemeenten lopen, zijn hier de risico's vermeld die bekend zijn en specifiek de gemeente Valkenswaard betreffen. Bij mogelijke risico's denken wij onder andere aan:

- Open-einde regelingen
- Beheerplannen
- Grondexploitatie (bijvoorbeeld: stagnatie van grondverkoop en ontwikkeling plannen)
- Gemeenschappelijke regelingen (GGD, MRE, enz.).

Voor bovengenoemde zaken geldt dat wij risico's alleen meenemen als het een materieel risico betreft. Hierbij hanteren wij de ondergrens van € 50.000.

Zoals aangegeven in de nota 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' (Plan van Aanpak) dragen wij zorg voor een zo volledig mogelijk beeld van alle mogelijke risico's binnen de gemeente. Het

inzicht in alle mogelijke risico's zal de impuls zijn om een risicobeheersing/-managementsysteem op te bouwen, te implementeren en blijvend te actualiseren.

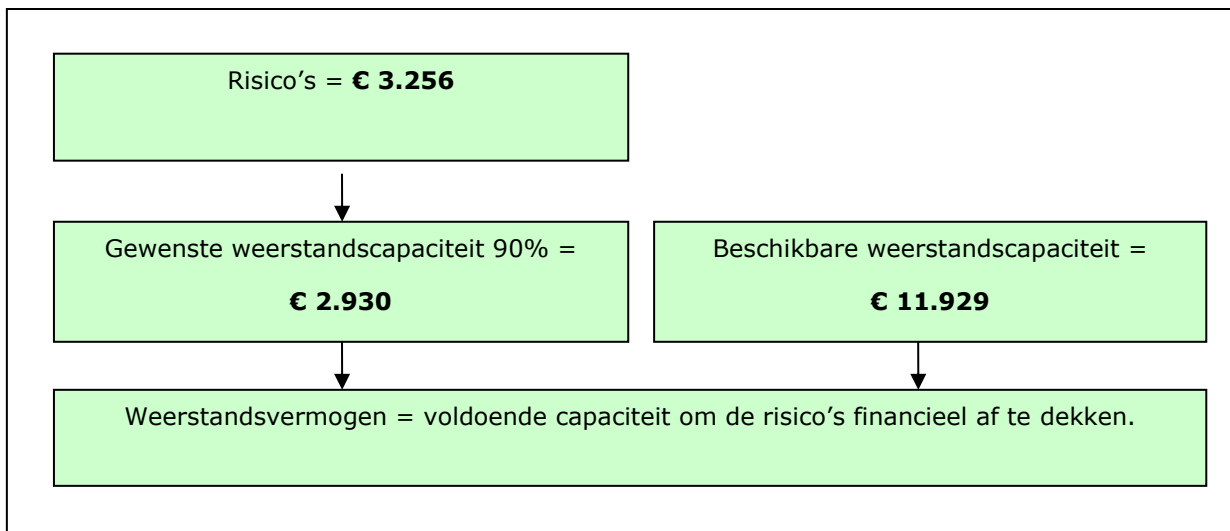
Bij het bepalen van een norm (ratio weerstandsvermogen) is het van belang te zoeken naar een evenwicht tussen financiële soliditeit enerzijds en het streven om niet onnodig geld 'op de plank te laten liggen' anderzijds. Een belangrijk criterium hierbij is de kwalitatieve beoordeling van het risicomanagement. Naarmate deze hoger uitvalt, kan worden volstaan met een lager financiële weerstandscapaciteit en dientengevolge met een lager verhoudingsgetal.

Belangrijkste risico's	Hoogte risicobedrag (x € 1.000)
Schadeclaims: de gemeente kan schadeclaims ontvangen ontstaan door onder andere onvoldoende weg- of groenbeheer, het wijzigen van bestemmingsplannen, het uitvoeren van grote (bouw)projecten, het verlenen of weigeren van vergunningen, het uitvaardigen van nieuwe regels op het gebied van gebruik van openbare ruimten, het subsidiebeleid of welk ander onderwerp ook, als het maar in verband gebracht kan worden met de activiteiten die de gemeente ontplooit.	60
Planschade: in het kader van risicobeheersing moet verder worden gewezen op de risico's van schadeclaims op grond van artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de zogeheten planschade. Voor bestemmingsplannen die dienen ter actualisatie geldt dat eventuele planschade niet verhaald kan worden op de ontwikkelaar. Op grond van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening geldt per 1 juli 2008 – een drempel van 2%, wat inhoudt dat planschade alleen tot uitkering komt als deze de waardevermindering van het object met meer dan 2% overschrijdt. Voor bestemmingsplannen die dienen ter ontwikkeling geldt dat met de ontwikkelende partijen planschadeovereenkomsten kunnen worden afgesloten om eventuele planschade af te wentelen op de ontwikkelende partij.	327
Kennisuitstroom: de gemiddelde leeftijd van de medewerkers van de gemeente Valkenswaard is 48. De komende jaren zal ongeveer 30 % (iedereen van 57 jaar en ouder) van de medewerkers uitstromen omdat zij met pensioen gaan. De uitstromende medewerkers bezitten veel kennis, die zij zullen moeten overdragen of die moet worden ingekocht (bijvoorbeeld door opleidingen of inhuur van derden). Hiervoor zal een buffer gereserveerd moeten worden. In de berekening wordt uitgegaan van een overdracht van een jaar waarin de medewerker 50% productief is.	200
Verbonden partijen: Risico's worden conform het BBV, artikel 11, lid b, gedefinieerd als alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Indien er geen redelijk beeld gevormd kan worden omtrent de risico's en/of het weerstandsvermogen, wordt er standaard 10% van de gemeentelijke bijdrage opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.	508
Decentralisatie jeugdzorg: per 2015 is Jeugdzorg overgeheveld van de provincies naar de gemeenten. Gemeenten worden dan verantwoordelijk voor alle zorg rondom kinderen en hun ouders/opvoeders. Dat betekent dat de gemeente Valkenswaard verantwoordelijk wordt voor de preventieve zorg, jeugdzorg (ook justitieel), jeugd GGZ en jeugd VG (verstandelijke gehandicapten). De hulp moet beschikbaar zijn in de directe omgeving van jeugdigen en gezinnen. De overheveling van deze taak zal gepaard gaan met een efficiencykorting. De uitdaging voor gemeenten is om een andere manier dan tot nu toe deze taak in te vullen. Niet het recht op zorg, maar de ondersteuningsbehoefte en de mate van zelfredzaamheid worden leidend voor de inzet van hulp.	500
Grondexploitaties: Voor het bepalen van de risico's gaan we uit van een drietal scenario's op basis van het model van bureau Fakton. Op basis van een gewogen gemiddelde van deze scenario's bepalen we voor iedere	841

Belangrijkste risico's	Hoogte risicobedrag (x € 1.000)
grondexploitatie het financiële resultaat. Daar waar er sprake is van een negatief resultaat wordt een voorziening gevormd. In de paragraaf weerstandvermogen houden we daarnaast rekening met de mogelijkheid dat zich alleen het meest negatieve scenario voordoet, namelijk een volledige marktwijziging waarbij de verkoop van (nieuwbouw)woningen een dieptepunt bereikt zowel in verkooptijd als in waarde en een daling van de grondprijzen. Het verschil tussen het resultaat van het worst case scenario en het resultaat van de gewogen scenario's wordt als risico beschouwd.	
TOTAAL	3.256

Weerstandvermogen

Op dit moment kan nog geen oordeel worden gegeven of een volledige afdekking van het risicobedrag door de algemene reserve noodzakelijk is. Inzicht in de risico's (i.c. risicomatrix), de financiële omvang, de inbedding van risicomanagement in de organisatie en implementatie van de in de nota beschreven acties voor het bereiken van een kwaliteitsgroei, zijn aspecten die hierbij een rol spelen. Daarbij moet overwogen worden dat niet alle risico's zich tegelijk in één jaar zullen voordoen. In deze benadering wordt uitgegaan van een zekerheidspercentage van 90% dat alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren. Met de beschikbare weerstandscapaciteit en de benoemde risico's heeft de gemeente dus voldoende weerstandvermogen om de risico's financieel af te dekken.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. Het BBV schrijft voor dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit. Deze kengetallen maken bijvoorbeeld inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De kengetallen worden gezamenlijk opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat die paragraaf weergeeft hoe solide de financiële gezondheid is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

Norm Kengetallen VNG (%)	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100	100 > < 130	> 130
Solvabiliteitsrisico	> 50	30 < > 50	< 30
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 < > 0,6	< 0
Grondexploitatie			
Belastingcapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120

In bovenstaande tabel zijn de normen per kengetal weergegeven op basis van gegevens van de VNG. In onderstaande tabel is met groen aangegeven welke kengetallen onder de categorie voldoende vallen. Met oranje welke kengetallen matig zijn en rood de kengetallen die onvoldoende zijn.

Kengetallen	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017
Netto Schuldquote	62	87	72
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	62	87	72
Solvabiliteitsrisico	29	24	25
Structurele exploitatieruimte	0	2	-3
Grondexploitatie	25	22	20
Belastingcapaciteit	107	105	104

Netto Schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

Inkomsten bepalen hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Het is goed te vergelijken met het afsluiten van een hypotheek. Hoeveel geld u kunt lenen, is afhankelijk van uw loon. Dat principe geldt ook voor gemeenten. De hoogte van de schuld die een gemeente kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog. Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone.

Ten opzichte van 2016 zien we een stijging inzake de netto schuldquote. Deze wordt grotendeels veroorzaakt door een stijging van het vreemd vermogen. In 2017 heeft gemeente Valkenswaard voor een deel van de gedane investeringen vreemd vermogen aangetrokken. Ondanks deze stijging valt de quote binnen de normen van de VNG.

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitsratio wordt berekend als verhouding tussen de verschillende vermogenscomponenten. Het gaat erom inzicht te krijgen in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Een methode is het bekijken in hoeverre het in de activa geïnvesteerde vermogen door het eigen vermogen kan worden gefinancierd. In feite wordt er gekeken naar in hoeverre, in geval van nood, de verschaffers van het vreemde vermogen kunnen worden betaald.

De verschillen in de solvabiliteitsratio's tussen gemeenten zijn groot. Gemeenten tussen 5.000-50.000 inwoners hebben gemiddeld een solvabiliteitsratio van boven de 40 procent. Kleinere gemeenten en de grotere gemeenten kennen een ratio die veel lager is. Dan worden eigendommen met meer geleend geld gefinancierd.

De oorzaak van de lichte daling ten opzichte van 2016 betreft de financiering met vreemd vermogen van de gedane investeringen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt nu het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

Een negatief percentage betekent dat de structurele baten ontoereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Het tekort wordt grotendeels veroorzaakt door de overschrijdingen binnen het sociaal domein. De gemeente loopt hier het risico dat er tekorten zullen ontstaan in de meerjarenbegroting.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Het kengetal betreft de verhouding tussen de boekwaarde van de gronden ten opzichte van de totale baten. Hoe hoger de ratio, hoe hoger het potentiële risico. Het is dus belangrijk om regelmatig te beoordelen of de grondexploitaties actueel zijn. De ratio is licht gedaald. Dit komt door een daling van de boekwaarde van de grondexploitaties. In 2017 is boekwaarde van grondexploitaties gedaald vanwege de verkopen in Lage Heide en er zijn een drietal grondexploitatie afgesloten (zie paragraaf grondbeleid).

Een norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie is lastig. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen de vraag en aanbod van woningbouw. Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de te verwachte vraag zal zijn. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt uit het genoemde kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld dient namelijk ook nog terugverdiend te worden. Daarom is er geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De ratio is gebaseerd op een meerpersoonshuishouden. De OZB is voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. In 2017 bedroeg de ratio 104 en is iets gedaald ten opzichte van 2016. In Valkenswaard ligt de gemiddelde belastingdruk voor een meerpersoonshuishouden iets hoger dan het landelijk gemiddelde.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inrichting en kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte

De leefbaarheid in een gemeente wordt voor een groot deel bepaald door de inrichting en gebruik van de openbare ruimte. Het is een taak van de gemeente om de voorzieningen die hierin zijn ondergebracht, in de vorm van kapitaalgoederen, op orde te houden en zo effectief en efficiënt mogelijk te beheren. Hiervoor zijn kaders vastgelegd in het KIOR (Kaders Inrichting Openbare Ruimte). Een praktisch organisatorisch document waarin we de in onze organisatie aanwezige kennis en ervaringen vastleggen en deze hanteren als "programma van eisen" voor alle toekomstige inrichtingsvraagstukken.

Om het kwaliteitsniveau van deze kapitaalgoederen op het gewenste peil te houden heeft de gemeenteraad het KOOR (Kwaliteit Onderhoud Openbare Ruimte) vastgesteld. Hierin is aangegeven dat "gemiddeld B" het kwaliteitsniveau moet zijn van het onderhoud van deze belangrijkste kapitaalgoederen. Dit niveau is vastgesteld na uitvoering van een nulmeting, op basis van de door CROW gehanteerde beeldkwaliteiten. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze belangrijkste kapitaalgoederen en het hiervoor vastgestelde kwaliteitsniveau:

Kapitaalgoederen	Kwaliteitsniveau 2017
Riolering	Gemiddeld B
Wegen en bruggen	Gemiddeld B
Groen	Gemiddeld B
Openbare verlichting	Gemiddeld B
Verkeersregelininstallaties	Gemiddeld B
Speelvoorzieningen	Gemiddeld B
Buitensportvoorzieningen	Gemiddeld B
Gemeentelijke gebouwen	NEN 2767 Conditie 3
Tractie	Operationeel

De professionele beheerorganisatie

Om bij alle kapitaalgoederen dit kwaliteitsniveau te realiseren en te kunnen handhaven hebben we, middels de uitvoering van het vierjarig project "beheer op orde", een professionele beheerorganisatie ingericht. Deze beheerorganisatie is gebaseerd op de volgende taakvelden:

Taakveld	Toelichting
Ambitie	Hier worden de beleidskeuzes in termen van (kwaliteit) ambities geformuleerd (wat willen wij bereiken?)
Plan	Ambities vertaalt naar operationele plannen en meerjarenplanningen (beleidsmatig en technisch) om kwaliteitsborging organisatorisch in te bedden
Bestek	Vertaling van plannen in termen van prestatie-eisen, beschikken over de juiste, actuele en betrouwbare beheer informatie
Toezicht	Controle op uitvoering (intern/extern): worden de afspraken/ prestatie-eisen nagekomen
Meten	Kwaliteit buiten meten om te beoordelen of datgene is behaald wat met elkaar is afgesproken en of dit overeenkomt met de benchmark. Focus op efficiency

Taakveld	Toelichting
Review	Hier wordt bekeken of de beleidsdoelstellingen zijn gehaald en of bijsturing gewenst is. Focus op verantwoording en doeltreffendheid
Ambitie	Hier worden de beleidskeuzes in termen van (kwaliteit) ambities geformuleerd (wat willen wij bereiken?)

De 5 richtlijnen voor het beheer van de kapitaalgoederen

Voor de instandhouding van onze kapitaalgoederen hanteren wij de volgende 5 richtlijnen van beheer:

Richtlijn	Toelichting
1. De gemeente als regisseur	Hoe de openbare ruimte eruit komt te zien wordt niet alleen bepaald door de gemeente. Diverse "partijen" spelen hierbij een rol. Op de eerste plaats natuurlijk de inwoners maar ook marktpartijen als horeca, winkeliers, industrie, nutsbedrijven, diverse partijen uit het maatschappelijk veld et cetera. Iedereen tracht zijn of haar belangen zoveel mogelijk in te brengen. Het is de taak van de gemeente om hierbij de regie op zich te nemen. De gemeente heeft dus de regisserende rol bij de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte.
2. Kwaliteit gestuurd beheer	We werken met beeldkwaliteiten en schouwen, het ontwikkelen en opstellen van beeldbestekken, formulieren, rapportagemodellen en ten slotte het "vertalen" van het gekozen kwaliteitsniveau in de verschillende beheerprogramma's. Via regelmatige inspecties controleren we of het gekozen kwaliteitsniveau ook daadwerkelijk wordt gehaald. Het beheer wordt dus op basis van beeldkwaliteiten gestuurd.
3. Integraal beheer	Het onderhoud aan onze kapitaalgoederen wordt integraal uitgevoerd. De riolering is hierbij leidend. Concreet betekent dit dat bij een onderhoudsplan aan de riolering ook de rijbaan, het trottoir en de groenvoorziening worden meegenomen als dit noodzakelijk is. Ook vindt er een afstemming plaats met de werkzaamheden van nutsbedrijven en het team RPB.
4. Risico gestuurd beheer	De toepassing van het risico gestuurd beheer zorgt ervoor dat we constant de afweging maken of de eerder voorgestelde maatregel echt nodig is op dat moment en of ergens anders geen nieuwe urgentere situaties zijn ontstaan. Door middel van deze constante (her)prioritering zetten we de beschikbare middelen daar in waar ze het meest effectief zijn. Hogere risiconiveaus worden daardoor verlaagd.
5. Bewoners gericht beheer	Hierboven is al aangegeven dat bij de inrichting van de openbare ruimte verschillende partijen betrokken zijn. Dit geldt evenzo voor het onderhoud. Op verschillende manieren trachten wij deze partijen te betrekken bij dit onderhoud. Onze integrale onderhoudsplannen leggen we dus ook voor aan de burgers, wijkraden en/of wijkcommissies om vervolgens het onderhoud per woonwijk uit te voeren. Inmiddels passen wij ook omgevingsmanagement toe tijdens de uitvoering. Hierbij worden de bewoners actief benaderd met informatie door zowel de gemeente als door de wijkcommissie. Vragen of klachten worden zoveel mogelijk in een persoonlijk gesprek besproken.

De voornaamste kapitaalgoederen per onderdeel

Riolering

Op basis van de wet "Gemeentelijke watertaken" heeft de gemeente de zorg om verantwoord om te gaan met hemelwater en de wateroverlast tot een minimum te beperken. Daarnaast heeft de gemeente de zorgplicht voor het grondwater en de beperking van de grondwateroverlast. Om te voldoen aan deze zorgplicht heeft de gemeenteraad in 2012 het verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (vGRP) 2013-2017 vastgesteld. Het vGRP heeft tot doel op gestructureerde wijze zorg te dragen voor de aanleg, beheer, onderhoud en verbetering van het gemeentelijk rioleringsstelsel gericht op de wet gemeentelijk watertaken. Voor het vGRP is de voorziening "riolering" gevormd. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord en het jaarlijkse resultaat hiervan wordt gestort of onttrokken uit de gevormde voorziening riolering. De herziening van het GRP is in uitvoering en is gepland medio 2018 te worden afgerond.

Het afvalwater wordt via het gemeentelijk rioleringsstelsel ingezameld en getransporteerd naar de Riol Water Zuiveringsinstallatie te Eindhoven. Binnen de gemeenten van de waterketen regio Eindhoven, het waterschap de Dommel en Brabant Water hebben de partijen bestuurlijke overeenkomsten vastgesteld om de waterkwaliteit van het oppervlaktewater ten gevolge van het afvalwater te waarborgen. De maatregelen die voortvloeien uit deze overeenkomst zijn onderdeel van de Europese Kader Richtlijn Water, waarvan het waterschap de Dommel voor de gemeenten binnen hun stroomgebied de regie voert. Vanuit de bestuurlijke samenwerking binnen de waterketen regio Eindhoven en de zorgplicht gemeentelijke watertaken hebben de samenwerkende gemeenten een grondwatermeetnet opgesteld. Vanuit dit grondwatermeetnet zijn er in 2015 peilbuizen geplaatst om de grondwaterstand te meten. Brabant Water gaat samen met de gemeenten deze grondwaterstanden monitoren en beheren.

Jaarlijks voeren we een reinigings- en inspectieprogramma aan het gemeentelijke rioleringsstelsel uit. Aan de hand van deze inspectieresultaten stellen we een meerjarig onderhoudsprogramma riolering op.

In 2011 is het BasisRioleringsPlan (BRP) voor de kernen Valkenswaard, Dommelen en Borkel en Schaft opgesteld. Het BRP is een onderdeel van het verbreed GRP. In het BRP zijn de verbetermaatregelen opgenomen voor het realiseren van de basisinspanning, wat door het waterschap de Dommel als randvoorwaarde van gemeentelijke rioleringsstelsels is bepaald. De herziening van het BRP is in uitvoering en zal naar verwachting medio 2018 worden afgerond.

Om de beleidsdoelstellingen voor het jaarlijks onderhoud te realiseren, voeren we de volgende maatregelen uit:

- het aanleggen en onderhouden van huisaansluitingen;
- reguliere onderhoudswerken, klachten en meldingen, storingen;
- het inspecteren van riolen, het reinigen van riolering en kolken;
- onderhoud BBB, rioolgemaal en pompputten drukriolering;
- structurele vervanging en reparatie onderhoudsplan riolering;
- het onderhouden van watergangen en waterlossingen in het beheer van het waterschap;
- leges rioolheffing en rechten huis- en bedrijfsaansluitingen.

Wegen en bruggen

Voor de instandhouding van onze wegen en bruggen is de voorziening 'groot onderhoud wegen/bruggen' ingericht. De storting in deze voorziening is afgestemd op de verschillende beheerplannen en onderhoudsplannen voor het onderhoud van onze wegen, bruggen en civieltechnische kunstwerken. De kwaliteit van onze wegen, bruggen en civieltechnische kunstwerken meten we via regelmatige inspecties. Op basis hiervan kan ons onderhoud worden ingepland. Op dit moment is de situatie als volgt:

- Elke twee jaar beoordelen we het onderhoudsniveau van alle verhardingen met een inspectie op basis van landelijke richtlijnen/normen. In het voorjaar van 2017 inspecteerden we het totale wegen-areaal visueel. Met deze inspectiegegevens stellen we een meerjaren

onderhoudsprogramma elementenverharding 2018-2021 op. Het onderhoudsprogramma elementen 2017 is momenteel nog in uitvoering. Een voorbeeld hiervan is het Bruninckxdal in Dommelen, waar de entree naar het winkelcentrum De Belleman is verbeterd.

- Naast deze visuele inspectie is in 2013 een grootschalig constructief onderzoek uitgevoerd aan onze doorgaande asfaltwegen om de levensduur en het onderhoudsniveau voor de middellange termijn te bepalen. Aan de hand van deze onderzoek- en inspectiegegevens is er een meerjaren onderhoudsprogramma asfaltwegen 2016-2020 opgesteld. Het geplande project voor 2016, te weten het groot onderhoud aan de Tienendreef, is tegelijk met het project van 2017, de reconstructie van de Nieuwe Waalreseweg uitgevoerd. De reden hiervoor is dat we een afsluiting van de Tienendreef en Nieuwe Waalreseweg niet tegelijk wilde laten vallen met werkzaamheden aan de Europalaan.
- De civieltechnische kunstwerken, bruggen, duikers en stuwen, zijn in 2013 geïnspecteerd en opgenomen in een meerjarenplanning. Vervolgens hebben we een onderhoudsplan kunstwerken 2014 opgesteld. Hieruit blijkt dat er voor de komende jaren geen grote vervangingsinvesteringen nodig zijn. In 2017 zijn van een tweetal bruggen de houten brugdekken vernieuwd. Tevens is in 2017 de restlevensduur van bruggen, stuwen duikers onderzocht. In 2018 wordt hieraan onderhoud gepleegd.

Het dagelijks onderhoud aan onze wegen, bruggen en civieltechnische kunstwerken wordt uitgevoerd op basis van de klachten/meldingen die via melddesk bij de gemeente binnenkomen. Deze ingekomen klachten worden, tezamen met de bij de inspecties geconstateerde kleine gebreken, op basis van prioritering verholpen.

Groen

Voor het groot onderhoud en vervanging van groen is geen voorziening of reserve gevormd. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Vernieuwing en renovatie van het groen vindt plaats binnen integrale uitvoeringprojecten. De kwaliteit van ons groen wordt in het kader van kwaliteit gestuurd werken (beleidsplan KOOR) regelmatig geïnspecteerd. In 2017 is er tweemaal een groen- en een kwaliteitsinspectie gehouden.

Voor het maaien van de gazons, eikenprocessierupsenbestrijding en bermen en sloten maaien zijn meerjaarlijkse onderhoudscontracten afgesloten. Voor 2018 wordt het integraal prestatiecontract met de Ergon herzien. We zijn voornemens het contract voor meerdere jaren af te sluiten. In dit contract zit naast het regulier onderhoud ook de deelname van het 'clean team'. Hierin krijgen langdurig werklozen de kans om met behoud van een uitkering werkritme op te doen.

In het kader van vergroening lanen en entrees binnen de kom is voor 3 jaar budget vrij gemaakt. In 2017 hebben onder andere 2 entrees een bloemrijke verfraaiing gekregen en zijn kruidenrijke bermen ingezaaid. De Leenderweg is 'groener' gemaakt door aanplant van bomen en de rotondes zijn ingeplant. In verband met communicatie rond het deel in de bebouwing van de Leenderweg heeft de uitvoering hier vertraging opgelopen, dit zal verder opgepakt worden in 2018.

Openbare verlichting

We hebben de beschikking over een beheerprogramma, waarin de actuele gegevens van het bestand aan openbare verlichting zijn opgenomen. Voor de vervanging van de openbare verlichting is geen voorziening gevormd. Deze vinden plaats via investeringsprojecten. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord.

In het beheerbeleidsplan openbare verlichting zijn voorstellen gedaan voor energiereductie en een meerjarig vervangingsplan voor masten en armaturen. Dit voorstel is in 2014 door de raad vastgesteld. Uitwerking zal conform plan plaatsvinden. Begin 2018 vind een aanbesteding plaats voor een gecombineerd onderhouds- en vervangingsbestek 2018-2022.

Verkeersregelininstallaties

Voor de instandhouding van verkeersregelininstallaties is geen voorziening ingericht maar worden de lasten en baten rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Voor grootschalig onderhoud en vernieuwingen worden investeringsprojecten ingericht. In 2017 zijn in het kader van de reconstructie van de Europalaan 2 bestaande verkeersregelininstallaties omgebouwd en 2 nieuwe verkeersregelininstallaties geplaatst. Op de Nieuwe Waalreseweg zijn 2 verkeersregelininstallaties vernieuwd en is er 1 verkeersregelininstallatie vervangen door een eenvoudiger systeem dat draait op het netwerk van openbare verlichting. Het areaal is hierdoor van 15 installaties toegenomen naar

16, waarvan dus 4 nieuwe. De overige 12 installaties worden in 2018 onderworpen aan een uitgebreide inspectie op basis waarvan we het onderhoudsprogramma van 2019-2022 willen actualiseren.

Vanaf 1 januari 2018 wordt de ondergrondse infrastructuur van de gemeente Valkenswaard, die voornamelijk bestaat uit kabels en detectielussen voor verkeersregelinstallaties, met gebruikmaking van beheersysteem GBI beheert en geautomatiseerd ontsloten met het kadaster inzake de wettelijke verplichtingen conform de WION. In 2018 zullen we ook het bovengrondse deel van de verkeersregelinstallaties professionaliseren en digitaliseren.

Speelvoorzieningen

De vervangingen van de speelvoorzieningen worden gedekt door de bestemmingsreserve speeltoestellen en de bestemmingsreserve in stand te houden buitenterrein peuterspeelzalen.

Vanuit het beheerprogramma speelvoorzieningen is een meerjarenplanning voor het groot onderhoud en de vervangingen opgesteld. De concrete onderhoudsplannen worden gemaakt aan de hand van de jaarlijks, wettelijk verplichte veiligheidsinspecties en de technische staat van de speelvoorzieningen. De kosten van deze inspecties en het onderhoud worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord.

In 2015 heeft u het speelvoorzieningen beheerbeleid vastgesteld. De uitvoering hiervan is gestart in 2017. De omvormingen worden per wijk opgepakt en gecommuniceerd. We zijn gestart met Borkel & Schaft en de Turfberg. De uitvoering van deze wijken loopt door naar begin 2018. Hierna zal een start gemaakt worden met de andere wijken volgens planning, rekening houdende met uw amendement om de eerder opgelegde bezuiniging terug te draaien.

Buitensportvoorzieningen

In 2017 hebben wij de kwaliteit van onze buitensportvoorzieningen nagekeken, in beeld gebracht wat er de komende jaren allemaal moet gebeuren om het gebruik van deze buitensportvoorzieningen te kunnen garanderen en welke kosten hieraan verbonden zijn. Deze informatie is gebundeld in het "Meerjaren Investerings Plan buitensportaccommodaties (MIP) gemeente Valkenswaard 2017-2026". Dit rapport, vastgesteld in mei 2017, geeft ons een nauwkeurig inzicht in:

- wat we exact hebben aan buitensportvoorzieningen;
- het kwaliteitsniveau van deze buitensportverenigingen;
- hoe lang deze buitensportvoorzieningen in theorie nog goed bruikbaar zijn (theoretische levensduur);
- het geld dat we nodig hebben om het gebruik van deze voorzieningen voor de toekomst te kunnen garanderen.

Op basis van deze gegevens blijkt dat we als gemeente, bezien over een periode van 30 jaar, gemiddeld omstreeks € 500.000 per jaar nodig hebben om deze sportmogelijkheden te kunnen behouden.

Gemeentelijke gebouwen

Voor de instandhouding van de onroerende zaken is de voorziening "groot onderhoud onroerende zaken" gevormd. Er is een beheerplan 'MeerJaren Onderhoudsverwachting' (MJOV) aanwezig. Het beheerplan leidt naar een uniforme manier van onderhouden van de gemeentelijke gebouwen.

In 2017 is het gebouwenbestand geactualiseerd voor de MJOV. Hieruit kwam naar voren dat de voorziening in de nabije toekomst ontoereikend zou zijn. Door uitvoering van de maatregelentoeets hebben we echter bereikt dat deze voorziening, op basis van het huidige beleid en areaal, voor de komende jaren toch nog toereikend is.

In hoeverre dit gegeven in de nabije toekomst overeind blijft, zal blijken uit de verdere uitwerking van de visie op het maatschappelijk vastgoed. De financiële gevolgen hiervan op de voorziening wordt hierbij integraal meegenomen. De uitvoering van het planmatig onderhoud van 2017 en 2018 zijn samengepakt.

Tractie

Voor de tractie is een bestemmingsreserve "tractie ruimtelijk beheer" (fractiefonds) ingesteld. Jaarlijks wordt vanuit deze reserve het benodigde vervangingsbudget middels de begroting door de raad ter beschikking gesteld.

Het team Beheer & Uitvoering is belast met de uitvoering van het onderhoud van de openbare ruimte, bos- en natuurterreinen, sportvoorzieningen en begraafplaatsen. De diverse teams beschikken over een scala aan bedrijfsvoertuigen en machines om hun taken te kunnen uitvoeren. Jaarlijks moeten we diverse van deze middelen vervangen. In de vastgestelde meerjarenplanning tractievervanging 2017-2027 zijn de geplande uitgaven voor de vervanging van bedrijfsvoertuigen en machines opgenomen.

Financiering

Inleiding

Het doel van deze financieringsparagraaf is om over 2017 de uitvoering van de treasuryfunctie in beeld te brengen. De treasuryfunctie bestaat uit de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer met als doel de organisatie te voorzien in de behoefte aan vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en te beschermen tegen ongewenste financiële risico's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Onder de functie valt ook het garanderen van geldleningen door derden.

Financieringspositie

Financiering binnen de gemeente Valkenswaard gaat volgens het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat er geen rechtstreeks verband meer bestaat tussen een bepaald actief (investering) en de aangetrokken financieringsmiddelen. Jaarlijks wordt de financieringsbehoefte bepaald door de boekwaarde vaste activa en nieuwe investeringen. De gemeentelijke activa financieren we door het eigen vermogen in de vorm van reserves en voorzieningen en door langlopende geldleningen.

Mede omdat een strakke investeringsplanning ontbreekt, zijn de tussentijdse schommelingen in de financieringspositie door de rekening-courantovereenkomst en kasgeldleningen opgevangen. Bij benutting van de kasgeldfaciliteiten is de afweging gemaakt of en wanneer omzetting in een vaste geldlening noodzakelijk is.

Renterisico

Het renterisico is het volume aan uitstaande schuld, dat aan een renteherziening onderhevig is. De wetgever heeft in de wet Fido eisen gesteld aan het maximum aan renterisico dat een gemeente in enig jaar mag lopen. Deze eisen komen tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Deze normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoord en goedkoop te financieren.

Schatkistbankieren

Voor de gemeente Valkenswaard betekent schatkistbankieren dat zij al haar overtollige middelen belegt in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Voor het betalingsverkeer blijft Valkenswaard aangewezen op het bankwezen. Daarom is schatkistbankieren beperkt tot schatkistbeleggen. Er zijn ook nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot het drempelbedrag. Het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording afgelegd wordt bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal voor zover de begroting niet groter is dan € 500 miljoen met een minimum drempelbedrag van € 250.000. Voor ieder kwartaal van het jaar dient het bedrag aan middelen toegelicht te worden dat "buiten de schatkist" is gehouden. Dit bedrag betreft een gemiddelde per kwartaal op basis van saldi per kalenderdag en roodstand telt niet mee als negatief effect op de drempel.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		<i>Verslagjaar</i>			
(1)	Drempelbedrag	592,5			
		<i>Kwartaal 1</i>	<i>Kwartaal 2</i>	<i>Kwartaal 3</i>	<i>Kwartaal 4</i>
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3	116	150	619
(3a)=(1)>(2)	Ruimte onder drempelbedrag	590	476	443	-
(3b)=(2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	27
(1) Berekening drempelbedrag					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	79.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	79.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1)=(4b)*0,0075 + (4c)*0.002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	592,5			
		<i>Kwartaal 1</i>	<i>Kwartaal 2</i>	<i>Kwartaal 3</i>	<i>Kwartaal 4</i>
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	256	10.572	13.765	56.980
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2)-(5a)/(5b)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3	116	150	619

Kortlopende schuld: de kasgeldlimiet

In de Wet Fido is een norm gesteld voor het maximum bedrag waarmee de gemeente haar investeringen met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren: het zogenaamde kasgeldlimiet. Dit limiet bedraagt maximaal 8,5% van het begrotingstotaal en is voor 2017 berekend op ruim € 6,8 miljoen.

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een overeenkomst financiële dienstverlening (rekening-courant) gesloten met een kredietfaciliteit van maximaal € 6,7 miljoen. In 2017 heeft er geen overschrijding van de kredietfaciliteit plaatsgevonden. Daarnaast is de werkelijk betaalde rente voor de korte termijn financieringsmiddelen ruimschoots onder de geraamde rente gebleven.

Langlopende schuld: de renterisiconorm

De renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van de begrotingsomvang van een jaar aan een renteherziening en herfinanciering onderhevig mag zijn. Deze norm is ingesteld om een stabiele rentelast over de komende jaren te bewerkstelligen. Op een begrotingstotaal van € 81 miljoen bedraagt de renterisiconorm 20%, dat komt neer op € 16,2 miljoen. Alle tot 2016 door de gemeente

afgesloten vaste geldleningen hebben een vast rentepercentage gedurende de gehele looptijd (geen renterisico). Hiermee blijft de gemeente Valkenswaard ruim binnen de risiconorm van 20%.

Leningenportefeuille opgenomen geldlening voor gemeente

Omschrijving	Bedrag (x €1.000)
Stand per 1-1-2017	46.348
Aflossingen	4.776
Nieuwe leningen	21.000
Stand per 31-12-2017	62.573

Leningenportefeuille opgenomen geldlening voor toegelaten instellingen

Omschrijving	Bedrag (x €1.000)
Stand per 1-1-2017	0
Nieuwe leningen	0
Aflossingen	0
Stand per 31-12-2017	0

Leningenportefeuille verstrekte geldlening aan toegelaten instellingen

De door de gemeente opgenomen geldleningen worden onder exact dezelfde condities doorgeleend aan de toegelaten instellingen. Het overzicht aan opgenomen geldleningen en verstrekte geldleningen is daardoor gelijk.

Omschrijving	Bedrag (x €1.000)
Stand per 1-1-2017	0
Nieuwe leningen	0
Aflossingen	0
Stand per 31-12-2017	0

Startersleningen

In 2017 zijn via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) geen leningen verstrekt aan starters binnen onze gemeente. De gemeente verstrekt 25% van de afgesloten lening. Het rijk en de provincie verstrekken het resterende deel van 75% van de leningen aan deze starters.

Omschrijving	Bedrag (x €1.000)
Stand per 1-1-2017	133
Nieuwe leningen	0
Aflossingen	11
Stand per 31-12-2017	122

Renteresultaat

In 2017 was er sprake van een economische groei. Toch waren de rentes historisch laag. Vooral de rente op kortlopende leningen is laag gebleven en onder de rente van langlopende leningen gebleven. Ook de rente op langlopende leningen is in 2017 laag gebleven. In 2017 bedroeg de rekenrente 2,5%.

Het renteresultaat zag er als volgt uit:

Bedrag (x €1.000)	Rekening 2016	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017
Rente kosten			
Langlopende Geldleningen	1.192	1.068	1.135
Rentekosten rekening courant	-4	77	-20
Bespaarde rente	0	0	0
Bankkosten	20	25	20
Totaal rente kosten	1.208	1.170	1.135
Doorbelaste rente aan exploitatie	3.712	3.778	3.623
Totaal doorbelast	3.712	3.778	3.623
Rente resultaat	2.504	-2.608	-2.488
Bespaarde rente ten gunste van de exploitatie			

Het positieve renteresultaat wordt vooral veroorzaakt doordat de gemiddelde rentekosten lager zijn dan de rekenrente die toegerekend wordt aan de exploitatie.

Deelnemingen

N.V. bank Nederlandse Gemeenten: 12.987 aandelen ad € 2,50 is € 32.467. De aandelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde

Kredietrisico

De omvang van de kredietrisico's op verstrekte geldleningen en de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen is in 2017 licht toegenomen.

Omschrijving Bedrag (x €1.000)	% per 31-12-2016	% per 31-12-2017	Hypothecaire zekerheid	Restant schuld per 31-12-2016	Restant schuld per 31-12-2017
Woningbouwcorporaties met garantie WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw)	0	0	zonder	0	0
Woningbouwcorporaties zonder WSW	0	0	zonder	0	0
Financiële instellingen met een A-rating of hoger	19	19	zonder	32	32
Overige toegestane instellingen	81	81	ja	133	122
Niet toegestane instellingen			zonder		
Totaal	100	100		165	154

Bedrijfsvoering

Inleiding

De uitvoering van de programma's wordt ondersteund door de bedrijfsvoering. Een goede bedrijfsvoering zorgt voor sturing en beheersing van de uitvoering. Bij het realiseren van (beleids-)doelstellingen en diensten staat het 'wat' centraal. Het 'hoe' vormt de kern van de bedrijfsvoering.

Omdat van de gemeente meer verwacht wordt enerzijds en er anderzijds middelen (financiële middelen, HRM, communicatie, ICT, onderzoek, archivering, juridische advisering, inkoop en andere ondersteunende faciliteiten) beperkt zijn, is de wijze waarop de doelstellingen van de programma's gerealiseerd worden een onderwerp dat continu de aandacht krijgt. Het moet namelijk efficiënt, de bezuinigingsdoelstellingen moeten behaald worden en er moet rechtmatig gehandeld worden. Het aantal middelen om dit te monitoren groeit gestaag.

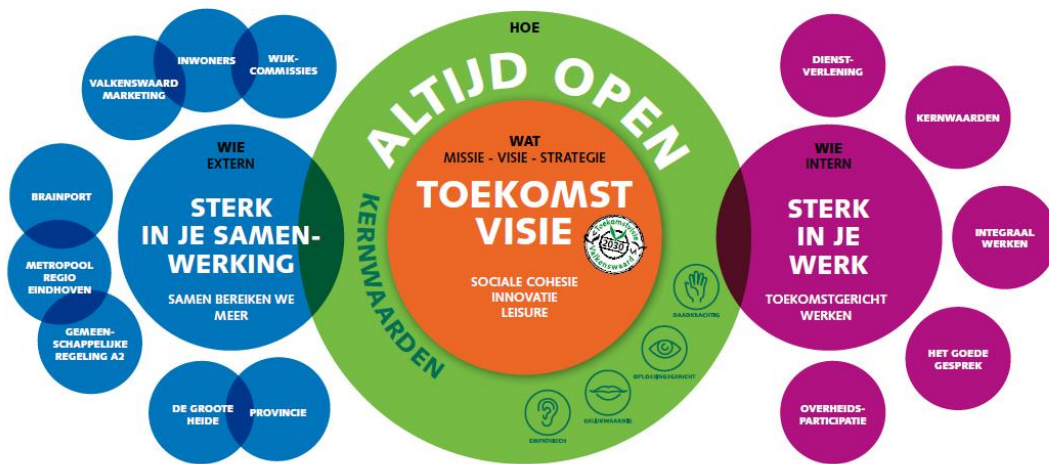
Ontwikkeling van de organisatie

De gemeente Valkenswaard is volop in beweging. In de Toekomstvisie 2030 zijn de doelen van de gemeente op lange termijn vastgesteld. In de Toekomstvisie 2030 zijn drie pijlers opgenomen: sociale cohesie, innovatie en leisure. Deze pijlers vormen het richtsnoer voor de ontwikkeling van de gemeente en de organisatie.

In de afgelopen jaren hebben we ingezet op de ontwikkeling van de organisatie zodat we nog beter kunnen sturen op het realiseren van de doelstellingen van onze Toekomstvisie. Ons organisatie-ontwikkelprogramma Sterk in je werk is de drager van een aantal projecten die ervoor moeten zorgen dat de organisatie nog beter toegerust is voor de opgaven van nu en in de nabije toekomst. Belangrijk daarin zijn onze kernwaarden die we op basis van een interactief traject met onze medewerkers hebben vastgesteld: Empathisch, Gelijkwaardig, Daadkrachtig en Oplossingsgericht. Het leggen van verbindingen, zowel binnen de organisatie als met onze omgeving, is daarbij belangrijk. We werken steeds aan onze opgaven in samenwerking met onze omgeving. Sleutelbegrippen voor onze ontwikkeling zijn: integraal samenwerken, overheidsparticipatie en (digitale) dienstverlening.

In onderstaande infographic zijn bovengenoemde ontwikkelingen in samenhang in beeld gebracht.

Om goed te kunnen inspelen op deze ontwikkelingen en uitdagingen ontwikkelt de organisatie zich verder op basis van 4 fundamenteën of domeinen:

1. beleid en projecten
2. beheer en uitvoering
3. bedrijfsvoering
4. dienstverlening

Op de eerste 3 domeinen zijn in de afgelopen periode stappen gezet voor verdere doorontwikkeling en integratie, ook in de structuur.

Beleid en projecten, waar Sociaal en Economisch Beleid, Ruimtelijk Beleid en Programma's en Projecten onder vallen, werken samen om een directe verbinding te kunnen maken tussen strategie, toekomstvisie en beleidsvelden. Ook de majeure projecten en de ontwikkeling van integraal en projectmatig werken vallen hieronder. Binnen het domein beleid en projecten is in 2017 de organisatie van vastgoed gecentraliseerd en verder geprofessionaliseerd. Doelstellingen zijn het verbeteren van planning en beheer van de totale vastgoedportefeuille.

Beheer en uitvoering heeft als doelstelling om de beheerorganisatie professioneel in te richten. Denk bijvoorbeeld aan het professionaliseren van contracten en de uitvoering hiervan en het optimaliseren van werkprocessen. De teams binnen het domein beheer en uitvoering zijn in 2017 samengevoegd.

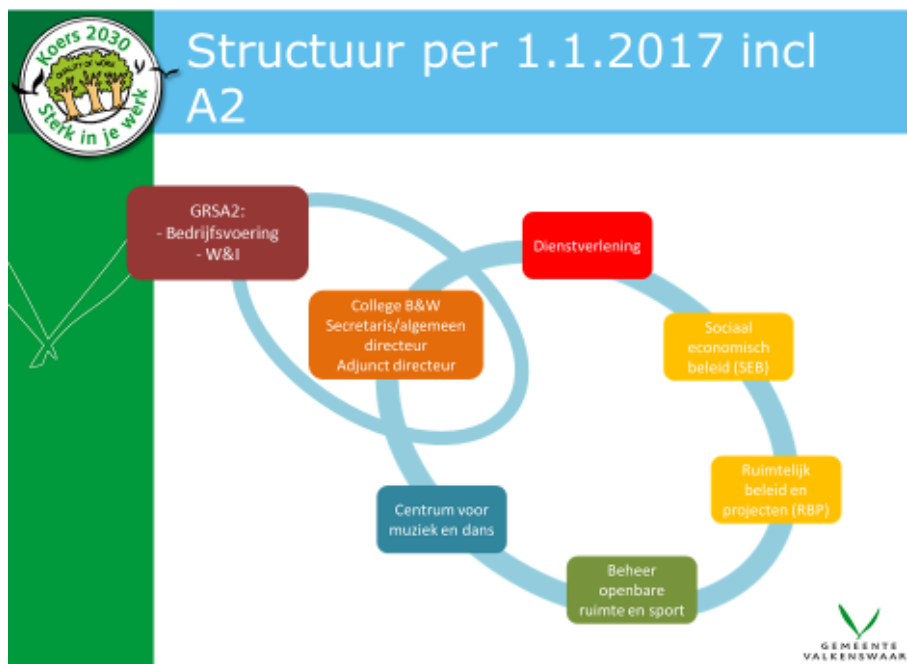
Per 1 januari 2017 zijn alle taken op het gebied van de bedrijfsvoering van de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling A2-samenwerking (GRSA2). De bedrijfsvoering is daarmee georganiseerd voor een gebied van ongeveer 66.000 inwoners. Het gaat om de taken op het gebied van financiën, personeel en organisatie, inkoop, belastingen, facilitaire zaken, documentaire informatie voorziening, gegevensbeheer, bestuurs- en managementondersteuning en communicatie.

De GRSA2 organisatie en haar medewerkers blijven samen met de andere organisaties werken aan dezelfde doelen en taken als voorheen. In feite is de GRSA2 daarmee een bedrijfs onderdeel van alle drie gemeentelijke organisaties. Daarom heeft de GRSA2 ook geen eigen gebouw, maar werken de medewerkers verspreid over de drie locaties.

Binnen de bedrijfsvoering in A2-verband wordt met klantteams gewerkt. Het klantteam Valkenswaard ondersteunt de gemeente op alle gebieden rondom de bedrijfsvoering. Alles wat het klantteam Valkenswaard doet, sluit primair aan bij de dienstverlening voor de inwoners van Valkenswaard.

Voor het domein dienstverlening is in 2017 gestart met een doorontwikkeling. De doelstelling hierbij is om onze dienstverlening verder te ontwikkelen en te professionaliseren met onze inwoners als centraal middelpunt. Daarbij is het uitgangspunt procesmatig en digitaal zaakgericht werken.

Onze organisatiestructuur ziet er – op basis van deze domeinen – schematisch als volgt uit:

Bedrijfsvoering

Formatie

Ten opzichte van 2016 is de formatie per saldo flink gedaald. Enerzijds zien we een daling van de formatie hiervoor is de overgang van de bedrijfsvoering naar de GRSA2. Anderzijds zien we een toename van formatie als gevolg van de decentralisatie van taken in het sociaal domein. Per saldo bedroeg de formatie van de ambtelijke organisatie bedroeg per 31 december 2017 166 fte.

Externen

Conform de brief aan de Rekenkamercommissie in reactie op het rapport Inschakeling externen 2009-2012 staat hieronder de informatie over de inzet van externen:

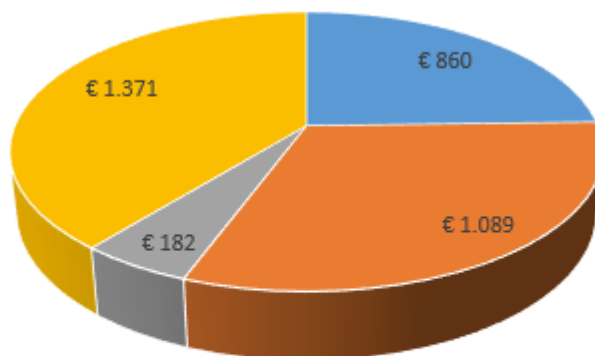
Externen 31/12		
	<i>Aantal personen</i>	<i>Aantal fte's</i>
2014	67	42,22
2015	66	40,31
2016	65	45,20
2017	46	27,58

De inhuur is in 2017 gedaald, met name vanwege 2 ontwikkelingen: het omzetten van inhuur naar dienstverbanden bij de uitvoering van het sociaal domein en de overgang van medewerkers bedrijfsvoering (waaronder een aantal inhuurkrachten) naar de GRSA2.

De inhuur heeft om verschillende redenen plaatsgevonden:

- vervanging van een zieke medewerker;
- tijdelijke invulling van een vacature;
- behoefte aan specifieke deskundigheid
- projecten, bijvoorbeeld herinrichting Europalaan & businesscase Sport

In de volgende tabel zijn de redenen van inhuur in 2017 weergegeven.

- Inhuur personeel overige categorieën
- Inhuur personeel van vacaturegelden
- Inhuur personeel ziektevervanging
- Inhuur personeel tbv projecten

Personeelsopbouw

De gemiddelde leeftijd van de gemeenteambtenaar blijft gestaag stijgen. Zo ook in Valkenswaard. Bijna 35% van de medewerkers van Valkenswaard is tussen de 45 en 55 jaar en 30% van de medewerkers van Valkenswaard is 55 jaar of ouder. De gemiddelde leeftijd is 48.

Leeftijd	Valkenswaard per 31.12.2017 (absoluut)			Valkenswaard per 31.12.2017 (%)		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
leeftijd < 25 jaar	0	0	0	0	0	0
leeftijd 25 - 35 jaar	14	15	29	14	16	15
leeftijd 35 - 45 jaar	18	21	39	18	23	21
leeftijd 45 - 55 jaar	31	33	64	32	36	34
leeftijd 55 - 60 jaar	25	9	34	26	10	18
leeftijd 60 en ouder	10	13	23	10	14	12
Totaal	98	91	189	100	100	100

Ziekteverzuim

Het gemiddelde ziekteverzuim in Valkenswaard over 2017 bedroeg 6,31%. In 2016 bedroeg het gemiddelde ziekteverzuim 4,19%. Het percentage is gestegen met 2,1%. De reden van deze stijging is dat er in 2017 een aantal medewerkers zeer langdurig ziek zijn geweest bij een van de teams. Als dit team buiten beschouwing wordt gelaten in de berekening, dan bedraagt het gemiddelde ziekteverzuim 4,51%. Het gemiddelde ziekteverzuim voor gemeenten tussen 20.000 en 50.000 inwoners is landelijk 5,1% (2016).

Overige ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering

De belangrijkste doelstelling voor de samenvoeging van de bedrijfsvoeringstaken per 1 januari 2017 was het borgen van de bestaande taken, zoals de werkzaamheden rondom de P&C-cyclus. Dat is gelukt.

Daarnaast zijn in 2017 binnen de A2-samenwerking de volgende ontwikkelingen gerealiseerd:

- Het Wifi netwerk is vervangen daarbij is aansluiting gezocht met de landelijke Govroam omgeving waardoor gemeente ambtenaren beveiligde Wifi toegang hebben in alle overheidsgebouwen in Nederland die ook zijn aangesloten bij Govroam.
- De telefonie omgeving van de gemeente Valkenswaard is geïntegreerd naar een gezamenlijke A2 telefonieomgeving met uitwijkvoorziening zodat de telefonische bereikbaarheid intern en extern optimaal is voorzien.
- Het gemeentehuis is in 2017 heringericht, gerestyled en geleverd op basis van het principe "flex werken".
- De gemeentelijke samenwerking gaat al haar ondersteunende ICT applicaties harmoniseren, hiervoor is al in 2015 een start gemaakt. In 2017 is de stap gemaakt om voor de A2 gemeenten en de samenwerking gebruik te maken van één

- financieel systeem (Key2financien), een belasting applicatie (VRIS) en van één gezamenlijk ingericht Document Management Systeem (Verseon).
- Intern communicatienetwerk Knooppunt; Er is in 2017 een nieuw sociaal intranet voor alle 4 organisaties geïntroduceerd. Naast een gezamenlijk "smoelenboek" en "chat" functionaliteit kan hiermee eenvoudig informatie gedeeld worden en de digitale samenwerking binnen teams en projecten ondersteund worden. Elke organisatie nog een eigen deel binnen dit sociaal intranet.
  - Digitale dienstverlening; Het programma zaakgericht werken heeft in 2017 vele voorbereidende projecten uitgevoerd om de (digitale) dienstverlening van de gemeente Valkenswaard door te ontwikkelen. Hiervoor zijn diverse systemen en koppelingen aangepast of heringericht, de werkprocessen en documenten in beeld gebracht en waar mogelijk verbeterd.
  - Telefonie omgeving; De telefonie omgeving van de gemeenten zijn geïntegreerd naar één gezamenlijke A2 telefonieomgeving met uitwijkvoorziening zodat de telefonische bereikbaarheid intern en extern optimaal is voorzien.
  - P&O op orde; de diverse personele regelingen zijn zover als mogelijk geharmoniseerd en de werkprocessen gestandaardiseerd. Deze zijn opgenomen in ons personeelsadministratie systeem (AFAS) hiermee kunnen medewerkers en managers hun "personeelszaken" grotendeels digitaal uitvoeren.
  - Website; De gemeentelijke websites zijn in 2017 verder aangepast op de "TopTaken" uitgangspunten waarbij de burger voorop is gesteld. Hoe maakt hij/zij gebruik van de digitale informatie. Voor Heeze-Leende betekende dit een geheel nieuwe website.
  - Social media wordt steeds meer ingezet voor communicatie met burgers en bedrijven. Zo zien we een toename van het aantal vragen via Twitter en het aantal volgers van de gemeente via facebook en Twitter.

Informatieveiligheid en privacy

Door de gemeente Valkenswaard is 2017 een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aangesteld, binnen de A2-samenwerking. Het aanstellen van een FG is een verplichting voortvloeiende uit de Europese verordening over gegevensbescherming (AVG), die in 2018 van kracht wordt. Er zijn meerdere voorbereidingen getroffen voor de komst van de AVG, zoals het vaststellen van privacybeleid en een privacyreglement.

Om de medewerkers bewust te maken en te houden voor wat betreft het op een goede manier omgaan met persoonsgegevens van onze burgers is de coördinator informatieveiligheid (CISO) regelmatig aanwezig bij werkoverleggen. Ook is er een procedure voor het melden van incidenten informatieveiligheid opgesteld.

De gemeente Valkenswaard dient vanaf 2017 te voldoen aan ENSIA, een organisatie brede audit betreffende informatieveiligheid en privacy. De verplichte rapportages zijn alle binnen de hiervoor termijnen ingediend. Voor geconstateerde tekortkomingen zijn verbeterplannen opgesteld, deze zullen in 2018 worden uitgevoerd. De coördinatie ENSIA is ondergebracht bij de A2-samenwerking.

Er heeft één datalek plaatsgevonden. Dit betrof een intern datalek, waarbij het onwaarschijnlijk is dat het datalek ongunstige gevolgen zal hebben voor de persoonlijke levenssfeer van burgers. Er zijn daarom geen burgers actief op de hoogte gebracht. Dit datalek is conform de geldende regelgeving correct gemeld.

Verbonden partijen

Inleiding

Volgens artikel 1 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn verbonden partijen privaaf-of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang wordt beschreven als zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Als de gemeente een bedrag aan de verbonden partij ter beschikking stelt dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat of waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt, spreekt men van een financieel belang.

Uitgangspunt bij het participeren in verbonden partijen is dat deze vorm van samenwerking op basis van synergie de gemeente kansen biedt voor het realiseren van de doelstellingen. Een nadeel is dat bepaalde vormen van samenwerking ook risico's met zich meebrengen. Denk hierbij niet alleen aan bestuurlijke/politieke risico's, maar ook aan financiële risico's.

Overzicht van verbonden partijen

In onderstaande tabellen worden alle verbonden partijen behandeld. Alle bedragen zijn in euro's (x1.000).

Metropoolregio Eindhoven	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	De gemeenten in de Regio Eindhoven zetten zich op bepaalde terreinen van lokale overheidszorg gezamenlijk in voor hun inwoners. Te denken valt hierbij aan milieu, verkeer, vervoer, communicatie.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonk, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	Raadslid Th.P.Th.H. Geldens: lid regioraad SRE
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	3,86%
7. Gemeentelijke bijdrage	€ 387
8. Resultaat 2016	€ 710
9. Eigen vermogen eind 2016	€ 5.106
10. Vreemd vermogen eind 2016	€ 22.401
11. Resultaat 2017 (voorlopig)	€ 438
12. Eigen vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 4.088
13. Vreemd vermogen eind 2017 (voorlopig)	11.748
14. voldoende weerstandsvermogen?	Niet voldoende informatie
15. Risico's*	€ 39

Samenwerkingsverband A2-gemeenten	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	De Samenwerking A2-gemeenten behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op de gebieden van: - Werk en Inkomen; - Bedrijfsvoering
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Heeze-Leende, Cranendonck en Valkenswaard.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	Ieder lid van het college neemt deel in het bestuur
5. Vestigingsplaats	Heeze-Leende
6. Belang	49,49%
7. Gemeentelijke bijdrage	7.756
8. Resultaat 2016	€ 308
9. Eigen vermogen eind 2016	€ 347
10. Vreemd vermogen eind 2016	€ 6.305
11. Resultaat 2017 (voorlopig)	€ 212
12. Eigen vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 312
13. Vreemd vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 7.476
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee
15. Risico's*	€ 221

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Samenwerking van brandweer, GHOR en RAV (Regionale Ambulancevoorziening) om incidenten en rampen te voorkomen, beperken en bestrijden.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonck, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Toelichting
4. Bestuurlijk belang	De burgemeester is vertegenwoordigd in het Dagelijks en Algemeen Bestuur.
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	4,21%
7. Gemeentelijke bijdrage	€ 1.356
8. Resultaat 2016	€ 2.412
9. Eigen vermogen eind 2016	€ 9.172
10. Vreemd vermogen eind 2016	€ 21.998
11. Resultaat 2017 (voorlopig)	€ 952
12. Eigen vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 7.561
13. Vreemd vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 44.806
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Ja
15. Risico's*	€ 0

Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (Ergon)	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Het uitvoeren van de Wet Sociale Werkvoorziening door zorg te dragen voor werkgelegenheid voor inwoners met een lichamelijke, verstandelijke of psychische handicap. Hiervoor is een gemeenschappelijke regeling aangegaan waarbinnen het bedrijf Ergon wordt geëxploiteerd.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard en Waalre. De gemeente Geldrop-Mierlo heeft een inkooprelatie.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	Het college is met de wethouder Werk & Inkomen vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van Ergon.
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	8,35%
7. Gemeentelijke bijdrage	Geen gemeentelijke bijdrage, alleen doorbetaling van rijks gelden.
8. Resultaat 2016	€ 903
9. Eigen vermogen eind 2016	€ 9.620

Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (Ergon)	Toelichting
10. Vreemd vermogen eind 2016	€ 6.280
11. Resultaat 2017 (voorlopig)	€ 907
12. Eigen vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 10.335
13. Vreemd vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 6.197
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Ja
15. Risico's*	€ 0

Cure	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Door middel van een openbaar lichaam behartigen van de belangen van - en het tot stand brengen van een samenwerking tussen - de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van het beheer van huishoudelijke afvalstoffen afkomstig uit de deelnemende gemeenten en de daarmee samenhangende taken, een en ander met inachtneming van de Wet milieubeheer en van het door de overheid gevoerde afvalstoffenbeleid.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Valkenswaard.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	In het dagelijks bestuur is de wethouder Milieu/ Financiën vertegenwoordigd. In het Algemeen Bestuur zijn de wethouder Milieu/ Financiën en de wethouder Economische Zaken vertegenwoordigd.
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	8,5%
7. Gemeentelijke bijdrage	Geen bijdrage, we betalen voor dienstverlening.
8. Resultaat 2016	€ 457
9. Eigen vermogen eind 2016	€ 457
10. Vreemd vermogen eind 2016	€ 13.740
11. Resultaat 2017 (voorlopig)	€ 469
12. Eigen vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 469

Cure	Toelichting
13. Vreemd vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 18.266
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee
15. Risico's*	€ 141

Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Zuidoost Brabant	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Via de gemeenschappelijke regeling GGD BZO is Valkenswaard samen met 20 andere gemeenten verantwoordelijk voor de instandhouding van de Gemeenschappelijke Gezondheid Dienst Brabant Zuidoost. Het betreft hier een verplichting op basis van de Wet publieke gezondheid, die in 2008 onder meer de Wet collectieve preventie volksgezondheid heeft vervangen.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonk, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	Wethouder H.G. Tindemans: lid AB, DB en lid financiële commissie Burgemeester A.B.A.M. Ederveen: lid DB
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	4,20%
7. Gemeentelijke bijdrage	€ 495
8. Resultaat 2016	€ 293
9. Eigen vermogen eind 2016	€ 3.037
10. Vreemd vermogen eind 2016	€ 13.903
11. Resultaat 2017 (voorlopig)	€ 70
12. Eigen vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 2.754
13. Vreemd vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 11.985
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee
15. Risico's*	€ 79

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	Toelichting

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	Toelichting
1. Visie / doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Gemeenten en provincies gaan samenwerken in regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) om de kwaliteit van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van complexe en bovenlokale milieugerelateerde uitvoeringstaken te verbeteren.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonk, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	In dagelijks bestuur is Valkenswaard vertegenwoordigd door wethouder milieu van Heeze-Leende. In algemeen bestuur heeft wethouder milieu van Valkenswaard zitting.
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	0,75%
7. Gemeentelijke bijdrage	Geen bijdrage, we betalen voor dienstverlening.
8. Resultaat 2016	€ 0
9. Eigen vermogen eind 2016	€ 1.577
10. Vreemd vermogen eind 2016	€ 8.443
11. Resultaat 2017 (voorlopig)	€ 0
12. Eigen vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 1.577
13. Vreemd vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 5.055
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee
15. Risico's*	€ 28

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Bankieren met een bankinstelling die voldoet aan de hoogste ranking (AAA). De BNG is de bank van de overheid en voor het maatschappelijk belang. De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector.
2. Deelnemende organisaties	De publieke sector in Nederland, zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen enzovoorts.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Toelichting
3. Rechtsvorm	N.V.
4. Bestuurlijk belang	De vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders is de wethouder Financiën.
5. Vestigingsplaats	Den Haag
6. Belang	0,023%
7. Gemeentelijke bijdrage	Geen bijdrage
8. Resultaat 2016	€ 369.000
9. Eigen vermogen eind 2016	€ 4.486.000
10. Vreemd vermogen eind 2016	€ 149.494.000
11. Resultaat 2017 (voorlopig)	€ 393.000
12. Eigen vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 4.953.000
13. Vreemd vermogen eind 2017 (voorlopig)	€ 135.041.000
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Niet van toepassing
15. Risico's*	Niet van toepassing

*Risico's worden conform het BBV, artikel 11, lid b, gedefinieerd als alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Indien er geen redelijk beeld gevormd kan worden omtrent de risico's en/of het weerstandsvermogen, wordt er standaard 10% van de gemeentelijke bijdrage opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.

Grondbeleid

Inleiding

De manier waarop de gemeente invloed uitoefent op de realisatie van ruimtelijke plannen kan kortweg worden gezien als de essentie van gemeentelijk grondbeleid. Een slagvaardig grondbeleid is een randvoorwaarde voor het welslagen van ruimtelijk en sectoraal beleid.

Toekomstvisie, Structuurvisie, Woningbouwprogramma en andere beleidsnota's geven richting aan de toekomstige ontwikkeling van Valkenswaard. Om te zorgen dat de gemeente daarin de regie kan voeren is het van belang dat zij zich naast publiekrechtelijke kaders kan bedienen van privaatrechtelijke kaders en instrumenten. Dit kan door het voeren van een faciliterende grondpolitiek met een sterke regiefunctie. Alleen voor maatschappelijke doelen en natuurcompensatie wordt nog een actief grondpolitiek gevoerd.

De doelstellingen en werkwijzen en instrumenten van het grondbeleid liggen vast in de Nota Grondbeleid, vastgesteld op 23 juni 2016.

Grondprijzen

De prijs voor grond, zowel bouwrijpe grond als anderszins, wordt bepaald op basis van een onafhankelijke taxatie. In de bouwgrondexploitaties gaan wij uit van rekenprijzen voor de bouwgrond. Deze worden jaarlijks bij de actualisatie grondexploitatie, door de raad vastgesteld. De nu geldende rekenprijzen voor grond in de gemeente Valkenswaard zijn:

- Vrije sector woningbouw (minimaal € 380)
- Sociale huur woningbouw (minimaal € 304)
- Bedrijventerrein (minimaal € 150)
- Snippergroen 25% van de minimale grondprijs voor vrije sector (€ 95)
- Overige grondprijzen op basis van een taxatierapport.

Planschade

Er zijn in 2017 twee planschadeclaims ingediend. Van de ingekomen aanvragen is er één nog niet in behandeling genomen, omdat behandeling hiervan afhankelijk is van een nog niet afgeronde bestemmingsplanprocedure. Het andere verzoek is toegekend, waarbij een schadebedrag is uitgekeerd van € 10.500,-. Deze schade wordt verhaald bij de provincie. Van de 6 nog lopende verzoeken uit 2016 zijn in 2017 vier verzoeken afgewezen. De overige twee verzoeken zijn nog in behandeling.

Integrale afweging provinciale woningbouwprognose 2014-2023

In november 2014 heeft de Provincie het woningbouwprogramma voor de periode 2014-2023 bekend gemaakt. Op basis van deze prognose heeft u in 2015 het raadvorstel "Integrale afweging en prioritering woningbouwprojecten" vastgesteld. De besluitvorming is verwerkt in de actualisatie van alle onderhanden grondexploitaties en verwerkt in deze jaarrekening.

In het voorjaar van 2017 heeft de Provincie een nieuwe provinciale bevolkings- en huishoudensprognose bekend gemaakt. Deze prognose maakt het mogelijk om in de periode 2017-2026 ca. 175 woningen extra te realiseren, bovenop de woningbouwprogrammering van september 2015. Medio 2018 leggen wij u opnieuw een integrale afweging voor de bestaande en nieuwe plannen voor. De besluitvorming over deze afweging zal worden verwerkt in de eerstvolgende actualisatie van de grondexploitaties.

Resultaten

Afgesloten grondexploitaties (=grex)

In 2017 zijn de lopende grondexploitaties als gevolg van oplevering van de locatie (Bakkerstraat 73-79, Kerkakkerstraat en Waalreseweg Rede) afgesloten.

Grex	Boekwaarde	Geactiveerde boekwaarde	(Tussen) resultaat	Voorziening	Saldo t.l.v. of t.g.v. resultaat 2017
Bakkerstraat 73-79	-56.821	0	56.821	0	56.821
Kerkakkerstraat	-280.046	0	280.046	0	280.046
Waalreseweg Rede	-90.834		90.834	0	90.834
Totaal	-427.701	0	427.701	0	427.701

Invoering Wet vennootschapsbelasting (Vpb).

Op 1 januari 2017 zijn de nieuwe Vpb-regels voor de grondexploitatie in werking getreden. De activiteiten voor de grondexploitaties zijn in het kader van de Vpb een onderneming, waardoor deze belastingplichtig zijn. Voor de gevolgen verwijzen u naar de paragraaf vennootschapsbelasting.

Actuele prognose resultaat totale bouwgrondexploitatie (harde plancapaciteit)

Op dit moment zijn de onderstaande 10 grondgrondexploitaties actief en worden onderstaande resultaten op einddatum geraamd.

Grex (*€ 1.000)	Einde looptijd	Tussentijdse winstneming t/m 2016	Winstneming in 2017	Verwacht resultaat op einddatum	Totaal resultaat einde looptijd na tussentijdse winstnemingen
Hoge Akkers	2022	0	0	-2.280	-2.280
Vlasakkers	2020	0	0	-422	-422
Carolusdreef 100	2021	0	0	-123	-123
Molensteen	2020	0	0	188	188
Biestven	2021	390	0	606	216
Luikerweg 55	2021	0	0	274	274
Lage Heide wonen*	2024	0	0	5.569	5.569
Lage Heide landgoederen*	2021	0	0	714	714
Lage Heide natuur*	2020	0	0	-1.232	-1.232
Kloosterpark	2021	0	0	55	55
Veldbeemd	2020	0	0	-576	-576

Tabel: resultaat op einddatum

* = Grexen Lage Heide financieel één grex.

Risicoanalyse

Evenals de voorgaande jaren hanteren we dezelfde methodiek. De gehanteerde benamingen van de scenario's zijn:

- **Positieve marktontwikkeling:** zowel in prijsvorming als afzettempo een positieve ontwikkeling.
- **Neutrale marktontwikkeling:** zowel in prijsvorming als afzettempo een neutrale ontwikkeling.
- **Negatieve marktontwikkeling:** zowel in prijsvorming als afzettempo een negatieve ontwikkeling.

Voor een beperkt aantal grexen met een (beperkt) risico is een drietal scenario's doorgerekend conform de onderstaande scenario's (model Fakton). Hieronder geven wij in het kort weer, welke scenario's er zijn.

- *'Positief marktontwikkeling'*: Dit scenario schetst het beeld van een woningmarkt die vanaf heden weer in de lift zit. De grondprijzen stijgen en de afzet van nieuwbouwwoningen trekt aan (1 jaar eerdere verkoop).
- *'Neutrale marktontwikkeling'*: In dit scenario blijft de afzet op de woningmarkt gelijk en stijgen de grondprijzen licht. Dit betekent een lichte stijging in grondprijzen ten opzichte van het door de gemeente beoogde scenario.
- *'Negatieve marktontwikkeling'*: Dit scenario gaat uit van een uitblijvende wijziging van de woningmarkt. De verkoop van (nieuwbouw)woningen bereikt een dieptepunt zowel in verkooptijd (twee jaar) als in waarde en de grondprijzen dalen licht (drie jaar) verder.

Vervolgens is voor alle drie de scenario's het resultaat op einddatum berekend. Het resultaat op einddatum wordt daarna teruggerekend naar de netto contante waarde van 1 januari 2018. Dit doen we om de resultaten van alle grondexploitaties onderling te kunnen vergelijken.

Fakton heeft een percentage toegekend aan de kans dat de scenario's optreden. Dit leidt tot een gewogen scenario. Door het resultaat op netto contante waarde te vermenigvuldigen met het percentage wordt het gewogen resultaat bepaald. Het resultaat van de grondexploitatie minus het gewogen resultaat is dan het risicobedrag van de betreffende grondexploitatie.

In de tabel zijn de gewogen resultaten op netto contante waarde 1 januari 2018 in kolom B weergegeven met aangepaste grondprijzen van gemiddeld € 322,00 / m² vrije sector en gemiddeld € 279,00 / m² voor de sociale woningbouw. Het betreft alleen de grexen van het plan Lage Heide wonen en Lage Heide landgoed. Voor alle andere grexen liggen er besluiten voor de voorgenomen grondverkoop of zijn er taxaties gemaakt.

Hoewel de woningmarkt in Valkenswaard zich positief ontwikkelt, is er tegelijkertijd sprake van enige onzekerheid in de mondiale markten die effect kunnen hebben op de ontwikkeling van de rente en het consumentenvertrouwen. Ook in de reacties uit de makelaarsconsultatie klinkt enige voorzichtigheid door. Wij adviseren om ten opzichte van 2017 10% meer 'kans van op treden' toe te kennen aan het neutrale scenario ten laste van het scenario 'positieve marktontwikkeling'.

- Positieve marktontwikkeling: 20%, was in 2017 30%;
- Neutrale marktontwikkeling: 60%, was in 2017 50%;
- Negatieve marktontwikkeling: 20%, was in 2017 20%.

Grondexploitatie	Kolom A Actualisatie Netto Contante Waarde 01-01-2018	Kolom B Gewogen resultaat Netto Contante Waarde 01-01-2018	Kolom C Verschil B - A Netto Contante Waarde 01-01-2018
Hoge Akkers	-2.105.959	Besluit	
Vlasakkers	-405.205	Taxatie	
Carolusdreef 100	-116.158	Taxatie	
Molensteen	180.728	Besluit	
Biestven	203.408	Taxatie	
Luikerweg 55	258.054	Taxatie	
Lage Heide, deelgebied Wonen*	4.945.174	2.983.003	1.962.171
Lage Heide, deelgebied Landgoederen*	672.855	370.195	302.660
Lage Heide, deelgebied Natuur*	-1.184.515	Geen bouwgrond	
Kloosterpark	51.376	Contract	
Veldbeemd	-567.270	Contract	
Totaal	1.932.488	3.353.198	2.264.831

* grexen Lage Heide financieel één grex.

In kolom A zijn de resultaten op netto contante waarde op 1 januari 2018 vermeld op basis van de laatste fasering en actueel rentepercentage. Deze actualisatie heeft plaatsgevonden in het kader van het opstellen van de jaarrekening 2017.

De bedragen in kolom B geven de netto contante waarde weer op basis van het gewogen resultaat van de risicoanalyse. Het verschil in kolom C geeft als resultaat de lagere winst op basis van de risicoanalyse ten opzichte van het resultaat op netto contante waarde 1 januari 2018 (kolom B).

Conclusie risicoanalyse:

Alle grexen, waarvoor een risicoanalyse is opgesteld, blijven positief. Wel bestaat de mogelijkheid als de geschetste scenario's uitkomen dat er op de grondexploitaties minder winst wordt gemaakt dan geraamd. Het geraamde resultaat van de grexen van ca. € 1.932.486 (netto contant 1 januari 2018) kan hierdoor met € 2.264.831 verminderen naar € 332.345 (negatief). Voor dit negatieve bedrag wordt geen voorziening getroffen, omdat voor alle negatieve grondexploitaties al een voorziening is getroffen. Wel hebben we dit bedrag opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen bij deze jaarrekening. In de begroting 2017 hebben wij geen rekening gehouden met de verwachte winst van de grondexploitaties, er zijn geen projecten gefinancierd met een verwachte winst vanuit de grondexploitaties. Evenals voorgaande jaren wordt de winst pas genomen als deze daadwerkelijk is gerealiseerd (voorzichtigheidsprincipe).

Winstneming.

In 2017 is er, gelet op de looptijd en resultaten van de in exploitatie genomen bestemmingsplannen, geen tussentijdse winst genomen bij de grexen.

Voorzieningen

De grexen Lage Heide Wonen, Landgoederen en Natuur worden financieel beschouwd als één grex. De netto contante waarde van de eindwaarden van de grex Natuur is negatief. Voor de grexen Wonen en Landgoederen zijn netto contante waarden op basis van risicoanalyse positief. Voor het totale grex Lage Heide leidt dit tot een gezamenlijk gewogen resultaat van € 2.168.683 positief.

De afzet van het plan Lage Heide blijft qua omvang en afzettingstempo het meest risicovol. Met de scenarioberekeningen wordt dit grotendeels ondervangen, maar niet geheel. In de basis is immers in de berekeningen nog geen rekening gehouden met een mogelijke afslag van de gehanteerde grondprijzen wanneer het woningbouwprogramma in de koopsector

wordt omgezet naar vrije sector huur en de prijsgarantie voor de kopers van een particuliere kavel bij een dalende grondprijs.

Omzetten koop - huur

Het omzetten van de koopwoningen (rijwoningen) naar huurwoningen heeft een negatief effect van € 218.356 t.o.v. de basisraming (= effect zonder aanpassing bestemmingsplan).

Garantie grondprijzverlaging.

In de woningmarktanalyse (raadsvoorstel 13raad00478 d.d. 5 september 2013) zijn stimulerende maatregelen benoemd die direct invloed hebben op het resultaat van de lopende grondexploitaties. De maatregel, die effect heeft op het resultaat van de lopende grondexploitatie, is de garantie die de gemeente aan de koper van een bouwkvavel verstrekt, die garandeert dat een eventuele verlaging van de grondprijs binnen 10 jaar na aankoop wordt terugbetaald aan de consument.

Bij de behandeling van het raadsvoorstel 2e actualisatie bouwgrondexploitaties 2015 heeft uw raad een amendement aangenomen, dat deze garantieregul met ingang van 1 april 2016 te beëindigen, waarbij de tot dat moment afgegeven garanties worden gerespecteerd.

Dit betekent een risico bij grondprijzverlaging.

Tot en met 1 april 2016 hebben wij negen bouwkvavels in de grex Lage Heide wonen verkocht met toepassing van de prijsgarantie. In het onderstaande overzicht geven wij de concrete financiële gevolgen aan voor de grex Lage Heide wonen bij een grondprijzverlaging. Voor de bepaling van het risicobedrag zijn we uitgegaan van een substantiële grondprijzverlaging naar € 322/m².

Kavelnummer + oppervlakte	Aankoopjaar	Prijs verkoopdatum	Risicobedrag
Kavel 24 (460 m ²)	2013	€ 380/m ²	26.680
Kavel 18 (405 m ²)	2014	€ 380/m ²	23.490
Kavel 19 (434 m ²)	2014	€ 380/m ²	25.172
Kavel 23 (535 m ²)	2014	€ 380/m ²	31.030
Kavel 14 (463 m ²)	2015	€ 380/m ²	26.854
Kavel 29 (376 m ²)	2016	€ 380/m ²	21.808
Kavel 30 (480 m ²)	2016	€ 380/m ²	27.840
Kavel 35 (378 m ²)	2016	€ 380/m ²	21.924
Kavel 41 (433 m ²)	2016	€ 380/m ²	25.114
Totaal garantiebedrag			229.912

Het risicobedrag moet uitbetaald worden op het moment dat u besluit om de bouwgrondprijzen te verlagen. Op basis van het aantal vierkante meters bouwgrond van de verkochte bouwkvavels kan een negatief resultaat optreden van € 229.912.

Fasering PO-kavels.

Ook de afzet van de PO-kavels in het plan Lage Heide blijft qua afzettempo achter bij de planning. Met de scenarioberekeningen wordt dit grotendeels ondervangen, maar niet geheel. In de basis is immers in de berekeningen nog geen rekening gehouden met een mogelijke extra vertraging van twee jaar in de afzet van de PO-kavels. De extra vertraging van twee jaar heeft een negatief effect van € 342.735 t.o.v. de basisraming

Grondexploitatie	Einde looptijd	Resultaat op netto contante waarde 1 januari 2017	Resultaat gebaseerd op gewogen resultaat of eindwaarde
- Lage Heide wonen basis	2024	2.983.003	Gewogen
- omzetten koop-huur		-218.356	Risicobuffer
- prijsgarantie PO-kavels		-229.912	Risicobuffer
- vertraging verkoop PO-kavels		-342.735	Risicobuffer
Lage Heide landgoederen	2020	370.195	Gewogen
Lage Heide natuur	2017	-1.184.515	eindwaarde
Lage Heide totaal		1.377.680	

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het totaal resultaat van de grexen Lage Heide positief blijft en er geen voorziening getroffen moet worden.

Dommelkwartier

In december 2015 is de ruimtelijke procedure van het bestemmingsplan Dommelkwartier 2013 beëindigd, omdat de ontwikkeling niet past binnen de kaders van ladder van duurzame verstedelijking. Er loopt een mediationtraject over de afwikkeling van de gesloten anterieure overeenkomsten. Om bovenstaande reden wordt de grondexploitatie nog niet gesloten, wel zal de boekwaarde van de grex niet hoger mogen zijn dan de taxatiewaarden van de huidige bestemming. De boekwaarde van de grex bedraagt op 31 december 2017 € 1.668.068.

De taxatiewaarde bedraagt € 255.000. Op basis van deze taxatiewaarde de bij de jaarrekening 2016 getroffen voorziening van € 1.319.500 verhoogd met een bedrag van € 93.500 tot € 1.413.000.

Resume voorzieningen.

Voor grexen waarvoor een nadelig exploitatieresultaat wordt verwacht zijn voorzieningen getroffen. Het negatieve resultaat van verliesgevende grexen wordt onttrokken aan de voorziening 'grondexploitaties'.

Voor de volgende bestemmingsplannen in exploitatie (grexen) zijn voorzieningen getroffen:

Grondexploitatie	Voorziening 1-7-2017	Geraamde resultaat op NCW 1-1-2018	Aanpassing voorziening jaarrekening 2017	Voorziening per 1-1-2018
Hoge Akkers	1.951.500	-2.105.959	154.400	2.105.900
Vlasakker	310.300	-405.205	94.900	405.200
Carolusdreef 100	87.600	-116.158	28.500	116.100
Dommelkwartier	1.319.500	-1.413.068	93.500	1.413.000
Veldbeemd	0	-567.270	567.200	567.200
Totaal	3.668.900	-4.607.660	938.500	4.607.400

Voor de grexen waarvoor op basis van de gewogen netto contante waarde een negatief resultaat wordt verwacht zijn voorzieningen getroffen. De voorzieningen zijn ten laste van de algemene reserve gebracht. Het totaal van de voorzieningen bedraagt daardoor op 31 december 2017 ± € 4,6 miljoen.

Ontwikkeling per geopend complex

Complex	Einde looptijd	Geraamd eindresultaat grex	Stand van zaken
Hoge Akkers	2022	-2.279.558	De resterende, kleinere bouw kavels kunnen geleverd worden na verplaatsing bloemencorsolocatie en aanpassing bestemmingsplan.
Vlasakker	2020	-421.576	Resterende bouw kavels kunnen verkocht worden na onherroepelijk worden van de kapvergunning.
Carolusdreef 100	2021	-123.268	Resterende bouw kavels kunnen verkocht worden aan woningcorporatie na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan.
Molensteen	2020	188.029	Resterende bouw kavels kunnen verkocht worden aan woningcorporatie na onherroepelijk worden bestemmingsplan
Biestven	2021	215.858	We zijn in overleg met de Dorpsinitiatief over de invulling van de 2 ^e fase. Hiertoe is een bouwaannemer de behoefte aan het onderzoeken welke woningen gebouwd kunnen worden.
Luikerweg 55	2021	273.849	Met een ontwikkelaar is een koopoverkomst gesloten voor de verkoop van de vier kavels.
Lage Heide, wonen	2024	5.569.069	In uitvoering, 19 PO-kavels verkocht. Woningbouw in uitvoering. Ca. 60% van de geplande woningbouw is gereed, in aanbouw of vergund.
Lage Heide, landgoederen	2020	714.039	Uitgifte van de kavels vanaf 2017.
Lage Heide, natuur	2018	-1.232.369	In uitvoering
Kloosterpark	2021	54.520	Particuliere ontwikkeling, 1 ^e fase is opgeleverd, 2 ^e fase wordt binnenkort gestart.
Veldbeemd	2019	-575.552	In uitvoering.

Verschilanalyse actualisatie begroting 2018 – jaarrekening 2017.

Jaarlijks worden de lopende bouwgrondexploitaties (grexen) tweemaal geactualiseerd. Het proces van de actualisaties valt samen met het proces van de jaarrekening en begroting. In de onderstaande tabel zijn de resultaten op einddatum, van zowel de begroting 2018 als de jaarrekening 2017, van de geopende bouwgrondexploitaties weergegeven.

Grondexploitatie (*€ 1.000)	Begroting 2018 Resultaat op einddatum	Jaarrekening 2017 Resultaat op einddatum	Vershil
Hoge Akkers	-2.198	-2.280	-82
Vlasakkers	-428	-422	6
Carolusdreef 100	-107	-123	-16
Molensteen	453	188	-265

Grondexploitatie (*€ 1.000)	Begroting 2018 Resultaat op einddatum	Jaarrekening 2017 Resultaat op einddatum	Vershil
Biestven	476	216	-260
Luikerweg 55	274	274	0
Lage Heide, Wonen*	5.568	5.569	1
Lage Heide, Landgoederen*	787	714	-73
Lage Heide, Natuur*	-1.109	-1.232	-123
Kloosterpark	49	55	6
Veldbeemd	-	-576	-
			-806

* = Grexen Lage Heide financieel één grex.

De voornaamste verschillen worden veroorzaakt:

- Het verschil bij de grex Hoge Akkers wordt veroorzaakt, doordat a.g.v. uw besluit om de bloemencorsolocatie te handhaven op de huidige locatie er minder bouwgrond kan worden uitgegeven. Tevens is de looptijd van de grex a.g.v. de onderhandelingen over deze locatie verlengd;
- Verlenging van de looptijd, waardoor bij enkele grexen de inkomsten meer gefaseerd (later) worden gerealiseerd en de uitgaven niet altijd procentueel worden gefaseerd. Tevens wordt de rentelast in deze complexen hoger door de uitfasering. Dit is o.a. het geval bij de grexen Carolusdreef 100 en Lage Heide landgoed;
- Het verschil bij de grex Molensteen wordt veroorzaakt door de lagere grondopbrengsten als gevolg minder uitgeefbare meters bouwgrond.
- Het verschil bij de grex Biestven wordt veroorzaakt door de lagere grondopbrengsten als gevolg van de uitgevoerde taxatie t.b.v. de voorgenomen verkoop;
- Het verschil bij de grex Lage Heide natuur wordt veroorzaakt door het asfalteren van het fietspad en een uitbetaalde planschade;
- De grex van de Veldbeemd is voor de 1^e keer opgenomen. Deze grex is negatief, omdat we geen grondopbrengsten hebben conform genomen besluit bij overdracht woonwagens naar de woningbouwcorporatie Woningbelang. De kosten worden veroorzaakt door boekwaarde oude woonwagenlocatie, tijdelijke huisvestingskosten woonwagenbewoners en aanleg openbaar gebied;
- De overige verschillen zijn marginaal.

Subsidieverstrekking

Inleiding

In de afgelopen jaren zijn efficiëncyslagen gemaakt met betrekking tot de afhandeling van subsidieaanvragen: subsidies onder de € 1.500 worden in één keer vastgesteld. Dit vermindert de regeldruk voor verenigingen en bespaart tijd in de afhandeling. Omdat er binnen de gemeente sprake is van een grote hoeveelheid subsidies en deze onderling verschillen, is de algemene subsidieverordening beperkt tot de hoofdlijnen. Het betreft een procedureverordening. Daarnaast gelden beleidsregels. Subsidies kunnen structureel en incidenteel zijn.

Nieuw subsidiebeleid en subsidieverordening

In de raadsvergadering van december 2014 heeft de raad aangegeven een andere werkwijze rondom subsidiëring na te streven waarbij de ingeboekte bezuiniging niet leidend kan zijn. In april 2015 is de Definitieve Startnotitie Subsidiebeleid vastgesteld die als basis dient om het subsidiebeleid verder te ontwikkelen vanuit het principe van bestuurlijk subsidiëren.

Eind 2015 zijn aan de gemeenteraad het nieuwe subsidiebeleid en de algemene subsidieverordening ter besluitvorming voorgelegd. De doelstelling van het subsidiebeleid van de gemeente Valkenswaard is als volgt geformuleerd:

"Maatschappelijke organisaties, instellingen en individuen 'aanvullend en ondersteunend op de eigen inzet zowel fysiek als financieel' in staat stellen om met hun activiteiten een bijdrage te leveren aan het realiseren van beleidsdoelen van de gemeente Valkenswaard."

Om te kunnen bepalen of bestaande of toekomstige subsidie verzoeken voldoende aansluiten bij de beleidsdoelstellingen en/of met inzet van deze subsidies de realisatie van beleidsdoelstellingen het best is gediend, zullen wij deze toetsen aan algemene en inhoudelijke kaders.

Subsidieplafond

Gebaseerd op de algemene subsidieverordening stelt de gemeenteraad jaarlijks het subsidieplafond vast bij de vaststelling van de begroting. Binnen het subsidieplafond kan door het college subsidie worden verleend aan professionele regionale welzijnsinstellingen met basistaken op het gebied van gezondheid, educatie, maatschappelijk en sociaal-cultureel werk (beleidsgestuurde contract financieringsubsidies). Overigens kunnen er altijd redenen zijn waardoor we de aan ons gelieerde partijen vragen extra werkzaamheden te verrichten en waarvoor dan ook extra middelen nodig zijn. Deze extra middelen worden altijd binnen de programma's gezocht.

Op basis van het nieuw vastgestelde subsidiebeleid zijn de subsidies verdeeld in clusters. Clusters die aangegeven welke maatschappelijke doelen worden gediend. In onderstaande tabel is aangegeven welk subsidiebedrag met welk cluster is gemoeid:

Cluster (x € 1.000)	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Welzijn en Zorg	3.715	3.563
Vrije Tijd	2.473	2.530
Vorming en Ontwikkeling	189	194
Totaal	6.378	6.287

Subsidieomvang 2017

De totaal uitbetaalde subsidiebedragen wijken af van de begrote bedragen in 2017. Hieronder worden de voornaamste verschillen of afwijkingen ten opzichte van de begroting toegelicht.

Cluster welzijn en zorg

Eerstelijns jeugdzorg

Op het budget voor eerstelijns jeugdzorg is een voordeel van € 50.000.

Stichting dorps huis Borkel en Schaft

Aan Stichting dorps huis Borkel en Schaft is extra subsidie ter beschikking gesteld ad € 37.312,-. Dit is voor het beheren van de multifunctionele accommodatie de Teutenzaal.

Stichting Cordaad

Aan stichting Cordaad is meer subsidie uitbetaald: € 55.000,- voor de begeleiding van statushouders.

Stichting MEE

Aan Stichting MEE is € 50.000,- minder subsidie uitbetaald. De afgelopen jaren heeft MEE onafhankelijke cliëntondersteuning in het kader van de wet WMO uitgevoerd. De bedoeling is dat dit anders georganiseerd gaat worden en derhalve is hier in 2017 geen subsidie voor beschikbaar gesteld.

Stichting 'Lumens in de buurt' (voorheen Dommelregio)

Voor de versterking van het Centrum Jeugd en Gezin is in 2017 een extra subsidie beschikbaar gesteld van € 73.874,- voor aanpak jeugd en €1.886,- voor buurtbemiddeling.

Stichting Peuterdorp

Aan stichting Peuterdorp is € 16.499 minder subsidie uitbetaald dan begroot. Er is een incidentele subsidie ter beschikking gesteld voor een verhuizing van peuterspeelzaal Zoef Zoef ad. € 4.221,-.

Transformatiebudget Subsidies

Jaarlijks is er een subsidiebedrag beschikbaar voor de transformatie. Hier is nog € 86.000 van over.

Cluster vrije tijd

Stichting 'Bibliotheek de Kempen'

De hoogte van de subsidie is gedaald door wijziging in opzet van het bibliotheekwerk en gebruik aantal vierkante meters. In de subsidiebeschikking worden het aantal vierkante meters de Hofnar gesubsidieerd. In 2017 heeft de bibliotheek substantieel minder vierkante meters in gebruik, zodoende is hier de subsidieverstrekking op aangepast.

Stichting 'Cultuurcentrum de Hofnar'

De wijze van subsidiëring is qua opzet gewijzigd. In 2017 heeft de ontbinding van de erfpacht constructie plaatsgevonden. Hierbij is het groot onderhoud onder de verantwoordelijkheid van de gemeente komen te vallen. De middelen die hier voor benodigd zijn, zijn uit de subsidieverstrekking

aan de Hofnar onttrokken en worden voortaan geraamd binnen de gemeentelijke begroting. Dit heeft geleid tot een lagere subsidieverstrekking in 2017.

Cultuurfonds

Dit betreft een stelpost, er is minder subsidie aangevraagd dan beschikbaar gesteld.

Speeltuin Geenhoven

Aan speeltuin geenhoven is ruim € 30.000,- meer subsidie verleend dan aanvankelijk begroot.

Rechtmatigheid

De rekening van baten en lasten ziet er samengevat over 2017 als volgt uit:

Programma		Begroting na wijziging 2017		Realisatie 2017		Afwijking		Saldo	V/N
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten		
1	Wonen	23.011	17.374	21.885	17.116	1.126	-258	868	V
2	Werken	3.997	169	3.967	204	30	35	65	V
3	Vrije Tijd	7.537	2.565	8.305	2.839	-768	274	-494	N
4	Sociaal Domein	30.202	9.133	32.473	8.880	-2.271	-254	-2.525	N
5	Bestuur en Organisatie*	24.083	59.049	16.749	51.848	7.334	-7.201	133	V

*= Dit is inclusief overhead, onvoorzien, vennootschapsbelasting en algemene dekkingsmiddelen.

Rekening van lasten en baten 2017

V= Voordeel, N = Nadeel

De programma's Wonen, Werken, en Bestuur en Organisatie, laten per saldo (lasten en baten tezamen) een voordeel (V) zien. De programma's Vrije Tijd en Sociaal Domein laten per saldo een overschrijding zien. In deze programma's is de overschrijding ook in de lasten te zien:

- Programma Vrije Tijd overschrijding op de lasten ad € 768.000.
  - Een nadeel van € 104.000 is ontstaan doordat de taakstelling Subsidiebeleid herijken niet behaald is. Om de taken die voortvloeien uit de decentralisaties van het sociaal domein uit te voeren worden activiteiten uitgevoerd door het netwerk van onze partners in CJG en Sociaal team. Hoewel er enerzijds activiteiten en subsidies beëindigd zijn, zijn er ook extra taken naar de gemeente gekomen waardoor er meer subsidies voldaan zijn;
  - De onderhoudskosten op de sportparken zijn hoger uitgevallen. Enerzijds zijn er facturen van 2016 geboekt in 2017, anderzijds zijn er extra noodoperaties uitgevoerd. Ook was er sprake van een beheerachterstand die in 2017 is ingelopen. Dit leidt tot een nadeel van € 81.000;
  - Eenmalige afwaardering van de boekwaarde van kunstgrasveld (SV Valkenswaard) à € 119.000;
  - De overgehevelde middelen vanuit de Hofnar zijn gestort in de voorziening Groot onderhoud. Hier staan baten tegenover en is budgetneutraal (€ 258.000);
  - De molen St. Antonius Abt is gerenoveerd. Hier staat een subsidie tegenover. Extra lasten bovenop de begroting bedraagt € 103.000;
  - Eerder is in de tweede bestuursrapportage een voordeel gemeld van €50.000. Dit blijft onveranderd. Het verschil ontstaat door een voordeel op de lastenkant van €125.000 en een nadeel op de baten van € 75.000. Gezien de ontwikkelingen van het muziek- en dansonderwijs in Valkenswaard – o.a. de nieuwe koers richting basisonderwijs in het kader van 'Een nieuw geluid' en als gevolg daarvan de mogelijke groei van activiteiten – zal dit resultaat geen structureel effect hebben naar de toekomst.
  - Meer bezoekers in het buitenbad leiden tot hogere lasten. Het nadeel van het zwembad is in de tweede bestuursrapportage geschat op € 80.000. Er waren € 68.000 meer lasten dan begroot.
  - Er zijn kosten gemaakt voor sporthal de Belleman. Deze zijn in verband met de privatisering doorbelast aan de Belleman. Deze kosten waren niet begroot wat leidt tot een nadeel aan de lastenkant.
- Programma Sociaal domein overschrijding op de lasten ad € 2.271.000. (zie afwijkingen programma 4).

Bezuinigingen

Inleiding

In de verplichte paragrafen worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor inzicht in de financiële positie. In deze economische moeilijke tijden staan bijna alle gemeenten voor grote bezuinigingsoperaties, takendiscussies en financiële onzekerheden, zoals de decentralisaties van rijkstaken. In deze paragraaf is in één integraal beeld alle bezuinigingen en taakstellingen van de vijf programma's opgenomen in een meerjarenraming. Het doel van deze paragraaf is het geven van een beter financieel inzicht.

Bezuiniging	Begroot	Realisatie
Programma 1 Wonen		
Uitbesteden projecten beheer openbare ruimte BOR, RPB, Sport	7	7
Totaal bezuinigingen programma 1	7	7
Programma 2 Werken		
Huurtarieven medegebruik lokalen*	40	0
Vervanging dure en externe locaties*	56	0
Totaal bezuinigingen programma 2	96	0
Programma 3 Vrije Tijd		
Werven van subsidies	89	36
Optimale bezetting sportaccommodaties*	25	0
Totaal bezuinigingen programma 3	114	36
Subsidies		
Subsidiebeleid herijken*	137	33
Totaal subsidies	137	33
Totaal bezuinigingen	354	76

* Reeds in de tweede bestuursrapportage 2017 gemeld.

Colofon

Foto's: Heidi Wils, Pieter Cox en Ton van de Wijdeven

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 29 maart 2012 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

De financiële verordening bevat onder andere:

- regels voor waardering en afschrijving van activa;
- criteria voor het activeren van investeringen, bestaande uit:
  - een minimumbedrag, en/of;
  - een minimale gebruiksduur;
- regels voor het moment waarop met afschrijven van een nieuw kapitaalgoed wordt begonnen;
- uitgangspunten over de handelswijze betreffende restwaarde van activa;
- grondslagen voor de berekening van de door het gemeentebestuur in rekening te brengen prijzen en tarieven;
- regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie, alsmede inzake de administratieve organisatie van de financieringsfunctie;
- kaders voor het ten gunste of ten laste brengen van specifiek benoemde saldi aan een specifiek benoemde bestemmingsreserve;
- regels ten aanzien van:
  - de autorisatie van kredieten door de gemeenteraad;
  - vervaardigingskosten van niet in exploitatie genomen gronden;
  - hoogte van de in acht te nemen marktwaarde;
  - tussentijdse winstneming;
  - de wijze van activering van kosten.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Op de balans worden de activa onderscheiden in vaste en vlottende activa, al naar gelang zij zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheden van de gemeente al dan niet duurzaam te dienen.

Op de balans worden de passiva onderscheiden in vaste en vlottende passiva.

Stelselwijziging

Bij gemeente Valkenswaard is vooruitlopend op de wijzigingen vanaf 2017 binnen het BBV sprake geweest van een wijziging van de vrij te kiezen waarderingsgrondslagen. De gemeenteraad heeft 3 maart 2016 besloten om nieuwe investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet langer direct ten laste van de exploitatie te brengen maar te activeren. Deze stelselwijziging heeft geen effect op voorgaande jaren en wordt prospectief toegepast. Deze situatie is ook toegelicht onder de grondslagen aangaande en in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Vaste activa

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente duurzaam te dienen. De vaste activa worden onderscheiden in de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

Het BBV kent de volgende 3 soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio.
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waarderverminderingen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De afschrijvingstermijn is maximaal 5 jaar. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, eveneens immateriële vaste activa, worden niet geactiveerd.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

We onderscheiden de volgende materiële vaste activa, conform het BBV:

- Investerings met economisch nut
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Bij vaststelling van de Nota Kaders 2014-2017 zijn een aantal wijzigingen in de afschrijvingstermijnen doorgevoerd. Ondergronden die samenhangen met investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden met het actief mee afgeschreven omdat activering van een dergelijke investering (maatschappelijke nut) in feite niet dient plaats te vinden. Ondergronden die samenhangen met investeringen met een economisch nut worden niet in de afschrijving betrokken. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire berekeningsmethode. Er kunnen zich omstandigheden voordoen, die dwingen tot afwijkingen van de te voeren afschrijvingsmethode (afschrijving o.b.v. annuïteiten).

Investerings met economisch nut

Investerings die verhandelbaar zijn en/of op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden in het jaar volgend op het moment van ingebruikneming afgeschreven naar de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grond van artikel 65 van het BBV wordt bij de waardering van de vaste activa in voorkomende gevallen rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Op de waarde van activa met economisch nut mogen reserves niet in mindering worden gebracht. Compensabele BTW wordt niet geactiveerd.

Operational leasing wordt niet als actief in de balans verwerkt. Wel wordt de omvang van de langjarige verplichtingen die uit hoofde van leasing, huur en anderszins zijn aangegaan in de toelichting vermeld. Tevens kunnen deze worden betrokken in de paragraaf met betrekking tot het weerstandsvermogen.

Financial lease dient wel verwerkt te worden door opname van het actief op de balans onder gelijktijdige passivering van de nog verschuldigde leasetermijnen. Deze schulden worden als vaste passiva beschouwd. Op de vaste activa die financial geleased zijn, wordt volgens de normale regels afgeschreven. In het verslagjaar was geen sprake van financial leasing.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

In 2016 is de nota Afschrijving en Waardering komen te vervallen en is een nieuwe nota investerings- en afschrijvingsbeleid vastgesteld. In deze nota is vooruitlopend op BBV-wijzigingen met in gang van 1-1-2017 bepaald dat nieuwe investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden geactiveerd en vervolgens afgeschreven.

De ondergrond van de werken wordt als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en wordt er dus - indien van toepassing - mede op afgeschreven). De bijdragen van derden worden in mindering gebracht op de investering.

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- overige langlopende leningen;
- uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;

Deze financiële activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Overige langlopende leningen

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en verstrekte leningen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot beneden de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken.

Vlottende activa

Onder vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en de overlopende activa.

Voorraden

Voorraden aan waardepapieren worden gewaardeerd tegen de betaalde inkoopprijs. Hier geldt het "first in – first out" principe. De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. De voorgeschreven indeling op de balans op grond van artikel 38 BBV is:

- grond- en hulpstoffen
- onderhanden werken
- gereed product en handelsgoederen
- vooruitbetalingen op voorraden

Bij het bepalen van eventuele verliezen op onderhanden werken voor grondexploitatie worden investeringen in riolering en in de openbare ruimte met maatschappelijk nut niet geactiveerd.

Uitzettingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt jaarlijks bepaald op basis van de geschatte inningskansen. De voorgeschreven indeling (art. 39 BBV) voor wat betreft vorderingen is:

- vorderingen op openbare lichamen (gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, Rijk)
- verstrekte kasgeldleningen
- rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen
- overige vorderingen
- overige uitzettingen

Op het punt van uitzettingen is ervoor gekozen om de terminologie van de Wet financiering decentrale overheden (Fido) te volgen. Het begrip uitzettingen heeft zowel betrekking op vorderingen als op effecten.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Onder vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening. Het resultaat wordt als afzonderlijk onderdeel van het eigen vermogen opgenomen.

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves

ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhouds-egalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- b. bestaande risico's op balansdatum ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- d. Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter betrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- e. Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Rentetoevoeging aan voorzieningen is niet toegestaan.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

De aflossingen die binnen een jaar vervallen, worden uitsluitend in de toelichting apart vermeld, evenals de daarmee gepaard gaande rentelast in het betreffende begrotingsjaar. Rubricering onder de vlottende passiva is niet toegestaan.

Vlottende passiva

Onder vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde verslagjaar buiten telling aan de passiefzijde van de balans opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Afschrijvingstermijnen

Onderstaande afschrijvingstabel geldt voor investeringen welke tot stand werden gebracht na 1 januari 2005. De afschrijvingstermijnen voor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut zijn maximale termijnen. Voor investeringen met een economisch nut zijn het adviestermijnen.

Categorieën		Soort investering	Jaren	
1.	Immateriële activa: Maximale termijn: wettelijk vastgesteld			
1.1	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		5	
2.	Materiële activa Maximale termijn: niet wettelijk vastgesteld			
2.1	Grond- en sloopwerken	Maatschappelijk nut	25	
2.2	Rioleringen	Strengen/bergbezinkbassins	Economisch nut	50
		Gemalen bouwkundig	Economisch nut	50
		Gemalen elektromechanisch	Economisch nut	15
2.3	Wegen, straten en pleinen	Elementenverharding	Maatschappelijk nut	40
		Sierbestrating (o.a markt)	Maatschappelijk nut	25
		Asfaltverharding	Maatschappelijk nut	25
		ZOAB en geluidsreducerende deklagen	Maatschappelijk nut	7
2.4	Openbare verlichting	Mastmateriaal	Maatschappelijk nut	40
		Armaturen	Maatschappelijk nut	20
		Traditionele lampen	Maatschappelijk nut	4
		LED	Maatschappelijk nut	10
2.5	Installaties m.b.t verkeersbeheersing en verkeersregeltechniek	Verkeersregelautomaat	Maatschappelijk nut	15
		Masten, lantaarn, kabels	Maatschappelijk nut	30
		Detectielussen	Maatschappelijk nut	10
		Software	Maatschappelijk nut	7
2.6	Openbaar groen	Maatschappelijk nut	25	
2.7	Openbare speellocales	Aanleg locatie	Maatschappelijk nut	15
		Speeltoestellen hout	Maatschappelijk nut	15
		Speeltoestellen metaal & kunststof	Maatschappelijk nut	25
2.8	Parkeren	Parkeergarages	Economisch nut	40
		Parkeerterrein, waarvan met asfaltverharding	Economisch nut	25

Categorieën			Soort investering	Jaren
		Parkeerhavens, waarvan met asfaltverharding	Economisch nut	25
		Meters en automaten	Economisch nut	10
2.9	Monumenten/civiele kunstwerken	Bruggen & stuwen (beton/staal)	Maatschappelijk nut	60
		Bruggen & stuwen (metselwerk)	Maatschappelijk nut	40
		Bruggen hout	Maatschappelijk nut	30
		Duikers (beton of kunststof)	Maatschappelijk nut	25
		Duikers beton (afwatering/doorvoering)	Maatschappelijk nut	60
		Monumenten	Economisch nut	30
2.10	Begraafplaatsen		Economisch nut	30
2.11	Woonwagenlocaties		Economisch nut	25
2.12	Terreinwerken	Permanent	Maatschappelijk nut	30
		Tijdelijk	Maatschappelijk nut	10
3.	Bedrijfsmiddelen, algemeen			
3.1	Gronden			0
3.2	Gebouwen	Nieuwbouw	Economisch nut	40
		Renovatie, restauratie en aankoop bestaand	Economisch nut	25
		Semi-permanent	Economisch nut	15
		Verbouwingen	Economisch nut	20
3.3	Technische installaties	Algemeen	Economisch nut	15
		Telefooninstallaties	Economisch nut	10
3.4	Veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen		Economisch nut	10
3.5	Machines		Economisch nut	10
3.6	Vaste inrichting/stoffering		Economisch nut	10
3.7	Meubilair/inventaris	Algemeen	Economisch nut	10
		Inrichting gymnastieksalen en sporthallen	Economisch nut	15
		1e inrichting schoolgebouwen Meubilair/inventaris wordt per locatie en budgetbeheerder als	Economisch nut	20

Categorieën		Soort investering	Jaren	
		groep van bedrijfsmiddelen (activa) beschouwd.		
3.8	Huisdrukkerij	Snij-/bindmachines	Economisch nut	15
		Druk-offsetpersen	Economisch nut	10
		Lichtdruk-/kopieermachines	Economisch nut	10
3.9	ICT Hard- en software worden per locatie en budgetbeheerder als groep van bedrijfsmiddelen (activa) beschouwd	Hardware	Economisch nut	5
		Software	Economisch nut	3
3.10	Vervoermiddelen	Zware transportmiddelen	Economisch nut	10
		Auto's	Economisch nut	8
		Aanhangwagens	Economisch nut	8
		Tractoren	Economisch nut	10
3.11	Gereedschappen	Algemeen	Economisch nut	10
		Verbindingsmiddelen	Economisch nut	10
		Maaimachines e.d	Economisch nut	10
4.	Bedrijfsmiddelen specifiek: maximale termijn niet wettelijk bepaald			
4.1	Stemmachines		Economisch nut	15
4.2	Huisvuilophaal- en afvoer	Kliko's	Economisch nut	15
		Ondergrondse containers	Economisch nut	15
		Containers	Economisch nut	15
4.3	Sportterreinen	Aanleg, voor kunststofbanen/-terreinen	Economisch nut	25
		Onderlaag (componentenbenadering)	Economisch nut	45
		Toplaag(componentenbenadering)	Economisch nut	15
4.4	Luchtfoto's (vervalt)		Economisch nut	-
4.5	Centrum voor Muziek en Dans	muziekinstrumenten	Economisch nut	10
4.6	Woonwagens		Economisch nut	15

Deze afschrijvingstermijnen zijn van toepassing op de activa die dateren van vóór 1 januari 2005.

Categorieën	Jaren
Gronden en terreinen	n.v.t.
Nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen	40
Rioleringen	30
Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen	25
Technische installaties in bedrijfsgebouwen	15
Personen auto, lichte motorvoertuigen en automatiseringsapparatuur	5
Kantoormeubilair, schoolmeubilair, telefooninstallaties, veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen, aanleg tijdelijke terreinwerken, zware transportmiddelen, aanhangwagen	10

Op grond van ervaringscijfers zijn bij het vaststellen van de Nota Kaders 2014-2017 een aantal afschrijvingstermijnen aangepast aan de verwachte gebruiksduur. De wijzigingen hebben betrekking op:

- Riolering strengen/bergbezinkbassins: was 25, wordt 50 jaar;
- Riolering Gemalen bouwkundig: was 25, wordt 50 jaar;
- Riolering Gemalen elektromechanisch: was 25, wordt 15 jaar;
- Wegen elementenverharding: was 25, wordt 40 jaar;
- Mastmateriaal: was 25, wordt 40 jaar;
- Armaturen: was 15, wordt 20 jaar;
- Verkeersregelautomaat: was 10, wordt 15 jaar;
- VRI masten, lantaarn, kabels: was 10, wordt 30 jaar;
- Aanleg speellocaties: was 25, wordt 15 jaar;
- Speeltoestellen hout: was 10, wordt 15 jaar;
- Speeltoestellen metaal/kunststof: was 10, wordt 25 jaar;
- Bruggen & stuwen (beton/staal): was 30, wordt 60 jaar;
- Bruggen & stuwen (metselwerk): was 30, wordt 40 jaar;
- Duikers (beton of kunststof): was 30, wordt 25 jaar;
- Duikers beton (afwatering/doorvoering): was 30, wordt 60 jaar;
- Verbouwingen gebouwen: was 10, wordt 20 jaar;
- Tractoren: was 8, wordt 10 jaar;
- Luchtfoto's: was 3, wordt niet meer geactiveerd en de kosten worden jaarlijks ten laste van exploitatie gebracht;
- Brandweer: door regionalisering van de brandweer worden alle geactiveerde investeringen overgedragen aan veiligheidsregio. Vanaf 2014 verdwijnen de investeringen uit de gemeenschappelijke begroting.

De wijziging van de afschrijvingstermijnen gelden voor de nieuwe investeringen ingaande 2014. De afschrijvingstermijnen van de lopende investeringen zijn gehandhaafd.

Balans per 31 december 2017

Activa (x €1000)	Ultimo 2017		Ultimo 2016	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		630		684
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	10		20	
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	620		664	
Materiële vaste activa		77.442		76.218
Investeringen met een economisch nut:				
- Niet uitgegeven in erfpacht	43.983		44.317	
- Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden uitgegeven	27.382		27.302	
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut:				
- Niet uitgegeven in erfpacht	6.077		4.599	
Financiële vaste activa		963		1.244
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- Deelnemingen	32		32	
Leningen aan:				
- Startersleningen SVn	122		133	
Overige uitzettingen met looptijd > 1 jaar	809		1.079	
Totaal vaste activa		79.035		78.146
Voorraden				
		15.518		19.774
Grond- en hulpstoffen:				
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden				
- Overige grond- en hulpstoffen	45		73	
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	15.473		19.701	
Gereed product en handelsgoederen				
Vooruitbetalingen				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		12.629		9.067
Vorderingen op openbare lichamen	6.184		5.550	
Verstreckte kasgeldleningen	0		0	
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0		0	
Overige vorderingen	4.445		3.517	
Uiteenzettingen in schatkist	2.000		0	
Liquide middelen		2.189		45
Kassaldi	20		10	

Activa (x €1000)	Ultimo 2017		Ultimo 2016	
Bank- en girosaldi	2.169		35	
Overlopende activa		4.096		3.908
Totaal vlottende activa		34.432		32.794
Totaal activa		113.467		110.940

Passiva (x €1000)	Ultimo 2017		Ultimo 2016	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		27.372		32.100
Algemene reserve	10.610		11.952	
Bestemmingsreserves	19.254		20.111	
Resultaat na bestemming	-2.492		37	
Voorzieningen		11.292		11.656
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.477		3.992	
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.823		3.375	
Door derden beklemde middelen met een specifieke toepassingsrichting	3.991		4.289	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		62.623		46.399
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen				
- Binnenlandse banken en overige financiële	62.573		46.349	
- Binnenlandse bedrijven				
Overige binnenlandse sectoren				
Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren				
Waarborgsommen	50		50	
Verplichtingen uit hoofde van financial-lease overeenkomsten				
Totaal vaste passiva		101.287		90.155
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
		11.164		17.168
Kasgeldleningen	0		0	
Bank- en giroaldi	0		5.979	
Overige schulden	11.164		11.189	
Overlopende passiva		1.016		3.617
Totaal vlottende passiva		12.180		20.785
Totaal passiva		113.467		110.940
Gewaarborgde geldleningen	96.148			96.478

Toelichting op de balans

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa bestaat uit:

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	10	20
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	620	664
Totaal	630	684

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2017:

Omschrijving (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 1-1-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	20				10			10
Bijdragen aan activa in eigendom van derden*	664				44			620
Totaal	684				54			630

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Investerings met een economisch nut	43.983	44.317
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden uitgegeven	27.382	27.302
Investerings in openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	6.077	4.599
Totaal	77.442	76.218

Investerings met economisch nut

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut weer:

Omschrijving (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2017	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	9.127			79		130	8.918
Woonruimten	54			5			49
Bedrijfsgebouwen	32.712	574		1.171		362	31.753
Grond-, wegen	1.566	1.314		91		122	2.667

waterbouwkundige werken							
Vervoermiddelen	127			54			73
Machines, apparatuur en installaties	332			90			242
Overige	399	54		36		136	281
Totaal	44.317	1.942		1.526		750	43.983

Onder categorie bedrijfsgebouwen zijn de boekwaarde van het onderdeel gronden en gebouwen uitgegeven in erfpacht opgenomen. Vorig jaar werd dit onderdeel als een aparte categorie weergegeven.

De afwaardering bij gronden, terreinen en overige heeft te maken met de inbreng in de complexen veldbeemd en molensteen. De afwaarderingen bij bedrijfsgebouwen heeft betrekking op de verkoop gebouw jongerencentrum Dommelen en de verkoop van gebouw KDV de Horizon. De afwaardering van grond-, weg- en waterkundige werken heeft betrekking op vervanging van de toplaag van het kunstgrasveld Den Dries.

De volgende investeringen met een economisch nut hebben plaatsgevonden:

Omschrijving (x €1000)	Beschikbaar krediet 2017	Geactiveerd in 2017	Desinvestering krediet 2017	Nog te besteden bedrag
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken economisch:				
Masterplan centrum parkeren	1.458	1.033		425
Masterplan centrum corridor	275	21		254
Masterplan centrum richterpad	106	7		99
Reconstructie karel mollenstraat	385	1		384
Beregeningsinstallatie den dries	274	6		268
Kunstgrasveld sv valkenswaard	302	246		56
Bedrijfsgebouwen:				
Renovatie/uitbreiding gymzaal Borkel	44	3		41
Veemhal	55	24		31
Brandveiligheid gemeentelijke gebouwen	229	176		53
BC sport kosten gemeente zwembad	2.812	371		2.441
Machines, apparaten, installaties:				
Inrichting div sportparken	106	54		52

Voor diverse investeringen met economisch nut zijn reserves beschikbaar, ter dekking van de afschrijvingen van het actief. Wij verwijzen hiervoor naar het overzicht van reserves, te vinden in onderdeel 'passiva', waar onder het kopje dekkingsreserves een volledig overzicht wordt gepresenteerd.

Investeringen met economisch nut, waarvoor bestrijding van de kosten een heffing kan worden uitgegeven

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden uitgegeven weer:

Omschrijving (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	467			13			454

Omschrijving (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	26.467	1.083		968			26.582
Machines, apparatuur en installaties	60			2			58
Overige	308	21		41			288
Totaal	27.302	1.104		1.024			27.382

De volgende investeringen met een economisch nut hebben plaatsgevonden:

Omschrijving (x €1000)	Beschikbaar krediet 2017	Geactiveerd in 2017	Bijdragen van derden	Nog te besteden bedrag
Grond-, weg en waterbouwkundige werken				
Investerings GRP	3.484	1.083		2.401
Overige:				
Betonputten verbeteren afvalinzameling	441	21		420

Investerings in openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut:

Omschrijving (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	48						48
Grond, weg en waterbouwkundige werken	3.813	1.369		119			5.063
Machines	139	202					341
Overige	599	50		24			625
Totaal	4.599	1.621		143			6.077

De volgende investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut hebben plaatsgevonden:

Grond, weg en waterbouwkundige werken (x € 1.000)	Beschikbaar krediet 2017	Geactiveerd in 2017	Bijdragen van derden	Nog te besteden bedrag
Grond, weg en waterbouwkundige werken:				
Natuurpoort luikerweg		111	37	74
Groene uitstraling binnen de bebouwde kom		252	98	154
Groene uitstraling buiten de bebouwde kom		37	9	28
Grootschalig herstel asfaltwegen		1.190	1.169	21
Fietspad Malpie		853	29	824
Programmaplan N69		16	3	13
Ommetje Malpie		30	1	29
Reconstructie leenderweg		220	23	197

Grond, weg en waterbouwkundige werken (x € 1.000)	Beschikbaar krediet 2017	Geactiveerd in 2017	Bijdrage derden	Nog te besteden bedrag
Machines:				
Parkeerautomaten	234	84		150
Verkeersregelininstallatie	142	118		24
Overige:				
Vervanging openbare verlichting armaturen	6	6		-
Vervanging openbare verlichting mastmateriaal	44	44		-

Voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn geen reserves ter dekking van de afschrijvingen van het actief in gebruik.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2017 wordt in het onderstaand overzicht weergegeven:

Omschrijving (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 1-1-2017	Des-/Investeringen	Aflossingen/Afschrijvingen	Afwaaideringen	Categorale correctie	Boekwaarde 31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	32						32
Startersleningen SVn	133			11			122
Winstuitkering HNG	1.079			270			809
Totaal	1.244			281			963

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Grond- en hulpstoffen

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0
Overige grond en hulpstoffen	45	73
Onderhandenwerk, waaronder gronden in exploitatie	15.473	19.701
Totaal	15.518	19.774

De overige grond en hulpstoffen bestaan uit "eigen verklaringen" en geschenken bestemd voor representatiedoeleinden van het college van burgemeester en wethouders.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De bouwgronden in exploitatie (met en zonder kostprijsberekening) worden in de paragraaf 'Grondbeleid' in het jaarverslag toegelicht.

Specificatie gronden in exploitatie (x € 1.000)	Boek-waarde 1-1-2017	Investe-ringen	Op-breng-sten	Winst-uitname / sluiten complex	Boek-waarde 31-12-2017	Voorziening	Balans waarde 31-12-2017
Hoge Akkers	2.102	64			2.166	2.106	60
Vlasakker	1.035	35			1.070	405	665
Carolusdreef e.o.	746	30			776	116	660
Molensteen	43	187			230		230
Bakkerstraat 73	-56	-		-56	-		-
Biestven	80	10			90		90
Kerkakkers	-96	357	547	-286	-		-
Dommelkwartier	1.574	94			1.668	1.413	255
Luikerweg 55	287	19			306		306
Lage Heide Wonen	14.795	1.262	5.821		10.236		10.236
Lage Heide Landgoederen	843	29			872		872
Lage Heide Natuur	2.154	225	21		2.358		2.358
Waalreseweg Rede eo	-91	-		-91	-		-
Kloosterpark	-60	7			-53		-53
Veldbeemd	15	346			361	567	-206
Totaal	23.371	2.796	6.389	-433	20.080	4.607	15.473
Nog te maken kosten	11.564	10.134			10.134		
Nog te verwachten opbrengsten	37.701		30.929		30.929		
Verwacht exploitatieresultaat	2.766				715		

Claim Dommelkwartier

Op 29 december 2015 hebben de ontwikkelaars de exploitatieovereenkomsten die de gemeente met hen heeft gesloten, gedeeltelijk ontbonden. Aan deze gedeeltelijke ontbindingen leggen de ontwikkelaars ten grondslag dat de gemeente toerekenbaar tekort zou zijn geschoten in de nakoming van haar uit de exploitatieovereenkomsten voortvloeiende verplichtingen. De ontwikkelaars geven aan aanspraak te willen maken op een schadevergoeding van ca. € 13,2 miljoen. De tekortkomingen die aan de gemeente verweten worden, staan beschreven in een concept dagvaarding van hun advocaat die aan de brief van 29 december 2015 is gehecht. De gemeente heeft via haar advocaat zeer uitvoerig gereageerd op de brief van 29 december 2015 waarin alle punten van de ontwikkelaar worden weerlegd. De gemeente heeft op basis van de exploitatieovereenkomst een vordering van ca. € 2 miljoen op de projectontwikkelaars. Partijen hebben aangegeven dat zij willen onderzoeken of zij via mediation een oplossing kunnen bereiken voor het gerezen verschil. Dat mediationtraject is in 2016 gestart en is nog steeds gaande. Op basis van dit lopende traject achten wij het treffen van een voorziening niet noodzakelijk.

Toelichting op grondexploitaties

Ultimo 2017 kent de gemeente 12 grondexploitatiecomplexen. Per complex is een grondexploitatiebegroting opgesteld. Ten behoeve van deze jaarrekening zijn deze grondexploitatiebegrotingen wederom geactualiseerd. Dit leidt tot actuele inschattingen van de te verwachten kosten en opbrengsten. De hier aangegeven geraamde opbrengsten en geraamde nog te maken kosten zijn een optelling van de geraamde bedragen van de 12 grondexploitatiecomplexen tezamen.

Hierbij passen wij de financiële grondslagen toe die elders in deze jaarrekening zijn opgenomen. Deze grondslagen zijn in lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de interpretatie hiervan door de commissie BBV.

Ter beperking van het risico gaan wij uit van voorzichtige inschattingen van de nog te realiseren opbrengsten en nog te maken kosten. Hoofdmoot van de nog te maken kosten zijn de kosten van bouw- en woonrijpmaken. Hierbij hanteren wij actuele civieltechnische ramingen en beoordelen wij periodiek of deze ramingen nog steeds actueel zijn of herzien dienen te worden. Voor de toekomstige mogelijke kostenstijging rekenen we met een inflatiepercentage van 2,1% op jaarbasis. In de grondexploitatiebegrotingen voor deze jaarrekening hanteren wij het gemiddelde rentepercentage over 2017, zijnde 1,7%, gebaseerd op de werkelijke rentelasten.

De geraamde opbrengsten uit grondverkoop baseren wij op het te realiseren bouwprogramma in het plangebied. De geplande woningbouw in onze grondexploitaties maakt onderdeel uit van de totale woningbouwcapaciteit binnen onze gemeente. Deze capaciteit is benodigd om te voldoen aan de voorziene woningbehoefte binnen de gemeente. Hierbij houden wij o.a. rekening met de binnen de gemeente door de raad vastgestelde uitgangspunten inzake te realiseren aandelen sociale huur en koop. Onze opbrengsten indexeren wij met 1,1%.

Per grondexploitatiebegroting wordt het saldo van de kosten en opbrengsten op eindwaarde bepaald. Dit is het verwachte resultaat aan het eind van het project. De verwachte einddatum per project verschilt. Daarom becijferen wij de contante waarde van alle geraamde eindresultaten tezamen. Dit berekenen wij op basis van een disconteringsvoet van 2%. Dit is overeenkomstig de disconteringsvoet die de Commissie BBV voorschrijft voor het berekenen van de contante waarde voor negatieve grondexploitaties.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Vorderingen op openbare lichamen	6.184	5.550
Overige vorderingen	4.445	3.517
Uitzettingen in schatkist	2.000	0
Totaal	12.629	9.067

Vorderingen op openbare lichamen

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Nog te ontvangen BTW compensatiefonds	5.695	5.311
Nog te ontvangen BTW fiscaal	246	0
Nog te ontvangen Loonheffingen	32	0
Nog te ontvangen Algemene Uitkering 2016	0	182
Van de Nederlandse Rijksoverheid te vorderen bedragen	5.973	5.493
Bijdrage Provincie verkeerssituatie Dommelen Zuid	15	-
Nog te ontvangen restitutie Cure jaarafrekening 2017	139	0
Afrekening gemeente Heeze-Leende inzake milieustraat 2016	57	57
Van overige Nederlandse overheidslichamen te vorderen bedragen	211	57
Totaal Vorderingen op openbare lichamen	6.184	5.550

Overige vorderingen

Omschrijving (x € 1.000)		2017	2016
Debiteuren	5.413		4.209
Voorziening dubieuze debiteuren	-2.258		-2.355
Totaal debiteuren		3.155	1.854
Debiteuren Werk & Inkomen	1.272		1.296
Voorziening dubieuze debiteuren Wet Werk en Bijstand	-476		-478
Totaal debiteuren Werk en Inkomen		796	818
Debiteuren WMO en Jeugdzorg		9	
Nog te ontvangen toeristenbelasting		0	70
Nog te ontvangen gemeentelijke heffingen		192	91
Nog te ontvangen eigen bijdragen WMO		23	0
Nog te ontvangen Exploitatieomzetten ruimtelijke ontwikkelingen en projecten		165	135
Nog te ontvangen huur en gebruikerskosten De Hofnar		25	62
Nog te ontvangen sociaal domein		0	425
Voorschotten cliënten Wet Werk en Bijstand (WWB)		7	8
Overige algemene vorderingen		73	54
Totaal algemene vorderingen		485	845
Totaal overige vorderingen		4.445	3.517

Uitzettingen in schatkist

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Schatkistbankieren	2.000	0
Totaal Uitzettingen in schatkist	2.000	0

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Kassaldi	20	10
Bank- en giroaldi	2.169	35
Totaal	2.189	45

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

In de balans worden onder de overlopende activa de volgende componenten opgenomen. De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen ter financiering van uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel zijn gesplitst in gelden van Europese overheidslichamen, het Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen. Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		
Vangnetuitkering Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 2016	95	44
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	15	82
Van overige Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen bedragen	0	16
Bijdrage Provincie verkeerssituatie Dommelen Zuid	0	130
Subsidie Provincie project "Mensgerichte maatregelen 2016"	0	27
Bijdrage Provincie m.b.t. Europalaan	1.071	1.041

Overige nog te ontvangen bedragen		
A2 Gemeenten	71	0
Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	22	0
Cure	36	0

Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		
Vooruit ontvangen facturen met kosten die ten laste komen van het volgende begrotingsjaar	244	726
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.542	1.842
Totaal	4.096	3.908

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen bedragen activa

De in de balans opgenomen nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese- en Nederlandse overheidslichamen op specifieke uitkeringen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen bedragen (x €1000)	Saldo 31-12-2016	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2017
Vangnetuitkering Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 2015	44	95	44	95
Ministerie van Infrastructuur en Milieu voor stille wegdekken Europalaan	7	0	0	7
Ministerie van Infrastructuur en Milieu voor geluidsreductie Europalaan	75	8	75	8

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen bedragen (x €1000)	Saldo 31-12-2016	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2017
Nog te ontvangen bedragen GBKN 2016	16	0	16	0
Bijdrage Provincie verkeerssituatie Dommelen Zuid	130	0	130	0
Subsidie Provincie project "Mensgerichte maatregelen 2016"	27	0	27	0
Subsidie Provincie voor Nulplus grensridor Europalaan	460	0	0	460
Subsidie Provincie voor Tenderfiets Europalaan	45	0	0	45
Subsidie Provincie Europalaan BBZOB	500	0	0	500
Subsidie Provincie fiets in de versnelling Europalaan	36	0	0	36
Subsidie Provincie Haltetoegankelijkheid Europalaan	0	15	0	15
Totaal Nederlandse Rijksoverheid	1.340	118	292	1.166

Vooruit ontvangen facturen met kosten die ten laste komen van het volgende begrotingsjaar

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Kantoormeubilair Fer Smolders	0	80
Kosten Cure voor afvalinzameling januari 2017	0	186
WOZ werkzaamheden TOG Nederland	26	0
Contributie Vereniging van Nederlandse Gemeenten	43	41
Dienstverleningsovereenkomst Veiligheidsregio Zuidoost-Brabant	0	361
Energiekosten januari 2018	23	23
Diverse verzekeringspremies	130	0
Overige vooruit ontvangen facturen	22	35
Totaal	244	726

Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Dienstverleningsovereenkomst GRSA 2	1.854	1.834
Kosten Cure voor afvalinzameling januari 2018	190	0
Kosten voor cursussen en workshops	133	0
Dienstverleningsovereenkomst Veiligheidsregio Zuidoost-Brabant	361	0
Overige vooruitbetaalde bedragen	3	8
Totaal	2.541	1.842

Passiva

Eigen vermogen

In de financiële verordening van de Gemeente Valkenswaard is vastgesteld dat de notitie Reserves en Voorzieningen minimaal elke vier jaar wordt geactualiseerd. Op 4 juni 2015 is door de gemeenteraad een geactualiseerde nota Reserves en Voorzieningen vastgesteld. Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de onderstaande componenten.

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Algemene reserve	10.610	11.952
Bestemmingsreserves	19.254	20.111
Resultaat na bestemming	-2.492	37
Totaal	27.372	32.100

Algemene reserve

Het verloop in 2017 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo 1-1-2017	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2016	Saldo 31-12-2017
Algemene reserve	11.952	1.365	2.744	37	10.610
Totaal	11.952	1.365	2.744	37	10.610

De algemene reserve (in Valkenswaard ook daadwerkelijk algemene reserve genoemd) bestaat uit de componenten waaraan de gemeenteraad géén bepaalde bestemming heeft gegeven. De algemene reserve wordt gebruikt voor het opvangen van risico's in algemene zin en voor (majeure) investeringen. Tevens wordt het voordelig of nadelig resultaat van de jaarrekening hiermee verrekend.

Conform raadsbesluit is het voordelig saldo 2016 van € 37.306 toegevoegd aan de algemene reserve.

Verloop algemene Reserve (x €1000)		
Algemene reserve per 1-1-2017		11.952
Bij:		
	Jaarresultaat 2016	37
	Aframing budget projectleider Hofnar	100
	Toevoeging resultaat primitieve begroting 2016-2020	773
	Resultaat afsluiten Complex Kerkakkers	280
	Resultaat afsluiten Complex Waalreseweg Rede	91
	Resultaat afsluiten Complex Bakkerstraat 73	57
	Vrijval reserve Evenementen cf raadsbesluit	14
	Vrijval reserve Structuurvisie cf raadsbesluit	36
	Vrijval reserve Inrichten professionele beheerorganisatie BOR cf raadsbesluit	14
	Totaal bij	1.403
Af:		
	Dekking kosten Project Europalaan	1.419
	Dekking kosten nulplusmaatregelen N69	27
	Storting voorziening Complex Veldbeemd	567
	Storting voorziening Complex Hoge Akkers I	154
	Storting voorziening Complex Vlasakker	123
	Storting voorziening Complex Dommelkwartier	94
	Dekking kosten onderhoud verkeersborden en overige	30
	Dekking kosten doorontwikkeling frontoffice	4

Verloop algemene Reserve (x €1000)		
	Dekking Weren doorgaand vrachtverkeer Valkenwaard	155
	Dekking kosten Implementatie omgevingswet	61
	Dekking Aandeel frictiekosten GRS A2 2017	53
	Dekking kosten Slim en efficiënt organiseren	15
	Dekking kosten Reconstructie Markt Westzijde	39
	Dekking kosten Amendement budget arbeidsplaats	4
	Totaal af	2.745
Algemene reserve per 31-12-2017		10.610

In voorgaand overzicht staan de werkelijke onttrekkingen en uitnamen van de algemene reserve. In volgend overzicht staan de claims op de algemene reserve. Dit zijn bedragen waarvan is besloten om ze te onttrekken uit de algemene reserve. Deze bedragen zijn nog niet onttrokken omdat de kosten nog niet zijn gemaakt.

Omschrijving uitname (*1.000)	Claim 2017	Uitgaven 2017	Claim
Arbidsplaats participatiewet	30	4	26
Slim en efficiënt organiseren	86	15	71
Europalaan	1.419	1.419	-
Reconstructie Westzijde Markt	492	39	453
Nulplusmaatregelen N69	1.636	27	1.609
Visie eurocircuit	18	0	18
Stimulering woningbouwprogramma	500	0	500
Sanering gemeentelijke zinkassen wegen	12	0	12
amendement onderhoud verkeersborden en overige	35	30	5
Weren doorgaand vrachtverkeer Valkenwaard	155	155	0
Frictiekosten GRS A2	288	53	235
Implementatie omgevingswet	100	61	39
Strategisch personeelsbeleid	50	0	50
Doorontwikkeling frontoffice	40	4	36
Totaal	4.861	1.807	3.054

Bestemmingsreserve

De gemeenteraad kan een beslissing nemen over reservevorming of mutaties daarin. Concreet betekent dit dat zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven (er is dus een politieke keuze) er sprake is van een bestemmingsreserve. We onderscheiden de volgende bestemmingsreserves:

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo begin 2017	Mutatie s binnen reserves	Overige toevoegingen tlv exploitatie	Onttrekking en tgv exploitatie	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo eind 2017
Bestemmingsreserves						
Decentralisatie huisvesting Primair onderwijs	60					60
Beeldende kunst	106		62			168
Vervanging instrumenten CMD	88		13			101
Vervanging inventaris sport	91		19	35		75
Egalisatiereserve decentralisatie zorg en jeugd	371					371
Afwikkeling activiteiten	991		1.001	991		1.001

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo begin 2017	Mutatie s binnen reserves	Overige toevoegingen tlv exploitatie	Onttrekking en tgv exploitatie	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo eind 2017
Tractie ruimtelijk beheer	237		150	29		358
Vervanging bedrijfsmiddelen	323		58	180		201
Evenementen	34		22	29		27
Speeltoestellen	767		77	56		788
Instandhouding buitenspeelterreinen peuterspeelzalen	100		4			104
Groot onderhoud woonwagens	56					56
Inrichten professionele beheerorganisatie	95			90		5
Rood voor groen	41		38			79
Winstuitkering HNG	1.078			270		808
Structuurvisie	36			36		0
Totaal bestemmingsreserves	4.474		1.444	1.716		4.202
Overige dekkingsreserves						
Bewaakte fietsenstalling	29				2	27
Kapitaallasten gemeentehuis:						
Ondergrond	360					360
Gebouw	4.139				110	4.029
Kapitaallasten cultuurcentrum:						
Ondergrond	382					382
Gebouw	7.706				164	7.542
Kapitaallasten oud gemeentehuis	271				24	247
Reserve activa BCF	112				112	0
Klimaatbeheersing	63				13	50
Dekkingsreserve speeltoestellen buitenbad	10				3	7
Vloerbedekking gem. huis 2007	11				11	0
Parkeerplaats sportpark 't Heike	37				2	35
Lage Heideweg	452					452
Dekkingsreserve ICT alg.	1.611				65	1.546
Dekkingsreserve voertuigen 2008	5					5
Dekkingsreserve tractie 2010	82				20	62
Dekkingsreserve tractie 2009	26				6	20
Dekkingsreserve tractie 2009	30				22	8
Dekkingsreserve woonwagens 2010	32				3	29
Dekkingsreserve tractie 2010	27				13	14
Dekkingsreserve tractie 2011 (15 jaar)	17				2	15
Dekkingsreserve tractie 2011 (8 jaar)	22				12	10

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo begin 2017	Mutatie s binnen reserves	Overige toevoegingen tv exploitatie	Onttrekking en tgv exploitatie	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo eind 2017
Dekkingsreserve brandveiligheid gemeentelijke gebouwen	212					212
Totaal dekkingsreserves	15.637				585	15.052
Totaal	20.111		1.444	1.716	585	19.254

Reserve decentralisatie huisvesting primair onderwijs: In feite is hier geen sprake van een bestemmingsreserve in de zuiverste zin van het woord, omdat er geen sprake is van een eindbestemming maar van een doorlopende bestemming. De doelstelling is de huisvestingsactiviteiten van het primair onderwijs financieel te structureren, waarvan de behoefte in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is neergelegd. Decentralisatie huisvesting primair onderwijs: De huisvestingskosten voor het primair onderwijs worden verrekend met deze reserve. Deze reserve heeft het karakter van een dekkingsreserve.

Bij de herziening van de nota reserves en voorzieningen is besloten (4 juni 2015) om de reserve vrij te laten vallen t.g.v. de algemene reserve. Op 31 december 2015 resteert nog een saldo van € 60.000, dit bedrag is bestemd voor het herstel van het dak van OBS de Belhamel en voor de uitvoering van het "Programma huisvestingsvoorzieningen 2015". Nadat deze werkzaamheden zijn uitgevoerd vervalt de reserve.

Reserve beeldende kunst: Op 30 september 2004 heeft de raad de Nota beeldende kunst gemeente Valkenswaard vastgesteld. Daarin is de vorming van deze reserve opgenomen. In feite is ook hier geen sprake van een bestemmingsreserve in de zuiverste zin van het woord, omdat er geen sprake is van een eindbestemming maar van een doorlopende bestemming. In de nota is aangegeven dat 1% van de gerealiseerde grondverkopen - van na de vaststelling van de nota geopende bouwgrondcomplexen - in de reserve beeldende kunst wordt gestort. Daarom is het wel zinnig het inzicht hierin te behouden.

Reserve vervanging instrumenten Centrum voor Muziek en Dans: De reserve is gevormd om te voorkomen dat voor vervanging van instrumenten van het Centrum voor Muziek en Dans – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. De reserve omvat alle instrumenten. Hiervoor is een inventarisatie gemaakt aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Reserve vervanging inventaris sport: De reserve is gevormd om te voorkomen dat voor allerlei vervangingen op het gebied van sport – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. De reserve omvat allerlei losse sportmaterialen, zoals turn- en overige toestellen in gymzalen en sporthallen, maar ook buitensportmaterialen zoals doelen, atletiekmaterialen etc. Hiervoor is een inventarisatie gemaakt aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Egalisatiereserve decentralisatie zorg en jeugd : Gemeenten krijgen van het Rijk budgetten voor zorg en jeugd. Deze reserve is bedoeld als een egalisatiereserve waarmee jaarlijks overschotten of tekorten worden verrekend. Voorheen was deze reserve de egalisatiereserve WMO. In 2015 is deze reserve omgevormd, bij raadsbesluit 24 september 2015, tot Egalisatiereserve decentralisatie zorg en jeugd.

Reserve afwikkeling activiteiten: Deze reserve wordt aan het einde van het jaar gevuld met budgetten die het jaar over mogen omdat de werkzaamheden in het verslagjaar nog niet afgerond werden. Begin van het dienstjaar worden deze gelden vanuit de reserve gebracht naar de verschillende kostenplaatsen/projecten.

Reserve vervanging tractie: De reserve is gevormd voor het wagenpark en aan te koppelen materieel om te voorkomen dat voor elke vervanging ten aanzien van de tractie – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. Hiervoor is een beheerplan aanwezig

aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Reserve vervanging bedrijfsmiddelen: De reserve is gevormd om te voorkomen dat voor allerlei vervangingen op het gebied van bedrijfsmiddelen – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. De reserve omvat o.a. de vervanging van vloerbedekking, vitrage, koffieautomaten, keukenmateriaal, meubilair, archiefrekken etc. Hiervoor is een inventarisatie beschikbaar, die jaarlijks wordt geactualiseerd, aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Reserve evenementen: In 2012 heeft de raad het evenementenbeleid vastgesteld. Daarin is opgenomen dat de opbrengst van de uitbreiding van terrassen bij centrumevenementen € 2,50 per m² per dag in een te vormen evenementenreserve(fonds) wordt gestort. Voor de inkomende gelden is een aparte begrotingspost opgenomen. De bestedingsdoelen (ten behoeve van de evenementenreserve) zullen ieder jaar door de evenementencommissie worden besproken en aan het college ter goedkeuring worden voorgelegd. De reserve heeft dus geen eindbestemming, maar een doorlopende.

Reserve instandhouding buitenspeel terreinen peuterspeelzalen: Er is sprake van een vervangingsreserve, waarmee buitenspeel terreinen en hekwerken bij peuterspeelzalen tijdig vervangen kunnen worden. De vervangingsinvesteringen worden vermeld in de begroting en de meerjarenbegroting. In de begroting wordt zichtbaar gemaakt welke vervangingen in het begrotingsjaar worden voorzien.

Reserve groot onderhoud woonwagens: Deze reserve is gevormd in 2009 om de kosten voortvloeiend uit groot onderhoud te bekostigen.

Reserve inrichten professionele beheerorganisatie: Deze reserve is gevormd na goedkeuring van de raad op 18 december 2012 ter dekking van de kosten voor het op orde brengen van het beheer van het gemeentelijk eigendom, de inrichting van de professionele beheersorganisatie en de realisering van een structurele bezuiniging van € 580.000. Eenmalig werd hiervoor € 1.350.000 beschikbaar gesteld ten laste van de algemene reserve.

Reserve Rood voor groen: De raad heeft op 25 april 2013 een besluit genomen voor het instellen van een reserve "Rood voor Groen". Het bestemmingsplan Lage Heide wonen en Lage Heide landgoed bevatten een kwaliteitsverbetering van het landschap, de zogenaamde Rood voor Groen-regeling.

In het exploitatieplan Lage Heide wonen en de gemeentelijke grondexploitaties Lage Heide wonen en Lage Heide landgoed is een bijdrage voor deze Rood voor Groen-regeling opgenomen. Hierdoor is het noodzakelijk om een Reserve Rood voor Groen in te stellen, waardoor de Rood voor Groen-regeling en kwaliteitsverbetering van het landschap kan worden gerealiseerd.

Reserve Structuurvisie: Deze reserve is gevormd voor het realiseren van investeringen in bovenwijkse voorzieningen, bovenplanse kosten, ruimtelijke ontwikkelingen en kwaliteitsverbetering van het landschap. De reserve wordt gevoed door bijdragen uit gebiedsontwikkelingen en ruimtelijke initiatieven.

Dekkingsreserves: Tot de bestemmingsreserves behoren ook de zogenaamde dekkingsreserves. Als er wordt beschikt over een reserve voor een investering met een economisch nut zal daarvoor een aparte reserve worden afgezonderd, waarover jaarlijks wordt beschikt voor de kapitaallasten. Tegenover de kapitaallasten staat dan een beschikking tot hetzelfde bedrag. Het budgettaire effect is dan hetzelfde als dat de reserve op het actief in mindering zou zijn gebracht. Momenteel staat de teller op 18 dekkingsreserves.

Voorzieningen

Voor het jaar 2017 bestaan de voorzieningen uit de volgende posten:

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.477	3.992
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.823	3.375
Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	3.991	4.289
Totaal	11.291	11.656

Het verloop van de voorzieningen in 2017 is als volgt:

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo begin 2017	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Saldo eind 2017
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
WW verplichtingen personeel	200		64	51	85
APPA langlevensrisico	3.627	109	109	235	3.392
Voorziening gespaarde ADV uren	165		37	128	0
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.992	109	210	414	3.477
Onderhoudsegalisatievoorzieningen					
Groot onderhoud wegen	239	538	280		496
Groot onderhoud onroerende zaken	2.763	416	507		2.672
Onderhoud Cultuur Centrum De Hofnar	372	82	80		375
Onderhoud Cultuur Centrum De Hofnar Facilitaire deel	0	401	121		279
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.375	1.437	988		3.823
Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting					
Voorziening riolering	4.178		394		3.784
Voorziening reiniging	111	96			207
Totaal door derden bekleemde middelen	4.289	96	394		3.991
Totaal	11.656	1.642	1.592	414	11.291

Voorziening WW-verplichtingen personeel: Sinds 1 januari 2001 is de Werkloosheidswet ook op het gemeentepersoneel van toepassing. Daarnaast geldt een bovenwettelijke regeling in het kader van de zogenaamde OOW-operatie (overheidspersoneel onder werknemersverzekeringen). Vóór 2001 hadden de ambtenaren bij werkloosheid recht op wachtgeld. De WW-regeling is een slechtere regeling dan de wachtgeldregeling en bij de OOW-operatie is afgesproken dat ambtenaren van deze overgang geen nadeel mochten ondervinden. Daarom is tussen het LOGA (Landelijk overleg gemeentelijke arbeidsvoorwaarden) en de vakbonden een systeem van bovenwettelijke regelingen overeengekomen.

Op het loon wordt een pseudo WW-premie ingehouden, die niet hoeft te worden doorbetaald aan de uitkeringsinstanties en ook niet wordt "gespaard" voor toekomstige gevallen. Daarom zal de gemeente zelf eventuele WW-uitkeringen en - indien van toepassing - de bovenwettelijke regeling moeten betalen. Voor de lopende gevallen is in de jaarrekening 2006 een voorziening gevormd, die jaarlijks wordt geactualiseerd.

APPA langlevensrisico: APPA is de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers. Wij moeten een voorziening treffen voor de mogelijke overdracht van pensioenverplichtingen van bestuurders. Bestuurders kunnen ervoor kiezen om na beëindiging van hun tijd als bestuurder, de

pensioenverplichtingen die bij de gemeente zijn opgebouwd, over te dragen aan een andere pensioeninstantie, om daarmee pensioenbreuk te voorkomen.

Voorziening gespaarde ADV uren: Deze voorziening is gevormd omdat diverse medewerkers in het verleden ADV uren hebben opgespaard, (Car/Uwo 1997-2006) die in de komende jaren tot uitkering gaan komen. Ongewis is wanneer precies, feit is dat de managers voorzien dat voor deze uren extra personeel moet worden aangetrokken.

Voorziening onderhoud wegen: De voorziening is bedoeld om de kosten van het onderhoud van de wegen te nivelleren, zodat er geen jaarlijkse schommelingen plaatsvinden in de benodigde bedragen. Hiervoor is een beheerplan beschikbaar, waaruit periodiek voor een vierjaarlijkse periode de storting in de voorziening wordt bepaald.

Voorziening groot onderhoud onroerende zaken: De voorziening is bedoeld om de kosten van het onderhoud van de gebouwen te nivelleren, zodat er geen jaarlijkse schommelingen plaatsvinden in de benodigde bedragen. Hiervoor is een beheerplan beschikbaar, waaruit de storting in de voorziening wordt bepaald.

Voorziening Onderhoud Cultuur centrum De Hofnar: De voorziening is bedoeld om de kosten van het onderhoud van de Hofnar te nivelleren, zodat er geen jaarlijkse schommelingen plaatsvinden in de benodigde bedragen. Het groot onderhoud van het eigenaarsdeel is per 1 augustus 2014 na een demarcatietraject overgegaan van de Stichting de Hofnar naar de gemeente.

Voorziening Onderhoud Cultuur centrum De Hofnar Facilitaire deel: De voorziening is bedoeld om de kosten van het onderhoud van de Hofnar te nivelleren, zodat er geen jaarlijkse schommelingen plaatsvinden in de benodigde bedragen. Het groot onderhoud van het eigenaarsdeel m.b.t. facilitaire deel is per 1 april 2017 na een demarcatietraject overgegaan van de Stichting de Hofnar naar de gemeente.

Voorziening riolering: De egaliseringsreserve riolering is omgezet naar de voorziening riolering. Dit naar aanleiding van de wijziging in de BBV met ingang van begrotingsjaar 2014. Deze voorziening wordt gebruikt om voor- en nadelige resultaten van de functie riolering en waterzuivering mee te verrekenen en verder wordt dit bedrag ingezet in het kader van de tariefbepaling die voortvloeit uit het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De mutaties op deze voorziening zijn het resultaat van de verrekening van de baten en lasten in de exploitatie rioleringen in programma 1.

Voorziening reiniging: De egaliseringsreserve reiniging is omgezet naar de voorziening reiniging. Dit naar aanleiding van de wijziging in de BBV met ingang van begrotingsjaar 2014. De voorziening reiniging is in het leven geroepen om nadelige en batige saldi op functie 721 reiniging met elkaar te kunnen verrekenen, zodat jaarlijks een budgettair neutrale situatie ontstaat. De mutaties op deze voorziening zijn het resultaat van de verrekening van de baten en lasten in de exploitatie reiniging in programma 1.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	62.573	46.349
Waarborgsommen	50	50
Totaal	62.623	46.399

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2017.

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo begin 2017	Vermeerde ringen	aflossing en	Saldo eind 2017	Rentelast 2017
Onderhandse leningen	46.349	21.000	4.776	62.573	1.135
Waarborgsommen	50			50	
Totaal	46.399			62.623	1.135

De rentelasten van de onderhandse leningen bedroeg in 2017 € 1.134.581.

Flottende passiva

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Voor het jaar 2017 bestaan de kortlopende schulden uit de volgende posten:

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en giroaldi	0	5.979
Overige schulden	11.164	11.189
Totaal	11.164	17.168

Overige schulden

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Crediteuren	4.314	5.247
Nog te betalen rente 2017	841	852
Nog te betalen subsidies	81	84
Nog te betalen doorschuif BTW	536	0
Nog te betalen BTW	0	185
Nog te betalen sociaal domein (WMO en Jeugdzorg)	3.609	2.695
Bijzondere Bijstand Zelfstandigen (BBZ)	115	119
Nog te betalen schuldhulpverlening	91	67
Nog te betalen kosten re-integratietrajecten, advies en inhuur	122	139
Nog te betalen kosten arbeidsmakelaar	77	76
Nog te betalen kosten herinrichten parkeerterrein	51	0
Nog te betalen Brabant Water huur brandkranen	32	0
Nog te betalen ondersteuning Bizob	16	0
Herstel constructiefout dak OBS de Belhamel	0	30
Netto betalingen Werk & Inkomen	20	37
Nog te betalen naheffingsaanslag WerkKostenRegeling (WKR)	20	17
Nog te betalen kosten ruimtelijke ontwikkelingen	35	53
Nog te betalen infrastructurele kosten zoals wegonderhoud, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties en rioolvervanging	232	316
Nog te betalen groenonderhoud (bermen, sloten)	26	63
Afrekening dienstverlening samenwerking GRS A2	266	190
Nog te betalen kosten leerlingen vervoer	18	0
Nadelig resultaat Gemeenschappelijke Regeling CURE (huishoudelijke afvalinzameling)	0	19
Eindafrekening RUD Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	69	57
Afrekening dwangsom flandrijn	38	0
Nog te betalen energiekosten	17	10
Nog te betalen inzet tijdelijk personeel	73	150
Nog te betalen kosten registratie logo Citymarketing	0	17
Waarborgsommen en inschrijfgelden	94	16
Nog te betalen cameratoezicht beveiliging securitas	30	0
Netto salarissen en levensloop	0	41
Nog te betalen identiteitsbewijzen en Rijbewijzen	14	0
Overige nog te betalen kosten	327	290
Gemeentelijke reservering vakantiegeld i.v.m. invoering IKB	0	419
Totaal	11.164	11.189

Nog te betalen subsidies

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Gemeentelijke monumenten	13	0
Novadic Kentron	26	26
Centrummanagement	14	26
Jeugdsport	2	12
Cultuurfonds	8	1
Overige subsidies	18	19

Totaal	81	84
---------------	-----------	-----------

Overlopende passiva

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Overlopende passiva	1.016	3.617
Totaal	1.016	3.617

De overlopende passiva bestaan uit vooruit ontvangen gelden en is gesplitst in gelden van Europese overheidslichamen, het Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen. Daarnaast is er een specificatie van overige vooruit ontvangen bedragen.

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Van Europese overheidslichamen ontvangen bedragen	0	0
Van de Nederlandse Rijksoverheid ontvangen bedragen	416	298
Van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen bedragen	556	399
Overige vooruit ontvangen bedragen	44	2.920
Totaal	1.016	3.617

Van Europese overheidslichamen ontvangen bedragen

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Van Europese overheidslichamen ontvangen bedragen	0	0
Totaal	0	0

Van Nederlandse Rijksoverheidslichamen ontvangen bedragen

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen	45	40
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	341	219
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	30	39
Totaal	416	298

Van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen bedragen

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
De Provincie Noord-Brabant	395	260
Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA)	128	109
Metropoolregio Eindhoven, voorheen Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE)	30	30
Samenwerkende gemeenten Transnationaal Landschap De Groote Heide	3	0
Totaal	556	399

Overige vooruit ontvangen bedragen

Omschrijving (x € 1.000)	2017	2016
Vooruit ontvangen huren	6	9
Erfpacht Site mobiele telefonie	14	14
Bijdragen Wet Maatschappelijke Ondersteuning	0	18
Vergoeding zwerfafval Stichting Afvalfonds	22	26
Vooruit ontvangen vergoeding ruimtelijke projecten	0	2.841
Overige vooruit ontvangen bedragen	2	12
Totaal	44	2.920

Art. 52a Overlopende passiva

De in de balans opgenomen vooruit ontvangen voorschotten van Europese- en Nederlandse overheidslichamen op specifieke uitkeringen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen bedragen (x €1000)	Saldo 31-12-2016	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2017
Regeling verbetering binnenklimaat huisvesting primair onderwijs	31	0	0	31
Ministeriële subsidie geluidsanering	138	203	0	341
Ontvangen declarabel budget BBZ	39	30	39	30
Wet Educatie Beroepsonderwijs	2	0	2	0
Onderwijsachterstandenbeleid	7	0	7	0
Stimuleringsregeling Stille wegdekken	72	0	72	0
Subsidie instandhouding Molen St Antonius Abt Borkel en Schaft (BRIM)	9	5	0	14
Totaal Nederlandse Rijksoverheid	298	238	120	416
Gemeentelijke bijdragen Groote Heide	0	3	0	3
Provinciale subsidie kinderpaticipatie	8	0	8	0
Provinciale subsidie restauratie Molen St Antonius Abt Borkel en Schaft	103	0	103	0
Provinciale subsidieregeling verkeer en vervoer	0	308	0	308
Hoge Akkers fase 2 (ISV-3 bodem)	87	0	0	87
Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	62	0	62	0
Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA)	109	128	109	128
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV gelden) bodem	30	0	0	30
Totaal Overige overheidslichamen	699	439	282	556
Totaal alle overheidslichamen	697	677	402	972

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Omschrijving (x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Rente percentage	Boekwaarde 1-1-2017	Mutaties	Aflossingen/ Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2017
Woningbouw	101.267	3,5%-8,6%	96.473		500	95.973
Stichting waarborgfonds Sport	175		0	175	0	175
Sociaal culturele instellingen	85		5		5	0
Totaal	101.352		96.478	175	505	96.148

Niet op de balans opgenomen verplichtingen

Ter voldoening aan het gestelde in de verordening ex artikel 212 Gemeentewet geven wij hieronder een opsomming van de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor de komende jaren is gebonden:

- Met Ergon is een meerjarig contract afgesloten voor schoonmaakonderhoud van gemeentelijke gebouwen voor een bedrag van € 175.000 (jaarlijks).
- Met Gebroeders Roes Valkenswaard B.V. is een meerjarig contract afgesloten voor grondwerk groenvoorzieningen. Dit contract loopt tot 2019. De hoogte van het contract is € 135.000.
- Met Steevens B.V. is een raamovereenkomst afgesloten welke loopt van 01-03-2017 t/m 31-12-2019, de waarde is derhalve niet te bepalen. Het betreft een overeenkomst inzake rioolwerkzaamheden in de gemeente Valkenswaard.

Het resultaat over 2017

Het resultaat ten opzichte van de begroting

De gemeenterekening 2017 laat een nadelig saldo zien ter grootte van € 2.492.000. In de 2e bestuursrapportage is een jaarrekeningresultaat van € 1.328.000 geprognosticeerd. Het resultaat wijkt ten opzichte van 2e bestuursrapportage circa € 1.164.000 af en wordt grotendeels veroorzaakt door de uitgaven binnen het sociaal domein. De gerapporteerde afwijkingen in 2^e bestuursrapportage zijn niet in de begroting verwerkt omdat de 2^e bestuursrapportage voor kennisgeving door de raad is aangenomen. In de begroting zijn alleen de vastgestelde besluiten en wijzigingen verwerkt.

De vastgestelde gewijzigde begroting liet een negatief resultaat van € 539.000 zien. Het verschil tussen de begroting en realisatie bedraagt € 1.953.000. Hieronder geven wij een overzicht van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting (na wijziging) en de rekening. Deze afwijkingen staan vermeld in de rechterkolom (en tellen op tot € 1.953.000). Daarbij is ook aangegeven welke afwijkingen geheel of gedeeltelijk structureel doorwerken.

Resultaat per programma

Overzicht programma resultaten in (x € 1.000)	Saldo: Begroting 2017 na wijziging	Saldo: Realisatie 2017	Totaal	Afwijking incidenteel	Afwijking structureel
1: Wonen	-5.637	-4.769	868	868	0
2: Werken	-3.828	-3.763	65	65	0
3: Vrije Tijd	-4.972	-5.466	-494	-295	-199
4: Sociaal domein	-21.068	-23.593	-2.525	0	-2.525
5: Bestuur & organisatie	34.966	35.099	133	133	0
Totaal	-539	-2.492	-1.953	771	-2.724

In het jaarverslag wordt een nadere toelichting gegeven over de financiële afwijkingen.

Omvang rekeningsaldo

In 2017 is er sprake van een negatief rekeningsaldo. In 2017 zijn 17 tussentijdse begrotingswijziging voor actualisatie van de budgetten gemaakt. Op basis van de autonome ontwikkelingen wordt de begroting aangepast, bijvoorbeeld ontwikkeling van de algemene uitkering en overige rijks gelden. Alle afwijkingen die zich in de loop van het jaar voordoen komen hierdoor tot uitdrukking in het rekeningresultaat.

Rekeningsaldo en mutatie eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de aanwezige reserves, vermeerderd (c.q. verminderd) met het positieve (c.q. negatieve) saldo in de rekening. Zoals blijkt uit de gemeentebalans bedroeg het eigen vermogen op 31-12-2016 € 32.100.000 (incl. resultaat 2016), terwijl dat op 31-12-2017 is afgenomen tot € 27.372.000 (incl. resultaat), een afname met € 4.728.000 derhalve. Er is sprake van een negatief resultaat van € 2.492.000 in de gemeenterekening, na bestemming.

Incidentele baten en lasten

In de begroting 2017 is een overzicht opgenomen van de incidentele middelen en de bestemming daarvan. Doel daarvan is het bieden van inzicht aan de raad in verband met de begrotingsafwegingen en -autorisatie. Daarnaast is in de begroting 2017 aangegeven op welke wijze uiteindelijk structureel sluitende begrotingsramingen zijn bereikt. Van belang daarbij is dat structurele lasten door structurele baten worden gedekt en dat incidentele middelen slechts dienen

ter dekking van incidentele lasten. In verband hiermee zijn dit soort overzichten, die ook voor het begrotingstoezicht van de provincie van belang zijn, in het BBV verplicht voorgeschreven. Ook bij de rekening dient een zodanig overzicht te worden gegeven.

Verloop post onvoorzien

Op grond van het BBV dient in de rekening te worden aangegeven welke aanwending in de loop van het jaar aan de stelpost voor onvoorzien uitgaven is gegeven. De bevoegdheid voor het aanwenden van het budget onvoorzien ligt bij de raad en is belast met het principe van de drie O's (onvoorspelbaar, onuitstelbaar en onvermijdbaar).

Verloop onvoorzien (x €1000)	Primitieve Begroting	Realisatie 2017
Saldo onvoorzien primitieve begroting	125	
- Verhuizing boodschappenmand en Krediet sloop Barentzstraat 3		15
- Kosten Bosgroep ivm Malpie brand		19
- Muggenoverlast Borkel en Schaft tlv onvoorzien		24
Niet besteed saldo onvoorzien		67

Van bruto naar netto

Het rekeningsaldo voor bestemming bedraagt € 4.729.000 negatief. In de jaarrekening zijn incidentele baten en lasten in de exploitatie verantwoord. Verder zijn alle begrote mutaties in de reserves verwerkt. Na verwerking van deze (en andere) bestemmingen resteert een netto tekort van € 2.492.000.

Overzicht rekeningsaldo (x €1000)		
Bruto rekening saldo (resultaat voor bestemming reserves)		-4.729
Overheveling van restant budgetten door nog af te wikkelen activiteiten	1.001	
Incidentele baten	4.350	
Incidentele lasten	-3.426	
Per saldo mutatie aan reserves volgens bestaand beleid	312	
Rekening saldo		-2.492

Nog af te wikkelen activiteiten

Een deel van het rekening saldo wordt veroorzaakt doordat in het begrotingsjaar 2017 een aantal activiteiten nog niet of niet geheel uitgevoerd konden worden. Om de voortgang van deze activiteiten veilig te stellen worden de budgetten overgeheveld naar 2018. Het gaat om de volgende activiteiten en restantbudgetten:

Nog af te wikkelen activiteiten (x €1000)	
Invoering Vennootschapsbelasting - Begeleiding aangifte	25
Strategisch personeelsbeleid/personneelsplanning	34
Gebiedsvisie Eurocircuit	32
Budget evenementen	15
Masterplan Centrum, Studiekosten	82
Masterplan Centrum, Stimulering Economie	202
Project Groote Heide	61
Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen	200
Opvang statushouders	210
Project Restyling gemeentehuis	140
Totaal overhevelingen	1.001

Overzicht van incidentele baten en lasten

Bij het opmaken van de jaarrekening wordt het rekeningresultaat vastgesteld, positief dan wel negatief. Het resultaat is opgebouwd uit structurele en incidentele componenten. Om inzage te geven in het incidentele aandeel van het resultaat verwijzen wij naar de onderstaande overzichten:

Incidentele baten (x €1000)	Begroting na wijziging	Realisatie Bedrag
Dekking reserve afwikkeling activiteiten:		
Invoering Vennootschapsbelasting	11	8
Strategisch personeelsbeleid/personeelsplanning 2016	50	16
Implementatie omgevingswet – budget 2016	50	50
Projectleider de Nieuwe Hofnar	91	91
Gebiedsvisie Eurocircuit – budget 2016	70	38
Toplaag atletiek	27	27
Onderhoud brandweertoren	58	58
Masterplan Centrum Stimulering Economie 2016	65	0
Project Grote Heide 2016	109	109
Hulp bij het Huishouden - HHT	150	150
Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen 2016	100	0
Opvang statushouders	211	0
Dekking Algemene reserve:		
Startersmaatregelen	500	0
Project Europalaan	2.250	1.419
Kosten nulplusmaatregelen N69	1.638	27
Reconstructie Markt Westzijde	492	39
Doorontwikkeling frontoffice	40	4
Arbeidsplaats participatiewet	30	4
Slim en efficiënt organiseren	86	15
Sanering gemeentelijke zinkassen wegen	12	0
Implementatie omgevingswet	100	61
Storting begrotingssaldo 2017-2019 in algemene reserve	773	773
Strategisch personeelsbeleid budget 2017	50	0
Onderhoud verkeersborden en overig	35	30
Weren doorgaand vrachtverkeer Valkenwaard	155	155
Aandeel frictiekosten GRS A2	52	52
Overige eenmalige baten:		
Verkoop panden en grond	664	1.041
Resultaat verkoop hulpmiddelen WMO - incidenteel	163	183
Totaal incidentele baten	8.032	4.350

Incidentele lasten (x €1000)	Begroting na wijziging	Realisatie Bedrag
Reserve afwikkeling activiteiten:		
Invoering Vennootschapsbelasting	11	8
Strategisch personeelsbeleid/personeelsplanning 2016	50	16
Implementatie omgevingswet – budget 2016	50	50
Projectleider de Nieuwe Hofnar	91	91
Gebiedsvisie Eurocircuit – budget 2016	70	38
Toplaag atletiek	27	27
Onderhoud brandweertoren	58	58
Masterplan Centrum Stimulering Economie 2016	65	0
Project Grote Heide 2016	109	109
Hulp bij het Huishouden - HHT	150	150
Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen 2016	100	0
Opvang statushouders	211	0
Activiteiten gedekt uit Algemene reserve:		
Startersmaatregelen	500	0
Project Europalaan	2.250	1.419
Kosten nulplusmaatregelen N69	1.638	27

Jaarrekening 2017

Reconstructie Markt Westzijde	492	39
Doorontwikkeling frontoffice	40	4
Arbeidsplaats participatiewet	30	4
Slim en efficiënt organiseren	86	15
Sanering gemeentelijke zinkassen wegen	12	0
Implementatie omgevingswet	100	61
Storting begrotingssaldo 2017-2019 in algemene reserve	773	773
Strategisch personeelsbeleid budget 2017	50	0
Onderhoud verkeersborden en overig	35	30
Weren doorgaand vrachtverkeer Valkenwaard	155	155
Aandeel frictiekosten GRS A2	52	52
Overige eenmalige lasten:		
Aanleg ruiterroute- en menroutenetwerk	20	20
Programmakosten Nulplusmaatregelen N69	200	199
Procesbegeleiding Bereikbaarheidsakkoord	50	50
Oversteek Europalaan	5	5
Onderhoud verkeersborden en overig	35	30
Masterplan Centrum - studie kosten	90	8
Masterplan Centrum Stimulering Economie 2017	138	0
Privatisering Sporthal De Belleman/ incidenteel aanvullend	45	45
Incidentele prijscompensatie	150	10
Tweede Kamer verkiezingen	25	25
Onderuitputting kapitaallasten (half jaar)	-132	-132
Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen 2017	100	0
Project Grote Heide 2017	100	40
Evenementen	15	0
Totaal incidentele lasten	8.046	3.426

Begrotingsrechtmatigheid

De rekening van baten en lasten ziet er samengevat over 2017 als volgt uit:

Programma		Begroting na wijziging 2017		Realisatie 2017		Afwijking		Saldo	V/N
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten		
1	Wonen	23.011	17.374	21.885	17.116	1.126	-258	868	V
2	Werken	3.997	169	3.967	204	30	35	65	V
3	Vrije Tijd	7.537	2.565	8.305	2.839	-768	274	-494	N
4	Sociaal Domein	30.202	9.133	32.473	8.880	-2.271	-254	-2.525	N
5	Bestuur en Organisatie*	24.083	59.049	16.749	51.848	7.334	-7.201	133	V

*= Dit is inclusief overhead, onvoorzien, vennootschapsbelasting en algemene dekkingsmiddelen.

Rekening van lasten en baten 2017

V= Voordeel, N = Nadeel

De programma's Wonen, Werken, en Bestuur en Organisatie, laten per saldo (lasten en baten tezamen) een voordeel (V) zien. De programma's Vrije Tijd en Sociaal Domein laten per saldo een overschrijding zien. In deze programma's is de overschrijding ook in de lasten te zien:

- Programma Vrije Tijd overschrijding op de lasten ad € 768.000.
  - Een nadeel van € 104.000 is ontstaan doordat de taakstelling Subsidiebeleid herijken niet behaald is. Om de taken die voortvloeien uit de decentralisaties van het sociaal domein uit te voeren worden activiteiten uitgevoerd door het netwerk van onze partners in CJG en Sociaal team. Hoewel er enerzijds activiteiten en subsidies beëindigd zijn, zijn er ook extra taken naar de gemeente gekomen waardoor er meer subsidies voldaan zijn;
  - De onderhoudskosten op de sportparken zijn hoger uitgevallen. Enerzijds zijn er facturen van 2016 geboekt in 2017, anderzijds zijn er extra noodoperaties uitgevoerd. Ook was er sprake van een beheerachterstand die in 2017 is ingelopen. Dit leidt tot een nadeel van € 81.000;
  - Eenmalige afwaardering van de boekwaarde van kunstgrasveld (SV Valkenswaard) à € 119.000;
  - De overgehevelde middelen vanuit de Hofnar zijn gestort in de voorziening Groot onderhoud. Hier staan baten tegenover en is budgetneutraal (€ 258.000);
  - De molen St. Antonius Abt is gerenoveerd. Hier staat een subsidie tegenover. Extra lasten bovenop de begroting bedraagt € 103.000;
  - Eerder is in de tweede bestuursrapportage een voordeel gemeld van €50.000. Dit blijft onveranderd. Het verschil ontstaat door een voordeel op de lastenkant van €125.000 en een nadeel op de baten van € 75.000. Gezien de ontwikkelingen van het muziek- en dansonderwijs in Valkenswaard – o.a. de nieuwe koers richting basisonderwijs in het kader van 'Een nieuw geluid' en als gevolg daarvan de mogelijke groei van activiteiten – zal dit resultaat geen structureel effect hebben naar de toekomst.
  - Meer bezoekers in het buitenbad leiden tot hogere lasten. Het nadeel van het zwembad is in de tweede bestuursrapportage geschat op € 80.000. Er waren € 68.000 meer lasten dan begroot.
  - Er zijn kosten gemaakt voor sporthal de Belleman. Deze zijn in verband met de privatisering doorbelast aan de Belleman. Deze kosten waren niet begroot wat leidt tot een nadeel aan de lastenkant.
- Programma Sociaal domein overschrijding op de lasten ad € 2.271.000. (zie afwijkingen programma 4).

Onzekerheid CAK

Voor een voorziening op grond van de WMO is een eigen bijdrage verschuldigd. De berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt door het CAK (Centraal administratiekantoor) uitgevoerd. Uit de overzichten die het CAK hierover aan gemeenten mag verstrekken kan door de gemeente evenwel niet eigenstandig de juistheid op persoonsniveau én volledigheid van de eigen bijdrage worden vastgesteld. In 2016 bedraagt CAK bijdrage € 285.140.

Hoewel de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen derhalve buiten de gemeente ligt, wordt er in deze paragraaf expliciet melding van gemaakt dat er geen zekerheid is verkregen over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen in 2017 als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau.

Wet Normering Topinkomen

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor de gemeente Valkenswaard is € 181.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling*

bedragen x € 1	[Miedema]	[R. van Eijck]
Functiegegevens	[Griffier]	[Gemeentesecretaris]
Aanvang ⁵ en einde functievervulling in 2017	[01/01] - [31/12]	[01/01] - [31/12]
Deeltijdfactor in fte ⁶	[0,9]	[1,0]
Gewezen topfunctionaris? ⁷	[ja]	[ja]
(Fictieve) dienstbetrekking? ⁸	[ja]	[ja]
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen ⁹	[76.371,73]	[113.969,57]
Beloningen betaalbaar op termijn ⁹	[11.365,41]	[16.746,24]
<i>Subtotaal</i>	<i>[87.737,14]</i>	<i>[130.715,81]</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	[181.000]	[181.000]
-/- Onverschuldigd betaald bedrag ¹¹	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	[87.737,14]	[130.715,81]
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016¹²		
Aanvang en einde functievervulling in 2016	[01/01] - [31/12]	[01/01] - [31/12]
Deeltijdfactor 2016 in fte	[0,9]	[1,0]
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	[72.438,16]	[107.983,22]
Beloningen betaalbaar op termijn	[9.620,91]	[14.484,36]
Totale bezoldiging 2016	[82.059,07]	[122.467,58]

1b. *Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12*

Deze categorie is niet van toepassing.

1c. *Toezichthoudende topfunctionarissen*

Deze categorie is niet van toepassing.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Deze categorie is niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Schatkistbankieren

Voor de gemeente Valkenswaard betekent schatkistbankieren dat zij al haar overtollige middelen belegt in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Voor het betalingsverkeer blijft Valkenswaard aangewezen op het bankwezen. Daarom is schatkistbankieren beperkt tot schatkistbeleggen. Er zijn ook nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot het drempelbedrag. Het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording afgelegd wordt bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal voor zover de begroting niet groter is dan € 500 miljoen met een minimum drempelbedrag van € 250.000. Voor ieder kwartaal van het jaar dient het bedrag aan middelen toegelicht te worden dat "buiten de schatkist" is gehouden. Dit bedrag betreft een gemiddelde per kwartaal op basis van saldi per kalenderdag en roodstand telt niet mee als negatief effect op de drempel.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	592,5			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3	116	150	619
(3a)=(1)>(2)	Ruimte onder drempelbedrag	590	476	443	-
(3b)=(2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	27
(1) Berekening drempelbedrag					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	79.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	79.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1)=(4b)*0,0075 + (4c)*0.002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	592,5			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	256	10.572	13.765	56.980
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2)-(5a)/(5b)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3	116	150	619

Financiële realisatie: rekening van baten en lasten

		Begroting 2017 primitief			Begroting 2017 na wijziging			Realisatie 2017		
	Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	Wonen	12.950.248	18.757.879	-5.807.631	15.219.753	22.929.301	-7.709.548	14.004.247	21.043.806	-7.039.559
2	Werken	86.769	3.899.761	-3.812.992	103.869	3.996.937	-3.893.068	139.346	3.682.870	-3.543.524
3	Vrije tijd	2.013.264	6.993.411	-4.980.147	2.179.250	7.381.459	-5.202.209	2.469.697	8.073.979	-5.604.282
4	Sociaal Domein	8.560.787	28.900.082	-20.339.295	8.743.053	30.201.722	-21.458.669	8.515.445	32.262.512	-23.747.067
5	Bestuur	56.629.883	22.256.722	34.373.161	57.490.107	23.037.233	34.452.874	50.672.597	15.466.968	35.205.629
Resultaat voor bestemming		80.240.951	80.807.855	-566.904	83.736.032	87.546.652	-3.810.620	75.801.332	80.530.135	-4.728.803
	Mutaties reserves programma 1	548.903	82.865	466.038	2.154.574	81.865	2.072.709	3.111.706	841.398	2.270.308
	Mutaties reserves programma 2	-	-	-	64.900	-	64.900	64.900	284.275	-219.375
	Mutaties reserves programma 3	249.755	155.115	94.640	385.950	155.115	230.835	369.081	230.615	138.466
	Mutaties reserves programma 4	-	-	-	390.278	-	390.278	364.199	209.800	154.399
	Mutaties reserves programma 5	1.130.676	1.045.681	84.995	1.558.831	1.045.681	513.150	1.175.661	1.282.198	-106.537
Totaal mutatie reserves		1.929.334	1.283.661	645.673	4.554.533	1.282.661	3.271.872	5.085.547	2.848.286	2.237.261
Resultaat na bestemming				78.769		-538.748				-2.491.542

Algemene Dekkingsmiddelen

(bedragen x €1.000)	Realisatie 2016	Primitieve begroting 2017	Begroting na wijziging 2017	Realisatie 2017
Algemene heffingen				
OZB	6.977	7.310	7.310	7.257
Parkeergelden (incl. naheffingsaanslagen)	670	889	683	771
Toeristenbelasting	59	0	0	0
Precariobelasting	87	79	79	68
Reclamebelasting	80	90	90	82
Totaal algemene heffingen	7.873	8.368	8.162	8.178
Overige				
Algemene uitkering	40.061	38.857	39.299	39.427
Algemene uitkering voorgaande jaren	68	0	0	-159
Totaal algemene uitkering	40.129	38.857	39.299	39.268
Dividend				
Dividend aandelen BNG	13	0	0	21
Uitkering bouwfonds	270	270	270	270
Totaal dividend	283	270	270	291
Rente resultaat	2.504	2.508	2.608	2.488
Totaal	50.789	50.003	50.339	50.225

Reserves en Voorzieningen

Het totaal van de reserves en voorzieningen van de gemeente bedraagt eind 2017 € 46,0 miljoen (inclusief de voorzieningen gevormd voor de grondexploitatie en dubieuze debiteuren). Hiervan bestaat € 18,6 miljoen uit voorzieningen en € 27,4 miljoen uit reserves en onverdeeld resultaat 2017.

Waar dat noodzakelijk is zijn voorzieningen aanwezig tot de benodigde omvang. Daarnaast beschikken wij over een ruim aantal reserves met daarin beduidende middelen om beoogde doelen te kunnen realiseren en om als achtervang te kunnen fungeren voor de opvang van tegenvallers indien aanwezige risico's zich zouden effectueren.

In 2015 zijn de reserves en voorzieningen geactualiseerd en is de nota reserves en voorzieningen herzien.

De reserves

Overzicht reserves (x€1000)	Saldo begin 2017	Saldo eind 2017
Algemene reserve	11.952	10.610
Bestemmingsreserves (excl.dekkingsreserves)	4.474	4.202
Dekkingsreserves	15.637	15.052
Jaarresultaat	37	-2.492
Totaal reserves	32.100	27.372

De voorzieningen

Overzicht voorzieningen (x€1000)	Saldo begin 2017	Saldo eind 2017
Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	3.992	3.477
Onderhoud- en egalisatievoorzieningen	3.375	3.823
Door derden beklemde middelen	4.289	3.991
Bouwgrondexploitatie	3.668	4.608
Dubieuze vorderingen	2.833	2.734
Totaal	18.157	18.633

Bijlagen

Bijlage 1 kredieten

Kredieten	Begroot (€)	Werkelijk (€)	Restant (€)	Overheveling (€)
Verkeersregelinstallatie 2017-2018	157.000	-	157.000	157.000
Verkeersregelinstallatie	142.291	118.202	24.089	24.089
Vervanging openbare verlichting	44.145	44.145	-	-
Vervanging openbare verlichting armaturen	6.164	6.164	-	-
Verkeersregelinstallatie 2015	125.000	-	125.000	125.000
Vervanging parkeerautomaten	233.668	83.444	150.224	150.224
Masterplan Centrum: Westzijde	432.500	360	432.140	432.140
Masterplan Centrum: Corridor	274.715	20.621	254.094	254.094
Masterplan Centrum: Herinrichten parkeerterreinen	1.458.125	1.033.013	425.112	425.112
Masterplan Centrum: Richtepad	106.000	6.694	99.306	99.306
Herinrichting Karel Mollenstraat	385.000	1.200	383.800	383.800
BC sport algemeen verbouwing	2.311.559	96.736	2.214.823	2.214.823
BC Sport stichtingskosten zwembad	500.000	274.650	225.350	225.350
Maatregelen brandveiligheid gemeentelijke gebouwen	229.000	175.610	53.390	53.390
Renovatie/uitbreiding gymzaal Borkel	43.796	2.508	41.288	41.288
Sloop Barentzstraat 3	62.500	-	62.500	62.500
N69: Programmaplan deelprojecten nulplusmaatregelen	16.413	3.488	12.925	-
Beregeningsinstallatie Den Dries	274.300	5.610	268.690	268.690
Gemeentelijk Rioleringsplan (verzamel)	3.483.778	1.082.776	2.401.002	2.401.002
Maatr.pakket 2015-2016 waterkwaliteit de Dommel	44.864	-	44.864	44.864
Reconstructie Leenderweg/J.F. Kennedylaan	220.301	22.341	197.960	-
Ommetje op de Malpie	30.000	938	29062	29062
Fietspad Malpie	852.730	29.198	823.532	823.532
Zonnepanelen	92.752	-	92.752	92.752
Veemhal	55.000	24.383	30.617	30.617
Grootschalig herstel asfaltlagen	1.190.493	1.169.296	21.197	21.197

Kredieten	Begroot (€)	Werkelijk (€)	Restant (€)	Overheveling (€)
Groene uitstraling binnen de bebouwde kom	251.687	97.764	153.923	153.923
Groene uitstraling buiten de bebouwde kom	37.250	9.242	28.008	28.008
Natuurpoort Luikerweg	110.776	36.617	74.159	74.159
Betonputten verbeteren afvalinzameling	440.940	20.725	420.215	420.215
Veiligheidsvloer verbeteren afvalinzameling	97.400	-	97.400	97.400
Inrichting diverse sportparken	106.366	54.352	52.014	52.014
Aanlegkosten atletiekbaan spp Den Dries	50.000	-	50.000	50.000
Vervanging kunstgrasvelden	302.000	246.380	55.620	55.620
Totaal kredieten	14.168.513	4.666.457	9.502.056	9.291.171

Bijlage 2: Voortgang coalitieprogramma

Het coalitieprogramma heeft zijn vertaling gekregen in de Programmabegroting 2014 (1e en/of 2e W-vraag). In deze bijlage wordt de gemaakte voortgang weergegeven.

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
1	Ruimtelijke ordening	Grootschalige ontwikkelingen oppakken met een eigen projectverantwoordelijke wethouder.	Het college heeft de majeure projecten toegewezen aan projectwethouders				x
1	Ruimtelijke ordening	Concrete realisatietermijnen (projectplanningen) hanteren.	Voor de majeure projecten zijn plannen van aanpak met projectplanningen gemaakt. Dit gebeurt ook voor wat minder omvangrijke projecten om tijdig te kunnen signaleren wanneer de feitelijke voortgang afwijkt van de planning.				x
1	Ruimtelijke ordening	Bestemmingsplannen in procedure brengen met het oog op de toekomstige woningbehoefte (groot- en kleinschalig), waarbij specifieke aandacht voor de kleine dorpskernen.	<ul style="list-style-type: none"> - Het bestemmingsplan Valkenswaard Noord is vastgesteld (hiertegen is beroep ingesteld). - Het bestemmingsplan Borkel en Schaft is vastgesteld. Hiertegen kan nog beroep worden ingesteld. - Het Veegplan binnen de bebouwde kom is vastgesteld en onherroepelijk. - Het voorontwerp bestemmingsplan Dommelen heeft ter inzage gelegen. Om planschadeclaims te voorkomen ligt deze procedure voor ca. 1 jaar stil. Vaststelling vindt plaats in 2018. 			X (deels)	X (deels)

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
			- Voor de geprioriteerde, nog 'zachte' woningbouwplannen, gericht op de woningbehoefte, zijn voor vrijwel alle geprioriteerde woningbouwplannen ruimtelijke procedures opgestart dan wel in voorbereiding. Een deel ervan is ook al afgerond.				
1	Ruimtelijke ordening	Actief inzetten op voorlichting over mogelijkheden voor woningverbetering en de bijbehorende subsidiemogelijkheden.	Wordt via samenwerkingsverband Valkenswaard Bespaart en MRE project uitgevoerd.				x
1	Ruimtelijke ordening	Intensivering wijkontwikkelingsplannen en het kenbaar maken daarvan.	De meeste wijkcommissies werken tegenwoordig in plaats van met een wijkplan met een dynamisch (jaarlijks) activiteitenplan. Dekkende wijkraadgebieden in Valkenswaard, een ambitie uit het collegeprogramma 2014-2018 is met de oprichting van wijkcommissie Kerkackers in februari 2016 gerealiseerd.				x
1	Ruimtelijke ordening	Ruimte geven voor kleinschalige ontwikkelingen, zowel eigen ontwikkelingen als particuliere initiatieven.	Huidig beleid ondersteunt kleinschalige, particuliere ontwikkelingen				x
1	Ruimtelijke ordening	Het bestaande gemeentelijke RO-beleid waar nodig aanpassen om zoveel mogelijk	Is meegenomen bij de actualisatie van de bestemmingsplannen, voor zover nog nodig.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
		mantelzorg op eigen erf mogelijk te maken.					
1	Ruimtelijke ordening	Het actief promoten van de mogelijkheden m.b.t. mantelzorg.	Continue aandacht.				x
1	Ruimtelijke ordening	Nadere invulling geven aan (de omgeving van) de natuurpoort op de Luikerweg die passend is binnen de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen.	In 2014 is deze natuurpoort gerealiseerd, geopend en opgenomen in het netwerk van Brabantse Natuurpoorten.				x
1	Infrastructuur	Intensief overleg met belangengroepen.	Is onderdeel van burger- en overheidsparticipatie. Voor wat betreft de aansluitingen op de Westparallel in Dommelen is intensief overleg gevoerd met de belangengroepen burgers en wijkraad. Voor het vervolgtraject zal dit gecontinueerd worden.				x
1	Infrastructuur	Centrummanagement intensief betrekken bij het formuleren van aangepast en geoptimaliseerd parkeerbeleid, waarbij de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en het gemak van parkeren voorop moeten staan.	Het centrummanagement heeft zitting gehad in het parkeerpanel dat heeft meegedacht in het parkeerbeleid.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
1	Infrastructuur	De noodzakelijkheid van verkeers- en inrichtingselementen inventariseren en het overbodige verwijderen, zodat Valkenswaard een opgeruimde indruk maakt.	De verkeersbordenscan is uitgevoerd en de opgestelde lijst voor aanpassingen in verband met overbodige verkeers- en inrichtingselementen is afgewerkt.				x
1	Infrastructuur	Afspraken maken voor het beter structureren en combineren van werkzaamheden in de openbare ruimte, ter bevordering van de netheid van de openbare ruimte.	Werk met werk maken is al een vast onderdeel binnen het werkproces van Beheer & Uitvoering, maar ook van Ruimtelijk Beleid en Projecten. Infrastructurele werken worden integraal benaderd, waarbij de rioleringswerkzaamheden leidend zijn.				x
1	Infrastructuur	Materiaal geplaatst in de openbare ruimte uitvoeren op basisniveau, geen buitensporige luxe.	Er is een handboek (KIOR = kwaliteits inrichting openbare ruimte) gemaakt, dat de standaarden beschrijft.				x
1	Infrastructuur	Het kwaliteitsniveau van het KOOR (Kwaliteitsplan Openbare Ruimte) continueren gedurende deze bestuursperiode, met extra aandacht voor de plaatsen waar sprake is van verloedering.	Door vaststelling van het kwaliteitsniveau (gemiddeld B) en de monitoring wordt hier uitvoering aan gegeven (bestaand beleid).				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
1	Infrastructuur	Stimuleren van verbetering van het openbaar vervoer in algemene zin en bevorderen van meer gemeentelijke inspraak in de aanbestedingsprocedure.	Valkenswaard heeft inbreng in de concessie die in regionaal verband wordt gesloten. Dit heeft geleid tot enkele verbeteringen in het openbaar vervoer. Daarnaast is in 2017 de OV-visie vastgesteld door de gemeenteraad.				x
1	Groen	Zoveel mogelijk toegangswegen naar Valkenswaard krijgen een groene uitstraling.	binnen de bebouwde kom zijn uitvoeringsplannen opgesteld. Deze zijn nog in uitvoering. Buiten de bebouwde kom is dit project uitgevoerd en langs een 20-tal wegen in ons buitengebied zijn ongeveer 450 bomen geplant. In 2018 worden deze bomen in hun groei begeleid (nazorg) en bij uitval nog een enkele boom geplant.			X (deels)	X (deels)
1	Groen	Aanleg toegankelijke natuur rondom het Dommeldal.	In het gebied bij Lage Heide is de realisatie ver gevorderd en in het Dommeldal zijn enkele ommetjes gerealiseerd in combinatie met opruimwerkzaamheden op vrijgekomen percelen. In 't Heike is het Loondermolenpad met 2 wandelbruggen gerealiseerd. De natuurontwikkeling is een langjarige ambitie.			X (deels)	X (deels)
1	Groen	Plan van aanpak opstellen (prioritering) voor het uitvoeren van het landschapsontwikkelingsplan.	Het plan van aanpak is gereed en het landschapsontwikkelingsplan in uitvoering.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
1	Groen	Stimuleren en faciliteren van individuele inwoners en groepen om in overleg met de gemeente de eigen omgeving een groene uitstraling te geven.	In samenwerking met wijkcommissies en dorpsraden zijn er verschillende initiatieven ondersteund en gefaciliteerd. Tevens zijn voor dergelijke initiatieven uitgangspunten vastgesteld. Het college heeft in november 2015 de 'Kaders onderhoud groen door burgers' vastgesteld.				x
1	Groen	Openbare bos- en natuurgebieden dienen hun openbare karakter (voetpaden, fietspaden, ruiterspaden, etc.) te behouden. Tevens wordt gestreefd naar duurzaam beheer van deze gebieden (flora en fauna).	Hiermee wordt rekening gehouden in het (reguliere) bos- en natuurbeheer.				x
1	Groen	Het streven is erop gericht om de aanwezige hoeveelheid landbouwgrond te behouden.					x
1	Milieu	Stimuleren van scheiding en inzameling van afval.	Onderdeel uitvoeringsprogramma Afvalbeleid (CURE). Resultaten fracties worden gemonitord via milieujaarverslag.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
1	Milieu	Sterk inzetten op het besparen van energie, zowel in openbare gebouwen als in de openbare ruimte. Jaarlijks dienen aantoonbare resultaten te worden behaald.	Wordt structureel meegenomen tijdens milieucontroles (ODZOB). Een aantal eigen panden zijn of worden deels voorzien van zonnepanelen, openbare verlichting en tractie zijn hiervan ook onderdeel.				x
1	Milieu	Noodzakelijke investeringen in openbare ruimte dienen duurzaam te gebeuren.					x
1	Milieu	Uitvoering geven aan het milieubeleidsplan.	In het nieuwe milieubeleidsplan (2016) is een evaluatie meegenomen en een nieuw uitvoeringsprogramma opgenomen.				x
1	Milieu	Meedoen aan de Alderstafel i.v.m. vliegverkeer Eindhoven Airport.	Valkenswaard is mede namens 5 regiogemeenten vast lid van de Uitvoeringstafel Eindhoven Airport.				x
1	Milieu	Wijkcommissies betrekken bij de doelstellingen voor een schoner en netter Valkenswaard. Voorbeelden hiervan zijn; terugdringen hondenpoep, aanpak graffiti, etc.	Dit is een vast onderdeel van gesprek met de wijkcommissies - ook zelf nemen ze initiatieven hierin waarbij de gemeente aanhaakt. Dit i.h.k.v. overheidsparticipatie.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
2	Bedrijvigheid	Komen tot een werkbare pool met gekwalificeerd personeel. Dit in goed overleg met beide functionarissen en het MKB (VIC). Er bestaan goede ideeën bij de werkgevers; het ontbreekt hen aan tijd om deze vorm te geven. Hier gaat de gemeente een faciliterende rol spelen. Uitvoering zo spoedig mogelijk.	Binnen het RWB is sterk gefocust op de taakstellingen Banenafspraken, basisdienstverlening, loonwaardemeting en aantallen en duurzaamheid van plaatsingen. Andere initiatieven zijn vooralsnog niet opgestart om focus te behouden op deze doelen. Het is de vraag in hoeverre dit initiatief ingevuld zal kunnen worden. Opm: kruisjes is teruggezet		x		
2	Bedrijvigheid	De kwaliteiten van oudere werknemers onder de aandacht brengen. Zij zijn na een periode van werkloosheid optimaal gemotiveerd. Zoek naar maatwerk onder deze groep, breng de beschikbare kwaliteiten in beeld en motiveer dat extra scholing kansen biedt op werk. Hiervoor zijn ook de werkgevers nodig.	Is onderdeel van de reguliere dienstverlening re-integratie van W&I en een bijzonder aandachtspunt van onze arbeidsmakelaar.				x
2	Bedrijvigheid	Behoud van een goede aansluiting bij de uiterst noodzakelijke scholingsontwikkelingen in de regio via het RAP.	Is continue actiepoint binnen het RAP; inmiddels ook van het Regionaal Werkbedrijf io.				x

Progr mma	Programmaonder deel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestar t	De voorbere iding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevor derd stadium	De doel- stelling is gereali- seerd
2	Bedrijvigheid	Onderzoek of er in dit kader regionale, landelijke en/of Europese subsidie mogelijkheden zijn.	In 2014 is gebruik gemaakt van rijkssubsidie voor het ABU-project; in 2015 ev wordt aanvraag gedaan voor ESF-middelen tbv activiteiten Regionaal Werkbedrijf; onderzoek naar extra financiering loopt continue vanuit de regiosamenwerking				x
2	Bedrijvigheid	Door het Bureau Aanbestedingen onderzoek te laten doen naar de mogelijk- en wenselijkheden om bij aanbestedingen meer aandacht te geven aan de Valkenswaardse ondernemers, met name de ZZP-ers.	Het bieden van mogelijkheden aan Valkenswaardse ondernemers om deel te nemen aan aanbestedingstrajecten is verankerd in het inkoopbeleid 2014.				x
2	Bedrijvigheid	Er wordt specifieke aandacht gevraagd voor een evenwichtige toewijzing van pachtgronden.	Het huidige pachtbeleid is o.a. gebaseerd op vastgestelde criteria, op hoofdstuk 7 van het Burgerlijk Wetboek en op het Pachtnormen besluit (zie ook de vastgestelde nota grondbeleid, par. 7.3). Wij hebben geen concrete aanwijzingen dat sprake is van onevenwichtige toewijzing, maar nodigen u uit om met concrete voorbeelden te komen, wanneer hier naar uw oordeel wel sprake van is. Dan kunnen wij beoordelen in hoeverre wij aan uw wensen tegemoet kunnen komen.				x

Progr mma	Programmaonder deel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestar t	De voorbere iding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevor derd stadium	De doel- stelling is gereali- seerd
2	Bedrijvigheid	Het overleg met de initiatiefnemers op het industrieterrein intensiveren middels de bestaande stuurgroep en inventariseren welke maatregelen de gemeente voorbereidend kan nemen om het proces te bespoedigen.	Dit heeft betrekking op de aanleg van glasvezel op de bedrijventerrein Schaapsloop 1 en 2. In 2016 is het glasvezelnetwerk opgeleverd. De gemeente heeft daarbij een stimuleringsbijdrage verstrekt.				x
2	Bedrijvigheid	Alles in het werk stellen om het keurmerk Veilig Ondernemen (opnieuw) te verwerven, zowel voor het bedrijventerrein als ook voor het kernwinkelgebied.	Voor het bedrijventerrein Schaapsloop 1 en 2 is het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) gekoppeld aan het project camerabeveiliging. Tot dusver heeft de acquisitie bij bedrijven op het bedrijventerrein nog onvoldoende animo opgeleverd om het project camerabeveiliging te starten. Als dit zo blijft is er onvoldoende basis om daadwerkelijk te starten met een KVO voor de Schaapsloop. Voor het centrum heeft het Centrummanagement er vooralsnog voor gekozen om niet in te zetten op het verwerven van het KVO.		x		
2	Bedrijvigheid	Starten van het proces om te komen tot een ontwikkeling van het complex voor e doelgroep als hierboven omschreven. Betrek hierbij de	Uit een haalbaarheidsonderzoek is gebleken dat een starterscentrum in het Brabantiacomplex niet exploiteerbaar is. Vandaar dat besloten is om hier niet verder in te investeren.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
		toekomstige gebruikers en vanzelfsprekend de eigenaar.	Overigens is de gemeente Valkenswaard wel in gesprek met de vastgoedeigenaar over een andere toekomstige invulling van het Brabantiacomplex.				
2	Bedrijvigheid	Prioriteit geven aan dit dossier voor zover nodig omdat het uitgelezen kansen biedt voor werkgelegenheid en het Valkenswaard wellicht nog beter in beeld brengt bij bedrijven die producten afnemen van deze startende ondernemers.	Uit een haalbaarheidsonderzoek is gebleken dat een starterscentrum in het Brabantiacomplex niet exploiteerbaar is. Vandaar dat besloten is om hier niet verder in te investeren.				x
2	Bedrijvigheid	Onderzoeken of ook dit in een stichtingsvorm vorm kan worden gegoten.	Gezien voorgaande is dit niet aan de orde.				x
2	Bedrijvigheid	Opstart van de ontwikkeling van een Leisure & Pleasure in het gebied Lage Heide.	In 2015 is de kadernota Leisure & Pleasure en Eurocircuit opgesteld en door de raad vastgesteld. In 2017 is de visie voor De Groote Heide, waarvan de leisure zone en de paardenboulevard deel uitmaken, vastgesteld in de raad.		x		
2	Bedrijvigheid	Zoeken naar aansluiting bij de WP-ontwikkeling in het kader van werk met werk.	Op basis van een masterplan Gebiedsontwikkeling Valkenswaard-Zuid wordt de input geleverd vanuit programma De Groote Heide t.b.v. de planstudie door de Provincie ten aanzien van de N69-Zuid.		x		

Progr mma	Programmaonder deel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestar t	De voorbere iding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevor derd stadium	De doel- stelling is gereali- seerd
2	Bedrijvigheid	Opstellen beeldkwaliteit die passend is in de bestaande Groene Poort en project Groote Heide.	Bij concretere initiatieven wordt een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Er zijn natuurpoorten gerealiseerd bij de Malpie en Achelse Kluis. Tevens is een huisstijl ontwikkeld voor zes parkeerterreinen die toegang geven tot vier natuurgebieden.				x
2	Bedrijvigheid	Onderzoeken hoeveel winkelruimte er teveel is in Valkenswaard, specifiek in het Centrumgebied.	Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in het kader van het opstellen van de het Masterplan Centrum (2014). Inmiddels is een pandenbank opgezet om vraag en aanbod met elkaar te verbinden.				x
2	Bedrijvigheid	De organisatie opleggen om "de 30 dagen regeling" in te voeren en toezien op de uitvoering in 2014.	91% van de facturen is binnen 30 dagen betaald				x
2	Bedrijvigheid	Eventueel via de arbeidsmakelaar, in overleg treden met het bedrijfsleven in Valkenswaard om te bezien hoe deze invulling gestalte kan worden gegeven.	Dit is -via re-integratiebureaus- onderdeel van de reguliere dienstverlening W&I. Daarbovenop zet de arbeidsmakelaar zich hiervoor bij uitstek in. Bovendien wordt dit in de volle breedte opgepakt in het Regionaal Werkbedrijf i.o.				x
2	Bedrijvigheid	Hiervoor regionale aandacht proberen te krijgen om zodoende een bredere, regionaal gedragen aanpak te realiseren.	Het RWB is gericht op het plaatsen van mensen op de arbeidsmarkt. Extra prioriteit is er voor mensen met een afstand tot werk. Deze focus en uitvoering zijn gerealiseerd. Dat geldt				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
			ook voor de inzet van Ergon cq Participatiebedrijf. Daarin worden o.a. mensen met loonkostensubsidie geplaatst. De arbeidsmakelaar is intussen als functie gestructureerd en bemiddelt bijna louter mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is dus een focus op ons brede handelen				
2	Bedrijvigheid	Vooraf onze SW-organisatie (ERGON) betrekken bij de invulling van deze arbeidsplaatsen.	Ergon is bij de vorming van dit Regionaal Werkbedrijf betrokken.				x
2	Bedrijvigheid	Deelnemen aan diverse samenwerkingsvormen.	Valkenswaard neemt deel aan regionale samenwerkingsverbanden. Echter, gesprekken met het Stedelijk Gebied hebben ertoe geleid dat Valkenswaard heeft afgezien van toetreding tot het Convenant Stedelijk Gebied.				x
2	Bedrijvigheid	Er voor zorgen dat Valkenswaard altijd direct aan die tafel zit waar beslissingen worden genomen.	Bij de samenwerking in MRE-verband wordt veelal gewerkt met vertegenwoordigingen van subregio's. Valkenswaard heeft getracht dit in A2-verband optimaal te borgen. In het bijzonder voor wonen worden gesprekken gevoerd over samenwerking in A2-verband.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
2	Bedrijvigheid	Doelen stellen en deze monitoren op voortgang en haalbaarheid. Deze bestuursperiode moeten er grote stappen worden gemaakt in het centrum! Hier is een projectwethouder gewenst.	Wethouder Bax is projectwethouder Masterplan Centrum. Er zijn belangrijke stappen gezet in de uitvoering. De werkzaamheden voor de westzijde markt zijn in 2016 afgerond. Er is een interactief ontwerpproces doorlopen voor een voorlopig ontwerp van het gehele centrum en er zijn ontwerpen uitgewerkt voor Carillonplein, Kerverijplein, Corridor en Richtepad. De werkzaamheden voor deze locaties zijn inmiddels in uitvoering. Daarnaast is er een beeldkwaliteitsplan opgesteld en een gevelverbeteringsfonds ingesteld.			X (deels)	X (deels)
2	Bedrijvigheid	Invoeren van een cultuuromslag binnen de eigen organisatie die bewerkstelligt dat medewerkers zich continu bewust worden of een regel nog wel iets toevoegt aan het resultaat.	Bij relevante raadsvoorstellen, bijvoorbeeld bij de APV en de welstandsnota, is/wordt beoordeeld welke regels wel of niet nodig zijn. Uiteindelijk beslist de raad.			x	
2	Bedrijvigheid	De organisatie wordt een taakstelling opgelegd. Bijvoorbeeld op het eind van deze bestuursperiode zijn er minstens 8 regels geschrapt of vervangen door slagvaardige procedures. Het terugdringen van regelgeving is van belang voor de economie.	In 2015 is een project deregulering opgezet, met focus op het bedrijfsleven. Uiteindelijk bleek hier bij het bedrijfsleven weinig animo voor en hebben de twee inzendingen niet geresulteerd in het schrappen van regels.				x

Progr mma	Programmaonder deel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestar t	De voorbere iding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevor derd stadium	De doel- stelling is gereali- seerd
2	Bedrijvigheid	In overleg gaan met organisaties, MKB en burgers op de momenten dat een procedure wordt opgestart en bekijken wat er beter, sneller en goedkoper kan. Rekening houdend met juridische consequenties etc.	Is al bestaande werkwijze. Zal extra in het vizier worden gehouden.				x
2	Onderwijs	De gemeente blijft inzetten op "Brede Scholen". De ontwikkelingen in het land naar integrale kindcentra waar opvang en onderwijs vanuit een organisatie met een leidend pedagogisch concept werken, zien wij als een waardevolle ontwikkeling.	Fysiek doen we dit daar waar de mogelijkheid zich voordoet, maar inhoudelijk, in een "netwerk-bredeschool" wordt dat nu al gedaan.				x
3	Recreatie	Het realiseren van ommetjes, dit in samenspraak met de bewoners. Kortere wandelverbindingen vanuit de wijken naar de natuur.	In 2014 zijn ommetjes (dat zijn kleine wandelingen) gerealiseerd en vertaald in drie kaarten: voor Borkel & Schaft, Valkenswaard en ook een kaart voor Dommelen. In dit kader is ook gewerkt aan de aanleg van drie nieuwe wandelbruggen.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
3	Recreatie	Een goede invulling van de groene gebieden binnen de kernen zoals; belevingspark De Kleine Meer, park rond Taxandria, ommetjes rond Dommelen (o.a. bij het Heike, de Keersop en het Dommeldal).	In samenwerking tussen IVN, VELT, Kinderboerderij en de buurt, is het gebied van de Kleine Meer fors opgeknapt en nu meer beleefbaar. Ommetjes gerealiseerd en vertaald in drie kaarten				x
3	Recreatie	Promotie en productontwikkeling; middels het inzetten van de VVV dit in gang zetten en Valkenswaard duidelijk op de kaart zetten.	In overleg met gemeente heeft de VVV plannen uitgewerkt, die worden uitgevoerd. Daarnaast is in 2016 de marketing strategie bepaald en is de stichting Valkenswaard Marketing opgericht. Deze marketingorganisatie heeft tot doel om de marketing van Valkenswaard te verzorgen. Hierin werkt Valkenswaard Marketing nauw samen met bestaande organisaties als de VVV en het centrummanagement, maar ook met de gemeente.				x
3	Recreatie	Het aannemen van een positieve grondhouding ten aanzien van private initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme. Ruime mogelijkheden bieden voor hotels, luxe Bed & Breakfast en toeristische en zakelijke verblijfsrecreatie. Dit zo min mogelijk beperken door	Is stand beleid.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
		regelgeving en denken in oplossingen in plaats van belemmeringen.					
3	Recreatie	Beleving, kwaliteit en authenticiteit in recreatie en toerisme worden zoveel mogelijk bevorderd.	Is stand beleid.				x
3	Recreatie	Nadere invulling geven aan (de omgeving van) de natuurpoort op de Luikerweg die passend is binnen de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen	In 2014 is deze natuurpoort gerealiseerd, geopend en opgenomen in het netwerk van Brabantse Natuurpoorten				x
3	Recreatie	Toepassing geven aan hightech ontwikkelingen en vormgeving in de vorm van belevingen.	De VVV heeft voor de Wandelweek een kabouterspeurtocht (m.b.v. wichelroede op tablet of smartphone) ontwikkeld. Deze zal nog uitgebreid worden naar meerdere locaties. Daarnaast kunnen uit het Masterplan Dommelland of het uitvoeringsprogramma van de BGTS nog concrete projecten komen.			x	x
3	Recreatie	Bevorderen van netwerken om samenwerking tussen RT, horeca, cultuur en winkeliers te stimuleren.	Is stand beleid. Onder andere het toeristisch café en daaruit voortkomende acties moet daaraan bijdragen.				x
3	Recreatie	Inzetten op meer diversiteit en niet meer van hetzelfde.	Gemeente kan alleen sturen, ondernemers moeten invullen. In horecabeleid zijn al sturende randvoorwaarden bepaald.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
3	Recreatie	Er wordt duurzaam gewaakt over de kwaliteit van de evenementen. Hierover en over de communicatie zullen afspraken gemaakt worden met de belangenorganisaties en de evenementencoördinator. Er moet gedacht worden in oplossingen en niet in problemen. Ook wordt onderzoek verricht om qua aantal en diversiteit meer ruimte te bieden voor evenementen.	Middels de uitvoering van het zomerprogramma en de inzet van de evenementencoördinator is het evenementenaanbod van Valkenswaard versterkt. Er heeft een evaluatie plaatsgevonden en inmiddels is de coördinatie van de evenementen binnen de reguliere formatie geborgd. Tevens is een uitvoeringskader opgesteld.				x
3	Recreatie	Het bij elkaar brengen van de gebiedsbeheerders.	Binnen het project Groote Heide en de coöperatie Boven-Dommel vindt overleg plaats met de gebiedsbeheerders.				x
3	Recreatie	Inspanningen verrichten om het gebied op de agenda van Europa te krijgen en inzetten op het verwerven van zoveel mogelijk Europese subsidies.	De Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) is ondertekend. Op dit moment wordt gewerkt aan de concrete invulling ervan. Zo is recent de voorzitter aangewezen en is er een directeur benoemd.				x
3	Recreatie	Inzetten op het uitvoeren van concrete uitvoeringsprojecten Groote Heide.	Dit loopt mee in de trajecten voor het Masterplan Dommelland en gebiedspromotie voor De Groote Heide. De voorbereidingen voor het Masterplan Dommelland zijn reeds gestart. Voor de gebiedspromotie De Groote Heide		x	x	

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
			(samenwerking) lopen diverse projecten en zijn al enkele projecten afgerond. De BGTS streeft naar een uitvoeringsprogramma waarin concrete projecten worden benoemd. In april 2018 wordt hiertoe de visievorming afgerond voor Natuurgrenspark De Groote Heide. Daarna kunnen we de visie vertalen naar concrete projecten.				
3	Recreatie	Ontwikkelen van innovatieve, recreatieve projecten.	Dit loopt mee in de trajecten voor het Masterplan Dommelland en gebiedspromotie voor De Groote Heide. De voorbereidingen voor het Masterplan Dommelland zijn reeds gestart. Voor de gebiedspromotie De Groote Heide (samenwerking) lopen diverse projecten en zijn al enkele projecten afgerond. De BGTS streeft naar een uitvoeringsprogramma waarin concrete projecten worden benoemd. In april 2018 wordt hiertoe de visievorming afgerond voor Natuurgrenspark De Groote Heide. Daarna kunnen we de visie vertalen naar concrete projecten.		x	x (start uitvoering)	
3	Cultuur	Lokale cultuur verbinden met de evenementen en toerisme.	Bij de organisatie van evenementen wordt reeds de verbinding met de Hofnar gezocht.				x
3	Cultuur	Samen met het onderwijs kijken hoe we de lokale cultuur	Dit is precies de taak van de cultuurcoaches. Voorbeeld van				x

Progr mma	Programmaonder deel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestar t	De voorbere iding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevor derd stadium	De doel- stelling is gereali- seerd
		gestalte kunnen geven. Met het onderwijs culturele projecten opstarten die gedragen worden door de inwoners. Deze projecten zichtbaar maken in de gemeente bijvoorbeeld door de cultuurcoach.	succesvolle projecten in dit kader zijn "Kinderen ontdekken Valkenswaards erfgoed", "Kunstmenu: muziek" (focus op percussie) en een jazz-project.				
3	Cultuur	We beschikken over diverse toneelverenigingen, muziekgezelschappen, kunstenaars etc. Deze organisaties middels voucherregelingen stimuleren lokale culturele activiteiten te ontplooiën. De Hofnar verder uit werken tot het culturele hart met dien verstande dat de huidige business-case die is ingezet door blijft gaan.	Lokale verenigingen op het gebied van cultuur zijn springlevend en zeer actief. Niet alleen ieder op zichzelf maar ook middels onderlinge samenwerkingsverbanden. In 2016 is middels een projectmatige aanpak aan het concept van de nieuwe hofnar gewerkt. Voucherregelingen blijken niet noodzakelijk. Verenigingen zoeken elkaar op voor gezamenlijke projecten, concerten en wat dies meer zij.	x	x	x	
3	Cultuur	Ook de musea vervullen een belangrijke rol in Valkenswaard. Het zet Valkenswaard op de kaart en biedt veel mogelijkheden. Samen met deze organisaties kijken hoe we (in samenwerking met Provincie	Op de musea wordt, ondanks de financiële uitdagingen voor de gemeente, in 2015 niet bezuinigd.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
		en Rijk) dit in stand kunnen houden.					
3	Cultuur	Inzetten op het behoud van het cultureel, beeldbepalend erfgoed.					x
3	Cultuur	Het bieden van ondersteuning aan kleine culturele projecten.					x
3	Sport	Werk maken van de realisering van eenvoudige en multifunctionele binnensportaccommodaties die voldoen aan de wensen van de inwoners, zo mogelijk middels samenwerkingsverbanden en in elk geval in overleg met de verenigingen. De business-case sportaccommodaties wordt hiervoor verder uitgewerkt.					x
3	Sport	Het buiten- en binnenzwembad wordt behouden voor Valkenswaard. De businesscase sportaccommodaties wordt hiervoor verder uitgewerkt.					x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
3	Sport	De gemeente staat open voor nieuwe initiatieven op het gebied van sport.					x
3	Sport	Er wordt onderzoek gedaan naar de zelfredzaamheid van sportverenigingen. Uitgangspunten daarbij zijn de eigen verantwoordelijkheid voor velden en gebouwen en het aantonen van de noodzaak van subsidies.					x
3	Sport	Bevorderen van samenwerking van dezelfde sporten met als doel de locaties te centreren.					x
3	Sport	Nagaan of we de Fontys Hogeschool Sport kunnen verbinden met Valkenswaard.	Er is in 2012 een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen de gemeente Valkenswaard en Fontys Hogeschool. Hierin hebben beiden partijen aangegeven om stagiaires en afstudeerders van de Fontys Hogeschool met de gemeente Valkenswaard te verbinden.				x
4	Maatschappelijke ondersteuning	Het zou zo moeten zijn dat kinderen vanwege de slechte financiële situatie van hun ouder(s) niet de kans lopen	De regeling kinderopvang voorziet hierin. Bij de heroverweging Minimabeleid heeft de raad besloten om de bestedingsmogelijkheden te				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
		buitengesloten te worden van sociale, culturele of sportieve activiteiten of evenementen. De daartoe bestaande fondsen verdienen ondersteuning. Continu aandacht. Wij willen stimuleren dat er een zoektocht naar andere mogelijkheden komt om participatie van kinderen te garanderen.	verruimen met schoolkosten. Verder is de ambitie verhoogd naar het bereiken 50% van de doelgroep.				
4	Maatschappelijke ondersteuning	Armoede en sociale uitsluiting ten gevolge daarvan zijn fnuikend gebleken op de ontwikkeling van kinderen tot goede leden van de samenleving. Ook hier geldt weer het parool: voorkomen is beter dan genezen. In het kader van het armoedebeleid blijven wij, zolang als nodig, stichtingen zoals de Boodschappenmand en stichting Leergeld ondersteunen. Continu aandacht. Bestaande mogelijkheden tot kwijtschelding van gemeentelijke leges, belastingen en heffingen meer bekend maken; doe dit ook	<p>De ambitie* voor bereik van het aantal kinderen is bereikt. Er worden inmiddels 208 kinderen bereikt via Stichting Leergeld. Uiteraard zetten we in op een nog hoger bereik.</p> <p>Ook bereiken we kinderen via de Boodschappenmand.</p> <p>Er is een folder uitgegeven 'Alle kinderen doen mee' over mogelijkheden ter ondersteuning. Deze wordt medio 2018 vernieuwd met de nieuwe initiatieven op het gebied van kleding, laptops, dagje weg.</p> <p>De systematiek 'kosten naar draagkracht' gaat stapeling van kosten tegen. Daarnaast zorgt het voor actief</p>				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
		voor schuldhulpverlening en het voorkomen van schulden. Geef je burgers hierover duidelijke informatie.	informerende van inwoners over tegemoetkomingen. Bij schuldhulpverlening is er vaak sprake van schaamte. Daarom hebben we ingezet op bekendheid van schuldhulpverlening bij maatschappelijk partners en een woonconvenant met Woningbelang. Op deze manier kunnen we mensen in een vroeg stadium (via andere organisaties die al contact hebben) bereiken. De gemeentelijke collectiviteit ondersteunt inwoners met hoge zorgkosten. De ambitie* voor aantal deelnemers is nagenoeg bereikt (95%). 1210 inwoners maken hier gebruik van. <i>*vastgesteld in heroverweging minima 2015</i>				
4	Maatschappelijke ondersteuning	Via subsidieverlening wordt onder andere gestuurd op inspanningsverplichtingen.					x
4	Zorg	Daar waar mensen uit de boot vallen of dreigen te vallen en geen eigen regie (meer) kunnen voeren, wordt er snel en adequaat geholpen. Dus zonder vertragend	Uitgangspunt is: niet de indicatie is leidend, noch het verkrijgen daarvan, maar de oplossing. Waar dit simpel en ambulante kan, wordt dat zo geregeld. Zie daar ook de belangrijke uitvoeringstaak voor de coördinator CJG.			x	

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
		bureaucratisch handelen. De professional, ook de terugkerende wijkverpleegkundige, krijgt meer eigen handelingsruimte om dat te doen wat nodig en gewenst is. En dat met zo weinig mogelijk regeldruk.					
4	Zorg	De transitie AWBZ naar gemeente in A2-verband verder concretiseren. We kiezen voor een maximale invulling binnen de financiële kaders.	Transitie is gereed. Verdere verfijning/concretisering vindt plaats in de transformatie die nu plaats moet vinden				x
4	Zorg	Mantelzorg moet plaatsvinden in een sfeer van begrip, respect en liefde. Je kunt het dus niet afdwingen. Respecteer dan ook dat niet in alle situaties iedere betrokkene in staat is tot mantelzorg. Het is van belang dat de gemeente mantelzorg(ers) ondersteunt. Zie de WMO verordening hiervoor.	Respijtzorg en lotgenotencontact zijn belangrijk in dit kader. Dit wordt verder geïntensiveerd.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
4	Zorg	Er wordt gewerkt met een eigen bijdrage in WMO-voorzieningen / maatwerk. Dat is gerechtvaardigd. De bijdrage dient altijd gerelateerd te zijn aan het inkomen van betrokkene. Dus bijdrage naar draagkracht. De eigen bijdrage moet hiertoe onder de loep worden genomen. Met als doel een reële en realistische bijdrage. Dus rechtvaardig en betaalbaar voor betrokkene.	Zie in dit kader de regeling Financieel Vangnet inzake de HbH: een goed voorbeeld van draagkracht naar vermogen.				x
4	Zorg	De gemeente draagt een warm hart toe aan initiatieven die de inwoners informeren over domotica, slimme woningen en andere moderne technieken.					x
4	Zorg	Tot slot willen wij over de hele lijn van maatschappelijke ondersteuning en zorg zeggen dat het van groot belang is helder te communiceren met burgers over de transformaties en de consequenties. Maak gebruik van verschillende communicatiemanieren. Maak daarbij duidelijk dat ook de burger als ontvanger in dezen	Filmpjes, brieven, telefonisch contact en één-op-één-gesprekken dragen bij aan deze informatievoorziening - de communicatie werkt, maar dit blijft een doorlopend proces. In 2017 zijn ook diverse publicaties m.b.t. het sociaal domein in het Veldhovens weekblad geplaatst en is gebruik gemaakt van de gemeentelijke website. In bepaalde gevallen zijn				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
		zelf een (actieve) rol heeft te spelen in het informeren van zichzelf.	daarnaast ook brieven aan inwoners gestuurd.				
5	Samenwerking & Positionering	De samenwerking binnen de A2 is gericht op kwaliteitsverbetering en/of kostenbesparing. Overdracht van bevoegdheden is geen doel op zich. Voordat bevoegdheden worden overgedragen, moet er aangetoond worden dat er wordt voldaan aan de doelstelling. Samenwerking moet daadwerkelijk leiden tot kwaliteitsverbetering, effectiviteit en efficiency.	De toets aan de doelstellingen wordt bij elke stap gedaan. Het resultaat is vastgelegd in het koersdocument en implementatieplan, dan wel de businesscase juza.				x
5	Samenwerking & Positionering	We willen de burgers nog meer betrekken bij de besluitvorming.	In de jaarrekening wordt over dit onderwerp gerapporteerd in het programma Bestuur en Organisatie, product dienstverlening en in de paragraaf Bedrijfsvoering. We werken aan de bewustwording en het verhogen van het kennisniveau van medewerkers door het geven extra training in overheidsparticipatie, in collegeadviezen is er voortaan een paragraaf waarin aangegeven wordt of en hoe burgers betrokken worden. Er worden bewuste				x

Progr mma	Programmaonder deel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestar t	De voorbere iding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevor derd stadium	De doel- stelling is gereali- seerd
			keuzes gemaakt in de mate van inspraak van inwoners bij beleidsvorming en projecten bijvoorbeeld de Groote Heide. Ook in het kader van de Omgevingswet gaan burgers meer inbreng krijgen. Er wordt daarnaast gewerkt aan het sterker positioneren en uitbreiden van het expertisepunt "contact met de inwoner".				
5	Dienstverlening	Verdere digitalisering van de dienstverlening, wat digitaal kan moet, indien zinvol, digitaal mogelijk zijn.	Veel producten en diensten zijn gedigitaliseerd via webformulieren in combinatie met een digitaal werkproces. Met de nieuwe Toptakenwebsite wordt het aantal online aan te vragen producten en diensten verder uitgebreid. Een deel van de uitgaande analoge post is gedigitaliseerd met een digitale paraaf en de overige uitgaande poststroom wordt in het midofficetraject verder gedigitaliseerd.			x	
5	Dienstverlening	Invoeren beveiliging digitale gegevens (informatieveiligheid). Hiervoor een plan van aanpak opstellen.	Binnen de A2-samenwerking is een CISO (Chief Information Security Officer, coördinator informatieveiligheid) aangesteld. Voor de vier organisaties zijn interactieve lezingen georganiseerd om de bewustwording voor informatieveiligheid te vergroten. Ook is een draaiboek opgesteld en een procedure melden datalekken.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
5	Dienstverlening	Volgen van klanttevredenheid d.m.v. Rapportcijfers. Burgerrol klant nog verder omhoog.	We Volgen jaarlijks de rapportcijfers van klanttevredenheid. Mindset dienstverlening is continue punt van aandacht bijv. als onderdeel van het programma Sterk in je werk.				x
5	Veiligheid	Werken aan snelle efficiënte oplossingen van langlopende juridische handavingsconflicten en hierbij eventueel gebruik maken van mediation.					x
5	Veiligheid	Er komen geen coffeeshops en drugcriminaliteit wordt hard en snel aangepakt.					x
5	Veiligheid	Extra eventueel mobiel cameratoezicht wordt gerealiseerd daar waar dat nodig is.					x
5	Financiën	Gezonde financiële positie voor de gemeente Valkenswaard welke voortkomt uit een structureel reëel meerjarig sluitende begroting.	Daar waar de coalitie een beroep op de algemene reserve voor een sluitende begroting uitsluit, sluit het college dat niet <i>expliciet</i> uit. De afwijking van het college van het coalitieprogramma is consequent, namelijk in de begroting en in het collegeprogramma.				x

Programma	Programmaonderdeel	Doelstelling uit het coalitieprogramma	Realisatie: gerealiseerde initiatieven, o.i.d. ter realisering van de doelstelling(en)	Initiatief nog niet opgestart	De voorbereiding is in gang gezet	De realisatie is in een vergevorderd stadium	De doelstelling is gerealiseerd
5	Financiën	Ondanks dat de gemeente de komende raadsperiode door het uitvoeren van majeure projecten fors investeert in de kwaliteit van de gemeente, stijgen de gemeentelijke woonlasten niet met meer dan de jaarlijkse inflatiecorrectie.					x

Bijlage 3: SiSa

 <p>Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties</p>						
						<p>SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018</p>
OCW	D9	<p>Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)</p> <p>Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017</p>	<p>Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i></p>	<p>Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i></p>	<p>Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i></p>	<p>Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)</p> <p>Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i></p>
			<p>€ 54.245</p> <p>Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 05</i></p>	<p>€ 1.670</p> <p>Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 06</i></p>	<p>€ 14.880</p> <p>Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 07</i></p>	<p>€ 7.146</p> <p>Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 08</i></p>

Jaarrekening 2017

lenW	E2	Stimuleringsregeling stille wegdekken	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie over besteding (jaar T-1)	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee
		Stimuleringsregeling stille wegdekken				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
		Gemeenten						
			Aard controle R Indicatornummer: E2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E2 / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E2 / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E2 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 258.491	€ 1.490.579	Nee
lenW	E3	Subsidierегeling sanering verkeerslawaa	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
		Subsidierегeling sanering verkeerslawaa						
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)						
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06
			1 lenM/BSK-2017/97537	€ 116.028	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenM/BSK-2017/97534	€ 417.423	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12
			1 lenM/BSK-2017/97537	€ 116.028	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 lenM/BSK-2017/97534	€ 417.423	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

Jaarrekening 2017

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeen tedeel 2017 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06</i>	
		€ 6.815.629	€ 97.405	€ 747.976	€ 520	€ 47.639	€ 89		
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)			
		<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12</i>		
		€ 5.367	€ 0	€ 0	€ 87.658	€ 0	Ja		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2017 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06</i>	
			€ 13.532	€ 11.400	€ 13.511	€ 6.096	€ 8.596	€ 0	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee					
		<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09</i>					
		€ 0	€ 0	Ja					

I&M	E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr) (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen	Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente)	Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL	Teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 05	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 06
1	IENM/BSK-2014/223900	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van eigen middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T)				
		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie				
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E211 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 10			
1	IENM/BSK-2014/223900	€ 500.000	€ 1.527.873	€ 0				
	Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL tot en met (jaar T)	Cumulatief teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen tot en met (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee				
		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden				
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E211 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 12	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 13	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 14			
1	IENM/BSK-2014/223900	€ 0	€ 0					

Bijlage 4: Mutaties reserves per programma

Programma 1

Mutatie reserve	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Bewaakte fietsenstalling PI Brigadeplein	Dekking kapitaallasten		1.914
Best. reserve inrichten prof. beheerorganisatie	Dekking kosten 2017		76.259
Beeldende kunst	Storting vanuit complex 59, Kerkakkers	5.471	
	Storting vanuit complex 65, Lage Heide wonen	56.576	
Speeltoestellen (BOR)	Dekking kosten 2017		56.906
	Vaste storting 2017	77.350	
Reserve instandh. buitenter. peuterspeelzalen	Vaste storting 2017	4.515	
Bestemmingsreserve Rood voor groen	Storting vanuit complex Lage Heide wonen	37.585	
Reserve woonwagens	Dekking kosten 2017		2.914
Algemene reserve	Dekking kosten Reconstructie Markt Westzijde		38.727
	Dekking kosten project Europalaan		1.418.829
	Dekking kosten Onderhoud verkeersborden		30.342
	Dekking Weren vrachtverkeer Valkenswaard		154.600
	Storting voorziening Complex Vlasakker		123.400
	Storting voorziening Complex Hoge Akkers I		154.400
	Storting voorziening Complex Dommelkwartier		93.564
	Storting voorziening Complex Veldbeemd		567.300
	Resultaat afsluiten complex 57 Bakkerstraat 73	56.821	
	Resultaat afsluiten complex 80 Waalreseweg Rede	90.834	
	Dekking kosten nulplusmaatregelen N69		26.977

Mutatie reserve	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
	Resultaat afsluiten complex 61 Kerkakkers	280.046	
	Dekking kosten Implementatie omgevingswet		60.879
Afwikkeling activiteiten	Onderhoud Brandweertoren		58.000
	Gebiedsvisie Eurocircuit		70.000
	Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen		100.000
	Gebiedsvisie Eurocircuit	32.200	
	Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen	200.000	
Dekkingsreserve voertuigen 2008	Dekking kapitaallasten		28.693
Dekkingsreserve voertuigen 2009	Dekking kapitaallasten		34.168
Dekkingsreserve voertuigen 2010	Dekking kapitaallasten		13.807
Dekkingsreserve voertuigen 2011	Dekking kapitaallasten		
Totaal mutatie programma 1		841.398	3.111.679

Programma 2

Mutatie reserve	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Algemene reserve	Dekking kosten amendement budget arbeidsplaats		3.619
Afwikkeling activiteiten	Stimulering economie Masterplan Centrum		64.900
	Studiekosten Masterplan centrum	81.875	
	Stimulering economie masterplan centrum gevelverbeteringston	202.400	
	Opvang statushouders		211.000
	Opvang statushouders	209.800	
Totaal mutatie programma 2		494.075	279.519

Programma 3

Mutatie reserve	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Dekkingsreserve parkeerplaats 't Heike	Dekking kapitaallasten		2.320
Dekkingsreserve speeltoestellen buitenbad	Dekking kapitaallasten		3.362
Vervanging instrumenten CMD	Vaste storting 2017	13.070	
Vervanging inventaris sport	Dekking kosten 2017		35.392
	Vaste storting 2017	19.545	
Evenementenreserve	Dekking kosten 2017		15.239
	Vaste storting 2017	22.500	
Afwikking activiteiten	Toplaag atletiek		26.737
	Project Groote Heide		109.438
	Project Groote Heide	60.500	
	Evenementen	15.000	
Algemene Reserve	Aframing budget projectleider Hofnar	100.000	
Dekkingsreserve klimaatbeheersing CC de Hofnar	Dekking kapitaallasten 2017		12.619
Geact. gebouwen:cultuurcentrum	Dekking kapitaallasten 2017		163.974
Totaal mutatie programma 3		230.615	369.081

Programma 4

Mutatie reserve	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Afwikking activiteiten	Hulp bij het huishouden HHT		149.580
Totaal mutatie programma 4			149.580

Programma 5

Mutatie reserve	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Bestemmingsreserve Winstuitkering HNG	Uitname 2017		269.636
Algemene Reserve	Bestemming resultaat 2016	37.306	
	Dekking kosten Slim en efficiënt organiseren		14.686
	Vrijval reserve Evenementen cf raadsbesluit	14.000	

Mutatie reserve	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
	Vrijval reserve Inrichten prof beheerorg cf raadsbesluit	14.000	
	Vrijval reserve structuurvisie cf raadsbesluit	36.340	
	Toevoeging resultaat primitieve begroting 2016-2020	772.871	
	Dekking aandeel frictie kosten GRS A2		52.789
	Dekking doorontwikkeling frontoffice		4.375
Afwikkeling activiteiten	Strategisch personeelsbeleid		50.000
	Strategisch personeelsbeleid	33.871	
	Invoering VPB		11.467
	Project restyling gemeentehuis	140.000	
	Implementatie Omgevingswet		50.000
	Projectleider de Nieuwe Hofnar		90.069
	Begeleiding aangifte VPB	25.000	
Evenementenreserve	Vrijval cf begroting 2017		14.000
Traktie ruimtelijk beheer	Dekking kosten 2017		28.547
	Vaste storting 2017	150.550	
Dekkingsreserve ICT algemeen	Uitname 2017		65.077
Best. reserve inrichten prof. beheerorganisatie	Vrijval cf begroting 2017		14.000
Bestemmingsreserve structuurvisie	Vrijval cf begroting 2017		36.340
Dekkingsreserve vloerbedekking gemeentehuis			11.106
Geact. Gebouwen gemeentehuis	Uitname 2017		110.759
Geact gebouwen vm raadhuis	Uitname 2017		23.563
Reserve activa BCF	Uitname 2017		111.806
Duurzame bedrijfsmiddelen	Uitname 2017		180.135
	Vaste storting 2016	58.260	
Saldo jaarrekening	Bestemming resultaat 2016		37.306
Totaal mutatie programma 5		1.282.198	1.175.661